

Snažno, uzbudljivo štivo... prava jeza.

Daily Express

KATHY REICHS OD KOSTIJU DO PEPELA

Roman

HIT
PREMA
KOJEM JE
NASTALA KULTNA
TV SERIJA
KOSTI

KATHY REICHS

Od kostiju do pepela

S engleskoga prevela
Andrea Pongrac

Mala biblioteka «- knjiga 120

Naslov izvornika ***Bones To Ashes***

Copyright © Temperance Brennan L. P. 2007.

Copyright za hrvatsko izdanje © Mozaik knjiga d.o.o.,
Zagreb, 2013.

Nakladnik ***Mozaik knjiga d.o.o.***

Za nakladnika ***Bojan Vidmar***

Glavni urednik ***Zoran Maljković***

Urednik ***Zoran Maljković***

Tehnički urednik ***Marko Katić***

Korektor ***Srdan Boban***

Tisak ***Radin print, Zagreb, travanj 2013.***

ISBN 978-953-14-1372-5

CIP zapis dostupan u računalnom katalogu

Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem
838294.

Sva prava pridržana. Nijedan dio ovoga izdanja ne smije se,
ni u cijelosti ni djelomično, reproducirati, pohraniti ili
prenositi ni u kojem elektroničkom obliku, mehaničkim
fotokopiranjem, snimanjem ili drukčije bez vlasnikova
prethodnog dopuštenja.

Zahvale

Kao obično, ovaj roman je proizvod skupnog rada. Da vam predstavim ekipu.

Neizmjereno hvala Andrei i Cléoli Léger bez čije ga pomoći vjerojatno ne bih ni napisala. Zahvaljujući njima upoznala sam tople, velikodušne i živahne Akadane. *Merci. Merci. Mille mercis.*

Ujedno sam velik dužnik svima koji su me ugostili tijekom boravka u New Brunswicku. Teško ih je sve nabrojati, ali među njima svakako se nalaze Claude Williams, Maurice Cormier, Jean-Paul i Dorice Bourque, Paula LeBlanc, Bernadette Léger, Gerard Léger, Normand i Pauline Léger, Darrell i Lynn Marchand, Fernand i Lisa Gaudet, Kevin Demeau (RCMP), George i Jeannie Gaggio, i Joan MacKenzie pri Beaverbrook Houseu. Posebice se zahvaljujem svima u Tracadie, a naročito Claudeu Landryju, *Père* Zoëlu Saulnieru, i Raynaldu Basqueu te osoblju pri Cojak Productions. *Soeur* Dorina Frigault i *Soeur* Zelica Daigle, RHSJ (*Les Hospitalières de Saint-Joseph*), velikodušno su mi omogućile pristup svojim arhivima i pokazale muzej i groblje na nekadašnjoj lokaciji lazareta.

Robert A. Leonard, dr. sci, profesor lingvistike i šef Katedre za forenzičnu lingvistiku pri Sveučilištu Hofstra, pronašao je vremena u svojem prenatrpanom rasporedu kako bi mi pružio pomoć u vezi forenzične lingvistike. (Doista ste bili jedan od osnivača Sha Na Na? Da, Kathy. Nema šanse! Da, Kathy. Mrak!)

Ron Harrison, *Service de la police de la Ville de Montréal*, informirao me o oružju, sirenama i svakojakim sitnicama policijskog posla.

Normand Proulx, *Directeur général*, Sûreté du Québec, i *l'inspecteur-chef* Gilles Martin, *adjoint au Directeur general, adjoint à la Grandefunction des enquêtes criminelles*, Sûreté du Québec, dali su mi potrebne statističke podatke o umorstvima i istragama nerazriješenih slučajeva u Quebecu.

Mike Warns, inženjer dizajna pri ISR, Inc., odgovarao je na moja beskonačna pitanja i vodio kroz svijet tehnologije. Pravi obožavatelj renesansnog razdoblja, ujedno je uvelike odgovoran za poeziju u knjizi.

Doktor Willam C. Rodriguez, mrtvozornik pri Uredu američkih oružanih snaga, i doktor Peter Dean, mrtvozornik za Suffolk i South East Essex, pomogli su mi oko pojedinosti vezano za patologiju kostura i mekog tkiva.

Paul Reichs je pružio neprocjenjivu pomoć oko rukopisa.

Nan Graham i moja obitelj pri izdavačkoj kući Scribner uvelike su poboljšali knjigu. Isto vrijedi i za Susan Sandon i svakoga u Random House UK.

Jennifer Rudolph-Walsh pružila je, kao uvijek, svoju neupitnu podršku.

Od pomoći mi je bila i knjiga *Children of Lazarus: the story of the lazaretto at Tracadie* (M. J. Losier i C. Pinet, Les Editions Faye, 1999.).

Sadržaj:

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

10.

11.

12.

13.

14.

15.

16.

17.

18.

19.

20.

21.

22.

23.

24.

25.

26.

27.

28.

29.

30.

31.

32.

33.

34.

35.

36.

37.

38.

39.

40.

41.

Svršetak

1.

Bebe umiru. Ljudi nestaju. Ljudi umiru. Bebe nestaju.

Brzo sam si te činjenice utvila u glavu. Naravno, bilo je to dječje poimanje konačnosti života. U školi su časne govorile o raj, čistilištu, limbu i paklu, a ja sam znala da stariji članovi moje obitelji moraju jednog dana »preminuti«. Tako se kod nas izbjegavao razgovor na spomenutu temu. Ljudi umiru, odlaze k Bogu, počivaju u miru. No, iako sam nekako uspjela prihvatiti da je zemaljski život privremen, smrt oca i mlađeg brata strahovito su me pogodile.

S druge strane, nestanak Evangeline Landry bio mi je neshvatljiv.

Ipak, da ne hitrim.

Ovako se zbilo...

Kao djevojčica živjela sam na južnoj strani grada Chicaga, u manje pomodnoj vanjskoj spirali četvrti Beverly. Osmišljena kao utočište gradske elite nakon velikog požara iz 1871, četvrt se dičila prostranim travnjacima i velikim brijestovima, te irsko-katoličkim klanovima, čija su rodovna stabla bila još razgranatija. Isprva donekle trošna, poslije se oplemenila generacijom *boomera* u potrazi za zelenilom u blizini povijesnog dijela Chicaga zvanog Loop.

Naša je kuća izvorno bila seljačka i prethodila susjednim zdanjima.

Bila je bijele boje sa zelenim kapcima, opasana trijemom, sa starom pumpom u stražnjem dijelu i garažom u kojoj se nekoć držalo konje i krave.

Gajim vesela sjećanja na nju i na to razdoblje života. Kad je bilo hladno, klinci iz susjedstva znali su klizati na praznoj parceli koju bi se prethodno zalijevalo vodom iz vrtnih crijeva. Tata mi je pomagao održati ravnotežu na klizaljka s dvije oštrice i čistio bljuzgavicu sa zimske jakne kad god bih pala. Ljeti smo se znali loptati i igrati lovice, i lanca probijanca. Sa sestrom Harry znala sam čak hvatati krijesnice koje bismo potom zatvarale u staklenke s izbušenim poklopcima.

Tijekom beskonačnih zima na tom Srednjem Zapadu mnogobrojne ujne i ujaci obitelji Brennan okupljali su se na kartanju u našoj ciljano otrcanoj primaćoj sobi. Rutina se nikad nije mijenjala. Nakon večere mama bi iz ormara u hodniku izvadila stoliće, prebrisala ih i rastvorila im nogare. Harry bi ih potom presvukla bijelim lanenim krpama, a ja na sredinu odložila snopove karata, ubruse i zdjelice s kikirikijem.

S dolaskom proljeća stoliće za kartanje zamijenile bi ljljačke na trijemu s prednje strane kuće, a razgovor odagnao kanastu i bridž.

Nisam baš razumjela o čemu se govorilo. Warrenova komisija. Zaljev Tonkin. Hruščov. Kosigin. No, nisam ni marila. Okupljanje svih onih koji su nosili moju dvostruku uzvojnica DNK uvjeravalo me u opće blagostanje, poput zveckanja novčića u kašici prasici s likovima iz serije Beverly Hillbillies, koju sam držala na noćnom ormariću. Svijet je bio predvidljiv i prepun rođaka, učitelja, djece poput mene iz susjedstava sličnih momemu. Život mi se vrtio oko škole St Margaret, članstva u izviđačicama Brownie, nedjeljnih misa, ljetnih kampova.

A onda je Kevin umro, i meni se u šestoj godini svijet rasprsnuo u krhotine ispunjene sumnjom i neizvjesnošću. Bila sam uvjerena da smrt dolazi po stare praujne s

ispupčenim plavim venama i prozirnom kožom, a ne po dječake s buc mastim crvenim obrazima.

Vrlo se malo toga prisjećam u vezi njegove bolesti, još manje u vezi njegova sprovoda. Sjećam se, doduše, Harryna vrpoljenja u crkvi. I mrlje na crnoj kožnoj cipelici na zatvarač. Od čega? Iz silne želje da se prisjetim, zapiljila sam se u nju, u tu malu sivu mrlju, izdvajajući se iz stvarnosti koja me okruživala.

Cijela se obitelj okupila; svi, naravno, prigušenih glasova i obamrljih lica. S mamine strane doputovali su iz Sjeverne Karoline. No, bilo je tu susjeda i župljana, muškaraca iz tatine odvjetničke tvrtke, i stranaca. Svi su me pomilovali po kosi promrmljavši nešto o anđelima i raju.

Kuća je bila prepuna složenaca i peciva zamotanog u alu-foliju i plastiku. Dotad sam voljela sendviče bez kore, iako nikad zbog tune ili salate od jaja, već čiste dekadencije tog ispraznog okusa. Ali ne i tog dana. Niti ikad više. Nije li čudno kako čovjeka neke stvari mogu promijeniti?

Kevinova smrt promijenila je puno više od načina na koji sam doživljavala sendviče. Izmijenila je cijelu pozornicu na kojoj sam živjela svoj život. Majčine oči, uvijek dobroćudne i često radosne, sad su bile drukčije. S tamnim podočnjacima i duboko uvučene. Moj dječji mozak nije bio u stanju shvatiti njezin pogled, već samo osjetiti tugu.

Kad sam mnogo godina poslije ugledala fotografiju žene s Kosova kako stoji do improviziranih kovčega sa suprugovim i sinovljevim tijelom, pobudilo mi se sjećanje. Poznajem li je? Nemoguće. A onda sam shvatila. Poraz i očaj u njezinim očima već sam prepoznala u majčinima.

Ali nije se promijenila samo izvana. Ona i tata više nisu uživali zajedno u koktelu prije večere, niti su ostajali za stolom ispijajući kavu i čavrljajući. Više nisu gledali televiziju kad bi se posuđe opralo i pospremilo, a Harry i ja

navukle pidžame. Nekoć su uživali u komičnim serijama, i znali se pogledavati kad god bi Lucy ili Gomer učinili nešto smiješno. Tata bi je tad uzeo za ruku i zajedno bi se nasmijali.

No, smijeh je zamro kad je leukemija pobijedila Kevina.

I mojeg oca više nije bilo. Nije se povukao u osamu i samosažaljenje, kako je to majka na posljetku učinila. Michael Terrence Brennan, litigator, *connoisseur* i neumoljiv *bon vivant*, utočište je pronašao u dobrom irskom viskiju. Odnosno, neprojenim bocama istog.

Isprva nisam zamjećivala njegovu odsutnost. Poput boli koja se postupno budi pa niste u stanju točno utvrditi njezino podrijetlo, jednog sam dana shvatila da je rijetko kad kod kuće. Sve smo češće večerale bez njega, a on bi se sve kasnije vraćao, sve dok se konačno nije pretvorio u utvaru u mojem životu. Ponekad sam noću znala čuti njegove nesigurne korake na stubama. Vrata bi treskom udarila o zid, netko bi pustio vodu u toaletu, a onda bi uslijedila tišina, ili prigušeni glasovi iz tatine i mamine spavaće sobe, čiji je ritam odisao optužbama i ogorčenjem.

Dan danas znam zadrhtati kad nakon ponoći čujem telefon. Možda sam paničar, a možda samo realna, no iskustvo me poučilo da noćni pozivi nikad ne donose dobre vijesti. Došlo je do nesretnog slučaja.

Uhićenja. Svađe.

Mama je jedan takav zaprimila beskonačno dugih osamnaest mjeseci nakon Kevinove smrti. Telefoni su tada zvonili kako treba. Nije bilo polifonih melodija poput »Grillz« ili »Sukie in the Graveyard«.

Probudila sam se na prvo rezonantno zvono. Čula kako zvoni drugi puta. I onda kako započinje treći put. Uslijedio je

prigušen zvuk, napol vrisak, napol jauk, i naglo spuštanje slušalice o drveno postolje.

Preplašivši se povukla sam prekrivač sve do očiju. No, nitko nije došao k meni.

Dogodila se nesreća, rekla nam je idući dan. Tatin auto sletio je s ceste. Nijednom nije spomenula policijsko izvješće, ni 2,7 promila alkohola u krvi. Te sam pojedinosti načula sama. U dobi od sedam godina prisluškivanje je instinktivna reakcija.

Tatinog sprovoda sjećam se još manje nego Kevinovog. Brončani kovčeg prekriven grančicama bijelog cvijeća. Beskonačni govori.

Prigušen plač. Mamu pridržavaju dvije ujnje. Psihotično zelena trava groblja.

Mamini rođaci ovaj puta su došli u još većem broju. Daesseeovi. Leejevi. Rođaci čijih se imena nisam ni sjećala. Ponovno slušajući iz prikrajka saznala sam kakve planove kuju: morat će se vratiti s djecom.

Ljeto nakon što je tata umro bilo je jedno od najtoplijih u povijesti Illinoisa, a temperature tjednima bile iznad trideset. Iako su prognozeri tvrdili da će jezero Michigan imati rashlađujući učinak, mi smo se nalazili daleko od vode, odijeljeni s previše zgrada i cementa kako bismo uživali u jezerskim povjetarcima. Tako su se u četvrti Beverly uključivali ventilatori, otvarali prozori, a ljudi su se jednostavno znojili. Harry i ja smo spavale na trijemu zatvorenom mrežnim vratima.

Cijeli lipanj i srpanj baka Lee vodila je telefonsku kampanju zalažući se za »povratak u Dixie«. Majčini rođaci nastavili su navraćati, solo ili u parovima: muškarci s ogromnim znojim tragovima ispod pazuha, žene u obješenim pamučnim haljinama. Razgovor je bio suzdržan; mama

nervozna i uvijek na rubu suza. Ujna ili ujak potapšali bi je po ruci. *Učini što je najbolje za tebe i cure, Daisy.*

A ja sam nekim dječjim instinktom nanjušila novi nemir u tim obiteljskim pozivima, sve veću nestrpljivost s kojom se čekalo okončanje tuge i nastavak života. Posjeti su se pretvorili u bdijenja, neugodna ali obavezna, jer je Michael Terrance bio jedan od njih, a problem udovice i djece morao se riješiti na ispravan način.

Smrt je ujedno unijela promjenu u moj društveni život. Klinci koje sam poznavala od rođenja sad su me izbjegavali, a kad bih slučajno naletjela na njih, zagledali bi se u tlo. Iz neugode? Zbunjenosti?

Straha da će se zaraziti? Većini je bilo lakše kloniti me se.

Kako nas mama nije upisala u dnevni kamp, Harry i ja smo duge paklene dane provodile same. Čitala sam joj priče; igrale smo igre na ploči, koreografirale lutkarske predstave, ili se pak šetale do Woolwortha na Devedesetpetoj Ulici gdje bismo si kupile stripove i Coca-Colu s okusom vanilije.

Tijekom tih tjedana na maminom noćnom stoliću počela se stvarati mala ljekarnica. Kad bi sišla, preketala sam bočice s tvrdim bijelim poklopcima i uredno ispisanim etiketama. Pretresala ih. Virila kroz žuto-smeđu plastiku. Sitne kapsule svaki puta bi pobudile treperenje u mojim prsima.

Donijela je odluku sredinom srpnja. Ili je to možda baka Lee učinila umjesto nje? Slušala sam je kako pojašnjava tatinoj braći i sestrama.

Potapšali su je po ruci. Možda je tako najbolje, odvratili su ostavljajući dojam... kakav? Kao da im je laknulo? Može li sedmogodišnjakinja prepoznati nijanse?

Baka je stigla onog dana, kad nam je u dvorištu postavljen znak. U kaleidoskopu sjećanja pamtim je kako

izlazi iz taksija mršava poput kakva strašila, kvrgavih i suhih ruku. Tog joj je ljeta bilo pedeset šest.

Za tjedan dana spakirane smo stvari nagurale u Chrysler Newport koji je tata kupio prije Kevinove dijagnoze. Baka je vozila, mama sjedila na suvozačkom mjestu, a Harry i ja na stražnjem. Granica načinjena od drvenih bojica i igara dijelila je sjedalo po sredini obilježavajući njezin i moj teritorij.

Za dva dana stigle smo u bakinu kuću u Charlottei. Harry i ja smo dobile spavaću sobu na katu oblijepljenu tapetama na zelene pruge.

Ormar je mirisao po lavandi i sredstvu protiv moljaca. Promatrale smo mamu kako nam vješa haljine na žičane vješalice. Zimske haljinice za zabave i crkvu.

Koliko ćemo dugo ostati, mama?

Vidjet ćemo.

Vješalice su potihlo zazveckale. Hoćemo li ovdje pohađati školu?

Vidjet ćemo.

Iduće jutro za doručkom baka je upitala bismo li ostatak ljeta htjela provesti na plaži. Harry i ja smo odvojile pogled od rižinih pahuljica, iscrpljene od šokova i neprestanih promjena.

Naravno da da, odmah je nadodala.

Otkud znaš što bih ja htjela činiti, pomislila sam. Nisi ja. No, naravno, bila je u pravu. Obično je uvijek bila u pravu. Ali nije u tome bit. Donesena je još jedna odluka, koju ja nisam mogla promijeniti.

Dva dana nakon što smo stigle u Charlotteu, naša mala trupa ponovno se smjestila u Chrysler, a baka opet sjela za upravljač. Mama je putem spavala probudivši se kad je škripa kotača objavila da prelazimo nasip.

Glava joj se odvojila od naslona. Nije se okrenula prema nama. Nije se nasmiješila i zapjevala »Pawley's Island, here we come!« kako je znala činiti u sretnijim vremenima. Jednostavno se zgrbila i uvukla u sebe.

Baka ju je potapšala po ruci. Bila je to tipična gesta Brennanovih.

— Sve će biti u redu — protepala je razvučenim južnjačkim izgovorom.

— Vjeruj mi, Daisy. Sve će biti u redu, dušo!

I to se doista obistinilo, čim sam upoznala Evangeline Landry. I ostalo je tako iduće četiri godine. Sve dok Evangeline nije nestala.

2.

Rođena sam u srpnju. Ako si dijete, to može biti i dobro i loše.

Kako sam svako ljeto provodila na otoku Pawleys, u kućici na plaži koja je bila u vlasništvu Leejevih, za rođendan bi me prvo odveli na piknik i onda u Gay Dolphin Park na obali grada Myrtle Beacha.

Obožavala sam taj zabavni park, posebice vožnju na Wild Mouseu.

Grčevito se držeći penjala sam se, spuštala i jurcala naokolo uskim tračnicama, dok mi se šećerna vuna vraćala iz želuca, a srce luđački tuklo.

To je bilo super. No, zato nikad nisam morala nositi kolače u školu.

Napunila sam osam tog ljeta nakon tatine smrti. Mama mi je poklonila ružičastu kutijicu za nakit s glazbalom i balerinom koja bi iskočila van, kad bih je otvorila. Harry mi je nacrtala obiteljski portret, dvije velike i dvije male osobe mršave poput štapića, raširenih prstiju koji su prekrivali jedni druge, ali nitko se nije smiješio. Baka mi je pak poklonila primjerak romana *Anne od zelenih zabata*.

Iako je pripremala tradicionalni piknik s tortom od crvenog biskvita, pečenim piletom, kuhanim škampima, krumpir salatam, punjenim jajima i keksima, te godine nakon banketa nije uslijedila vožnja toboganom smrti. Harry je zadobila opekline od sunca, a mama migrenu, pa sam ja

sama ostala na plaži čitajući o Annenim pustolovinama s Marillom i Matthewom.

Nisam je odmah zamijetila. Stopila se s bukom zapjenjenih valova i morskih ptica. Kad sam podigla pogled, nalazila se ni dva metra daleko, i koštunjave ruke podigla je na zaobljene bokove.

Bez riječi smo se odmjerile. Po visini sam procijenila da je starija godinu-dvije, iako joj je struk još uvijek bio kao u djeteta, a izbljedjeli kupaći kostim pripijen za ravna prsa.

Prva je prozborila ukazujući palcem na knjigu u mojim rukama.

— Već sam je pročitala.

— Ja ne — odvratila sam.

— I vidjela sam englesku kraljicu. — Vjetar joj se poigravao tamnim kovrčama podižući i spuštajući pramenove kao da prebire vrpce.

— Ja ne — ponovila sam, na što me odmah spopao glup osjećaj.

— Kraljica živi u palači u Londonu.

Uklonila je kosu iz očiju. — Bile su mi tri. *Grand-père*¹ me podigao kako bih je mogla vidjeti.

Engleski joj je bio čudan. Nije bilo ni nazalnog zavlačenja tipičnog za Srednji Zapad, ni rastezanja vokala tipičnog za obalne jušnjake.

Nesigurno sam zastala.

— Kako je izgledala?

— Nosila je rukavice i šešir boje ljiljana.

— Gdje? — Skeptično.

— U Tracadie.

¹ Grand-père (franc.) = Djed

Grleno »r« zazvučalo je uzbudljivo i strano mojem osmogodišnjem uhu. — A gdje je to?

— En Acadie.

— Nikad čula.

— Djevičanska šuma. Sve samo kokota i šuškavi borovi. Zaškiljila sam ne znajući što reći.

— To je pjesma.

— Ja sam bila u Institutu za umjetnost u Chicagu. — Osjetila sam potrebu da njezinoj poeziji konkuriram jednako visokoumnom replikom. — Imaju hrpu slavnih slika. Na primjer, one ljude u parku koji su naslikani točkicama.

— Odsjedam kod tete i tetka.

— Ja sam u posjetu baki. — Nisam spomenula ni Harry, ni mamu, ni Kevina, ni tatu.

Frizbi se u tom trenutku zabio u tlo između nje i oceana. Dječak ga je podigao i bacio unatrag zamahnuvši rukom.

— Znaš da se zapravo ne može otići u zelene zabate — rekla sam.

— Naravno da se može.

— Ne postoje.

— Naravno da postoje. — Jednim smeđim nožnim prstom stala se igrati pijeskom.

— Danas mi je rođendan — nastavila sam ne znajući što pametnije reći.

— *Bonne fête.*

— To je talijanski?

— Francuski.

Moja škola u četvrti Beverly nudila je učenje francuskog, što je bio omiljeni projekt jedne frankofilne časne zvane Sestra Mary Patrick.

Iako ja nisam uspjela usvojiti gotovo ništa osim *bonjour*, bila sam svjesna da ona uopće ne zvuči poput

profesorice koja mi je držala satove u prvom i drugom razredu.

Jesam li bila usamljena? Radoznala? Možda samo voljna čuti bilo što što bi me odvojilo od tuge u velikoj bakinoj kući? Tko zna zašto, ali nasjela sam.

— Je li princ bio s njom?

Zakimala je.

— Kako izgleda Tracadie? — Izgovorila sam ime kao »Track-a-day«.

Slegnula je ramenima. — *Un beau petit village*. Malo mjesto.

— Ja se zovem Temperance Brennan. Možeš me zvati Tempe.

— Evangeline Landry.

— Meni je osam.

— Meni deset.

— Hoćeš vidjeti kakve sam poklone dobila?

— Dopada mi se ta knjiga.

Vratila sam se u stolicu, a ona je sjela u pijesak do mene prekrivši noge. Sat vremena razgovarale smo o Anne i slavnoj farmi na Otoku Princa Edwarda.

I tako je započelo naše prijateljstvo.

Četrdeset osam sati nakon rođendana zavladao je nevrijeme. Nebo je danju osciliralo između bolesne sivozelene i boje kositra, a kiša dolazila s naletima vjetra, zapljuskujući slanom vodom prozore bakine kuće.

Između pljuskova preklinjala sam je da me pusti na plažu, što je ona uporno odbijala bojeći se podvodnih struja i pjenušavih valova koji su se okomili na pijesak. Ljutito sam gledala kroz prozor, no nigdje nisam ugledala Evangeline.

Konačno su se ukazali plavi komadići neba odguravajući u stranu oblake, a sjene izoštrile pod visokom

obalnom travom i šetalištima koja su presijecala dine. Ptice su nastavile pjev, temperatura je porasla i vlaga objavila da se, za razliku od kiše, ne namjerava povući.

Unatoč sunčanim danima, od Evangeline nije bilo ni traga.

Sve dok je jednog dana nisam ugledala vozeći bicikl. Hodala je Avenijom Myrtle, glave izbačene naprijed kao da je kornjača i cucerala lizaljku, odjevena u japanke i ispranu majicu s natpisom Beach Boys.

Zaustavila se kad sam joj prišla.

— Hej — dobacila sam spuštajući tenisicu s pedale na kolnik.

— Bok!

— Ne viđam te u posljednje vrijeme.

— Morala sam raditi. — Ljepljive crvene prste obrisala je o hlačice.

— Imaš posao? — Ostala sam zapanjena da je netko djetetu dopustio tako »odraslu stvar«.

— Ujak mi se bavi ribolovom u Murrellovoj uvali. Ponekad mu pomažem na koči.

— Guba. — Odmah su mi se pred očima ukazali Gilligan, Ginger i Skipper.

— Pffff... — otfrknula je kroz nos. — Ribama vadim utrobu.

Nastavile smo dalje; ja gurajući bicikl. — Ja se ponekad moram brinuti za mlađu sestru — odvratila sam pokušavajući povući paralelu. — Njoj je pet.

Okrenula se prema meni. — Imaš i brata?

— Ne. — Lice mi se zarumenjelo.

— Ni ja. Moja sestra Obéline ima dvije godine.

— Pa što onda ako moraš tu i tamo očistiti ribu? Super je provoditi ljeto na moru! Je li tamo otkud dolaziš stvarno drukčije?

Nešto joj je zabljesnulo u očima, ali i ugaslo prije nego sam uspjela shvatiti o čemu je riječ.

— Mama mi je tamo. Dobila je otkaz u bolnici, i sada ima dva posla. Želi da Obéline i ja naučimo dobro engleski pa nas dovodi ovamo. *C'est bon.*² Teta Euphémie i tetak Fidèle su dobri.

— Ispričaj mi nešto o toj djevičanskoj šumi. — Skrenula sam s obiteljske teme.

Oči su joj poletjele prema autu u prolazu, a onda se vratile na mene.

— *L'Acadie* je najljepše mjesto na kugli zemaljskoj. Tako mi se i učinilo.

Cijelo to ljeto pričala je priče o svojem domu u New Brunswiku.

Naravno, već sam čula za Kanadu, ali kao dijete mogla sam zamisliti samo kraljevsku policiju na konjima, iglue ili pak sanjke s psima koje se probijaju svijetom karibua, polarnih medvjeda i tuljana na ledenim santama. Pričala mi je o bujnim šumama, obalnim hridima i mjestima kao što su Miramichi, Kouchibouguac i Bouctouche.

Ujedno mi je govorila o povijesti Akadije posebice se zadržavajući na izgonu njezinih predaka iz domovine. Iznova sam je slušala zapanjeno postavljajući pitanja iz bijesa na tu sjevernoameričku tragediju koju njezini nazivaju *le Grand Dérangement*³. Britanski nalog za deportaciju ne samo da je izgnao francuske govornike s područja Akadije, već im i oduzeo svu zemlju i prava.

Osim toga, upoznala me s poezijom. To smo ljeto posrtale probijajući se kroz Longfellowov epski rad, koji je

² *C'est bon.* (franc.) = U redu je

³ *Le Grand Dérangement* (franc.) = Veliko protjerivanje

nadahnuo odabir njezina imena. Njezin primjerak bio je na francuskom, njezinom materinjem jeziku, i prevodila je što je bolje mogla.

Iako sam jedva shvaćala stihove, ona je priči dala magičnu čar. Naši djetinji umovi zamišljali su akaditsku mljekaricu daleko izvan svojeg rodnog mjesta u Novoj Škotskoj. Improvizirale smo kostime i izvodile priču dijaspore i njezinih ljubavnika, koje je snašla kobna sudbina.

Bila je odlučna da jednog dana i sama postane pjesnikinja. Na pamet je naučila pjesme svojih omiljenih pjesnika, većinom francuskih, ali i nekolicine engleskih: Edwarda Blakea, Elizabeth Barrett Browning, Barda Blissa Carmana, koji se rodio u New Brunswicku. Slušala sam je, a zajedno smo čak i uspjele sklepati nekoliko loših pjesama.

Meni osobno draže su bile priče s fabulom. Iako joj je taj engleski bio teži, okušala se u čitanju omiljenih mi autora: Anne Sewell, Carolyn Keene, C. S. Lewisa. U beskonačnost smo raspravljale o Anne Shirley i zamišljenom životu na farmi zelenih zabata.

Tih sam se dana nadala postati veterinarka pa smo ujedno na moj nagovor vodile zabilješke o bijelim čaplama u močvari i pelikanima koji su klizili visoko na vjetru. Oko gnijezda kornjača izgradile smo obrambene zidove, i mrežama na ručku hvatale žabe i zmije.

Neke dane organizirale smo bogate čajanke za Harry i Obéline, ili im kovrčale kosu i odijevale ih kao da su lutke.

Teta Euphémie spravljala nam je *poutine râpée, fricot au poulet, tourtière*⁴. Gotovo je mogu vidjeti kako u pregači bogatoj naborima prepričava priče o Akadanima na svojem

⁴ Akadijska jela: okruglice od krumpirova tijesta sa svinjetinom; pileća juha; pita

lošem engleskom; priče koje je čula od svojeg oca, a on od svojeg. Tisuću sedam stotina pedeset i peta. Deset tisuća ljudi protjerano iz svojih domova.

Kamo su otišli? Harry je znala upitati. U Europu. Na Karibe. U Ameriku. Oni u Louisiani postali su Cajuni.

Kako se takvo što može dogoditi? To sam ja znala pitati. Britanci su htjeli njihove farme i nasipe, a imali su oružje.

Ali valjda su se vratili? Neki jesu.

Tog prvog ljeta Evangeline je zasadila sjeme moje doživotne ovisnosti o vijestima. Možda zato što je njezin kutak u svijetu bio toliko izoliran, možda zato što je htjela vježbati engleski, a možda jednostavno zato što je to bila ona. Njezina žed za znanjem bila je neutaživa.

Radio. Televizija. Novine. Upijale smo svakojake vijesti samo ih djelomično razumijevajući. Noću, na njezinom ili mojem trijemu, dok su lipanjski kukci udarali o mrežu, a tranzistor krčao svirajući Monkeese, Beatlese, Wilsona Picketta, Isley Brotherse, razgovarale smo o tipu naoružanom puškom koji se zabarikadirao na vrhu tornja sveučilišne zgrade u Teksasu. O smrtima astronauta. O Stokelyju Carmichaelu i čudnoj grupi zvanoj SNCC⁵.

U dobi od osam smatrala sam je najpametnijim i najegzotičnijim bićem na svijetu. Bila je prekrasna poput kakve tamnopute ciganke, govorila je strani jezik, poznavala pjesme i poeme koje nikad nisam čula. Ali, čak i tada, unatoč tajnama koje smo dijelile, osjetila sam suzdržanost u novostečenoj prijateljici. Tajnovitost. I još nešto. Neku

⁵ SNCC ili Student Nonviolent Coordinating Committee (engl.) = Studentski odbor za borbu protiv nasilja

skrivenu tugu o kojoj nije govorila i koju nisam mogla identificirati.

Vrući i zagušljivi dani nizali su se jedan za drugim, dok smo istraživale naš maleni otok uz obalu Južne Karoline. Pokazala sam joj mjesta koja sam upoznala tijekom prethodnih posjeta, a zajedno smo otkrivale nova.

S vremenom moja je bol minula, što je bilo za očekivati, i misli su mi se uhvatile novih stvari. Ugodnih stvari.

A onda je došao kolovoz, s njim i vrijeme odlaska.

Mama se nije vratila živjeti u Chicago. Moj se život smjestio u novom i ugodnom domu u Charlottei. Zavoljela sam bakinu staru kuću u Dilworthu, miris cvjetova kozje krvi koji su se penjali ogradom iza kuće, zeleni i mračni tunel koji su tvorili vrboliki hrastovi nadvijajući se nad ulicu.

Naravno, odmah sam pronašla prijatelje, ali nitko među njima nije bio egzotičan poput srodne duše koju sam upoznala tijekom ljeta. Nitko nije pisao poeziju, govorio francuski, niti je vidio zelene zabate i englesku kraljicu.

Dok smo bile razdvojene, dopisivale smo se prepričavajući jedna drugoj vijesti iz naših zimskih života, pišući poeziju, bilježeći predpubertetske impresije trenutnim zbivanjima. Biafra. Zašto druge države ne nahrane te ljude? My Lai. Jesu li Amerikanci doista pobili nedužne žene i djecu? Chappaquiddick. Zar i slavne osobe imaju takve probleme?

Špekulirale smo o krivnji, odnosno nedužnosti Jeffreyja MacDonalda.

Može li itko biti toliko zao da pobije vlastitu djecu? Pa zlog Charlesa Mansona. Je li on utjelovljenje zla? Brojale smo dane do ljeta i križale ih na kalendaru.

Školska se godina ranije privela kraju u Charlottei nego u Tracadie, pa sam ja prva stigla na na otok. Tjedan

dana poslije zahrđali Ford Fairlane *madame* Landry dokotrljao se nasipom. Laurette je trebala provesti tjedan dana u kućici sestre i šurjaka u tom močvarnom predjelu, a onda se vratiti na sjever i obavljati posao u pogonu za konzerviranje jastoga i turističkom motelu, sve do kolovoza kad ju je ponovno čekao dugi put do Juga.

U periodu od njezinog odlaska do ponovnog dolaska Evangeline, Obéline, Harry i ja uživale smo u ljetnim pustolovinama. Čitale smo, pisale, razgovarale, istraživale. Skupljale školjke. Naučila sam kako se baviti ribolovom. I loše savladala nešto francuskog.

Naše peto ljeto odvijalo se poput prethodna četiri. Sve do 26. srpnja.

Psiholozi kažu da neki datumi zauvijek ostaju urezani u sjećanje. 7. prosinca 1941. Japanski napad na Pearl Harbor. 22. studeni 1963. Atentat na Predsjednika Kennedyja. 11. rujna 2001. Svjetski trgovački centar u plamenu.

Moj popis uključuje i datum Evangélineina nestanka.

Bio je četvrtak. Ona i sestra dotad su na otoku bile već šest tjedana i po planu trebale ostati još četiri. Rano tog jutra Evangeline i ja smo isplanirale otići u lov na rakove. Drugih pojedinosti prisjećam se samo u djelićima.

Vožnja biciklom kroz maglovitu zoru, s mrežom za rakove ukoso ukotvljenom preko ručki. Auto iz suprotnog smjera. Obrisi muškarca za volanom. *Oncle Fidèle*? Pogled preko ramena. Nečija silueta na stražnjem sjedalu.

Lagano zveckanje kamenčića o mrežu prozora na Evangelininoj spavaćoj sobi. Lice tete Euphémie kroz odškrinuta vrata. Kosa podignuta kopčama, oči crvene, usnice sablasno blijede.

Otišle su. Ne smiješ više dolaziti ovamo.

Otišle kamo, *ma tante*?

Idi. Zaboravi.

Ali zašto?

Sad su opasne.

Silovito pedaliranje, dok mi suze teku niz lice. Auto nestaje u magli na nasipu. Otišla je? Bez obavijesti? Bez pozdrava? Bez obećanja da će pisati? I zašto više ne smijem dolaziti? Zašto moram zaboraviti?

Moja prijateljica i njezina sestra više nijedno ljeto nisu provele na otoku.

Iako sam se ja nastavila vraćati u kućicu u tom močvarnom predjelu preklinjući ih da mi nešto kažu, uvijek bi me otjerali. Tante Euphémie i Oncle Fidèle obraćali su mi se samo kako bi ponovili: »Idi. Nisu ovdje.«

Pisala sam pismo za pismom. Neka su se vratila neisporučena, neka nisu, ali ni na jedno nisam dobila odgovor. Upitala sam baku što mi je činiti. — Ništa — odvratila je. — Događaji nam mogu izmijeniti život. Sjeti se da si i sama napustila Chicago.

Rastresena, zaklela sam se da ću je pronaći. Nancy Drew je to mogla učiniti, rekla sam si. I pokušala sam, koliko god je to jedna dvanaestogodišnjakinja može učiniti bez mobitela i interneta. Ostatak tog ljeta, kao i početak idućeg, Harry i ja smo špijunirale Tante Euphémie i Oncle Fidèle⁶. Ništa nismo saznale.

Ni po povratku u Charlotteu nismo odustale. Iako u knjižnicama u našoj maloj orbiti nije bilo telefonskih imenika za New Brunswick u Kanadi, uspjele smo dobiti broj za Tracadie-Sheila. Tamo je pak bilo toliko Landryja da dežurni na centrali nije mogao nikoga pronaći bez imena. Laurette.

⁶ Tante Euphémie i Oncle Fidèle (franc.) = Teta Euphémie i tetak Fidèle

Ništa. Trideset i dvije osobe registrirane kao L. Landry.

Ni Harry ni ja nismo se mogle prisjetiti je li Evangeline spominjala očevo ime.

A onda iznenadna spoznaja. Tijekom dugih dana i noći Evangeline i ja smo razgovarale o dečkima, seksu, Longfellowu, zelenim zabatima, Vijetnamu, ali nekim prešutnim dogovorom nikad se nismo upuštale u temu očeva.

Otišavši na govornicu i posluživši se kovanicama iz kasica prasica, Harry i ja smo nazvale svakog L. Landryja u gradu Tracadie. Poslije smo isto pokušale s okolnim mjestima. Nitko nije čuo za Evangeline ni za njezinu obitelj. Ili su bar tako tvrdili.

Moja je sestra izgubila zanimanje za posao istražitelja davno prije mene. Evangeline mi je bila prijateljica, pet godina starija od nje, a Obéline je bila premlada, upola mlađa.

Na posljetku sam i ja odustala od potrage. No, nisam se prestala pitati.

Gdje? Zašto? Kako bi jedna četrnaestogodišnjakinja mogla ikome predstavljati prijetnju? Počela sam čak i sumnjati u vlastito sjećanje. Je li Tante Euphémie doista rekla da su »opasne«?

Praznina koju je Evangeline ostavila za sobom u mojem životu zadržala se, sve dok me srednja škola nije oslobodila razbijanja glave i žaljenja.

Kevin. Tata. Évangéline. Bol koju je prouzročila ta trostruka nesreća s vremenom je izblijedjela, a nadomjestili su je svakodnevni problemi.

Ali tu i tamo nešto zna pokrenuti sjećanje koje neprestano čami u zasjedi.

3.

Bila sam u Montrealu punih sat vremena, kad se LaManche javio. Sve do tog trenutka moje lipanjsko putovanje u tek rastopljenu tundru na St. Lawrenceu proteklo je glatko.

Zrakoplovi u Charlottei i Philadelphiji, gdje sam presjedala, došli su na vrijeme. Birdie mi je zadavao minimalno problema buneći se i mijaučući samo tijekom uzlijetanja i slijetanja. Prtljaga je sletjela zajedno sa mnom. Stigavši kući, etažni sam stan zatekla u razumno dobrom stanju. Mazda je proradila već pri prvom pokušaju. Život je, zaključila sam, predivan.

A onda me on nazvao na mobitel.

— Temperance? — Jedini se uporno odbija koristiti razumljivijom verzijom, Tempe, poput ostatka svijeta i tako se moje ime iskotrljalo s njegovog jezika kao »Temperonce« s izrazito pariškim izgovorom.

— *Oui*. — Mozak mi se odmah prebacio na francuski.

— Gdje ste?

— U Montrealu.

— To sam i mislio. Putovanje prošlo bez problema?

— Koliko je moguće.

— Letjeti zrakoplovom više nije što je nekoć bilo.

— Nije.

— Sutra ćete rano doći? — Prepoznala sam napetost u njegovom glasu.

— Naravno.

— Zaprimili smo slučaj koji je... — Lagana stanka. —
... kompliciran.

— Kompliciran?

— Mislim da je najbolje da vam osobno pojasnim.

— U osam?

— *C'est bon.*

Prekinuvši vezu spopala me lagana nervoza. Rijetko me zove i kad to učini, nikad u pitanju nije dobra vijest. Pet bajkera spaljenih u Chevrolet Blazeru. Truplo žene pronađeno kako pluta naglavačke u senatorovom bazenu. Četiri tijela nagurana u skučen prostor.

Preko trideset godina forenzični je patolog, a dvadeset godina vodi naš *medicolegal* odjel. Znao je da sam se trebala vratiti tog dana i da ću se iduće jutro javiti u labos. Što bi moglo biti toliko komplicirano da je morao osobno provjeriti hoću li biti na raspolaganju?

Ili možda toliko ogavno?

Dok sam se raspakiravala, kupovala i punila hladnjak namirnicama te konačno uživala u francuskoj salati u mislima sam smišljala scenarije, od kojih je svaki bio gori od prethodnog.

Uvukavši se u krevet odlučila sam se za dolazak u 7.30h. Jedna prednost putovanja zrakoplovom jest da vas izmori. Unatoč strahu, zaspala sam još tijekom vijesti u jedanaest.

Idući me dan dočekaao kao reklama za putni aranžman. Mimosiran, s laganim povjetarcem i tirkiznim nebom.

S obzirom da poslovno putujem u Quebec dulje nego što sam spremna priznati, bila sam uvjerena da će klimatski pogodak biti privremen.

Htjela sam voziti bicikl u prirodi; uživati u pikniku na planini, rolati stazom uz kanal Lachine.

Sve samo ne suočiti se s LaManchevim
»kompliciranim« slučajem.

U sedam i četrdeset parkirala sam kod Édifice Wilfrid-Derome, nebodera u obliku slova T u radničkoj četvrti istočno od središta grada. Ovako se tamo radi:

Laboratoire de sciences judiciaires et de médecine légale, takozvani LSJML, glavni je kriminalistički laboratorij i laboratorij sudske medicine za cijelu provinciju Quebec. Mi smo zauzeli dva gornja kata: dvanaesti i trinaesti, dok se *Bureau du coroner*⁷ smjestio na desetom i jedanaestom, mrtvačnica i obdukcijske sale u podrumu, a policija provincije Quebec, *La Sûreté du Québec* ili SQ, u preostalim dijelovima.

Provukavši karticu kroz čitač, prošla sam metalna vrata i ušla u dizalo kojim se mogu služiti samo LSJML/ Mrtvozornik, te ponovno provela karticu i popela se zajedno s desetak drugih koji su promrmljali »Bonjour« i »Comment ça va?«. U to doba dana »Dobro jutro! i »Kako ste?« jednako je formalnog karaktera kao i na bilo kojem drugom jeziku.

Četvero nas je izašlo na dvanaestom katu. Prošavši predvorje provukla sam novu karticu i ušla u radni dio laboratorija. Kroz prozore za promatranje i otvorena vrata ugledala sam tajnice kako pokreću računala, tehničare kako okreću telefone, znanstvenike i analitičare kako navlače kute. Svi srćući kavu.

Nakon fotokopirnih strojeva ponovno sam provukla karticu. Staklena su se vrata rastvorila i ušla sam u krilo sudske medicine.

⁷ Bureau du coroner (franc.) = Mrtvozornički ured

Na tabli sam zamijetila da su na raspolaganju četiri do pet patologa. U praznini do imena Michela Morina stajalo je: *Témoignage: Saint-Jérôme*. Daje iskaz u Saint-Jérômeu.

LaManche je bio za stolom i sastavljao popis slučajeva za jutarnji sastanak. Iako sam zastala na njegovim vratima, ostao je zgrbljen nad papirologijom.

Nastavljajući hodnikom prošla sam patološki, histološki i antropološko-odontološki labos s lijeva, te ureda patologa s desna.

Pelletier. Morin. Santangelo. Ayers. Moj je bio posljednji u redu.

Ponovno sigurnosna provjera. Dobra staromodna brava i ključ.

Nije me bilo mjesec dana, a prostorija je izgledala kao da me nije bilo od useljenja.

Perači prozora prebacili su uokvirene fotografije moje kćeri Katy, kao i sve druge uspomene, s prozorske daske na vrh metalnog ormarića.

Perači poda prebacili su koš za smeće i dvije biljke na prikladno ispražnjenu prozorsku dasku. Novi kombinezoni i čizme nagomilali su se na jednom stolcu, čiste kute objesile preko drugog. Laminiran Dubuffetov poster odlijepio se djelomično sa zida oborivši držač olovki.

Stol mi je bio prekriven materijalima dostavljenim iz poštanskog sandučića u uredu tajnice. Pisma. Leci. Reklame. K tomu još, identificirala sam sljedeće: obnovljen popis novih brojeva u zgradi; četiri paketa fotografija iz *Section d'identité*; dvije skupine antemortalnih rendgenskih snimki i dva liječnička dosjea; kopija *Voir Dire*, tračerskih novina LSJML-a, i tri obrasca *demande d'expertise en anthropologie*. Tri zamolbe za antropološku analizu.

Prikupivši razbacane kemijske i olovke, utonula sam u stolicu, očistila mali dio radne površine i pregledala prvi obrazac kojim se tražilo moje stručno mišljenje.

Patolog: M. Morin. Istražitelj: H. Perron, *Service de police de la Ville de Montréal*. SPVM. Nekoć poznat kao *Service de la police de la Communauté urbaine de Montréal*, ili SPCUM. SPVM su gradski momci. Ista snaga, drugo pakiranje. *Nom: Inconnu*. Prezime: Nepoznato. Preskočila sam izvješća LSJML-a, mrtvačnice i policijsko izvješće te odmah potražila sažetak utvrđenih činjenica.

Dijelove kostura iskopao je buldožer na gradilištu zapadno od *centre-villea*⁸. Bih li mogla utvrditi jesu li u pitanju ljudski posmrtni ostaci?

Ako se ispostavi da je tako, koliko je osoba u pitanju? Kad je nastupila smrt? Ako je nastupila nedavno, mogu li odmah utvrditi dob, spol, rasu i visinu, te opisati razlikovna obilježja za svaku grupaciju kosti? Bih li također mogla utvrditi uzrok smrti?

Uobičajeni parametri u forenzičnoj antropologiji.

Drugi je obrazac također zaprimljen od SPVM-a, odnosno gradske policije. Patologinja Emily Santangelo bila je zadužena za koordinaciju stručnih analiza. Riječ je bila o požaru u kući, spaljenom truplu i u potpunosti rastopljenom zubalu. Tražilo me se da ustanovim podudarnost između spaljenih ostataka i devedesettrogodišnjeg muškarca koji je živio na toj adresi.

Treći obrazac: naduto truplo u poodmaklom stadiju raspadanja izvučeno je iz Lac des Deux Montagnes, u blizini L'Ile-Bizard. Osim činjenice da je žrtva ženskog spola, LaManche, patolog, nije uspio utvrditi bog zna što drugo.

⁸ Centre-ville (franc.) = Središte grada

Zuba je bilo, ali nitko nije izronio po unošenju podataka u CPIC⁹, kanadsku inačicu američkog NCIC-a¹⁰.

Bih li mogla utvrditi dob i rasno podrijetlo? I provjeriti ima li tragova nasilja na kostima?

Za razliku od prva dva, LaMancheov je slučaj bio pod nadležnošću SQ-a, provincijske policije.

Jedan grad, dvije policijske agencije? Zvuči komplicirano, ali nije.

Montreal je otok, dio arhipelaga koji se vuče od stjecišta rijeka Ottawe i St. Lawrencea. Njegov južni vrh obmata rijeka Saint-Laurent, a sjeverni Rivière des Prairies.

Otočić je duljine pedeset kilometara. Varira od pet do trinaest kilometara u širini, sužavajući se na kraju i debljajući u sredini. Njegovo dominantno obilježje jest Mont Royal, eruptivan uljez koji se uzdiže gordih 231 metara iznad razine mora. *Les Montréalais*¹¹ nazivaju tu sitnu kvrgu *la montagne*. Planinom.

Radi lakšeg policijskog nadzora podijeljen je prema navedenim geološkim obilježjima. Na otoku nadležnost ima SPVM, izvan otoka — SQ. Naravno, za slučaj da ne postoji lokalna policijska uprava. Iako postoji rivalstvo, u principu *ça marche*. Funkcionira.

Pogled mi je pao na ime istražitelja. Detektiv poručnik Andrew Ryan.

Želudac mi je skočio u grlo.

Ali više o tome poslije...

⁹ CPIC ili Canadian Police Information Center (engl.) = glavna (kanadska) policijska baza podataka

¹⁰ NCIC ili National Crime Information Center (engl.) = vidi gore (američka verzija)

¹¹ Les Montréalais (franc.) — Montrealci

Pierre LaManche velik je čovjek i zgrbljen poput kakvog starca. Najviše od svega voli imati mokasine i prazne džepove, a kreće se toliko bešumno da se zna nenadano pojaviti ne najavljujući ničim svoj dolazak.

— Ispričavam se što sam vas smetao sinoć. — Stajao je na pragu držeći u jednoj ruci podložak, u drugoj kemijsku.

— Nema problema. — Ustajući zaobišla sam stol, pokupila kute i objesila ih na kukicu na poledini vrata.

Spustio se u stolicu, ali sam pričekala da započne.

— Poznajete, naravno, *maître* Asselin?

U Quebecu mrtvozornici su ili liječnici ili odvjetnici. Čudan sustav, ali *ça marche*. Funkcionira. Michelle Asselin je bila odvjetnica, i otud joj titula *maître*.

Kimnula sam.

— *Maître* Asselin je mrtvozornica otkako sam došao u ovu instituciju.

— Podragao se po bradi kao da provjerava je li se obrijao.

— Nadomak je mirovini.

— Onaj kompliciran slučaj koji ste spomenuli zapravo je njezin?

— Neizravno. *Maître* Asselin ima rođaka koji obrađuje zemlju u blizini Saint-antoine-abbé. Théodore Doucet. Théodore i njegova supruga Dorothee imaju jedno dijete. Kći Geneviève, kojoj su trideset i dvije, ali ima posebne potrebe i živi kod kuće.

Zagledao se u koš za smeće kao da proučava njegov smještaj. Pričekala sam da nastavi.

— Dorothee je nekoć redovito odlazila u crkvu, a onda jednog dana prestala. Nitko ne zna kada točno. Iako se znalo da obitelj živi povučeno, susjedi su se zabrinuli i jučer je dvoje župljana posjetilo njihovu farmu. Pronašli su i nju i

Geneviève mrtve u spavaćoj sobi na katu, a Théodore je u prizemlju igrao *Silent Hunter* na računalu.

Upitno sam ga pogledala, ali on je to krivo protumačio.

— To je nekakva računalna igra s podmornicama.

Znala sam, ali sam zato ostala iznenađena da i on zna.

— Bili ste tamo?

Kimnuo je. — Kuća je prava noćna mora; sobe nakrcane beskorisnim smećem. Na svakom koraku prazne kartonske kutije zobene kaše. Novine. Limenke. Prljavi rupčići. Izmet u vrećicama na zatvarač.

— Théodorea su odveli na psihijatrijsku procjenu?

Kimnuo je. Djelovao je umorno. Ali, s druge strane, ne djeluje li uvijek umorno?

— Obje su žene bile u potpunosti odjevene i ležale na leđima, a prekrivači su im bili navučeni do brade. Glave su im bile nagnute jedna prema drugoj i dodirivale se, dok su im ruke bile isprepletene.

— Namješten položaj.

— Da.

Pitala sam se kakve to veze ima sa mnom. Osim ako tijela nisu bez udova, iskasapljena ili bez ikakvih identifikatora poput prstiju i zuba, svježa trupla rijetko su mi predmet rada.

— Imam osjećaj da je Dorothée mrtva najmanje dva tjedna — nastavio je. — Danas će to biti potvrđeno.

Geneviève je problem. Njezino je tijelo ležalo do otvora za grijanje.

— A topli zrak je puhao prema njoj — pretpostavila sam. Već sam to imala prilike vidjeti.

Zakimao je. — Bit će teško odrediti kad je nastupila smrt.

Mumificirano truplo. Nemogućnost preciznog utvrđivanja trenutka smrti. Da, to sam ja.

— Tragovi nasilja?

— Nisam ni na što naišao pri vanjskom pregledu

Dorothee. Genevièvino tijelo je isuviše dehidriralo. No, nisam ništa zamijetio na rendgenskim snimkama ni majke ni kćeri.

— Slučaj je prioritetan?

Kimnuo je. Potom su se tužne oči lovačkog psa zagledale u mene.

— Uvjeran sam da ovo može biti učinjeno s diskrecijom i obazrivošću.

Za razliku od njih, gotovo nitko tko biva dovezen k nama ne dobiva priliku umrijeti u krevetu. Naše su žrtve ili ubijene, ili su počinile samoubojstvo, a njihovi životi prerano okončali zbog lošeg tajminga, loše procjene ili zle kobi.

LaManche je znao za moju predanost pokojnicima i onima koje su ostavili za sobom. Već je posvjedočio mojoj komunikaciji s obiteljima, kao i novinarima u potrazi za viješću dana.

Znao je da ne treba reći to što je rekao. Međutim, činjenica da je to izgovorio razotkrila je netipičnu razinu emocija. Bilo mu je izuzetno stalo do Michelle Asselin.

Nakon što su raspravljani administrativni problemi, a slučajevi podijeljeni, kolegij je u devet bio gotov. Vrativši se u ured, navukla sam kutu i pokupila se u antropološki laboratorij. Kostii pronađene na gradilištu prekrivale su dva radna stola.

Bio je dovoljan jedan pogled da zaključim kako slučaj neće zahtijevati detaljnu obradu. Svaki sam djelić proučila golim okom i sročila izvješće u vidu jedne jedine rečenice.

Les ossements ne sont pas humains. Kostii nisu ljudske. Dvadeset minuta.

Gotovo.

Potom sam uputila Denisa, laboratorijskog tehničara, kako očistiti Santangelino spaljeno truplo. Spaljena tijela mogu biti krhka i zahtijevaju pažljivo rastavljanje kostura te ručno uklanjanje mekog tkiva.

Nakon toga sam se uputila u mrtvačnicu.

Podložak. Šestar za mjerenje šupljina. Obrasci za obdukciju kostura.

Ruka mi je završila na kvaki, kad je telefon zazvonio. Gotovo se nisam javila. Možda i nisam trebala.

4.

— Doktorice Brennan? — Glas je zazvučao kao da netko žicom povlači preko naboranog lima. — *C'est moé, Hippo.*

— *Comment ça va?* — Kao i u dizalu, pro forma. Da sam ga iskreno upitala, odgovorio bi mi do najmanjih pojedinosti. Iako mi se tip dopadao, odabrao je krivi trenutak.

— *Ben. J'vas parker mon char. Chu...*

— Hippo? — Prekinula sam ga.

*Sergent-enquêteur*¹² Hippolyte Gallant radio je za *L'unité* nerazrješених slučajeva pri *Service des enquêtes sur les crimes contre la personne de la Sûreté du Québec*. *Dugo ime, lagan prijevod. Provincijalna policija. Zločini protiv osoba. Odjel zadužen za nerazrješene slučajeve.*

Iako smo surađivali u vezi dvaju slučajeva od pokretanja spomenute jedinice 2004, nikad mu nisam uspjela skužiti izgovor. U pitanju nije bio *jouai* Quebecove frankofone radničke klase, ali ni pariški, belgijski, sjevernoafrički ili švicarski francuski. Koje god mu bilo podrijetlo, Hippov francuski bio je prava nepoznanica mojem američkom uhu.

Na sreću, tečno je govorio i engleski.

¹² *Sergent-enquêteur* (franc.) = Narednik istražitelj

— Oprostite, doktorice. — Prebacio se na engleski. Razumljiv, iako s očiglednim stranim naglaskom, i bogat slang izrazima. — Dolje sam, parkiram auto. Moram nešto provjeriti s vama.

— LaManche mi je upravo udijelio hitan slučaj. Na putu sam prema mrtvačnici.

— Deset minuta?

Na satu mi je već bilo 09.45h.

— Popnite se. — Pomirila sam se. Ionako bi me pronašao.

Pojavio se za dvadeset minuta. Kroz prozor za opservaciju promatrala sam ga kako se probija hodnikom zaustavljajući se kako bi pozdravio patologe koji su još uvijek bili u uredu. Ušao je u moj labos noseći vrećicu s natpisom Dunkin' Donuts.

Kako ga opisati? Višak kilograma, naočale plastičnog okvira, retro frizura u stilu marinca. Više je nalikovao programeru nego policajcu.

Prišao je stolu i spustio vrećicu. Bacila sam pogled. Krafne.

Uopće nema potrebe isticati da ne živi zdravo. Nekolicina kolega prozvala ga je »visoko izdržljivi Hippo«, što je bilo paradoksalno, s obzirom da mu je želudac neprestano burno reagirao.

Odmah se poslužio krafnom preliveom javorovim sirupom. Ja sam odabrala čokoladnu.

— Pretpostavio sam da ste preskočili doručak.

— Mmm... — No, već sam pojela pecivo sa svježim sirom i pola kilograma malina.

— To je taj hitni slučaj? — Bradom je kimnuo prema janječim kotletima i peradi s gradilišta.

— Ne. — Nisam elaborirala. Ne samo da je prošlo deset, već su mi usta bila puna čokolade i tijesta.

— Želim vaše mišljenje o nečemu.

— Moram sići.

Dovukao si je stolicu. — Deset minuta i kupim se. —

Smjestio se i polizao šećer s prstiju. Ponudila sam mu rupčić.

— Ne morate ništa učiniti.

Ukazala sam rukom da nastavi.

— U pitanju su kosti. Nisam ih zapravo vidio, već mi ih je spomenuo frend iz SQ-a. On već osamnaest godina radi za njih, i upravo je premješten iz Rimouskija u Gatineau. Popili smo nekoliko piva kad je prolazio kroz Montreal.

Kimnula sam zamislivši se nad krafnama. Je li bila još koja s preljevom od javorovog sirupa?

— Ja i Gaston, tako se tip zove, frendovi smo još odmalena. Odrasli smo u jednom krasnom gradiću u primorskoj provinciji. — Konačno i pojašnjenje otkud francuski s takvim izgovorom. *Chiac*, pučki francuski sličan *joualu*, ali specifičan za neke provincije uz Atlantski ocean.

— Već dvije godine muči ga jedan kostur. Gaston je polu-Micmac. Čuli ste za njih? Indijansko pleme?

Ponovno sam kimnula.

— I opsjednut je time da pokojnike valja pošteno sahraniti. Misli da je čovjeku duh sjeban ako nije zakopan pod zemljom. U svakom slučaju, jedan SQ detektiv u njegovoj bivšoj postaji drži lubanju u radnom stolu, a ostatak kostura u nekakvoj kutiji.

— A kako se detektiv domogao tih kostiju? — Podigla sam vrećicu i pružila mu je. Odmahnuo je glavom. Gotovo nezainteresirano pogledala sam unutra. To! Još jedna prelivena javorovim sirupom!

Odložila sam vrećicu.

— Gaston ne zna, ali mu savjest radi sto na sat jer nije poduzeo ništa kako bi se kosti sahranile.

— Nema groba, nema zagrobnog života.

— Pogodak!

— I tu se ja pojavljujem?

— Upitao me jesam li čuo za neku ženu koja radi ovdje s kostima. Ja sam odvratio — šališ se? Doktorica Brennan i ja smo *sympathique*¹³. — Podigao je i spojio dva prsta unakažena mrljama nikotina.

— Siguran je da su kosti ljudske?

Kimnuo je. — Da, i misli da je u pitanju dijete.

— Zašto?

— Male su.

— Trebao bi nazvati lokalnog mrtvozornika. —

Posegnula sam rukom u vrećicu i ležerno izvadila krafnu prelivenu javorovim sirupom.

— I jest. Ali ga je tip otpilio.

— Zašto?

— Navodno nisu baš najsvježije.

— Arheološko otkriće? — Javorov sirup nije bio loš, ali čokolada je ipak bila bolja.

— Koliko sam ja shvatio, suhe su, a u očnim dupljama ima paučine.

— Paučina ukazuje da su dugo bile iznad tla.

— Pogodak! — Obožavao je tu riječ i često je koristio.

— Mrtvozornik je rekao da se predugo vucaraju po svijetu!

Prestala sam žvakati. To nije bilo ispravno. Ako su doista u pitanju ljudske kosti, tehnički gledano, riječ je o neidentificiranim posmrtnim ostacima koji spadaju u mrtvozornikov posao. Na forenzičnom je antropologu da utvrdi je li smrt nastupila dovoljno nedavno da bude od forenzičnog interesa.

¹³ Sympathique (franc.) = U dobrim odnosima

— Kako se zove taj mrtvozornik? — Posegnula sam za papirom i kemijskom.

Potapšao je sako, koji se isplati spomenuti: žuto-narančaste pruge tvorile su karirani obrazac na crvenkastosmeđoj pozadini. Sa zlatnim džepnim rupčićem od poliestera spomenuti bi odjevni predmet vjerojatno bio visoka moda negdje u ruralnom predjelu Rumunjske.

Lociravši spiralni notes prelistao je nekoliko stranica.

— Doktor Yves Bradette. Hoćete broj?

Kimnula sam i zapisala ga.

— Gaston ne želi nikoga uvaliti u nevolje.

Pogledala sam ga.

— U redu, u redu. — Izbacio je dlanove. — Samo budite diskretni. Kostu su u sjedištu SQ-a u Rimouskiju. — Bacio je pogled na zabilježke.

— To je okrug Bas-Saint-Laurent-Gaspésie-Iles-de-la-Madeleine.

— Tipično za njega. Previše informacija.

— Ne mogu se odmah tomu posvetiti.

— Ma, u redu. *Pas d'urgence*. — Nije hitno. — Čim pronađete vremena.

Kad tijelo otkuca svoje, dolazi do jednog od tri procesa: raspadanja, mumifikacije ili saponifikacije. Nijedan nije lijep.

U toplom i vlažnom okruženju i uz prisustvo bakterija, insekata i/ili kralježnjaka-strvinara u potrazi za objedom doći će do raspadanja.

Obilježja tog procesa su guljenje kože, šarenilo, nadimanje, erupcija trbušnih plinova, propadanje trbuha, truljenje tkiva, i pri samom kraju, dezintegracija kostiju.

Ako je okruženje suho i toplo, bez kukaca i drugih stvorenja, doći će do mumifikacije. Ona podrazumijeva

propadanje unutarnjih organa autolizom i djelovanjem entero-bakterija, dehidraciju mišića i kože, te stvrdnjavanje uslijed evaporacije.

Nitko zapravo ne zna kako se točno odvija saponifikacija, ali je po svemu sudeći za nju potrebno svježije okruženje i kisikom nedovoljno obogaćena voda, iako nju može proizvesti i samo truplo.

Saponifikacija podrazumijeva pretvaranje masnoća i masnih kiselina u smrdljiv i sirast spoj obično zvan »grobni vosak«. Isprva bijela i nalik sapunu, s vremenom može otvrdnuti. No, čim se stvori, dugotrajan je.

Ipak, raspad trupa ne predstavlja tek jednu od spomenute tri opcije.

Truljenje, mumifikacija i saponifikacija mogu se javiti odvojeno ili u kombinaciji.

Tijelo Geneviève Doucet ležalo je u jedinstvenom mikrookruženju.

Zrak koji je dolazio iz otvora za grijanje bio je zarobljen prekrivačem i odjećom, zbog čega se oko trupa stvorila mini-pećnica. *Voilà!* Opcija broj dva!

Iako je kose bilo, crte lica su nestale i preostali su tek sasušeno tkivo u očnim dupljama i kosti. Udovi i prsa ostali su zarobljeni u debelom i tvrdom oklopu.

Oprezno odižući ramena provjerila sam leđa. Mišići i ligamenti tvrdi poput kože držali su se kralježnice, zdjelice i ramenih lopatica. Kost je bila vidljiva na mjestima gdje je bila u dodiru s madracom.

Napravila sam niz polaroidnih fotki, a onda prišla rasvjetnim kutijama poredanim na zidu. Kostur joj je zablještao bijelom bojom u sivilu tkiva i crnilu filma. Polako sam se selila s jedne rendgenske snimke na drugu.

LaManche je bio u pravu. Nije bilo očiglednih tragova nasilja. Ni metaka, ni njihovih krhotina, ni čahura, ni bilo kakvog traga metalu.

Kosti nisu imale ni jedva zamjetne, ni linearne, ni duboke, ni površinske frakture. Niti su zglobovi bili dislocirani. Niti je igdje bilo stranih predmeta. No, kako bi se mogao obaviti cjelovit pregled kostura, tijelo će morati biti očišćeno.

Vrativši se za obdukcijski stol započela sam s Genèveveinom glavom spuštajući se prema stopalima u potrazi za indikatorima bolesti, ozljede ili aktivnosti insekata. U potrazi za bilo čime što bi moglo pojasniti vrijeme i/ili način smrti.

No, kao i u slučaju rendgenskih snimki — *nada*.

Potom sam joj pokušala rastvoriti trbuh, što je malo potrajalo, jer su koža i mišići očvršnuli. Skalpel mi se konačno uspio probiti, a ja odmah povećala otvor. Smrad je iznenada ispunio prostoriju.

Uz malo napora izrezala sam površinu od otprilike dvadeset kvadratnih centimetara, zadržala dah te se nagnula i osvijetljavajući malenom baterijom zagledala u unutrašnjost.

Unutarnji organi sveli su se na tamnu, viskoznu pastu. Nisam uočila nijednog jedinog crvića, jajašce ili pak čahuru ličinke.

Ispravljaajući se skinula sam naočale i zamislila se.

Zapažanja: Dehidracija vanjskog tkiva. Vidljivost kostiju. Raspad utrobe. Odsutnost aktivnosti muha i kornjaša.

Zaključak: Smrt je nastupila prethodne zime. Dovoljno davno kako bi došlo do raspada tkiva u doba kad nema insekata. Genevieve Doucet umrla je nekoliko mjeseci prije majke.

To vam je stvarnost, drage moje krimi TV serije! Ne zna se ni dan, ni sat ni minuta u kojoj je smrt nastupila. Stanje u kojemu se tijelo nalazilo nije dopuštalo veću preciznost.

Nisam se zadržala na nagađanjima. Genevieve se sasušila u krevetu, Dorothée joj se pridružila nekoliko mjeseci poslije, a Théodore je čitavo vrijeme upravljao podmornicama na svojem računalu.

Nakon što sam izrecitirala upute za čišćenje Genevièvinih posmrtnih ostataka, skinula sam kombinezon, oprala ruke i vratila se na dvanaesti kat.

Stari se ponovno nalazio u svojem uredu. Saslušao me, a lice mu je bilo ukočena replika uobičajene verzije. Znao je što budućnost donosi Théodoreu Doucetu i, zajedno s tim, Michelle Asselin.

Uslijedila je neugodna tišina kad sam završila izvješće. Rekla sam mu da mi je žao. Jadno, znam, ali ne ide mi izražavanje sućuti. Čovjek bi zaključio da sam zbog posla kojim se bavim već savladala neke vještine. Na žalost, kriva pretpostavka.

LaManche je slegnuo ramenima. Život nije lak. Što se može?

Vrativši se u labos ugledala sam Hippovu vrećicu na stolu. Ostala je jedna jedina ružičasta krafna. Ružičasta? Nešto nije bilo u redu.

Bacila sam pogled na sat. 13.46h.

Papirić s podacima o Hippovom mrtvozorniku privukao mi je pogled.

Zgrabivši ga otišla sam u ured.

Gomila se u međuvremenu nije smanjila, a košara za smeće i biljke nisu se prebacili na pod. Zalihe ekipe za očevid nisu se uredno posložile u ormarić.

Jebeš čišćenje.

Uvukavši se u stolicu nazvala sam Yvesa Bradetta. Javila mi se automatska sekretarica. Ostavila sam ime, prezime i broj.

Režanje želuca upozorilo me da krafne nisu bile dovoljne.

Brzinski ručak. Pileća salata u kafeteriji na prvom katu.

Kad sam se vratila, crveno svjetalce za primljene poruke je bljeskalo.

Yves Bradette u se međuvremenu javio.

Ponovno sam nazvala Rimouski. Ovaj puta je odgovorio.

— Što mogu učiniti za vas, doktorice Brennan? —
Kroz nos i malo rastegnuto.

— Hvala vam što ste mi se tako brzo javili.

— Nema problema.

Ispričala sam mu što mi je Hippo rekao ne spominjući imena.

— Mogu li znati kako ste to saznali? — Vrlo hladnim i formalnim tonom.

— Od jednog policijskog časnika.

Nije ništa odvratio. Zapitala sam se pokušava li se prisjetiti Gastonova izvješća o kostima, ili pak formulira opravdanje što ih nije preuzeo.

— Mislim da se isplati provjeriti — nadodala sam.

— Već sam to učinio. — Još hladnijim tonom.

— Pregledali ste kostur?

— Letimično.

— Što to znači?

— Otišao sam u sjedište SQ-a. Zaključio sam da su kosti stare. Možda drevne.

— I to je to?

— Mišljenja sam da pripadaju ženskoj osobi u adolescentskoj dobi.

Mir, Brennanice.

Dovoljno je da mrtvozornik ili patolog naruči priručnik ili završi kratki tečaj i — bum! Odmah postaje forenzični antropolog! Zašto se isto tako ne pokušaju domoći primjerka *Kardiokiruških zahvata*, pa objese pločicu s imenom i prezimenom i bace se na otvaranje grudnih koševa? Iako je rijetkost da se nedovoljno kvalificirana osoba bavi mojim zanimanjem, kad se to dogodi na mojem terenu, uopće mi nije drago.

— Tako znači — ovaj puta sam ja odvratila ledenim tonom.

— Kad su ga upitali, priznao je da kosti čuva već godinama. Štoviše, izjavio je da potječu iz New Brunswicka, a to je izvan moje nadležnosti.

Mjeseci, možda čak godine protekle su da se nisam prisjetila Evangeline Landry, a onda odjednom sinapsa! Nikad ne znam što je okidač: zaboravljena fotka koja mi se već smotala na dnu kutije; riječi izgovorene određenom intonacijom; neka melodija ili možda stih neke pjesme.

Hippov *chiac* izgovor. New Brunswick. Kostur djevojke koja je mrtva već godinama.

Neuroni su stali frcati, a prsti mi se posve iracionalno stegnuli oko slušalice.

5.

— Želim da se te kosti zaplijene i dostave u moj labos.

— Glasom sam mogla rezati mramor.

— Moje je stručno mišljenje da je to gubitak vr...

— Sutra. — Granitno.

— Pierre LaManche mora dostaviti službeni zahtjev.

— Dajte mi broj faksa, molim vas.

Poslušao me, a ja sam ga zapisala.

— Za sat vremena dobit ćete svu potrebnu

papirologiju. Nakon što sam ispunila obrazac, otišla sam u potragu za potpisom.

LaManche se ovaj puta nalazio za bočnim pultom u patološkom labosu. Nosio je masku preko lica i plastičnu pregaču zavezanu na potiljku i leđima. Izrezan pankreas ležao je na plutenoj ploči pred njim. Načuvši moje korake, okrenuo se.

Ispričala sam mu za Gastonov kostur. Nisam spomenula ni Evangeline Landry ni njezin nestanak iz mojeg života, koji se dogodio gotovo četiri desetljeća ranije, kao nešto što me nagnalo da поближе proučim posmrtnu ostatku jedne adolescentice iz New Brunswicka.

Nisam zapravo vjerovala da postoji veza, ali nekako sam imala osjećaj da sam dužna Evangeline istražiti identitet tog kostura.

No, otkud onda to stezanje u prsima?

— Nouveau-Brunswick?

— Posmrtni su ostaci trenutačno u Quebecu.

— Je li moguće da potječu s nekog starog groblja?

— Da.

— Ovaj ćete mjesec imati puno posla.

Razdoblje od proljeća do početka ljeta u Quebecu visoka je sezona za ljude moje struke. Rijeke se tada odleđuju, snijeg rastapa, a planinari, kampisti i obožavatelji piknika dolaze na svoje. Navali! No, to je ujedno sezona kad se pronalaze poluraspadnuta trupla, na što me nježno podsjetio.

— Kostii s gradilišta nisu ljudske. Sad ću se baciti na slučaj doktorice Santangelo, a onda na vašu žrtvu iz Lac des Deux Montagnes.

Oštro je kimnuo glavom. — A stare kosti koje se čuvaju kao suvenir?

— Nije utvrđeno kad je nastupila smrt.

Nije ništa odvratio.

— Stav doktora Bradettea je uvredljiv. Kostur se nalazi na području pod našom nadležnošću, a u potpunosti ga se ignorira. Nijedno ljudsko biće ne bi smjelo to doživjeti.

Podigao je pogled i slegnuo ramenima. — Ako vjerujete da ćete imati vremena...

— Hoću.

Odložila sam obrazac na pult. Svukao je rukavicu i potpisao ga.

Zahvalivši mu odjurila sam do faks-aparata.

Ostatak poslije podneva provela sam u društvu žrtve požara, devedesettrogodišnjeg starca za kojeg se znalo da puši u krevetu prije skidanja zubala i isključivanja noćne svjetiljke. Djeca i praunačad neprestano su ga upozoravali na to, ali stankelja se nije obazirao.

E, pa sada djedica više neće zapaliti. Ležao je na nehrđajućem čeliku u obdukcijskoj sali broj četiri.

Ako je to uopće *bio* djedica.

Lubanja se sastojala od pougljenjenih djelića, koji su mi pristigli u smeđoj papirnatoy vrećici. Torzo je bio amorfna crna masa u kojoj su nadlaktice i noge bile podignute zbog kontrakcije mišića, a donji udovi tek smežurani batrljci. Šaka i stopala nije bilo.

Nema prstiju, nema otisaka. Nema zuba, nema slike zubala. Lažno zubalo izgledalo je poput žvakaće gume.

Ali nešto mi je pojednostavilo zadaću. 1988. žrtva se navodno počastila posve novim kukom. Rendgenske snimke starčeva kuka, napravljene za života, zamijenile su snimke Geneviève Doucet.

Djedova proteza blještala je bijelom bojom u gornjem desnom dijelu femura. Postmortalne rendgenske snimke prikazivale su sličnu neonsku gljivu također unutar spaljene desne noge.

Zarezavši uzduž vanjskog ruba zdjelice, ogulila sam spaljeni mišić i tetivu, izvukla napravu iz čašice kuka te obdukcijom pilom propilila gornju trećinu kosti.

Dodatno čišćenje razotkrilo je serijski broj. Prišavši pultu provjerila sam postojeće ortopedske podatke.

Bonjour, djedice!

Posnimila sam dokaz, spakirala ga u vrećicu i označila, a onda se vratila tijelu kako bih ga u cijelosti pregledala. Iako je umetak omogućio identifikaciju, antropološki podaci trebali su poslužiti kao korisni *backup*.

Djelići lubanje imali su velike čeone rubove i mastoidne nastavke, a okcipitalno hvatište mišića bilo je veličine moje teniske.

Muško.

Zapisala sam i bacila se na zdjelicu. Kratka i kvrgava stidna kost.

Klinasti subpubični ugao. Uski sjedni greben. Muško.

Bilježila sam opažanja, kad su se vanjska vrata otvorila i zatvorila.

Podigla sam pogled.

Visok muškarac kose boje pijeska stajao je u predprostoriji. Bio je odjeven u sako od tvida, tamne elegantne hlače i košulju nevjerojatne plave boje, kakve su mu bile i oči. Burberryjeva košulja. I te kako poznata. Ja sam mu je, naime, poklonila.

Vrijeme je da vam predstavim *lieutenant-détective*¹⁴ Andrewa Ryana, iz *Section des crimes contre la personne, Sûreté du Québec*.

S obzirom da istražuje umorstva za provincijsku policiju, a ja obrađujem trupla za provincijskog mrtvozornika, nije teško pretpostaviti kako smo se upoznali. Godinama sam se pokušavala zadržati na profesionalnoj distanci, ali on je igrao po drukčijim pravilima. Libertinskim pravilima. Znajući kakva ga reputacija prati, nisam im se priklonila.

No, kad mi se brak raspao, nagazio je do daske svojim legendarnim šarmom. Zašto ne, do vraga? Odlučila sam se ponovno okušati u izlascima i neko vrijeme sve se lijepo razvijalo. Uistinu lijepo.

A onda je sudbina bacila kartu obiteljskih obaveza. Kći za koju nije znao banula mu je u život, a mojeg *otuđenog* supruga Petea upucao lokalni idiot u Isle of Palms, Južnoj Karolini. Ni on ni ja nismo mogli izbjeći zov nužde.

Stvari su se potom još dodatno iskomPLICIRALE, kad je Peteov bliski susret sa smrću u meni pobudio osjećaje za koje sam bila uvjerena da su odavno nestali. Ryan nije dijelio moje uvjerenje i povukao se.

¹⁴ lieutenant-détective: Detektiv poručnik

Je li, dakle, taj detektiv-poručnik još uvijek glavna faca u mojem životu? Naravno. Ali nije jedini. Nismo razmijenili i ni riječ, otkako smo se rastali prethodnog mjeseca.

— Hej — dobacila sam, što je bila južnjačka verzija pozdrava.

— Požar u autu? — Ukazao je na djedicu.

— Pušio u krevetu.

— Dokaz da živimo u sve samozadovoljnijem društvu.

Upitno sam ga pogledala.

— Nitko se više ne trudi oko etiketa.

Još uvijek mi nije bilo jasno.

— Na svaki bi paket trebalo otisnuti velikim crnim slovima: *Pušenje je opasno po zdravlje*.

Zakolutala sam očima.

— Kako si — nadodao je nježnijim tonom. Ili mi se samo učinilo?

— Ja dobro, ti?

— Super.

— Odlično.

— Da...

Razgovarali smo poput dvoje srednjoškolaca, a ne poput bivših ljubavnika. No, jesmo li doista bivši, zapitala sam se.

— Kad si stigla?

— Jučer.

— Ugodan let?

— Sletjela na vrijeme.

— Bolje nego ranije ili nenadano.

— Da.

— Vidim da radiš dokasna...

Bacila sam pogled na sat. Izolirana u obdukcijskoj sali broj četiri, opremljenoj specijalnom ventilacijom, nisam čula tehničare pri odlasku. Bilo je šest i četvrt.

— Stvarno... — Bože, kako nategnut razgovor! —

Kako je Charlie?

— Raskalašen kao obično.

Riječ je bila o nimfi, koja je svoje prve godine provela u bordelu. Bio je to njegov Božićni dar, ali smo dijelili skrbništvo.

— Birdie se raspitivao za njega. — Zapitala sam se je li došao meni u posjet, ili možda porazgovarati o LaMancheovom truplu iz Lac des Deux Montagnes. Ubrzo je uslijedio odgovor.

— Jesi li već pogledala moje naplavljeno truplo?

— Još ne. — Nisam pokazala razočarenje. — O čemu je riječ?

— Neki je ribar jučer pecao u neposrednoj blizini L'Ile-Bizard. Pomislio je da je uhvatio macana, a izvukao je truplo. Vjerojatno sad prodaje brodicu na eBayu.

— Nisam ga još stigla pogledati.

— U pitanju je žena. LaManche je navodno zamijetio neobične tragove oko vrata, ali zbog izrazite nadutosti i mrlja nije bio siguran o čemu je riječ. Nema ozljeda od vatrenog oružja, ništa se ne može vidjeti na rendgenskim snimkama, niti je došlo do frakture hioidne kosti. Zatražio je toksikološki nalaz.

— Je li Bergeron pregledao zube? — Marc Bergeron je odontolog s kojim labos surađuje.

Kimnuo je. — Unio sam podatke u CPIC, ali ništa. Možda će se šansa povećati ako uspiješ utvrditi dob i rasnu pripadnost.

— Iduća mi je na popisu.

Zastao je. — Nekoliko nestalih osoba i mrtvih tijela privuklo nam je pažnju, i vjerujemo da bi mogli biti međusobno povezani.

— Koliko ih je?

- Tri nestale osobe i dva tijela, oba neidentificirana.
- Misliš da je u pitanju serijski ubojica?
- Razmatramo i tu mogućnost.
- Vremenski period?
- Deset godina.
- Profil žrtava?
- Žene u ranoj ili kasnoj adolescenciji.

Uslijedio je uobičajeni nalet tuge i bijesa. Možda i straha? Je li moguće da je neki predator pretvorio Quebec u polje smrti?

— Nagadaš da bi žrtva iz Lac des Deux Montagnes mogla biti broj šest?

— Da.

— Kako ti odgovara sutra ujutro?

— Hvala ti.

Uputio se prema vratima, a onda okrenuo.

— Kako je Pete?

— Lijepo se oporavlja, hvala na pitanju. Lily?

— Dobro.

— Odlično. — Bože, evo opet. — Pokupit ću Charlieja — dobacila sam.

— Nema potrebe. Dostavit ću ti ga.

— Ne moraš.

— Zadaća mi je služiti i štititi. — Naglo je odsalutirao. — Javit ću ti se.

— Hvala ti, Ryane.

Ponovno sam zamotala devedesetogodišnjaka i vratila kolica s njegovim posmrtnim ostacima, te oprala ruke i krenula kući. Birdie me dočekaao na pragu.

Presvlačeći se u hlačiće pojasnila sam mu da će nam se Charlie uskoro pridružiti. Bio je oduševljen. Ili možda razočaran? S mačkama se nikad ne zna.

Nakon večere odgledali smo reprizu *Sopranosa*, epizodu u kojoj Adrian dobiva batina. Čitavo sam vrijeme podizala kućni telefon. Provjeravala ima li signala i bacala ga natrag na kauč.

Nije nazvao, niti se pojavio.

Iako smo se Birdie i ja prije jedanaest pokupili na spavanje, san mi dugo nije dolazio na oči. Razmišljajući o razgovoru u obdukcijskoj sali, shvatila sam što me zapravo muči. Gotovo se nijednom nije nasmijao ni našalio, što mu uopće nije slično.

Ne ponašaj se poput iskompleksirane adolescentice, prekorila sam se.

Zaposlen je. Zabrinut za kći. I muči ga serijski ubojica. I nakupljanje ušnog voska. I mrlja od senfa na kravati.

Nisam, međutim, nasjela.

6.

Koristim se improviziranim sustavom za čišćenje trupala. Izvorno napravljen za javne kuhinje, aparat se sastoji od cjevčica za dovod vode i njezino ispuštanje, filtera za masnoće, pregradnog rezervoara za prokuhavanje i košarica kakve se koriste za prženje krumpirića ili riba.

U četvrtastim košaricama prokuhavam malene dijelove tijela kao što su sasušene čeljusti, šake, stopala, ponekad i lubanju, dok u velikim pravokutnim velike komade, na primjer, duge kosti, grudni koš, zdjelicu. I jedno i drugo dolazi na red tek nakon što tehničari uklone tkivo. Tad je dovoljno vodu zagrijati gotovo do vrelišta, nadodati enzimski deterdžent kako bi se minimalizirala masnoća i promiješati.

Spomenuti recept uvijek polučuje uspjeh.

Osim ako kosti nisu prekrhke, u kojem se slučaju sve »ručno pere«.

Tog jutra moje je »kuhalo« bilo krcato do vrha. Truplo iz Lac des Deux Montagnes. Dijelovi Santangelinog spaljenog pušača.

Geneviève Doucet.

Trulo i raskvašeno tkivo omogućava brži proces čišćenja. Ryanovo truplo bilo je prvo na redu i Denis je baš vadio kosti, kad sam stigla nakon jutarnjeg sastanka.

Prvo sam otvorila smeđe omotnice u kojima su se nalazile fotografije s lokacije na kojemu je pronađeno, te

obdukcijske slike. Prošla sam jednu po jednu krećući se od obrade mjesta zločina do obdukcije.

Bilo je očigledno zašto je LaMancheu potrebna pomoć. Po izvlačenju iz rijeke tijelo je izgledalo poput marionete obmotane u konzervirano meso boje mahovine. Nije bilo kose, ni lica, a velike komade tkiva proždrali su raci i ribe. Zamijetila sam da je žena nosila samo jednu crvenu čarapicu.

Bacila sam se na utvrđivanje zatraženih dijelova biološkog profila, što je potrajalo cijelo jutro. Iako sam naložila da me nazovu čim stigne bilo što iz Rimouskija, nitko me nije nazvao niti mi navratio u labos.

Čak ni Ryan.

U vrijeme ručka izvijestila sam LaManchea što sam otkrila u vezi trupla iz Lac des Deux Montagnes, a on mene da je Théodore Doucet obavio prvi u nizu psihijatrijskih razgovora.

Po liječnikovim riječima, uopće nije svjestan da su mu supruga i kći umrle, odnosno da je, s obzirom da pati od deluzija, uvjeren da su obje otišle u crkvu i da će se ubrzo vratiti pripremiti mu večeru. Smjestili su ga u Institut Philippe-Pinel, glavnu psihijatrijsku ustanovu u Montrealu.

Vrativši se u labos, na radnoj su me površini dočekale zdjelične kosti, te kosti nadlaktice i noge spaljene žrtve. Navukavši rukavice, prebacila sam posmrtnu ostatku na drugi stol i započela pregled.

Iako su bile izrazito oštećene, strukturom su potvrdile da je riječ o muškom spolu. Simfiza stidne kosti, zajedno s uznapredovalim artritismom, ukazala je da starost kostura odgovara dobi od devedeset i tri godine.

Spol i starosna dob utvrđeni. Serijski broj ortopedskog implantata također. Stanar na spomenutoj adresi poznat, kao i činjenica da je pušio u krevetu. Meni je to bilo posve

dovoljno, i sada je ostatak bio na mrtvozorniku. Do tri sam dovršila izvješće i predala ga u tajništvo na pretipkavanje.

Protokol ne nalaže da se mene izvještava o zaprimanju kostura. Svaki slučaj u pravilu odlazi jednom od pet patologa, a onda biva prosljeđen meni. Međutim, u slučaju kostiju koje mi je Bradette trebao poslati iz Rimouskija, zatražila sam da se mene prvo izvjesti i za slučaj da su zaboravili, provjerila upis zaprimljenih slučajeva u mrtvačnicu. Ništa.

Posmrtni ostaci Geneviève Doucet treći su se po redu kuhali tijekom noći. Velikim kliještima izvukla sam lubanju, zdjelicu i nekoliko dugih kostiju, a onda provela sat vremena odvajajući tkivo koje je bilo žilavo poput aligatorove kože, i polučila gotovo nezamjetan uspjeh.

Baš kad sam spuštala košaricu s ostacima u pretinac iz kojeg sam je izvadila, otvorila su se vrata labosa. Okrenula sam se.

Naravno. Ryan zna kako se pojaviti u najnezgodnijem trenutku.

Očekivala sam doskočicu u stilu »parne frizure« i »meko kuhanog tkiva«. Ništa.

— Oprosti što ti nisam sinoć dostavio Charlieja.

— Nema problema. — Prekrila sam otvor poklopcem od nehrđajućeg čelika i provjerila pokazivač temperature.

— Lily — dobacio je umjesto pojašnjenja.

— Nadam se da nije ništa ozbiljno. — Rukavom kute odmaknula sam kosu s lica.

— Navratit ću večeras. — Izbacio je palac prema kosturu koji je ležao iza mene. — To je moje?

— Da. — Prišla sam stolu držeći vlažne i masne rukavice podalje od sebe. — Mlada je. Petnaest do osamnaest godina. Miješane rase.

— Pojasni.

— Da nije prednjih zubi, rekla bih da je bjelkinja.

Nosni otvor je uzak i zašiljen pri dnu, nosni greben visok, jagodične kosti nisu izražene. Ali svih osam sjekutića ima lopatasto udubljenje.

— A to znači?

— Da je velika vjerojatnost da je dijelom azijskog ili indijanskog podrijetla.

— Misliš na »Prve nacije«?

— Ili japansko, kinesko, korejsko podrijetlo. Azijsko — razumiješ?

Nije se obazreo. — Pokaži.

Zarotirala sam lubanju kako bi joj gornji dio zubala bio vidljiv.

— Svaki od četiri plosnata zuba sprijeda ima zadignut vanjski rub s unutarnje strane. — Podigavši donju čeljust ukazala sam na izdignuti greben. — Isti je slučaj i s donjim zubima.

Odložila sam je.

— Izmjerila sam lubanju i provjerila u Fordiscu 3.0. Po mjerama spada u kategoriju miješane bijele i mongoloidne rase.

— Bjelkinja i Indijanka.

— Ili Azijka. — Poput profesora koji ispravlja nesmotrenog učenika.

— Zanimaju li te pokazatelji dobi?

— Samo u glavnim crtama.

Ukazala sam na stvrđnuto područje pri bazi lubanje. — Šav na bazi lubanje je srastao.

— A umnjaci još nisu izbili do kraja — primijetio je.

— Tako je. Treći su kutnjaci izrasli, ali još uvijek nisu u ravnini s ostalima.

Pomaknuvši se malo niže prstom sam prešla preko nepravilne linije koja je zakrivljavala ispod gornjeg ruba desne zdjelične kosti.

— Grebeni ilijačne kosti djelomično su spojeni. — Podigla sam ključnu kost i ukazala na sličnu nepravilnost na vratnom kraju. — Isto vrijedi i za medijalne klavikularne epifize. Rukom sam ukazala na kosti ruke i noge. — Rast čašica na dugim kostima u različitim je stadijima sraštavanja.

— Išta drugo?

— Bila je visoka stotinu šezdeset centimetara.

— I to je to?

Kimnula sam. — Nisam pronašla nikakve abnormalnosti ili anomalije, kao ni svježe ili zacijeljene frakture.

— LaManche smatra da je hioidna kost netaknuta.

Riječ je o sitnoj vratnoj kosti u obliku slova U, koja često biva oštećena tijekom davljenja.

Podigla sam maleni ovoidni disk s dva gotovo neprimjetna izdanka.

— U njezinoj dobi »krilca« i tijelo još nisu do kraja okoštali. To znači da postoji određena elastičnost i kost može otprijeti zamjetni pritisak, a da ne pukne.

— Znači da je ipak mogla biti zadavljena.

— Zadavljena, ugušena, otrovana, ili izbodena. Mogu ti reći samo ono što mi kosti kažu. — Vratila sam hioidnu kost.

— A to je?

— Da nije ubijena niti izmlačena na smrt. Na kostima nisam pronašla ni ulaznu ni izlaznu ranu od metka, niti frakture, posjekotine ili velike rezove.

— A obdukcijom se nije ništa otkrilo.

LaManche i ja smo već tijekom ručka razmotrili njegove zaključke i nismo imali o bog zna čemu raspravljati.

— Pluća su u poodmaklom stadiju raspada i ne može se utvrditi je li disala, kad je završila u vodi. Morski lešinari pobrinuli su joj se za oči, pa tako ne možemo provjeriti je li bilo petehijalnog krvarenja.

Petehije su točkasta krvarenja koja nastaju pri pucanju i izlivanju kapilara, a uslijed velikog pritiska na venu. Kako ustrajni pritisak na vrat uzrokuje nakupljanje krvi koja se vraća u srce, prisustvo petehijalnog krvarenja na koži lica, a posebice oko očiju, pouzdan je dokaz davljenja.

— Znači, mogla je biti mrtva kad je završila u vodi.

— Mogla bih se poigrati diatomima.

— Ali ćeš mi sigurno prvo pojasniti o čemu je riječ.

— Diatomi su jednostanične alge koje se pronalaze u vodenim i vlažnim staništima na kopnu. Neki patolozi vjeruju da udisanje vode uzrokuje prodor diatoma u respiratorni sustav i krvotok, te se oni potom talože u mozgu, bubrezima i drugim organima, uključujući i koštanu srž. Upravo zato prisustvo diatoma smatraju karakterističnim za utapljanje.

— Zvučiš skeptično.

— Mislim da se diatomi mogu probiti u bilo koje tijelo uronjeno u vodu, bilo da je riječ o utapanju ili ne. LaManche se slaže sa mnom. Ali nešto drugo je zanimljivo. Mnoge vrste diatoma pronalaze se u točno određenim staništima, te se nakupine pronađene u ili na tijelima mogu usporediti sa skupinama diatoma u kontrolnim uzorcima s različitih lokacija. Ponekad se čak mogu identificirati njihova mikrostaništa.

— Onda se posluži njima kako bi točno utvrdila gdje je tijelo bilo: u slanoj vodi, na koritu rijeke, u močvari ili ušću.

— Tako se to obično radi. Ali ne znači da ćemo polučiti uspjeh.

— Meni zvuči moguće.

Prije nego sam prokuhala kosti, uzela sam uzorke za DNK test. — Mogla bih morskog biologa zamoliti da provjeri koštanu srž i samu kost.

Raširio je ruke i pokazao dlanove. — Slučaj je praktički riješen.

Upitno sam podigla obrve.

— Djevojka je umrla u blizini rijeke ili na nekoj drugoj lokaciji. Bila je živa ili mrtva kad je završila u vodi. Ako je bila živa, pala je ili skočila ili je bila gurnuta, pa je stoga u pitanju ili samoubojstvo, umorstvo ili slučajna smrt.

— Osim ako nije doživjela moždani ili srčani udar — odvratila sam znajući da su mi preostale još dvije kategorije: prirodna smrt i, naravno, neutvrđen uzrok smrti.

— Osim toga. Ali u pitanju je tinejdžerica.

— Događa se.

Pojavio se navečer. Ja sam se prethodno istuširala i osušila kosu i, priznajem, nanijela maskaru i sjajilo za usne te špricnula mrvicu *Alfreda Sunga* iza ušiju.

Zvonce je zabrundalo oko devet. Čitala sam o FTIR spektroskopiji u *Journal of Forensic Sciences*, a Birdie je izvodio večernju toaletu na drugom kraju kauča. Izgubivši interes za međunožne prostore, dotapkao je sa mnom do predvorja.

Ugledala sam ga na ekranu kako stoji u predvorju, a kavez za ptice nalazio mu se do nogu. Propustila sam ih i toplo dočekala. Pozdravivši Birdieja i počevši ga po uhu, prihvatio je moju ponudu za pivo.

Dok sam njemu točila Moosehead, a sebi dijetalnu Coca Colu, smjestio je Charlieja na stol u blagovaonici. Birdie je zauzeo pozu sfinge na stolcu, podigavši glavu i uvukavši kandže. No, svakim se osjetilom usredotočio na kavez i njegova stanara.

Charlie je bio u vrhunskoj formi, skakao na grančicu i bacao sjemenke, naginjao glavu na desno i na lijevo odmjeravajući mačka. Svako malo izbacio bi nešto iz svojeg *noir*¹⁵ repertoara.

Ryan se spustio na Birdiejevu stranu kauča, ja na svoju uguravši stopala pod stražnjicu. Ponovno smo utvrdili da su nam kćeri dobro.

Lily je konobarila u Café Cherrier na Rue Saint-Denis, a Katy pohađala ljetni tečaj španjolskog u Santiagu, Čileu.

Moj stan u Montrealu je malen. Sastoji se od kuhinje, spavaće i radne sobe, dvije kupaonice. Samo je dnevna soba zapravo prostrana. Francuska vrata nalaze se s obje strane: sjeverna vode na glavno dvorište, a južna na liliputanski komadić tratine. Postoji i kameni kamin. Stakleni stol u blagovaonici. Žuto-plave sofe u provansalskom stilu i naslonjač za dvoje. Dodaci od trešnjeva drveta, ukrasi na prozorima, polica nad kaminom.

Dok smo razgovarali, Ryanove oči selile su se s predmeta na predmet.

Katyne fotke. Fotke moje mlađe sestre Harry. Nećaka Kita. Keramički tanjur koji sam dobila na dar od jedne starice u Gvatemali.

Izrezbarena figurica žirafe, kupljena u Ruandi. Svega me tu i tamo pogledao u oči.

Neizbježno smo završili u profesionalnim vodama. Siguran i neutralan teren.

Radio je na posebnim slučajevima još od smrti svojeg partnera nekoliko godina ranije i opisao što trenutačno istražuje.

¹⁵ Noir (franc.) = Zloglasni

Tri nestale djevojke. Dva ženska trupla pronađena u vodi ili blizini vode, a sad još i tijelo koje je isplovilo iz Lac des Deux Montagnes.

Sve u svemu, šest osoba.

Rekla sam mu za spaljenu žrtvu, Douceteove i kostur iz Rimouskija koji je bio na putu u labos. Upitao je tko je odgovoran za njega pa sam mu prepričala sastanak s Hippom Gallantom.

Odvratio je da ga Hippo izvještava o nestalim osobama ili pronađenim truplima. I tako smo se neizbježno uvukli u priče o njemu prepričavajući epizodu kad je zaboravio pištolj u muškom toaletu na benzinskoj crpki, pa kako je jednog osumnjičenog izvukao iz kanalizacije i poderao mu hlače na stražnjici, pa kako mu se jedan uhićenik israo u stražnjem dijelu patrolnih kola.

Razgovor je protekao u ugodnom i prijateljskom tonu, i bio prokleta bratsko-sestrinskog karaktera. Nijednom riječju nije se spomenula prošlost ili budućnost. Nije došlo do tjelesnog kontakta. Jedine aluzije na seks bile su one koje je iznio Charlie.

U deset i po Ryan je ustao. Otpratila sam ga do vrata, a svaka stanica u mozgu vrištala je da mi se mislima mota *ogavna zamisao*. Muškarci mrze kad ih se pita što osjećaju! I ti to mrziš!

No, po tko zna koji puta zanemarila sam vlastite instinkte.

— Reci... — Uхватила sam ga za ruku.

— Trenutačno Lily...

— Ne — provalila sam. — Nije samo ona u pitanju.

Oči boje različka nisu se zagledale u moje. Proteklo je nekoliko sekundi. — Mislim da nisi preboljela supruga.

— Pete i ja godinama već ne živimo zajedno.

Konačno je podigao pogled. Osjetila sam toplinu u želucu.

— »Ne živimo« su ključne riječi u toj rečenici.

— Mrzim odvjetnike i papirologiju.

— Bila si posve drukčija u njegovom društvu.

— Bio je upucan!

Nije ništa odvratio.

— Moj ti bračni status prije nije bio ni od kakve važnosti.

— Ne, nije.

— Zašto sada jest?

— Jer vas nisam imao prilike vidjeti zajedno.

— A sad kad jesi...?

— Jasno mi je koliko ti je stalo. — Nisam stigla odgovoriti. — I koliko je meni stalo.

Ostala sam zapanjena i na trenutak nisam znala što reći.

— Što sada?

— Pokušavam se oporaviti.

— Kako ti ide?

— Ne baš najbolje.

I s tim se pokupio.

Kad sam legla u krevet te noći, osjetila sam kako se previrem iznutra.

Zamjerala sam što me namamio i preveslao. Prvo silna pitanja, a onda nastojanje da se ničemu ne pridaje važnost.

Pa ljutnja što nije reagirao drukčije. No, istaknuo je bitnu činjenicu.

Zašto se, doista, nisam rastala?

Obično mi treba vremena da se uvrijedim, a kad se to dogodi, beskonačno mi dugo treba da oprostim. On je pak potpuna suprotnost. Zna se lako uvrijediti, ali isto tako i brzo prašta. I jako se dobro razumijemo.

Uopće nije bio povrijeđen ni ljut i slao je nepogrešive signale.

Upravo sam i zato ponajviše od svega osjetila tugu.

Udaljavao se od mene.

Suza mi se iskrala iz kuta oka.

— U redu, kauboju — izgovorila sam na glas, iako sam bila sama u krevetu. — *Adios*.

Harry živi u Teksasu, otkako je u četvrtom srednje napustila školu.

Duga je to priča, koja je završila kratkotrajnim brakom. Njezin koncept telefonskih razgovora ovako glasi: Budna sam. Hoću razgovarati. Nazovi.

Prozorski kapci propuštali su sivkastu svjetlost, kad mi je mobitel zazvonio.

— Budna si?

Zaškiljila sam bacajući pogled prema budilici. Šest i petnaest. Njoj je dovoljno samo pet sati sna kao i bjelogrlom dupinu.

— Sada jesam.

Jednom je nosila majicu sa sloganom: *Ne prigovaraj i ne pojašnjavaj.*

Iako je aljkava u prvom, u drugom je pravi majstor. Uvijek slijedi svoje mušice nikad ne nudeći ispriku za eventualni ishod.

Ni ovaj puta to nije učinila.

— Idem u Canyon Ranch. — Plavokosa je, ima duge noge i svojski se trudi izgledati kao da joj je trideset. Iako je tu dob prešla još prije deset godina, pod blagim osvjetljenjem i u odgovarajućoj odjeći to joj čak polazi za rukom.

— Koje su to toplice po redu ove godine?

— Guzica mi se vuče po podu, sise vise k'o vreće.

Moram jesti povrće i unositi željezo. Pridruži mi se!

— Ne mogu.

— Prodajem kuću.

Iznenadila me promjena teme. — Kako to?

— Seronja je bio neoprostiva pogreška.

Pretpostavila sam da je riječ o suprugu broj pet. Ili šest? Pokušala sam se prisjetiti imena. Donald? Harold? I odustala.

— Mislim da sam ti dala na znanje da nije baš san snova.

— Dala si mi na znanje da je glup, Tempe. Arnoldo *nije* glup. Problem je što mu violina ne svira kako bi trebala.

Harry obožava seks, ali isto tako sve joj brzo dosadi. Nisam htjela slušati o njegovoj violini.

— Zašto prodaješ kuću?

— Prevelika je.

— Bila je prevelika i kad si je kupila.

Neki drugi njezin suprug bavio se naftom. Nikad nisam saznala što to točno podrazumijeva, ali nakon njihova kratkotrajnog braka ostala je dobro »natankirana«.

— Treba mi promjena. Dođi mi pomoći pri razgledavanju nekretnina.

— Ne mogu.

— Radiš na sočnom slučaju?

Čak sam razmotrila mogućnost da joj spomenem kostur iz Rimouskija, ali sam odustala. Potpalim li je, neću je moći ugasiti. Osim toga, nije bilo nikakvih dokaza da ima ikakve veze s Evangeline Landry.

— Sezona kad imam najviše posla.

— Trebaš sestrinsku podršku?

O, Bože... — Znaš koliko volim kad mi dođeš u posjet, ali sad sam toliko zatrpana da ne bismo imale vremena biti zajedno.

Usljedila je tišina. — Ono što sam ti rekla za Arnolda zapravo nije istina. Uхватила sam gada kako ševi drugu.

— Žao mi je, Harry. — I doista mi jest bilo žao. Iako nisam bila iznenađena.

— Da, i meni.

Navukavši traperice i polo-majicu, nahranila sam Birdieja i napunila Charliejeve posudice sjemenkama i vodom. Mali je zazviždao i zamolio me da provrtim dupetom. Prebacila sam mu kavez u radnu sobu i ubacila CD za obuku nimfi.

U labosu me ništa nije dočekalo u pretincu za poštu, niti mi je svjetalce na telefonu treperilo. Na stolu sam pak ugledala mini-lavinu, ali među papirima nisam pronašla ružičasti papirić s porukom.

Nazvala sam mrtvačnicu. Ništa nije stiglo iz Rimouskija.

O. K, stari, dajem ti vremena još do podneva!

Na jutarnjem sastanku dodijeljen mi je novi slučaj.

Kupci jednog pogrebnog poduzeća pronašli su balzamirano i odjeveno truplo u lijesu u podrumskom hladnjaku. Prethodni vlasnici prestali su poslovati devet mjeseci ranije. Patolog, Jean Pelletier, htio je moje mišljenje o rendgenskim snimkama. Na obrascu je zapisao: *Sav ušminkan, a nema kamo izaći.*

Vrativši se u ured nazvala sam biologinju pri Sveučilištu McGill. Ona sama nije se bavila diatomima, ali njezin kolega jest. Rečeno mi je da mogu dostaviti uzorke žrtve iz Lac des Deux Montagnes kasno poslije podne idućeg dana.

Nakon što sam ih spakirala i pripremila papirologiju, vratila sam se Pelletierovom slučaju.

Usporedbom rendgenskih snimki načinjenih prije i nakon smrti utvrdila sam da je pokojnik neženja bez djece, čiji je jedini živući brat otišao u Grčku. Sprovod mu je bio plaćen novcem poslanim dvije godine ranije. Uspješnom identifikacijom još jednom smo loptu zapucali u mrtvozornikov gol.

Po povratku u labos dočekale su me kosti Geneviève Doucet, koje su na posljetku izašle iz kuhala te sam ostatak jutra i dobar dio poslije podneva provela pregledavajući svaku od njih novim Leica stereomikroskopom s uvećanim digitalnim displejom. Nakon tko zna koliko naginjanja nad dinosauirom, konačno sam na raspolaganju imala najnovije tehničko dostignuće. Obožavam ga!

Ipak, čak ni povećanje nije ništa novog razotkrilo. Koštani prerast površine interfangealnih zglobova srednjeg nožnog prsta na desnom stopalu. Asimetrično izdignuće s prednje strane središnjeg dijela dijafize desne tibije. Osim tih zacijeljenih sitnih ozljeda, Genevièvevin kostur bio je posve uobičajen.

Nazvala sam LaManchea.

— Prikliještila si je nožni prst i udarila se o potkoljenicu — sažeo je moja zapažanja.

— Tako je.

— Što ju nije ubilo.

— Ne — složila sam se.

— I to je nešto.

— Žao mi je što nisam ništa drugo pronašla.

— Kako vam se dopada novi mikroskop?

— Rezolucija je zapanjujuća!

— Drago mi je da ste zadovoljni.

Spuštala sam slušalicu, kad je Lisa ušla u labos noseći veliku kartonsku kutiju. Kosa joj je bila skupljena u kovrčav konjski repić, a na sebi je imala plavo kirurško odijelo koje

joj je dobro stajalo. Čvrsti gluteus, uzak struk, grudi poput planinskih vrhova. Izuzetno je omiljena među policajcima, ali ujedno najbolji obdukcijski tehničar u labosu.

— Samo mi reci da nosiš kostur iz Rimouskija.

— Nosim kostur iz Rimouskija. — Često se koristila mnome za uvježbavanje engleskog. — Upravo je pristigao.

Prelistala sam papirologiju. Paketu je dodijeljen broj mrtvačnice i laboratorija. Zabilježila sam ovaj drugi:

LSJML-57748. Posmrtni ostaci oduzeti su *agentu* Lucyu Tiquetu, *Sûreté du Québec*, Rimouski.

U prozorčiću za osnovne informacije, Bradette je zapisao: *odrasla ženska osoba, arheološki pronalazak*.

— Vidjet ćemo, frajeru. Lisa me upitno pogledala.

— Kreten misli da može raditi moj posao. Imaš li posla dolje?

— Sve su obdukcije gotove.

— Želiš li baciti pogled? — Znala sam da voli kosti.

— Naravno.

Dok sam ja otišla po obrazac, ona je odložila kutiju na stol. Pridružila sam joj se, skinula poklopac te smo se obje zagledale unutra.

Bradette je bio u pravu u vezi jednog: u pitanju nije bila odrasla osoba.

— Izgleda jako staro — dobacila je.

U redu. Možda u vezi dvije stvari.

Kostur je bio prošaran žuto-smeđim mrljama, a na mnogim mjestima i polomljen. Lubanja je bila deformirana, lice strahovito oštećeno.

Duboko u dupljama i ostatku nosnog otvora ugledala sam sitna vlakna.

Kosti su bile lagane poput perja kad sam ih podigla i anatomske porazmjestila. Na stolu se pojavio djelomični kostur sitne osobe.

Zapisala sam da nedostaje šest rebara, većina kostiju šake i nožnih prstiju, jedna ključna kost, jedna tibija, jedna ulna, i obje čašice koljena. Kao i svih osam sjekutića.

— Zašto nema prednjih zuba? — Lisa je upitala.

— Svaki ima samo jedan korijen. Kad ode zubno meso, ništa ih više ne može zadržati.

— Kostu su jako oštećene.

— Da.

— Perimortem ili postmortem? — Jesu li ozljede nanesene u doba smrti ili nakon što je nastupila?

— Nagađam da je većina nastala nakon smrti. Ali morat ću proučiti lomove pod povećanjem.

— Mlada je?

Odjednom bljesak. Djevojčica u kupaćem kostimu na plaži u Karolini.

Mala bijela knjiga sa svijetlozelenim slovima iz koje čita poeziju na glas s čudnim francuskim naglaskom.

Ukazala sam na gornji dio desnog humerusa, donji dio desne ulne, gornji dio lijeve fibule i donji dio desnog femura.

— Vidiš kako neke duge kosti izgledaju normalno na krajnjim dijelovima, dok ove izgledaju naborano i necjelovito?

Kimnula je.

— To znači da epifize nisu još srasle s dijalizama.

Malena je još uvijek bila u procesu odrastanja.

Podigla sam lubanju i okrenula bazu na gore.

Kako trči među dinama dok joj tamne kovrče plešu na vjetru.

— Šav na bazi lubanje još nije srasao. Nema umnjaka, a drugi kutnjaci minimalno su istrošeni.

Zamijenila sam lubanju kukom.

— Svaka polovica zdjelice započinje u vidu triju odvojenih kosti: ilium, ischium i pubis, koje sraštavaju u doba puberteta.

— Ukazala sam na jedva vidljiv trag u obliku ipsilona u čašici kuka.

— Vidiš tu liniju? Sraštavanje se privodilo kraju, kad je umrla. S obzirom na zube, duge kosti i pelvis, rekla bih da joj je bilo trinaest ili četrnaest.

Evangeline Landry. Kako žmiri, spojenih ruku, i puše u svijeće. Bilo ih je četrnaest na torti.

— A zdjelica ukazuje da je u pitanju žensko?

— Da.

— Bjelkinja?

— Bit će teško utvrditi rasnu pripadnost jer je lice uništeno, a nema ni nepca ni sjekutića.

Podigla sam lubanju i osjetila olakšanje.

— Nazalni otvor je širok i zaobljen. Donji rub mu je slomljen, ali izgleda da je nazalni hrbat bio malen. To nisu europske crte lica. Više ću saznati kad uklonim zemlju.

— Zašto joj glava izgleda tako — podigla je dlan u potrazi za engleskom riječju — čudno?

— U adolescenciji šavi lubanje još uvijek nisu srasli.

— Govorila sam o sitnim »prazninama« među kostima lubanje. — Nakon raspadanja mozga, a pod pritiskom, kosti se mogu iskriviti, razdvojiti ili preklopiti.

— Pritisak do kojeg dolazi zakapanjem?

— Da. No, distorcija lubanje može biti uzrokovana drugim faktorima, izlaganjem suncu, na primjer, ili ekstremno visokim ili niskim temperaturama. Taj je fenomen jako čest u djece.

— Ima toliko puno zemlje. Mislite da je bila zakopana?

Baš sam joj se spremala odgovoriti, kad je stolni telefon zacičao.

— Možeš li provjeriti jesmo li što propustili u kutiji?

— Naravno.

— Što ima, doktorice? — Hippo.

Preskočila sam uvod. — Stigao je kostur vašeg frenda Gastona.

— Da?

— Na prvi pogled, rekla bih da je u pitanju žensko u adolescenciji.

— Indijanka?

— Postoji velika vjerojatnost da je miješanog rasnog podrijetla.

— I nije u pitanju arheološki pronalazak?

— Kostu su suhe. Nema ju ni mirisa ni tkiva, pa stoga sumnjam da je smrt nastupila u posljednjih deset godina. Ali zasad je to jedino što vam mogu reći. Treba je pošteno očistiti, a morat ću to učiniti ručno.

— *Crétaque*. Ima li zube?

— Nekoliko. Ali nema plombi.

— Hoćete li napraviti DNK test?

— Uzet ću uzorke, ali ako nema organskih dijelova, bit će ga nemoguće provesti. Duboko u pukotinama, kao i u medularnim šupljinama, ima zemlje, što ukazuje na zakapanje. Iskreno, nagađam da bi mrtvozornik u Rimouskiju mogao biti u pravu. Posmrtnje je ostatke možda voda donijela iz nekog starog groblja, ili ih je netko ukradio s arheološkog nalazišta.

— A radio-ugljik 14 ili neki od onih pomodnih testova?

— Osim nekoliko specijaliziranih primjena C14 nije ni od kakve koristi na materijalima koji nisu starosti nekoliko stotina godina. Osim toga, ako u izvješću zabilježim da je

djevojka mrtva više od pola stoljeća, nitko neće zatražiti ni DNK, ni radio-karbon, ni bilo kakvo drugo testiranje.

— Mislite da ćete uspjeti razriješiti stvar?

— Pokušat ću.

— A da ja porazgovaram s tipom koji ju je čuvao? Da čujemo njegovu priču.

— Bilo bi dobro.

Odlazeći slušalicu, okrenula sam se prema Lisi.

— Zašto se ova razlikuje? — Ukazala je na drugu desnu metakarpalnu kost.

Bila je u pravu. Iako oklopljena zemljom, spomenuta kost prsta nije se uklapala.

Uklanjanjući što sam više zemlje mogla, a da ju ne oštetim, ubacila sam je pod moj fantastični novi mikroskop i pojačala povećanje, sve dok njezin donji dio nije ispunio ekran.

Obrve su mi se podigle u čudu.

8.

Vanjska površina kosti bila je izdubljena kraterčićima poput Mjeseca.

— Otkud to? — upitala je.

— Ne znam. — U mislima sam već stala prevrtati mogućnosti.

Kontakt s kiselinom ili nekim drugim jetkalom?
Mikroorganizmi?

Lokalizirana infekcija? Sastavni dio procesa razvoja bolesti?

— Je li bila bolesna?

— Možda. Ili je to nastalo nakon smrti. Još uvijek ima previše zemlje kako bi se išta moglo utvrditi. — Uklonivši metakarpalnu kost, vratila sam se kosturu. — Morat ćemo očistiti i pregledati svaku kost.

Pristojno je bacila pogled na sat.

— Kako sam nesmotrena. Već sam te ionako predugo zadržala. — Bilo je pet i dvadeset. Većina tehničara odlazila je u četiri i po. — Idi.

— Da zaključam?

— Hvala, ali ne treba jer ću ostati još malo.

To »malo« pretvorilo se u dva i po sata i vjerojatno bih nastavila cijelu noć da mi se mobitel nije oglasio.

Odlazeći kalkaneus sa strane spustila sam masku, izvukla ga iz džepa, i bacila pogled na zaslon. Nepoznat broj. Prihvatila sam poziv. — Brennan.

— Gdje si?

— Ja sam super, hvala na pitanju, a ti?

— Već sam te šest puta zvao na kućni. — Zar je uzrujan?

— Nisam doma.

— Ozbiljno?

— Izgleda da sam zaboravila ponijeti čip kojim me inače uspješno lociraš.

Trenutak tišine. — Nisi napomenula da imaš planove.

— Imam život, Ryane. Osam je navečer i čistim kosti od zemlje.

Načula sam zvuk šibice, a onda dubok udisaj. Nakon dvogodišnjeg prekida ponovno se vratio cigaretama.

Očigledan dokaz stresa.

— Stvarno si nekad prava noćna mora, Brennanice. — Bez ogorčenja.

— Dajem sve od sebe. — Uobičajen odgovor.

— Pokupila si prehladu?

— Nos mi je iziritiran od disanja kroz masku. —

Prošla sam čačkalicom kroz čunj suhe zemlje na stolu predi mnom.

— U labosu si?

— Stigao mi je Hippov kostur iz Rimouskija. U pitanju je žensko tijelo, vjerojatno u dobi od trinaest ili četrnaest godina. I nešto mi je čudno u vezi njezinih kostiju.

Uvlačenje dima, ispuhivanje.

— Dolje sam.

— Tko je onda luzer i radi nakon radnog vremena?

— Muče me ti slučajevi s nestalim i mrtvim curama.

— Hoćeš se popeti?

— Evo me za deset minuta.

Bila sam za mikroskopom, kad se pojavio. Lice mu je bilo napeto, kosa u čupavim grudama. Pred očima mi se

odmah ukazao kako zgrbljen gleda računalni ispis i nemirnim se prstima češka po skalpu.

Tako poznato. Spopala me mučnina.

Nisam htjela da se ljuti ni da bude povrijeđen, ili kako god se već, do vraga, osjećao.

Podigla sam ruku s namjerom da ga pomilujem po glavi.

Ali nisam ni željela da upravlja mojim životom. Kad zaključim da je potrebno poduzeti određene korake, onda tako mora biti.

Zadržala sam ruke na mikroskopu.

— Ne bi smjela ovdje biti noću. Sama.

— Ne pričaj gluposti. Zgrada je sigurna, a ja sam na dvanaestom katu.

— Ali četvrt je opasna.

— Velika sam curica.

— Kako god kažeš. — Glas mu nije bio ni hladan ni neljubazan.

Samo neutralan.

Kad je Katy bila mlađa, neki slučajevi u labosu natjerali su me da joj iz predostrožnosti ograničim privatni život. Nije to bila njezina krivica.

Niti moja, zapravo. Jedan slučaj dječjeg umorstva bacio me u pravu noćnu moru. Možda se Ryan postavljao isuviše zaštitnički baš zbog tih nestalih i mrtvih djevojaka. Dopustila sam mu paterniziranje.

— Baci pogled... — Odmaknula sam se u stranu kako bi mogao vidjeti zaslon. Kad je prišao, zapahnuo me miris kolonjske vode Acqua di Parma, muškog znoja i natruha popušenih cigareta.

— Nova stvarčica?

Kimnula sam. — Fantastična je!

— A u što to gledam?

— U metatarzalnu kost.

— A-ha.

— Kost stopala.

— Izgleda čudno. Nekako šiljasto.

— Oko sokolovo. Distalni dio trebao bi biti kvrgav, a ne sužen pri vrhu.

— Kakva je to rupa usred cjevastog dijela?

— Foramen.

— A-ha.

— Kako bi arterija mogla ući i donijeti hranjive tvari u unutrašnjost kosti. Posve normalna pojava. Ono što bi moglo biti neobično jest njezina veličina. Otvor je ogroman.

— Hitac u stopalo?

— Uvećan foramen može biti posljedica opetovanih mikrotrauma. Ali ne vjerujem da je to u pitanju.

Zamijenila sam kost drugim primjerkom.

— Ova izgleda izdubljeno na kraju.

— Tako je.

— Što nagađaš?

— Postoji puno mogućnosti, ali kako nema većine kostiju stopala, teško je zaključiti koja je najvjerojatnija.

— Da čujem nekoliko!

— Možda su se glodavci hranili, pa je, posljedično tomu, došlo do erozije okolne površine kosti. Ili su možda stopala ležala u dodiru s nekim jetkalom. Ili brzom tekućicom.

— To ne pojašnjava velike otvore.

— Destrukcija kosti nožnih prstiju popraćena povećanjem tih otvora može biti posljedica smrztotina. Ili reumatoidnog artritisa. Ali to baš nije vjerojatno, s obzirom da zglobovi nisu oštećeni.

— Možda jednostavno ima tako velike otvore.

— Moguće je. Ali nisu joj samo stopala u pitanju. Stavila sam pod mikroskop čudnu metakarpalnu kost koju je Lisa zamijetila. — Ovo je kost prsta šake.

Bez riječi je osmotrio površinu prepunu kratera. Zamijenila sam je potom jednom od dvije preostale falange šake. — Kao i ovo.

— U taj otvor stane cijela podzemna!

— Nutritivni otvori mogu biti različite veličine. Kao što si i sam rekao, možda je ta veličina bila normalna u njezinom slučaju. — No, čak i meni to nije zvučalo uvjerljivo.

— A ostatak kostura?

— Pregledala sam samo ruke i stopala. I nije mi puno toga preostalo.

— Preliminarna dijagnoza?

— Povećan protok krvi u ekstremitete. Možda.

Deformacija kostiju nožnih prstiju. Možda. Kortikalna destrukcija na jednoj metakarpalnoj kosti. — Isfrustrirano sam izbacila ruke u zrak.

— Lokalizirana upala? Proces razvoja bolesti?

Prirodno ili nasilno postmortalno oštećenje? Kombinacija svega spomenutog? — Ruke su mi se spustile u krilo. — Nemam dijagnozu.

Iako mi labos nije opremljen vrhunskom tehnologijom, prikladno je uređen i osim radnih površina, kuhala i savršenog novog mikroskopa raspolaže uobičajenom aparaturom: fluorescentnim stropnim svjetlima, keramičkim podnim pločicama, sudoperom, digestorom, aparatom za ispiranje očiju u slučaju nužde, stalkom za fotografije, svjetlosnim kutijama za rendgenske snimke, staklenim ormarićima.

Maleni prozor iznad sudopera bacao je pogled na hodnik, a velik prozor iznad stola na grad.

Ryanove su oči poletjele prema njemu. Moje su ga slijedile. Dvije sablasne slike zaplesale su na staklu. Visok muškarac i vitka žena, prozirni i neprepoznatljivih lica, iznad rijeke St. Lawrence i Mosta Jacques-Cartier.

Napeta tišina proširila se labosom ispunjavajući prazan prostor.

Pomirila sam se.

— Ali kostur izgleda poprilično star.

— LaManche se neće polomiti da ti skoči u pomoć.

— Ne. — Isključila sam svjetlo na mikroskopu. —

Želiš porazgovarati o slučajevima na kojima radiš?

Toliko se dugo nećkao da sam pomislila da mi neće odgovoriti.

— Kava?

— Može. — Iako mi uopće nije bila potrebna. Četvrta šalica već mi se nalazila na stolu.

Habitat 67 moderan je *pueblo* nagomilanih cementnih kutija. Izgrađen kao stambeni eksperiment za Expo 67, spomenuti kompleks oduvijek je u ljudima budio jake emocije. Ne, to je eufemizam. Stanovnici Montreala ili ga obožavaju ili mrze. Nitko nije neutralan.

Nalazi se s druge strane rijeke St. Lawrence, nasuprot Vieux-Porta.

Kako Ryan tamo živi, a ja u središtu grada, odlučili smo popiti kavu na po puta.

Oboje smo došli autom, pa smo se odvojeno i odvezli do starog dijela Montreala. Lipanj je vrhunac sezone i upravo kako sam očekivala, promet je bio gust, pločnici pretrpani, a rubnici zakrčeni automobilima.

Poslušala sam ga i prednjim dijelom ugurala Mazdu na prilaz koji je blokirao narančasti gumeni čunj. Rukom ispisan znak. *Plein*. Puno.

Pojavio se muškarac u sandalama, kratkim hlačicama i Red Green majici. Predstavila sam se. Podigao je čunj i rukom mi ukazao da uđem. Policijske privilegije.

Silazeći pješke Trgom Jacques-Cartier, mimoišla sam stare kamene zgrade u kojima su se sada nalazile suvenirnice, restorani i barovi.

Turisti i lokalno stanovništvo prekrivali su vanjske terase i šetali se trgom. Ulični zabavljač na štulama žonglirao je lopticama i prepričavao viceve, a drugi se poigravao žlicama i pjevao.

Skrećući u kamenjem popločenu Rue Saint-Paul, zapahnuo me miris ribe i ulja s rijeke. Iako ga nisam mogla vidjeti, znala sam da se Ryanov stan nalazi na suprotnoj obali. Moje viđenje? Habitat 67 nalikuje divovskoj kubističkoj skulpturi, poput križa na Mont Royalu, i ljepši je izdaleka nego izbliza.

Nije ga bilo, kad sam ušla u kafić. Odabravši stol u stražnjem dijelu, naručila sam cappuccino bez kofeina, a on mi se pridružio baš kad me konobarica posluživala. Za nekoliko se trenutaka vratila i s njegovim dvostrukim espressom.

— Planiraš ostati budan cijelu noć? — Kimnula sam prema šalici.

— Ponio sam dosjee sa sobom.

Ali ti nisi pozvana, stara. Pričekala sam da započne.

— Krenut ću kronološkim redoslijedom. Što se tiče nerazriješenih slučajeva, postoje tri nestale osobe i dva neidentificirana trupla. Tijelo koje je ovaj tjedan isplivalo u Lac des Deux Montagnes jest treće.

Umiješao je šećer.

— 1997, nestala osoba broj 1: Kelly Sicard, osamnaest godina, živi s roditeljima u Rosemère. 12. ožujka u 01.40h

ostavlja skupinu frendova s kojima je pila kako bi se busom vratila kući. Ne pojavljuje se.

— Frendovi su provjereni?

— Kao i obitelj i dečko.

Popio je gutljaj kave. Ruka mu je djelovala zastrašujuće muževno držeći sitnu bijelu šalicu.

— 1999, truplo broj 1. Tijelo adolescentice zapelo je za propeler čamca u Rivière des Mille Iles. Radila si na tom slučaju s LaMancheom.

Prisjetila sam se. — Bilo je u raspadu. Zaključila sam da je u pitanju djevojka, bjelkinja, u dobi od četrnaest do petnaest godina. Napravili smo rekonstrukciju lica, ali nisu je uspjeli identificirati. Kostí mi se nalaze u skladištu.

— To je ona.

Ispio je ostatak espressa.

— 2001, truplo broj 2. Tinejdžerica pronađena u Dorvalu, na obali ispod kluba Forest and Stream. Prema LaMancheu, bila je u rijeci manje od četrdeset osam sati. Napravio je obdukciju, i zaključio da je bila mrtva kad je završila u vodi. Nije pronašao dokaz da je bila upucana, izbodena ili iskasapljena. Slike su otposlane po cijelom Quebecu. Uzalud.

I tog sam se slučaja prisjetila. — Djevojka je na posljetku sahranjena kao bezimena. Kimnuo je i nastavio.

— 2002, nestala osoba broj 2. Claudine Cloquet vozi svojeg Schwinna kroz pošumljeno područje u Saint-Lazare-Sud. Dvanaest joj je godina i lagano je retardirana. Bicikl je pronađen dva dana poslije, ali ne i ona.

— Nije baš vjerojatno da je pobjegla.

— Otac je mutan, ali ima alibi kao i ostatak obitelji.

On je u međuvremenu umro, a majka je dvaput bila hospitalizirana zbog depresije.

— 2004, nestala osoba broj 3. Prvi rujna Anne Girardin nestaje iz kuće u Blainvilleu usred noći. — Čeljusni mišići na trenutak su se stisnuli. — Maloj je deset godina.

— Poprilično mlada za bijeg.

— Ali nije rijedak slučaj. Osim toga, već je upoznala život ulice. Ponovo, stari je luzer, ali ništa nije pronađeno kako bi ga se povezalo s njezinim nestankom. Isto vrijedi za ostatak kućanstva. Pretraga četvrti ništa ne polučuje.

Oboje smo utihnuli prisjetivši se masovne potrage za Anne Girardin i Amber Alert. SQ. SPVM. Psi tragači. Lokalni dobrovoljci. Članovi NCECC-a. Ništa nije pronađeno. Sve dojave ispostavile su se lažnima.

— A sad imam i truplo broj 3, izvučeno u Lac des Deux Montagnes.

— Šest djevojaka. Tri pronađene u vodi ili u njezinoj blizini. Tri nestale s vrlo malom vjerojatnošću bijega — sažela sam. — Povezuje li ih što drugo?

Ponovno sam zamijetila kako stiće čeljusne mišiće. — Možda imamo i četvrtu nestalu osobu. Phoebe Jane Quincy, trinaest godina. Živi u Westmountu. Nema je, otkako je prekjučer otišla iz kuće na sat plesa.

Izvadio je fotku iz džepa i odložio je na stol. Djevojka je oponašala scenu s Marilyn u *Sedam godina vjernosti*: haljina se nadimala oko nje, a svjetlo u pozadini isticalo joj mršavo tijelo kroz prozračnu bijelu tkaninu.

Trinaest?

— Tko je to fotografirao?

— Roditelji nemaju pojma. Pronašao sam je skrivenu na dnu ladice. Provjeravamo.

Zagledala sam se u fotku. Iako nije bilo direktne seksualne provokacije, bila je uznemirujuća.

— Prijateljice kažu da želi biti manekenka.

I mogla bi biti, pomislila sam proučavajući joj vitko tijelo, dugu kosu i blještavo-zelene oči.

— Puno ih želi to postati.

— Jesi li i ti htjela?

— Ne.

— Kelly Sicard je također sanjala o bijegu.

— Labav trag. — Vratila sam mu fotku.

— Bolje ikakav nego nikakav.

Još smo nekoliko minuta razgovarali o slučajevima. Ja sam uglavnom slušala.

Znala sam da ga ne uznemiruju nasilje ili smrt. Često nalijeće i na jedno i na drugo i naučio je kako zamaskirati osjećaje. Ali poznajem ga i znam da ga zato duboko pogađa zlostavljanje svih koji su bespomoćni i koji se ne mogu zaštititi. Kao i mene. Bila sam i te kako svjesna svojih osjećaja u tom trenutku, s obzirom da sam prethodne sate provela proučavajući kosti djeteta.

Iako je tvrdio da je u pitanju samo umor, prozrela sam ga i prepoznala tugu i isfrustriranost. I treba. U pitanju je ipak profesionalna deformacija. Ali jesam li osjetila još nešto? Doprinosi li još nešto njegovoj uzrujanosti, oduzimajući mu uobičajenu vedrinu i tjerajući ga na pušenje? Ili sam samo paranoidna?

Nakon nekog vremena mahnuo je zatraživši račun.

Vratili smo se na parking. Pokrenula sam Mazdu i uključila svjetla u smjeru prema kući. Trebali su mi odmor i tuš. I trebalo mi je vremena za razmišljanje.

I piće koje nisam smjela popiti.

Skrećući na zapad na René-Levesque, otvorila sam prozor. Zrak je bio topao, vlažan i neuobičajeno težak, nebo crni zaslon na kojemu bi povremeno zaplesale munje.

Noć je mirisala po kiši.

Nevrijeme samo što nije započelo.

9.

Idući dan nisam se čula ni s Hippom ni s Ryanom. Harry je pak bila posve druga priča. Mlađa sestrice dogovorila je razgledavanje *penthousea* u centru Houstona, pa ranča s konjima u okrugu Harris, te konačno posjeda s pogledom na plažu na otoku South Padre.

Predložila sam joj da si uzme vremena i porazmisli što doista želi nakon Arnolda, umjesto da impulzivno jurca jugoistočnim Teksasom u nadi da će pronaći nadahnuće. Predložila sam joj da se razvedri. Ili tako nekako.

Ja sam se pak probijala uredskim neredom, a onda nastavila uklanjati zemlju s posmrtnih ostataka iz Rimouskija. Nepoznatim žrtvama često dajem nadimke jer na taj način nekako bivaju personalizirani.

Iako je Hippo bio tek marginalno uključen u slučaj spomenutog kostura, odlučila sam ga po njemu prozvati »Hippova mala«.

I što sam više pojedinosti otkrivala o njoj, to sam bivala sve zbunjenija.

Oko jedanaest stigla mi je lubanja iz Iqaluita, super sitnog mjestašca na karti Quebeca, milijun milja sjeverno od zaljeva Frobisher.

Potražila sam ga. Iako sam htjela ostati s Hippovom malom, zaglavila sam obećavši LaMancheu i bacila se na pridošlicu.

Pokupivši se iz labosa oko pet, dostavila sam uzorke žrtve iz Lac des Deux Montagnes morskom biologu pri

McGillu, a onda navratila do Hurley's na moju verziju pive: dijetalnu Coca Colu s ledom i kriškom limuna. Nisam to, naravno, učinila radi spomenutog gaziranog pića, već radi frendova koji su me tamo čekali.

Dok sam prolazila kroz prostoriju s igraćim aparatima, podigla sam pogled prema televizoru na postolju. Klasični školski portret tvorio je pozadinu smrknutom voditelju vijesti. Oči djevojčice bile su zelene i zločeste, kosa podijeljena posred glave i ispletena u pletenice koje su joj dodirivale ramena. Phoebe Quincy.

Malena skupina redovnih posjetitelja okupila se oko šanka: Gil, Chantai, Black Jim i sam Bill Hurley. Pozdravili su me, smrknutih lica, a onda nastavili razmjenjivati mišljenja o nestanku Quincyjeve.

— Majko Božja, trinaest joj je. — Chantai je odmahнула glavom i naručila još jedno pivo. Kako je podrijetlom iz Newfoundlanda, u stanju je nadmašiti i najbolje ispičuture, i često to činila.

— Nadam se da je samo otišla u lunjanje. — Naglasak Black Jima često se mijenjao. Nitko nije znao otkud, u stvari, potječe, i svaki puta kad bi ga netko upitao, proizveo bi drukčiju priču. Ovaj puta govorio je s australskim izgovorom.

— Koliko je dugo nema? — Bill je signalizirao pipničaru i preda mnom se začas pojavila dijetalna Coca Cola.

— Tri dana. Otišla je na sat plesa. Isuse Bože. — Chantai. — Jesi uključena? — Bill me upitao.

— Ne.

— Ryan?

— Da.

— Gdje je on? Konačno si se uspjela riješiti tog puža golaća?

Popila sam gutljaj Cole.

— Ne ukazuje na dobro, je li? — Gil je nalikovao ostarjeloj francuskoj verziji Fonza.

— Možda će se pojaviti — dobacila sam.

— Misle da ju je netko sredio? — Black Jim.

— Ne znam.

— Možete li zamisliti što joj roditelji prolaze? — Gil.

— Uhvate li gada, dobrovoljno ću se javiti da mu odrežem kurčinu. — Chantai.

Zagledala sam se u čašu ponovno razmatrajući odluku da odgodim odlazak kući. Htjela sam podijeliti teret tuge i smrti, vratiti se s olakšanjem i osvježena, ali ništa nije ukazivalo da će se to dogoditi.

Što se doista dogodilo Phoebe? Je li vani na ulici, sama, ali tvrdoglavo se držeći svojeg plana? Ili je drže na nekom mračnom mjestu, bespomoćnu i užasnutu? Je li uopće živa? Kako joj roditelji preživljavaju beskonačne sate agonije?

A što je s truplom iz Lac des Deux Montagnes? Tko je ona? Je li bila ubijena?

I ona druga cura u mojem labosu, Hippova mala. Kad je ona umrla?

Uslijedila je nepojašnjiva pretpostavka. Bi li kostur mogao pripadati Evangeline Landry? Gdje se ona nalazi?

Tad sam shvatila da mi se Bill obraća. — Oprosti, što si rekao?

— Upitao sam gdje je Ryan.

Očigledno u pub još nije stigla vijest o našem prekidu, ako se to uopće može tako nazvati.

— Ne znam.

— Jesi dobro? Izgledaš crknuto.

— Posljednja su mi dva dana bila mučna.

— Jebeno — dobacila je Chantai.

Još sam nekoliko minuta slušala njihov razgovor, a onda ispila Colu i uputila se kući.

U petak ujutro nisam zaprimila nove antropološke slučajeve. Bacila sam se na sastavljanje izvješća o lubanji iz Iqaluita, kad se Ryan pojavio u labosu.

— Dobra zurka.

Lijevom sam rukom automatski zabacila kosu iza ušiju i tek tada shvatila da govori o lubanji. Bila je bijela, a tjeme joj je bilo prekriveno sasušenom zelenom mahovinom.

— Dugo je ležala u tundri.

Iako bi me inače upitao koliko dugo, ovaj puta to nije učinio. Pričekala sam da pojasni razlog dolaska.

— Hippo me nazvao jutros. Tip zvan Joseph Beaumont odrađuje sitnu kaznu u Bordeauxu.

Riječ je bila o najvećem zatvoru u Quebecu.

— Sinoć je CFCF¹⁶ u šest sati objavio prilog o Phoebe Quincy. Ubacili su snimku Kelly Sicard i Anne Girardin.

— Samo njih dvije?

Izbacio je ruke u zrak. Tko će ga znati zašto? — Beaumont je to vidio i zatražio razgovor s upraviteljem zatvora. Tvrdi da zna gdje je Sicardova zakopana.

— Može li mu se vjerovati?

— Možda si samo želi poboljšati život u zatvoru. Ali ne možemo ga isključiti.

— Što kaže?

— Da želi pregovarati.

— I?

¹⁶ CFCF ili CTV Montreal (engl.) — kanadska televizijska postaja u Montrealu

— Upravo to i činimo. Htio sam te samo izvijestiti. Ako se ispostavi da je dojava istinita, odmah ćemo poslati ekipu. Morat ćemo brzo reagirati, prije nego tisaak namiriše krv.

— Bit ću spremna.

Provjeravala sam pribor za terenski rad kad mi se javio.

— Krećemo.

— Kada?

— Vozilo ekipe za očevid već je otišlo.

— Naći ćemo se u predvorju u pet.

*

Skrenuo je Auto-cestom 15 sjeverozapadno od grada, presjekao na istok, a onda nastavio sjeverno prema Saint-Louis-de-Terrebonne.

Bila je sredina dana i promet nije bio gust. Tijekom vožnje podnio mi je sažeto izvješće.

— Pristao je da mu se vrati privilegija dobivanja pošte. Prije tri mjeseca kreten je primio primjerak »Kvake 22« s LSD-om u ljepilu uveza.

— Kreativni frendovi. Što kaže?

— Prije šest godina dijelio je ćeliju s tipom zvanim Harky Grissom i tvrdi da mu je ovaj rekao za malu koju je sredio devedeset sedme. Navodno ju je usred noći pokupio na busnoj, odvezao kući, zlostavljao, a onda joj utičnim ključem smrskao lubanju.

— Isto tako je mogao pročitati ili čuti izvješća o nestanku Sicardove.

— Grissom mu je navodno rekao da je mala bila luda za NASCAR-om. Tvrdi da ju je namamio obećanjima da će upoznati Marija Gosselina.

Na sunčanim naočalama pojavila mu se žuta razdjelna linija.

— I doista je točno da je Sicardova voljela utrke. — Pogledao me, a žute crtice su se izgubile. — Ali ta informacija nikad nije izašla u javnost.

— Gdje je Grissom sada?

— Pušten uvjetno devedeset devete, poginuo u automobilskoj nesreći iste godine.

— Neće nam biti od pomoći.

— Ne bez seanse, ali to bi ionako bilo beskorisno.

Moramo se osloniti na Beaumontovo sjećanje.

Skrenuo je na desno. S obje strane ceste nalazila se šuma i za nekoliko trenutaka ugledala sam što sam i očekivala vidjeti. Vozilo ekipe za očevid LSJML-a, crni mrtvozornički kombi, patrolno vozilo SQ-a, Chevrolet Impala i terensko vozilo bili su parkirani uz rub kolnika.

Očigledno su brzina i tajnovitost operacije polučili uspjeh. Nigdje nije bilo ni kamera, ni mikrofona, ni kemijskih olovaka spremnih za zapisivanje. Bar zasad.

Hippo je razgovarao s dvojicom uniformiranih policajaca, dvojica tehničara iz mrtvozorničkog ureda pušila su do kombija, a tip u civilu iz čuture točio u zdjelicu graničarskom škotskom ovčaru.

Čim smo Ryan i ja izašli, zrak me zapljusnuo poput sirupa od karamele. *Gazette* je tog jutra najavila kišu i visokih trideset i nešto Celzijusa. Lipanj u Quebecu zna biti nepredvidljiv.

Krenuli smo prema Hippu, a Ryan mi je pojasnio kako stoje stvari.

— Grissom je Beaumontu opisao lokaciju u blizini Route 335, u šumi koja se nalazi sa stražnje strane farme konja.

Slijedila sam pogledom njegovu ruku.

— Auto-cesta je iza nas, *Parc équestre de Blainville* iza ovih stabala, a Saint-Lin-Jonction i Blainville južno.

Osjetila sam težinu u prsima. — Anne Girardin je nestala u Blainvilleu.

— Da — odvratio je gledajući pred sebe.

Stigli smo do skupine, nakon čega su uslijedila rukovanja i pozdravi.

Možda zbog ljepljive vrućine, a možda zbog neugode vezano za to što bismo mogli uskoro iskopati, izostale su uobičajene doskočice i šale.

— Stala je desetak metara odavde. — Hippovo lice bilo je obliveno znojem, pazusi mokri. — Pošten vjetar mogao bi je srušiti bez ikakva problema.

— Što je dosad učinjeno? — Ryan ga je upitao.

— Proveli smo psa.

— Miju — dobacio je trener.

Collie je izoštrio uši prepoznavši svoje ime, a Hippo zakolutao očima.

— Zove se Mia. — Na trenerovoj košulji bilo je izvezeno ime *Sylvain*.

Hippo je poznat po tome koliko prezire, kako to sam kaže, »usranu novu tehnologiju«. Bilo je očigledno da psi za pronalaženje trupala spadaju u istu kategoriju kao računala, skeneri šarenice oka i *touch-tone* telefoni.

— *Mia* nije bila posebice zadivljena. — Iz džepa je izvadio bočicu, palcem otvorio poklopac, na dlan istresao nekoliko antacida i ubacio ih u usta.

— Sve je puno konjske balege — *Sylvain* je dobacio oštrim tonom.

— A to je udaljava od traga.

— GPR? — Ubacila sam se spominjući radar kojim je moguće prodrijeti u zemlju.

Hippo je kimnuo i krenuo u šumu, Ryan i ja za njim. U zraku se mogao osjetiti miris mahovine i ilovače, a gusto

lišće nepomično je, gotovo beživotno, visjelo. Nakon nekoliko metara počela sam duboko disati i preznojavati se.

Za trideset sekundi stigli smo do štale. Izdizala se na čistini nezamjetno većoj od nje same, nagnuvši se u stranu poput broda na uspijenjenom moru. Daske su bile sive i nagrizene vremenskim prilikama, krov djelomično urušen. Nekoć dvostruka vrata sad su predstavljala tek hrpu natrulog drveta. Kroz otvor sam zamijetila zamračen prostor ispresijecan snopovima sunčeve svjetlosti, u kojima su plesala zrnca prašine.

Svo troje zaustavili smo se na pragu. Dvama prstima povukla sam majicu za ovratnik i nekoliko je puta nategnula. Znoj mi se slijevao u grudnjak i za pojas hlača.

Unutrašnjost štale odisala je pljesnivoćom, vlagom i starošću. Natrula vegetacija. Prašina. Nešto sladunjavo i organsko.

Tehničari ekipe za očevid izgledali su poput astronauta u maskama i bijelim kombinezonima. Svakog sam prepoznala po pokretu i obliku tijela. Dugonogi je bio Renaud Pasteur, David Chenevier pak onaj s građom kontejnera.

Hippo ih je zazvao. Mahnuli su mu i bacili se na posao.

Chenevier je podom štale vukao aparat na trima kotačićima krećući se naprijed-natrag u horizontalnim potezima. Pravokutna crvena kutija visjela je ispod glavne osovine, a njezino podnožje tek nekoliko centimetara iznad površine tla. Maleni LCD ekran nalazio se na ručkama.

Pasteur je naizmjenice snimao i fotografirao čisteći smeće koje bi izronilo ispred Cheneviera. Kamenje. Limenke gaziranog pića.

Komad zahrđalog metala.

Očigledno je izvukao kraću slamku, pomislila sam ugledavši ga kako podiže i pregledava nešto, i onda to odbacuje u stranu.

Za četrdeset minuta Chenevier je pregledao posljednji i najudaljeniji dio štale. Zaustavivši se iznio je komentar. Pasteur mu se pridružio, na što su se obojica uputila u raspravu o nečemu na monitoru.

Umjesto vrućine prošli su me hladni trnci. Osjetila sam kako se Ryan ukočio.

Chenevier se okrenuo. — Pronašli smo nešto.

10.

Ryan i ja smo krenuli neravnim terenom, a Hippo cikcakajući za nama. Košulja koju je odjenuo očigledno je bila kupljena na rasprodaji, i to na rasprodaji jeftine robe. Blještavi pingvini sa šalovima i beretkama! Čak mi se učinilo da je načinjena od zapaljivog materijala.

Chenevier i Pasteur su se razmaknuli omogućavajući nam pogled. Na zaslonu se ukazala »torta« sa slojevima crvene, zelene i plave boje.

Nasred torte nalazila se sivkasta kvrga.

GPR nije kompliciran koliko mu ime da naslutiti. Sastoji se od radio-odašiljača i prijamnika koji su spojeni na dvije uzemljene antene.

Signal se odašilje u zemlju, a s obzirom da ispodpovršinske zakopine posjeduju drukčija električna svojstva od okolnog tla, odbija se o njih i s malim zakašnjenjem vraća do prijamnika, a val drukčijeg oblika istodobno javlja na monitoru.

Kao, recimo, kad koristite *fish finder*¹⁷, koji vam kaže da se nešto nalazi u vodi, ali ne i što.

— Možda je u pitanju jazbina. — Chenevierovo lice bilo je orošeno znojem. — Ili kanal kojim su nekoć prolazile cijevi.

¹⁷ Fish finder (engl.) = uređaj za otkrivanje riba

— Na kojoj dubini? — upitala sam proučavajući izvrnut sivi polumjesec.

Slegnuo je. — Četrdeset pet do pedeset centimetara.

Dovoljno duboko za nekoga tko zakapa na brzinu. Mia je pozvana i dovedena na lokaciju. Zasjevši i oštro zalajavši upozorila je da se ispod zemlje doista nešto skriva.

Do podneva sam kolčićima i užetom ogradila četverokut površine tri sa tri metra. Ryan i ja smo započeli otkopavati lopatama, Pasteur je fotografirao, a Chenevier prosijavao.

Hippo je ostao stajati po strani brišući si znoj i prebacujući se s noge na nogu. Tu i tamo ugurao bi ruku u džep, a zveckanje njegovih ključeva pridružilo bi se škljocanju Pasteurove blende i šišanju zemlje koju se prosijavalo kroz mrežu.

Tlo je bilo bogato organskim tvarima. Lako ga se prokopavalo i prosijavalo.

Do dvanaest i po razotkrili smo amorfnu mrlju, vidljivo tamniju od okolne zemlje. Dokaz raspadanja.

Ryan i ja smo se prebacili na lopatice nastavljajući uklanjati zemlju i s užasom iščekujući što će izroniti ispod mrlje. Tu i tamo pogledi bi nam se presreli, a onda vratili u jamu koja se stvarala pod nama.

Prva kost izronila je pri prosijavanju.

— Imamo nešto! — Chenevierov glas razbio je tišinu.

— *Gaubine!* — Hippo je ubacio antacid. Chenevier mi je prišao i izbacio ruku.

Spustivši se na pete preuzela sam predmet s njegova dlana.

Odrastao ljudski kostur sastoji se od 206 kostiju, a sve se razlikuju po veličini i obliku. Same po sebi gotovo ništa ne govore o nečijem životnom putu, ali zajedno, poput spojenih dijelova slagalice, pričaju priču o dobi, spolu,

podrijetlu, zdravlju, načinu života. Što je više kostiju na raspolaganju, više smo toga u mogućnosti saznati.

Chenevierov je pronalazak, međutim, predstavljao tek djelić slagalice.

Kost je bila tanka i kraća od deset centimetara, nalik iglama kojima se pričvršćuje pundža na tjemenu: deblja pri jednom, a sužena u blagi čvor na drugom kraju.

Podigla sam pogled prema očima koje su me radoznalo promatrale.

— To je *baculum*.

Četiri upitna pogleda.

— Kost koju je moguće pronaći u penisu većine sisavaca. Ja bih rekla da ova potječe od velikog domaćeg psa.

Još uvijek tišina.

— *Os baculum* pomaže pri kopulaciji, odnosno kad do parenja dolazi tijekom kratkotrajnih susreta.

Pasteur je pročistio grlo.

— Kad životinje moraju biti brze. — Popravila sam si masku.

— *Pour l'amour du bon Dieu!* — Hippov usklik bio je odraz i mojih osjećaja.

Olakšanje. Čuđenje. Nada.

Predala sam kost Pasteuru. On ju je fotografirao i spremio u vrećicu, a Ryan i ja nastavili kopati.

U tri sata Grissomova »žrtva« bila je u potpunosti iskopana. Široka njuška, nepravilna lubanja. Kaudalni kralješci vijugali su između stražnjih nogu koje su bile prekratke u odnosu na torzo.

— Dugačak rep.

— Mješanac pit bulla i neke druge pasmine.

— Možda ovčara.

Svi prisutni vlasnici testosterona iskazali su neuobičajen interes za podrijetlo psa. No, meni je bilo svejedno. Znojila sam se, osjećala svrbež po cijelom tijelu i očajnički čeznula svući Tyvekov kombinezon. S obzirom da je dizajniran kako bi zaštitio osobu od krvi, kemikalija i toksičnih tekućina, smanjuje protok zraka te je u njemu pakleno vruće.

— Što god bilo u pitanju, bio je faca! — Pasteur je podigao vrećicu na zatvarač u kojoj se nalazila kost penis. Chenevier je izbacio dlan, a on lagano pljesnuo o njega.

I pošalice su zaredale. Bilo mi je drago da nisam nadodala kako se *os baculum* ponekad naziva i »seljačkom čačalicom«, ili da najveći primjerak posjeduju morževi, kod kojih ponekad može dosegnuti duljinu od sedamdeset i pet centimetara. Stvari su ionako krenule krivim smjerom.

Tijekom poslijediplomskog studija jedna je kolegica proučavala *os baculum* rhesus majmuna. Zvala se Jeannie. Današnji profesori i uvaženi znanstvenici, a moji tadašnji kolege, još uvijek je od milja zovu »Peannies«.

U dva pseće su kosti bile spakirane i spremljene u mrtvozorničko vozilo. Pretpostavila sam da će se pregled ispostaviti nepotrebnim, ali nije grijeh pogriješiti iz predostrožnosti.

U šest Ryan i ja smo cijeli četverokut spustili za šezdeset centimetara.

Ništa nije izronilo ni u jami ni pri prosijavanju. Chenevier je ponovno provjerio štalu i okolno polje, ali više nije pronašao dokaze drugim zakopinama.

Hippo je prišao, dok sam se svlačila.

— Žao mi je što sam vas dovukao.

— To mi je posao, Hippo. — Bila sam presretna kad sam konačno skinula kombinezon, a i laknulo mi je da nismo iskopali Kelly Sicard.

— Kad je Žučko odapeo?

— Kostí više nemaju tkiva, bez mirisa su i prekrivene zemljom. Prisustvo kukaca dokazuju tek sasušene čahure ličinki. S obzirom da je bio zakopan u staji i na toj dubini, rekla bih da je mrtav bar dvije godine. Ali mi predosjećaj govori da bi u pitanju mogao biti puno dulji period.

— Deset?

— Možda.

— Možda je pripadao Grissomu ili Beaumontu.

Ili Céline Dion, odmah sam pomislila.

Zagledao se u daljinu. Kako su mu naočale bile prekrivene slojem prljavštine, nisam mu mogla vidjeti oči. Pretpostavila sam da smišlja što reći bivšem doušniku.

— Ako pričekate nekoliko minuta, mogu vas prevesti. Pogledala sam prema Ryanu. Govorio je na mobitel.

Vrućina iza njegovih leđa treperila je iznad tla i parkiranih vozila poput fatamorgane.

Presrela sam mu pogled i ukazala da ću se voziti s Hippom. Mahnuo je i nastavio razgovor.

— Može — odvratila sam.

— Reći ću vam što znam o Lucu Tiquetu.

Zagledala sam se u njega.

— *Sûreté du Québec*, Rimouski? Kostí mojeg frenda Gastona?

— Što kaže?

— Reći ću vam u autu.

Ulazak u njegovu Impalu bio je poput ulaska u pećnicu.

Kad je skrenuo na auto-cestu, ofrljila sam klimu do maksimuma i zadržala ruku ispred ventilacijskog otvora. Vrući zrak opalio me po prstima.

— *L'air conditionné est brisé.*¹⁸

Riječ »pokvaren« izgovorio je tako da mi se gotovo učinilo da je rekao »popravljen«.

Iz radio-prijamnika zakrčale su statičke smetnje. Čekajući da utihnu skupila sam i odmaknula vlažnu kosu s vrata.

— Jeste provjerili rashladnu tekućinu?

— Užas živi. — Odmahnuo je rukom. — Ali neće zadugo. Svaki puta je tako.

Suzdržala sam se od uzaludnog komentara. Vjerojatno nema pojma što sam ga upitala.

Kad sam spustila prozor, miris gnojiva i svježje pokošene trave uvukao se u kabinu.

Zgrbila sam se naslanjajući se leđima i odmah trznula naprijed jer mi se pakleno vruć vinil zalijepio za kožu. Prekriživši ruke, uvukla sam se u sjedalo, sklopila oči i prepustila vjetru koji mi je šibao kosom.

Na osnovu već stečenog iskustva, znala sam da je vožnja s Hippom poput rodea. Grčevito sam se uhvatila za naslone kad smo pojurili luđačkom brzinom, a njegova čizma naizmjenice stala gaziti po pedali gasa i kočnice.

— Tiquet nije loš tip.

Otvorila sam oči. Skretali smo na Auto-cestu 15. — Što je rekao?

— Kaže da mu je prije pet ili šest godina dojavljeno da je netko provalio u neki kamenolom. Uhitio je dvojicu klinaca zbog ulaženja na tuđi posjed i uništavanja imovine. Krelci su tvrdili da se bave grafitima i da stvaraju bezvremena umjetnička djela.

¹⁸ *L'air conditionné est brisé* (franc.) = Klima-uređaj je pokvaren

Naslonila sam se na konzolu, kad smo zaobilazili pick up. Vozač je izbacio srednjaka, a Hippov izraz lica ukazao da namjerava učiniti isto.

— A kostur? — Vratila sam ga na temu.

— Izronio je u kovčegu, kad im je Tiquet pregledavao auto.

— Gdje se nalazi taj kamenolom?

— Negdje u blizini granice Quebeca i New Brunswicka. Nije precizirao.

— Sjeća li se kako su se klinci zvali?

— Ne, ali je izvukao dosje pa sam zapisao imena.

— Odlično. Znači, domogao se kostura tijekom uhićenja. A zašto ga je zadržao?

— Kaže da je kontaktirao mrtvozornika.

— Bradettea?

— Tako je. Ovaj je navratio, bacio pogled i rekao da bi trebao nazvati arheologa, no Tiquet ne poznaje nijednog.

— Niti je pronašao vremena da potraži nekoga.

— Tako je.

Naletjevši na rupu oboje smo skočili gotovo do stropa kabine.

— *Moses!* Oprostite!

— Kako su se klinci opravdali?

— Tvrdili su da su kupili kosti u zalagaonici i namjeravali ih navodno iskoristiti za sprejom obojanu skulpturu.

— Krasno. A gdje ih se vlasnik zalagaonice domogao?

— Tiquet ne zna.

— Otkud je tip?

— Iz Miramichija.

Okrenula sam se i pogledala kroz prozor. Vratili smo se u grad.

Ispušni plinovi nadomjestili su miris raskopanog tla. Trgovina auto-dijelovima na trenutak se ukazala u prolazu, nakon nje otrcan striptiz klub, pa benzinska postaja Petro-Canada.

— Gdje se nalazi Miramichi?

— U New Brunswicku.

— To je velika pokrajina, Hippo.

Čelo mu se nabralo. — U pravu ste, doktorice.

Miramichi je gradić od osamnaest, možda dvadeset tisuća stanovnika, a njegovo ime odnosi se još na rijeku i regiju.

— Ali gdje se on nalazi?

— U okrugu Northumberland.

Suzdržavajući se da ne zakolutam očima, prstima sam mu ukazala da mi dodatno pojašni.

— Sjeveroistočna obala New Brunswicka.

— Akadija?

— Duboko u njezinom srcu.

Osluhnula sam kako se asfalt prigušeno buni pod kotačima. S druge strane vjetrobranskog stakla sloj smoga prigušivao je zalazak sunca obmatajući grad nježnim, zlaćanim sjajem.

Miramichi. Nisam li već čula za taj gradić? U kojem kontekstu?

I tad sam se odjednom prisjetila.

11.

Onog ljeta kad je meni bilo deset a Évangéline dvanaest, prepričala mi je događaj koji se zbio u prosincu godinu dana ranije. Toliko ju je uznemirio da mi ga nije bila u stanju opisati u pismu.

Prepustivši Obéline na čuvanje susjedi, majka ju je povela u obližnji grad u kupovinu namirnica, što je bilo neobično, s obzirom da su obično kupovale u Tracadie. Napuštajući tržnicu, rekla joj je da se vrati u njihov stari Ford i tamo je prička.

Radoznala, Évangéline ju je ugledala kako skreće iza ugla i krenula za njom. Zamijetila je potom kako ulazi u zalagaonicu i tamo se upušta u živahni razgovor s prodavačem. Uplašivši se odjurila je natrag do auta.

Laurette je posjedovala jedan jedini primjerak nakita — prsten sa safirom i sitnim bijelim dijamantima. Iako Évangéline nije znala otkud joj, znala je da ga nikad ne skida. Međutim, kad se tog dana vratila u auto, više ga nije imala na ruci, niti ga je ona ikad više vidjela.

Naša dječja mašta odmah je stala presti priče o slomljenim srcima i izgubljenim ljubavima. O zgodnom zaručniku koji je poginuo u ratu.

O zavadi u stilu Montecchijevih i Capulettijevih, samo na akademski način. Pisale smo čak stihove koji su se rimali s imenom tog gradića.

Peachy. Beachy. Lychee.

I upravo sam se tako i prisjetila.

Évangéline i njezina majka tog su dana otputovale u *Miramichi*.

Je li Hippova mala iz Miramichija?

— Koliko je Miramichi udaljen od Tracadie? — Sinule su mi nove nevjerojatne mogućnosti.

— Oko pedeset milja.

Nemoguće. Nema razloga vjerovati da Évangéline nije živa.

— Ravno Auto-cestom 11.

A da ga ipak zatražiš da provjeri popis nestalih osoba? Nije vjerojatno. Mogla je promijeniti ime i možda sada živi negdje drugdje.

Duboko udahnuvši, započela sam priču o Évangéline Landry. Kad sam je završila, toliko je dugo šutio da sam pomislila da je odlutao u mislima. No, nije.

— Doista mislite da se nešto dogodilo toj maloj?

Upravo me to pitanje mučilo tijekom svih minulih godina. Jesu li Oncle Fidèle i Tanta Euphémie, iscrpljeni brigom za dvije mlade nećakinje, jednostavno odlučili vratiti ih kući? Ili se dogodilo obrnuto pa je Évangéline dojadilo biti u Južnoj Karolini? Je li se zasitila mojeg prijateljstva? Je li me moja srodna duša jednostavno nadrasla? Nisam to mogla povjerovati. Rekla bi mi da je namjeravala otputovati. I zašto je Tante Euphémie iznijela onu opasku o tome da su opasne?

— Da — odvratila sam. — Uvjerena sam u to.

Prelazili smo na otok. Pogled mu se prebacio ukoso prema nabujaloj vodi Rivière des Prairies. Zapitala sam se razmišlja li o prvom Ryanovom truplu, djevojci koju je 1999. brodica izvukla iz Rivière des Mille Iles. Ili pak o drugom truplu koje je voda izbacila u Dorvalu 2001. godine. Ili možda o onoj koja je pronađena prethodni tjedan u Lac des Deux Montagnes, a koja bi mogla biti treća u nizu?

— Kažete da je kostur miješanog rasnog podrijetla — dobacio je. — Je li i ta vaša prijateljica bila mješanka?

— Za kostur sam stekla takav dojam, ali nisam imala vremena u potpunosti očistiti lubanju. No, zato nikad nisam pomislila da bi Évangéline mogla biti mješanka. Doživljavala sam je jednostavno egzotičnom i misterioznom. Zamislio se.

— Rekli ste da je truplo u poprilično lošem stanju. Je li moguće da je umrla prije četrdeset godina?

Već sam se zapitala koliko je vremena proteklo od djevojčine smrti.

— Uvjerena sam da je bila zakopana i da su potom kosti neko vrijeme čuvane izvan zemlje. Problem jest da ne znam ništa o kontekstu. Kako je bila zakopana? U pjeskovitom ili možda kiselom tlu? Plitko ili duboko? U kovčegu ili vreći za smeće? Možda je umrla prije deset, četrdeset, a možda i prije stotinu četrdeset godina.

Opet se na kratko zamislio. — Koliko ste dobro poznavali njezinu obitelj?

— Poznavala sam joj tetu i tetka, ali samo površno. Nisam govorila francuski, a oni se nisu pouzdavali u svoj engleski. Njezina majka, Laurette, izuzetno se kratko zadržavala na otoku i govorila je samo francuski, pa bismo se samo pozdravile kad bi navratila, a navratila je svega nekoliko puta.

— Spomenuli ste sestru?

— Obéline, osam godina mlađa od Évangéline.

Skrenuo je na Ulicu Papineau. Vukli smo se puževim korakom okruženi rijekom vozila.

— *Ben.* Znaate kako sustav funkcionira. Svi u Odjelu za umorstva moraju se posvetiti najsvježijim slučajevima. Imaju li vremena, mogu preuzeti stare i nerazriješene. Problem jest taj da zapravo nikad nemaju vremena jer se

ljudi neprestano ubijaju, zbog čega na scenu nastupa Odjel za nerazriješene slučajeve. Mi preuzimamo dosjee na kojima nitko ne radi.

Pokazivačem smjera dao je na znanje da skrećemo u lijevo i pričekao da trojica tinejdžera otpužu preko pješačkog. Svaki je nosio dovoljno prostranu odjeću da u njoj udomi preostalu dvojicu.

— Od 1960. do 2005. u ovoj pokrajini se nagomilalo pet stotina sedamdeset tri *dossiers non résolus*. Odjel za nerazriješene slučajeve pokrenut je 2004. i otad smo uspjeli raz riješiti samo šest slučajeva od spomenutog broja.

Šest odgovora u četrdeset godina. Pet stotina šezdeset sedam obitelji još uvijek čeka. To me bacilo u depresiju.

— Kako je moguće da ih toliki broj prođe nekažnjeno?

Slegnuo je ramenima. — Možda nema dokaza ili svjedoka. Možda je netko zasrao. U većini slučajeva važno je da se u prvih nekoliko dana pronađe konkretan trag, jer istraga u protivnom obično nikamo ne vodi. Godine prolaze, dosjei se pune obrascima, ali ne i novim saznanjima. Na posljetcu, detektiv zaključuje da je vrijeme zaključiti slučaj i nastaviti dalje. Koliko god to bilo tužno, što je, u stvari, još jedno nerazriješeno ubojstvo?

Nalazili smo se nekoliko blokova od Edifice Wilfrid-Derome.

Zapitala sam se je li Ryan negdje iza nas i vraća li se i on u sjedište SQ-a. Hoće li navratiti do mene u ured ili labos?

Skrenuvši na desno na Ulicu Parthenais, Hippo je nastavio.

— Neki kauboji iz Odjela za umorstva misle da su nerazriješeni slučajevi zapravo gotova stvar. Ja se ne slažem s tim. Smatram da ubojstvo ne gubi na važnosti ako se dogodilo deset, dvadeset ili četrdeset godina ranije. Da se

mene pita, žrtve nerazriješenih slučajeva trebale bi imati prioritet. Ako ništa drugo, ipak dulje čekaju na red.

Naglo je skrenuo na parkiralište, pojurio niz prolaz između vozila i zaustavio se do moje Mazde. Ubacivši mjenjač u parkirni položaj, okrenuo se prema meni.

— A to dvostruko više vrijedi, kad su djeca u pitanju. Obitelji nestale i ubijene djece žive u agoniji. Svake godine nanovo proživljavaju dan kad im je dijete nestalo ili kad je pronađeno njegovo tijelo. Svaki Božić. Svaki puta kad rođendan tog djeteta izroni na kalendaru. Mrtvo dijete zastrašujuća je rana koja jednostavno ne zacjeljuje. — Presreo je moj pogled. — Izjeda ih osjećaj krivnje. Što se dogodilo? Zašto? Zašto nismo bili tamo i spasili je? Takav pakao nikad ne gasne.

— Ne — složila sam se shvaćajući da ga vidim posve drugim očima.

Izbacio je ruku prebrodivši prostor između nas i zgrabio sako sa stražnjeg sjedala te izvukao mali spiralni notes. Potom je uzeo kemijsku s konzole, ovlažio palac i prelistao nekoliko stranica.

Pročitavši nešto, pogledao me u oči.

— Sad mi je najvažnija suradnja s Ryanom. Nemojte me krivo shvatiti; četrdeset godina jako je dug period. Svjedoci znaju napustiti grad i umrijeti. Isto vrijedi za rođake, susjede i prijatelje. Izvješća nestaju. Dokazi se gube. Ako je mjesto zločina i postojalo, sad to sigurno više nije slučaj. Čak i da uspijem nešto iskopati, nitko neće pronaći nimalo vremena kako bi to obradio. Niti će itko biti voljan financirati najsuvremenija testiranja.

Evo, otpilit će me, zaključila sam.

— Ali ako se ne inzistira, ništa se ne može postići, a ja baš to činim. Inzistiram.

Otvorila sam usta namjeravajući nešto reći, ali je nastavio.

— Meni je dovoljno što ste uvjereni da je netko učinio nažao toj Évangéline. Dovoljno mi je čak ako mislite da bi Tiquetov kostur mogao biti njezin. Čak i da nije, u pitanju je nečije dijete.

Spustio je pogled na notes i ponovno palcem prolistao, nešto zapisao, a onda istrгнуo stranicu i predao mi je.

— Ovaj slučaj nije mrtav. Imamo tragove.

Pročitala sam papirić. Patrick i Archie Whalen, adresa u Miramichiju, telefonski broj s pozivnim 506.

— Tiquetovi grafitni umjetnici?

— Navodno njihova vrsta nije daleko dogurala pa tako momci, koji se sada bliže tridesetima, još uvijek žive kod tate i mame. Nazovite ih. Nekako mislim da će biti otvoreniji s vama.

Jer sam žensko? Jer govorim engleski? Jer sam civil? No, nije bilo važno na osnovu čega je to zaključio. Jedva sam čekala domoći se telefona.

— Nazvat ću čim dođem kući.

— Ja ću u međuvremenu započeti s malom i njezinom obitelji. Nije moguće da ima puno Évangéline i Obéline na ovom svijetu.

— Da — odvratila sam.

Bilo je gotovo osam, kad sam stigla u stan. Bila sam u stanju progutati cijelu državu i još bi ostalo mjesta za desert.

Birdie me dočekao na pragu. Jednom me ponjušio, što je bilo dovoljno da zbriše pod kauč. Shvatila sam što mi želi reći.

Dok sam se razodijevala, Charlie se oglasio moćnim zvižducima u hodniku.

— Charlie, to je najljepši kompliment koji sam dobila danas.

— *Maco!*

— Štoviše, *jedini*.

Zazviždao je.

Namjeravala sam mu odgovoriti, a onda se prisjetila, *Razgovaraš s nimfom, Brennanice*.

Nakon oduljeg tuširanja u toploj vodi provjerila sam automatsku sekretaricu.

Četiri poruke. Harry. Jedan prekid. Harry. Harry.

U zamrzivaču su me dočekale dvije mogućnosti: meksička hrana ili pileća pita. Odlučila sam se za nju. Ipak sam dan provela u štali.

Dok mi se smrznuto jelo zagrijavalo, iskopala sam broj koji mi je Hippo dao. No, ništa.

Nazvala sam potom Harry i u trideset minuta saznala sljedeće: Bračnih odvjetnika u Houstonu ima u obilju. Razvod košta gomilu para. Arnoldovi dijelovi nisu u bajnom stanju. Odrat će ga do kože.

Nakon što sam spustila slušalicu, pojela sam pitu i onda opet pokušala dobiti braću Whalen.

Opet ništa.

Razočarana sam uključila televizor kako bih odgledala vijesti.

Na Auto-cesti 40 došlo je do lančanog sudara: jedna je osoba poginula, četvero ih je ozlijeđeno. Podignuta je optužnica protiv suca zbog pranja novca. Predstavnici Ministarstva zdravstva izrazili su sve veću zabrinutost vezano za bakterije koje haraju plažom na Ile Sainte-Hélène. Policija ne raspolaže novim saznanjima o nestanku Phoebe Jane Quincy.

Jedina dobra vijest uključivala je vrijeme. Kiša samo što nije započela, a zajedno s njom i pad temperature.

Potonulog raspoloženja, isključila asm televizor i provjerila koliko je sati. Deset i dvadeset. Pa što onda, k vragu... Odlučila sam posljednji puta nazvati Whalenove.

— Poziv je na vaš račun — stigao je odgovor na engleskom.

— Gospodin Whalen?

— Možda.

— Archie Whalen?

— Ne.

— Patrick?

— Tko je to?

— Doktorica Temperance Brennan. Antropologinja pri Laboratoriju sudske medicine u Montrealu.

— A-ha. — Na oprezu ili nezainteresirano? Nisam mogla procijeniti.

— Razgovaram li s Patrickom Whalenom?

— Ovisno o tome što nudite.

— Prije pet do šest godina vi i vaš brat ste kupili kosti u jednoj zalagaonici u Miramichiju. Je li to točno?

— Kako ste se domogli ovog broja?

— Dao mi ga je detektiv SQ-a zadužen za nerazrješene slučajeve.

— Kupili smo to sranje i pošteno ga platili. Punu cijenu!

— Razgovaram li s Patrickom?

— Zovem se Trick.

Trick?

— Znete li da je zakonom zabranjena prodaja i kupovina posmrtnih ostataka?

— Upišat ću se u gaće od straha. — Bilo je očigledno da su mu inteligencija i stav u obrnuto proporcionalnom odnosu.

— Mogli bismo povući tužbu, Trick, ali pod uvjetom da surađujete s nama tijekom istrage o podrijetlu kostura. — Nisam bila sigurno tko smo to »mi«, ali je zazvučalo službeno.

— Već mi je lakše.

U redu, seronjo, da vidimo znaš li baš *sve trikove!*

— U policijskom izvješću stoji da ste kostur otkupili od vlasnika zalagaonice.

— Da.

— Gdje ga se on domogao?

— Nisam pitao. Vidjeli smo ga u dućanu i odmah nam je sinula ideja o mrtvačkoj skulpturi, nešto totalno u ratnom stilu — kosti, meci, puno crne i zelene boje.

— I niste se raspitali o njegovom podrijetlu?

— Tip je rekao da potječe sa starog indijanskog groblja. Kakve veze ima?

— A-ha.

— Hej! Lubanje, čegrtuše, mrtvački plašt! Sablasni *moje*, jasno?

Nećije mrtvo dijete. Pokušala sam suspregnuti gađenje.

— Uhićeni ste u Quebecu. Zašto ste se nalazili tamo?

— Bili smo u posjetu rođaku. On nam je rekao za kamenolom i zaključili smo da će biti jebeno ako oslikamo svo to kamenje. Gle, kad nas je drot uhitio, totalno smo poludjeli i zaboravili na kosti.

— Koliko su vam dugo bile u prtljažniku?

— Godinu dana. Možda dulje.

— Čime se sada bavite, gospodine Whalen?

Uslijedila je stanka.

Učinilo mi se da sam načula televiziju u pozadini.

— Radim u osiguranju. — Defenzivno. — Noćna smjena u srednjoj školi.

— A vaš brat?

— Archie je jebeni narkić. — Mačoistički ton
poprimio je žalobnu notu. — Učinite nam obojici uslugu.
Uhitite ga i izvucite iz tog sranja.

Imala sam još jedno pitanje.

— Sjećate li se kako se zvao vlasnik zalagaonice?

— Naravno da se sjećam kretena. Jerry O'Driscoll.

Tek što sam spustila slušalicu, zazvonio mi je mobitel.

Hippo.

Njegova vijest pošteno me prenerazila.

12.

— Laurette Philomène Saulnier Landry. Rođena 22. svibnja 1938, umrla 17. lipnja 1972.

U dobi od trideset četiri? Kako tužno.

Prisjetila sam je se u kuhinji na Pawleysu. Kao dijete nisam registrirala njezinu dob. Bila je jednostavno odrasla, mlađa od bake, ali izboranija od mame.

— Umrla je strahovito mlada! Od čega?

— Osmrtnica navodi prirodnu smrt, ali ne i razloge.

— Sigurni ste da je u pitanju *moja* Laurette Landry?

— Laurette Philomène Saulnier Landry udala se za Philippea Grégoirea Landryja 20. studenog 1955. U braku su dobili dvoje djece: Évangéline Anastasie, rođenu 12. kolovoza 1956. i Obéline Flavie, rođenu 16. veljače 1964.

— Isuse! Ne mogu povjerovati da ste to tako brzo pronašli. — Osim Whalenovih, pokušala sam dobiti i Odjel za vitalnu statistiku New Brunswicka, ali bezuspješno.

— Poslužio sam se akademskim šarmom.

Šarm i sitniš mogli su mu omogućiti samo vožnju podzemnom.

Pričekala sam da nastavi.

— Još u šezdesetima crkva je vodila najveći dio vitalne statistike. U nekim dijelovima New Brunswicka bebe su se nastavile rađati kod kuće, posebice u ruralnim područjima i manjim gradovima. Mnogobrojni Akađani nisu imali vremena za vladu i njezine institucije, što ni danas nije bitno drukčije.

Usljedio je prigušen zvuk i zamislila sam ga kako guta nekoliko antacida.

— Nećakinja mi radi u Crkvi St. John the Baptist u Tracadie. Poznajе arhive kao ja vlastiti kurac.

To doista nisam htjela znati.

— Preko nje ste došli do krsnog lista i potvrde o vjenčanju?

— Tako je. Kako sam lokalni, počeo sam zvati nasumce. Mi Akađani se identificiramo imenima predaka. Recimo, ja sam *Hippolyte à Hervé à haïe à Calixte*...

— I što ste saznali?

— Kako sam vas upozorio, četrdeset godina je dug period. Međutim, Akadska nacionalna banka podataka ima divovski sef. Pronašao sam nekoliko lokalaca koji se prisjećaju Laurette i njezinih kćeri. Nitko mi nije bog zna što rekao poštujući njihovu privatnost, ali sam skužio stvari.

— Kad je Laurette toliko oboljela da više nije mogla raditi, suprugova ju je rodbina uzela k sebi. Landryjevi su živjeli izvan grada i uglavnom se nisu družili ni s kim. Jedan old-tajmer ih je nazvao *morpions*. Bijelo smeće iz prikolica. Rekao je da su većinom bili nepismeni.

— Laurette je imala vozačku.

— Ne. Imala je auto.

— Ali sigurno je položila vozački i dobila dozvolu. Vozila je preko granice.

— U redu. Možda su nekoga potplatili. Ili je možda bila dovoljno pametna da nauči čitati i upamti prometne znakove. Kako god bilo, Philippe je zbrisao dok je bila trudna s Obéline ostavljajući je da sama odgaja djevojčice, što jôj je polazilo za rukom pet ili šest godina, a onda je morala prestati raditi. Na posljetku je umrla od neke kronične bolesti. Meni se učinilo da je u pitanju tuberkuloza ili nešto tomu slično. Tip je bio uvjeren da se sredinom

šezdesetih preselila u okolicu Saint-Isidorea. Možda su joj
tamo živjeli rođaci.

— A Philippe?

— Ništa. Možda je napustio državu. Najvjerojatnije
više nije živ.

— A cure? — Srce mi je zalupalo.

— Obéline Landry se 1980. udala za tipa zvanog
David Bastarache. Upravo provjeravam njega kao i Saint-
Isidore.

— A Évangéline?

— Bit ću otvoren. Kad god sam se raspitivao za majku
ili Obéline, ljudi bi surađivali. Ili su bar ostavljali taj dojam.
No, kad bih upitao za stariju sestru, jednostavno bi me
otpilili.

— Kako to mislite?

— Hoću reći da se već dugo bavim ovim poslom i
imam razvijen njuh. Kad bih se raspitivao za malu, dobivao
bih prebrze i prelogične odgovore.

Pričekala sam.

— Nitko ništa ne zna.

— Nešto skrivaju? — Toliko sam grčevito stisnula
slušalicu da su mi tetive iskočile u zglobu.

— Kladim se da nešto taje.

Ispričala sam mu što sam saznala od Tricka Whalena.
Zalagaonica u Miramichiju. *Mojo* skulptura. Indijansko
groblje.

— Hoćete da nazovem tog O'Driscolla?

— Ne. Ako se možete domoći adrese, ja ću to istražiti,
a vi provjerite Tracadie.

— Samo malo...

Stavio me na čekanje dobrih deset minuta.

— Dućan se zove *Oh O! Pawn*. Pamtljivo. Piše da im je stalo do mušterija. — Izrecitirao mi je telefonski broj i adresu. Auto-cesta King George.

Usljedilo je šuštanje celofana. — Rekli ste da ste otkrili nešto neobično u vezi Gastonovog kostura.

— Da.

— Jeste li utvrdili o čemu je riječ?

— Ne još.

— Radite u subotu?

Nisam namjeravala dopustiti da me išta odvoji od spomenutih kostiju.

U osam i po već sam se nalazila u Wilfrid-Deromeu. Suprotno izvješćima, nije došlo do kiše, ni pada temperature. Štoviše, živa se već penjala prema tridesetici.

Sama sam se povezla dizalom, i nisam nikoga mimoišla ni u predvorju, ni u hodnicima LSJML-a. Bilo mi je drago da me nitko neće ometati.

No, bila sam u krivu. I bila je to samo jedna od nekolicine krivih procjena koje sam donijela tog dana.

Prvo sam nazvala O'Driscolla, ali se nitko nije javio.

Razoračana, bacila sam se na kostur. Hippovu malu.

Prije nego me prekinula lubanja Iqaluita i ekshumacija psa u Blainvilleu, očistila sam što je preostalo od kostiju trupa i udova.

Bacajući se direktno na lubanju očistila sam foramen magnum te uklonila zemlju i sitni šljunak iz baze lubanje.

U devet i po ponovno sam pokušala dobiti O'Driscolla. Opet ništa.

Vratila sam se čišćenju. Desni slušni kanal. Lijevi. Stražnje nepce.

Labos je odjekivao tišinom koju je u državnim institucijama moguće čuti samo vikendom.

U deset sam odložila sondu i ponovno nazvala broj u Miramichiju.

Ovaj puta javio se muški glas.

— Oh O! Pawn.

— Jerry O'Driscoll?

— Tako je.

Predstavila sam se i pojasnila kako sam povezana s LSJML-om. Ili me nije čuo ili nije mario.

— Jeste li zainteresirani za antikne satove, mlada damo? — Na engleskom, s tragom irskog naglaska.

— Na žalost, ne.

— Upravo sam se domogao dva ljepotana. Volite nakit?

— Naravno.

— Imam Navajo tirkiz koji će vas oduševiti!

Navajo nakit u zalagaonici u New Brunswicku? Baš me zanima kako je tamo dospio!

— Gospodine O'Driscoll, zovem vas u vezi posmrtnih ostataka koje ste prodali Tricku i Archieju Whalenu prije nekoliko godina.

Očekivala sam prepređenost ili nemogućnost prisjećanja. No, bio je pristojan; štoviše, opširan. Raspoložuci gotovo računalnim pamćenjem.

— Proljeće 2000. Klinci su rekli da im je potreban za neki projekt iz likovne umjetnosti. Rekli su da konstruiraju instalacije kojom će odati počast mrtvima. Prodao sam kosti za šezdeset pet dolara.

— Imate izvrsno pamćenje.

— Zapravo je to bio prvi i posljednji kostur kojim sam trgovao. Prastar. Puno je kostiju bilo slomljeno, a lice razbijeno i prekriveno zemljom. Ipak, ideja o prodaji pokojnih duša baš mi nije sjela. Nema veze je li jadnik kršćanin, Indijanac ili Bantu. Zato se i prisjećam.

— Gdje ste ga nabavili?

— Neki je tip običavao dolaziti svaka dva mjeseca.

Tvrdio je da je prije rata bio arheolog. Nije, doduše, spomenuo koji je rat u pitanju. Uvijek se za njim vukao šugavi terijer. Zvao ga je Bisou. Pusa. Nema šanse da bih ga ja poljubio pa makar izdaleka! Tip je provodio vrijeme tražeći stvari koje bi mogao založiti. Kopao je po kontejnerima, i služio se detektorom metala kojim je prolazio uzduž riječne obale. Jednom mi je donio prekrasni broš. Prodao sam ga jednoj dami koja živi gore u Neguacu. No, većina pronađenog bila je smeće.

— A kostur?

— Rekao je da ga je pronašao kad je otišao u šumu zakopati Bisoua. Nisam ostao iznenađen. Pas je djelovao kao da mu je sto i neka, a starkelja kao da mu je tog dana doista potreban prijevoz. Pretpostavio sam da ću biti na gubitku, ali sam mu dao pedeset dolara. Nije mi se učinilo da krivo postupam.

— Je li rekao gdje je zakopao psa?

— Na nekom otoku. Rekao je da tamo postoji drevno indijansko groblje. A možda je samo govorio gluposti, kao mnogi. Ljudi misle da dobra priča uvećava vrijednost onoga što nude, ali to nije tako. Predmet vrijedi onoliko koliko vrijedi.

— Zna li kako se zvao?

Njegov smijeh podsjetio me na pucketanje kokica. — Rekao je da se zove Tom Jones. Kladim se u sve na svijetu da je to izmislio!

— Zašto?

— Tip je bio Francuz. Izgovorio je ime *Jones*, a slovkao ga kao *Jouns*.

— Zna li što se dogodilo s njim?

— Prije otprilike tri godine prestao je dolaziti. Bio je krhkog zdravlja i slijep na jedno oko. Vjerojatno je umro.

Nakon poziva vratila sam se kostima. Ima li istine u priči Toma Jounsa o drevnom indijanskom groblju? Je li moguće da je Hippova mala domorotkinja iz doba otprije Kolumba?

Oblik lubanje bio je izvitoperen zbog lomova. Nije mi bila od pomoći.

Okrenula sam je i pregledala ostatke lica. Gotovo da nije bilo nosnog hrpta, što nije obilježje bijele rase. Iako je otvor bio nakrcan zemljom, usna šupljina činila se širom nego što je uobičajeno za Europljane.

Vratila sam se čišćenju. Vrijeme je protjecalo, a jedini zvuk u labosu bilo je brujanje hladnjaka i stropnih fluorescentnih svjetiljki, gotovo kao da se međusobno natječu.

Očne jabučice od frontalnog režnja odvaja kost gotovo tanka poput papira, koja tvori podnožje prednje kranijalne šupljine. Očistivši desnu duplju, pronašla sam nepravilna oštećenja baš u tom dijelu. I nastavila dalje.

Čistila sam lijevu duplju, kad mi je nešto privuklo pažnju. Odloživši pijuk navlažila sam krpu i jagodicom prsta prešla preko orbitalnog svoda. Zemlja je odmah otpala razotkrivajući izbušenu i poroznu kost u gornjem, vanjskom kutu.

Cribra orbitalia.

E sad smo već negdje! Ali gdje to? Iako je u pitanju dojmljivo znanstveno ime, a spomenute lezije najčešće se javljaju kod djece, njihov uzrok još uvijek nije u potpunosti pojašnjen.

Prelistala sam pamćenje. Anemija zbog nedostatka željeza? Manjak C vitamina? Zaraza? Patogeni stres?

Sve navedeno? Ništa od navedenog? Samo A i B?
Ostala sam zbunjena.

Do tog trenutka razotkrila sam promjene na kostima
nožnih prstiju, povećanje nutritivnih otvora na kostima šaka i
stopala, kortikalnu destrukciju na bar jednoj metakarpalnoj
kosti, i sada *cribru orbitaliju*.

Abnormalno izrovane očne duplje.

Raspolagala sam s hrpom podataka i samo sam ih
trebala povezati.

Jedno je bivalo sve očiglednije. Djevojka je bolovala.
Međutim, od čega? I je li ju bolest ubila? Čemu onda
uleknuto lice? Postmortalno oštećenje?

Upotrijebivši toplu vodu očistila sam cijelu lijevu
duplju i uzela povećalo.

I doživjela drugo iznenađenje tog jutra.

Crna nepravilna linija širila se ispod supraorbitalnog
ruba, s unutarnje strane zadebljanog gornjeg ruba duplje.

Otisak korijena neke biljke? Riječ?

Odjurila sam do mikroskopa i namjestila lubanju na
držalo okrenuvši je licem na gore. Gledajući u ekran naglo
sam povećala sliku i odjednom prepoznala sitna, rukom
ispisana slova.

Bilo mi je potrebno nekoliko minuta fokusiranja da
dešifriram natpis.

L'Ile-aux-Becs-Scies.

Obmotala me tišina prazne zgrade.

Je li Jouns obilježio kostur imenom otoka na kojemu
ga je pronašao?

Arheolozi to čine, a on je tvrdio da je bio arheolog u
mladosti.

Izletjela sam iz labosa niz hodnik i ujurila u knjižnicu
LSJML-a.

Pronašavši atlas, otvorila sam ga na karti Miramichija.

Otok Fox. Otok Portage. Otok Sheldrake. Iako sam pomno proučila dijelove karte koji su prikazivali rijeke i zaljev, nisam uspjela pronaći L'Ile-aux-Becs-Scies.

Hippo!

Vrativši se u labos, nazvala sam ga na mobitel. Nije se javio.

Dobro, pitat ću ga poslije. Sigurno će znati. Odlazeći lubanju ponovno na radni stol, bacila sam se na čišćenje nosne šupljine dugom i zašiljenom sondom. I naletjela na treće iznenađenje.

13.

Otvor je nalikovao izokrenutom srcu, uzak pri vrhu, nabreknut pri dnu. Ništa nije izbijalo iz jamice na donjem rubu srca.

U redu. Bila sam u pravu u vezi širokog nosnog otvora i smanjenog hrpta. Ali nosni most bio je uzak, a njegove dvije kosti se izdizale prema sredini. Osim toga, periferija usne šupljine bila je spužvasta ukazujući na resorpciju okolne čeljusti.

Grada djevojčina nosa nije ukazivala da je indijanskog ili afričkog podrijetla. Vrh je bio skraćen, a oblik izmijenjen bolešću.

Kojom?

Defekti na rukama, stopalima, očnim dupljama i nosu.

Zar mi je nešto promaknulo na lubanji?

Pomno sam pregledala svaki milimetar.

Lubanjski je svod bio normalan. Kao i baza lubanje.

Ostatak tvrdog nepca netaknut. Nisam bila u mogućnosti proučiti predčeljusni dio, odnosno najizbočeniji dio nepčanog svoda jer je taj dio nedostajao zajedno sa sjekutićima.

Ponovno sam provjerila ostatak kostura, ali nisam pronašla ništa novo.

Ruke. Stopala. Duplje. Nos. Kakva bolest bi mogla uzrokovati tako raspršeno oštećenje kosti?

Ponovno sam razmotrila sve mogućnosti.

Sifilis? Lupus vulgaris? Neki oblik talasemije?

Gaucherova bolest?

Osteomijelitis? Septički ili reumatoidni artritis? Neki parazit koji se prenosi krvlju? Infekcija koja se proširila s predležeće kože?

Bit će potrebno istražiti kako bi se postavila dijagnoza. S obzirom da je nedostajalo puno kostiju, a velik broj prisutnih bio oštećen, nisam gajila optimizam.

Vadila sam Bulloughovu *Ortopedsku patologiju* kad je Hippo prešao prag. Ovaj puta nosio je košulju prekrivenu bananama i stablima crvene palme, sive hlače i šešir kojim bi se ponosio svaki ulični diler.

Unatoč ležernom stilu, učinilo mi se da nije baš presretan. Podočnjaci su mu bili izraženiji nego inače, a lice namršteno.

Sjeo je s druge strane stola šireći miris slanine i ustajalog dezodoransa.

— Ležeran subotnji stil? — dobacila sam nasmiješivši se. Ostao je smrknut.

— Pronašao sam mlađu sestru.

— Gdje? — Odmah sam se uozbiljila.

— Hoću da me prvo saslušate.

Spustila sam se ushićena, no istodobno i prestrašena.

— Malo sam provjerio supruga.

— Davida Bastarachea?

— »Balega« bi mu bolje pristajalo. Mlada sestrice vaše friendice udala se u obitelj krijumčara, kako alkohola, tako svega drugog.

— Šalite se!

— Davidov djed Siméon dvadesetih je skupio lijepu svoticu prodajući rum i uložio pare u nekretnine. Barovi u gradovima Tracadie i Lamèque. Pansion u Caraquetu. Davidov tata, Hilaire, nasljeđe je dobro iskoristio. Neke

posjede svojeg starog pretvorio je u »skrovišta« za ilegalno piće i krijumčarenje.

— Samo malo. Krijumčari ruma?

— Prisjećate li se ponosnog trenutak u povijesti Amerike koji su vam donijeli osamnaesti amandman i Volsteadov zakon?

— Prohibicija.

— Od 1920. do 1933, Republikanci i Prohibicionisti udružili su se s trezvenjačkim pokretom. — Lagano se nasmiješio. — Otud vam ime?¹⁹

— Ne.

— Ali obožavate Pepsi, zar ne?

— Dijetalnu Coca Colu. Vratite se na Bastarachea.

— Kako se sigurno prisjećate sa satova povijesti, možda su se neki *politicos* i veliki vjernici zakleli na trezvenjaštvo, ali većina Amerikanaca nije. Poznati su vam Saint-Pierre et Miquelon?

Južno od Newfoundlanda nalazi se maleno otočje, posljednji ostatak nekadašnjeg kolonijalnog teritorija Nove Francuske. Bilo je pod francuskom vlašću od 1763. i tek je ustavna reforma iz 2003. uspjela promijeniti njegov status od teritorijalne zajednice do prekomorske regije, poput Gvadalupea i Martiniquea u Karipskom moru, francuske Gvajane u Južnoj Americi, i otoka Reunion u Indijskom oceanu. S vlastitim poštanskim markama, zastavom i grbom, te šezdeset tri stotine vatreno frankofonih duša, Saint-Pierre et Miquelon najfrancuskiji su od svih francuskih teritorija u Sjevernoj Americi.

Kimnula sam.

¹⁹ Temperance (engl.) = Trezvenjaštvo, ali i ime glavne junakinje

— Amerikanci su htjeli nastaviti ispijati koktele, a Francuzi uopće nisu marili za prohibiciju, pa su Saint-Pierre et Miquelon izronili na scenu. Dvadesetih su plivali u alkoholu i ne mislim pritom samo na kanadski viski, već i na francuski pjenušac, karipski rum, britanski džin. No, trebalo je distribuirati svo to piće, što je pak značilo vrijeme blagostanja za puno malih mjesta u Atlantskim provincijama.

Moj nestrpljiv pogled pogrešno je protumačio neodobravanjem.

— Čovjek može više zaraditi krijumčareći piće nego smrjavajući si dupe cijele godine u ribarici. Što biste vi odabrali? Kako god bilo, pravo ili krivo, alkohol je tekao u potocima niz istočni obalni dio i ulijevao se u Rum Row.

Upitno me pogledao. Ponovno sam kimnula. Čula sam već za Rum Row, flotu brodica usidrenih iza tromiljne granice od američke Istočne obale, a u iščekivanju iskrcaja pića za poduzetnike poput Al Caponea i Billa McCoya.

— I sami dobro znate ishod. Dvadeset prvi amandman okončao je prohibiciju, ali je vlada zato nabila paklene poreze. Krijumčarenje se nastavilo. Na posljetku su SAD i Kanada neovisno jedna o drugoj objavile rat američkim krijumčarima. Jeste li ikad čuli pjesmu Lennieja Gallanta o Nellieju J. Banksu?

— Možda u Hurley'su.

— Nellie J. Banks je bio najozloglašeniiji krijumčar ruma na otoku Princa Edwarda, ali i posljednji. Brodica mu je uhvaćena '38 i to se prepričava u baladi.

Oči su mu se prebacile na točku iza mog ramena. Na užasnih nekoliko sekundi pomislila sam da će zapjevati. Na svu sreću, nije.

— RCMP i kanadska carina još uvijek imaju tonu posla. Ali nije više kao nekad. Ljigavci koji rade na obali sad većinom dilaju drogu i ilegalne imigrante.

— Impresivno znanje.

Slegnuo je ramenima. — Krijumčari ruma su mi neka vrsta hobija. Načitao sam se.

— Ima li to ikakve veze s Obélineinim suprugom?

— Da. Doći ću na to. Hilaire Bastarache je bio drugi po redu. Poželjevši povećati profit nakon Drugog svjetskog rata nadodao je novi zanat.

— A to nije bilo krijumčarenje?

Odmahnuo je glavom. — Trgovina seksom. Striptiz barovi. Kurveraji. Saloni za masažu. I potez se ispostavio izuzetno plodonosnim. David, treći po redu, čudna je sorta, mješavina Howarda Hughesa i pripadnika urbane policije. Drži se za sebe. Ne vjeruje ničemu što ima veze s vladom ili vladinim institucijama, na primjer, školama, vojsci, zdravstvu. Tip se nije prijavio za zdravstveno osiguranje, niti je ikad glasao. Jednom ga je udario kamion, ali je odbio otići u bolnicu. I, naravno, posebice mrzi policiju.

— Jasno mi je zašto netko tko je ogrezao u poroke mrzi policiju, ali čemu paranoja općenito u vezi vlade?

— Tata je djelomično kriv. Mali David je bio obrazovan kod kuće i jako dugo držan na uzici. Hilaire Bastarache nije baš bio veseljak. Ali nije samo to u pitanju. Kad mu je bilo deset, posvjedočio je kad su mu ubili majku tijekom racije u jednom od očevih bordela.

— Je li bila naoružana?

Odmahnuo je glavom. — Našla se jednostavno na krivom mjestu u krivo vrijeme. Nešto tipa Ruby Ridge.

Riječ je bila o ženi koju je 1992. FBI-ev snajperist ubio s desetomjesečnim sinom u naručju, a tijekom opsade jedne kolibe u Idahu.

— Unatoč svojim kompleksima Bastarache je uspio voditi posao. Izolirao se unajmljenim snagatorima. Djedov posao u Caraquetu uništen je prije nekoliko godina, a on

navodno nije imao pojma da se koristi kao kupleraj. Mislio je da iznajmljuje sobe časnim mladim ženama. — Prezreno je otfrknuo. — I sud je nasjeo. Prostitutka zvana Estelle Faget je žrtvovana.

— Posjeduje striptiz klub u Monctonu u neposrednoj blizini Auto-ceste 106. Le Chat Rouge. 2001. je tamo prebacio bazu, ali koliko sam saznao, u posljednje vrijeme često je u Quebec Cityju. Tamo posjeduje bar zvan *Le Passage Noir*.

— Zašto selidba?

— Uhvaćen je dok je ševio striptizetu, a ispostavilo se da je maloj šesnaest. Tad je zaključio da mu je u interesu napustiti Tracadie.

— Isuse... — odvratila sam s gađenjem.

Izvukao je presavijen papir iz džepa. Kad sam izbacila ruku, spustio ga je na stol.

— Izvori mi kažu da za njega ne rade anđelčiči. — Presreo je moj pogled. — Priča se da njegovi utjerivači dugova igraju grubo.

— Pravi frajer — odbrusila sam. — Vara suprugu s maloljetnicom.

— Da vam ispričam jednu anegdotu. Tip zvan Thibault prodao mu je auto devedeset sedme. Bastarache se požalio da je koljenčasta osovina u lošem stanju, ali ga je tip otpilio. Tri dana poslije njegovo truplo je izronilo ispod Mosta Little Tracadie Br. 15. Iz grudnog koša izbijala mu je koljenčasta osovina.

— Je li optužen za ubojstvo?

— Nije ga se moglo povezati, niti ga je itko bio voljan otcinkati.

— Možda je u pitanju slučajnost.

— Kao što ću ja slučajno dobiti šansu igrati u nacionalnom nogometnom prvenstvu! Pokušavam vam reći

da je tip lud i zao, i da za njega radi gadna ekipa, a to je loša kombinacija!

Tomu nisam mogla proturječiti.

Ali zašto bi se Obéline udala za takvog luzera? I zašto bi *on* odabrao *nju*? Što se dogodilo djevojčici koju sam poznavala na otoku Pawleys?

Hippo je oborio pogled. Podigavši presavijen papir stao ga je okretati istodobno tapkajući njime po stolu. — Još sam nešto saznao...

Otvorila sam usta.

— U vezi vaše prijateljice.

Osjetila sam promjenu tona. Prošli su me trnci.

— Uobičajena priča. Tučnjava. Suprug liberalan u korištenju šaka. Anonimna dojava policiji. Supruga odbija podići tužbu. Na posljertku joj slama ruku. Ona završava u gipsu, on u društvu plesačice.

— Obéline?

Zakimao je. — Nije jasno kako ga je uspjela istjerati iz kuće. Možda je pripretila da će ga ovaj puta tužiti ako ne ode. Dva tjedna poslije izbio je požar.

Progutala sam slinu.

— Opekline trećeg stupnja na dvadeset posto tijela. Dugo je bila na rehabilitaciji i vratila se poprilično unakažena.

Prisjetila sam se djevojčice s breskvinim tenom i kestanjastim kovrčama kako se smije i juri za galebovima iznad pjenušavih valova u Južnoj Karolini.

Na medijalnoj površini mozga sisavaca, tik ispod korteksa, nalazi se skupina neurona zvana limbički sustav. Ta mala nahrupina sive tvari ubacuje naše emocije u brzinu i izbacuje ih iz nje. Otud bijes, strah, strast, ljubav, mržnja, veselje, tuga.

Baš u tom trenutku moj se limbički sustav uključio i eto bijesa. No, nisam to pokazala. Nisam takva. Svaki puta kad se to dogodi, a iskonski mi bijes spali unutrašnjost lubanje, ne vrištim niti sipam otrovne riječi. *Au contraire*. Postajem čelično sabrana.

— Podmetnut požar? — Monotonim glasom.

— Policija nagađa da je tako.

— Bastarache?

— Svi su bili uvjereni da je gad kriv, ali ničim to nisu mogli dokazati, a nitko nije bio voljan posvjedočiti. Snagatori su svima utjerali strah u kosti.

Ispružila sam dlan.

Grčevito je držao papir. — Znam da volite raditi stvari na svoj način, doktorice, ali želim da se klonite ovog tipa.

Smotala sam prste nalažući mu da mi preda presavijen papir.

Nevoljko ga je kliznuo preko stola.

Rastvorila sam ga i pročitala telefonski broj i adresu.

Soba oko mene odjednom je nestala, a zajedno s njom i zujanje fluorescentnog svjetla na stropu. Nije više bilo ni kostura, ni Hippove šarene košulje. Nalazila sam se na trijemu. Bila je ljetna noć, tranzistor je svirao »Ode to Billie Joe«; a Évangéline i ja pjevušile ležeći, glava naslonjenih na ruke i podignutih koljena.

Zar je doista tako jednostavno? Nazvati te brojke i Obéline će se javiti? Možda čak razriješiti misteriju koja me mučila svih tih silnih godina? Možda me čak odvesti do Évangéline?

— Jeste li dobro?

Kimnula sam jedva svjesna pitanja.

— Moram ići. Ryan me čeka dolje.

Čula sam ga kako ustaje, i kako se potom vrata labosa otvaraju i zatvaraju.

Oči su mi poletjele prema kostima.

Ili će se dogoditi suprotno? Možda ću ja odgovoriti na njezina pitanja.

Proteklo je nekoliko beskonačno dugih sekundi prije nego su se vrata ponovno otvorila. Podigla sam pogled.

— Odustaješ od crtica u subotu ujutro?

— Hej...

— Hippo mi je rekao da si ovdje.

Zacijelo mu je rekao više od toga. Škiljio je zabrinuto me promatrajući.

— Dobričina. — Uspjela sam se nasmiješiti. — Je li ti rekao da je Obéline Landry udana za gada zvanog David Bastarache?

Kimnuo je.

— Ne želi da stupim u kontakt s njom.

— Ali oboje znamo da hoćeš.

— Misliš li da bi me Bastarache upucao samo zato što sam mu nazvala otuđenu suprugu?

— Ne znam. Samo...

Izbacila sam prst i dovršila mu rečenicu. — ...se pazi!
— *HM Street Blues*. Riječi kojima se zapovjednik iz spomenute serije koristio svakog dana. Bila je to naša interna šala.

Zastao je kao da pokušava organizirati misli. Ili kao da razmatra kako načeti neku drugu temu.

— Slušaj, Tempe, moram ti nešto reći...

Radoznalo sam pričekala.

— Napravio sam...

Oglasio mu se mobitel. Pogledavši me s isprikom, okrenuo je rame i javio se.

— Ryan...

Uslijedio je niz kratkih potvrdnih odgovora. *Oui*.

— Loš tajming. — Zamahnuo je mobitelom. — Ali mogli bismo se domoći traga u vezi male Quincyjeve.

— Tako znači... — Primirila sam se. — Hoćeš li da se poslije nađemo?

Odgovorio je nakon kratke stanke. — Može.

— Curry?

— U sedam, *Ben's*?

— Dogovoreno.

Zabrinute plave oči pretražile su mi lice kao da žele upamtiti svaku pojedinost. Srce mi se stegnulo.

— Dođi ovamo. — Rastvorio je ruke. — Zagrli me.

Iznenadena, ustala sam i prislonila obraz na njegova prsa, Time sam prekršila sva pravila koja sam si nametnula vezano za intimnost na radnom mjestu. No, nisam marila. Previše je vremena proteklo. Bila je subota. Nigdje nije bilo žive duše.

Obgrlio me. Spustio bradu na moju kosu. Osjetila sam kako se rumenim dok me ispunjava toplina.

Udahnuvši poznat miris sapuna i Acqua di Parme, pipajući poznate mišiće i udubljenja, zapitala sam se jesam li krivo protumačila njegov pogled.

A onda sam načula kako šapuće više sebi u bradu nego meni:

— Vjerojatno ovo više nećeš učiniti.

14.

Odbila sam razmišljati o njemu.

Odbila sam odjuriti do telefona. Prije nego otipkam brojke, htjela sam izvježbati što ću reći Obéline.

No, umjesto toga usredotočila sam se na patologiju kosti.

Iako je metatarzalna kost bila tanka i neprirodno zašiljena na distalnom kraju, njezina vanjšina činila se normalnom na rendgenskoj snimci. Slične promjene događaju se u slučajevima uznapredovalog reumatoidnog artritisa. Ali kad je on u pitanju, zglobovi su također pogođeni, a zglobovi ove djevojke bili su u dobrom stanju.

Lupus pak može uzrokovati promjene u kostima ruku i stopala.

Ujedno može utjecati na nosni hrbat i otvor te uzrokovati resorpciju premaksilarnih alveolarnih nastavaka. Ali lupus je bolest imunološkog sustava koja napada mnogobrojne unutarnje organe i tkiva, a oštećenje tog kostura nije bilo toliko sveobuhvatno.

Venerični sifilis vodi do atrofije nazalnog hrpta i uništenja prednjeg nepca. No, u njegovom slučaju česte su lezije nepčanog svoda, a djevojka ih nije imala.

Prirođeni sifilis.

Malinaste boginje.

Tuberkuloza.

I mnoga druga oboljenja.

Ništa se nije uklapalo.

U pet sam odustala i krenula kući.

Dok sam se koncentrirala na promet, moždane stanice nastavile su raditi.

Treba li Birdie na pregled?

Odvela siga u ožujku.

Ne, nego u srpnju.

Pronađi potvrdu o cijepljenju.

Šišanje?

Ošišaj se jako kratko, kao Halle Berry.

Izgledat ćeš poput Demi Moore u G. I. Jane!

Loš film.

Nije to poenta.

Bez muda nema slave.

Vidi Pee Wee Hermana.

Ryan?

Pa što, bila si umorna.

I po tom pitanju mozak mi je bio podijeljen.

Prekid, predvidjele su pesimistične stanice.

Nema šanse, pobunila se optimistička frakcija.

Pesimisti su odmah prizvao prizor iz *Annie Hall*. Alvie i Annie dijele imovinu.

Nismo imali priliku živjeti zajedno, ali provodili smo noći jedno kod drugoga. Jesu li se i neke stvari preselile zajedno s nama? Je li htio možda porazgovarati o vraćanju CD-a?

Započela sam mentalni popis stvari koje je ostavio kod mene. Otvarač za vinske boce. Četkica za zube. Bočica Boucheronova losiona poslije brijanja.

Charlie?

Ne želi bračno stanje.

Želi se pokupiti.

Zašto onda zagrljaj?

Napaljen je.

— E sad je dosta. — Uključila sam radio. Garou je pjevušio pjesmu »Seul«. Sam.

Odmah sam ga ušutkala.

Birdie me dočekaao bacivši se na bok, rastegnuvši noge i preokrenuvši se na leđa. Ryan je taj manevar nazvao »bok and roll«.

Počejala sam ga po trbuhu, no sigurno je osjetio napetost u mojem dodiru jer je odmah skočio na noge i pogledao me svojim žutim, okruglim očima.

Djelomično je u pitanju bio Ryan, djelomično Obéline, a djelomično kava.

— Oprosti, mali. Puno mi se toga mota glavom.

Načuvši moj glas, Charlie se ubacio... — *love drunk off my hump*.

Black Eyed Peas. Odličan potez s CD-om za obuku, Ryane! Ali zašto baš taj stih?

Kad baterija u mojem protupožarnom alarmu crkne, aparat krešti sve dok ne ubacim novu. To se dogodilo jednog vikenda, kad sam ga ostavila na samo i kreštao je još tri naredna mjeseca.

U pitanju je ritam, rekla sam si, a ne stihovi.

Ubacila sam CD za obuku nimfi, napunila mu zdjelice zrnjem i vodom te nahranila mačku. Potom sam se stala prešetavati iz sobe u sobu, svaki puta zaboravljajući zašto sam došla.

Potrebno mi je razgibavanje!

Zavezavši tenisice za jogging, pojurila sam uzbrdo, a onda skrenula na zapad. Na suprotnoj strani Avenije Sherbrooke nalazi se Le Grand Séminaire, lokacija na kojoj sam jednom davno otkrila raskomadano tijelo. Bio je to jedan od prvih slučajeva na kojima sam surađivala s Ryanom.

Još uvijek nije bilo kiše, ali je tlak iznosio bar milijardu Pascala. Za nekoliko blokova već sam se znojila i teško disala. Bilo je ugodno osjetiti tjelesni umor. Projurila sam mimo Shriner's Templea, Dawson Collegea, Westmount Parka.

Nakon milje i po vratila se kući.

Ovaj puta Birdie me nije dočekaao. U žurbi da što prije izjurim, ostavila sam vrata radne sobe odškrinutima.

I mačak i ptica gledali su se oči u oči. Iako je *na*, podu bilo perja i ljuski od zrnja, ni predstavnik mačje, ni predstavnik ptičje vrste nisu djelovali posebice uzbuđeno. Ali znala sam da je došlo do obračuna dok me nije bilo.

Istjeravši Birdieja iz sobe, odjurila sam pod tuš.

Dok sam si sušila kosu, moždane stanice ponovno su se oglasile.

Maskara i rumenilo.

Malo ćemo se nafarbati za staru ljubav?

Privlačna izvana, neodoljiva iznutra.

Daj, molim te!

Nanijela sam Issey Miyakea.

Droljo.

La Maison du Cari smjestila se u podrumskom prostoru na Ulici Bishop, nasuprot knjižnici Sveučilišta Concordia. Kako Ben, vlasnik restorana, pamti što mu redovni gosti najviše vole, moj izbor nije bio upitan. Njegova *korma* toliko je veličanstvena da može izmamiti osmijeh iz najiscrpljenijeg gosta.

Silazeći stubama kroz maleno sam okno nazrela Ryanovo tjeme.

Curry je fantastičan. Tandoori fenomenalan. Windex — zaboravi.

Pio je *Newcastle ale* i grickao *papadum*. Tek što sam sjela, na stolu se pojavila dijetalna Coca Cola s puno leda i kriškom limete. Savršeno.

Prvo sam odslušala vijesti o Benovoj kćeri u Švedskoj, a onda smo naručili. Pileći *vindaloo*. Janjeća *korma*. *Channa masala*. *Raita* od svježih krastavaca. *Naan*.

Razgovor se s neutralnog terena prebacio na Pheobe Jane Quincy.

— Mislim da smo naletjeli na trag. Mala nije imala mobitel, ali najbolja prijateljica jest. Na posljetku je priznala da joj je dopustila da obavlja pozive koje nije mogla kod kuće. Zapisi su izbacili jedan nepoznat broj, koji je nazvala osam puta u prethodna tri mjeseca.

— Dečko?

— Jeftin foto-studio u Plateauu, iznajmljen tipu zvanom Stanislas Cormier. — Stisnuo je čeljust. — Obećao je malu pretvoriti u supermodel.

— To ti je prijateljica rekla?

Kimnuo je. — Quincyjeva se zamišljala kao nova Tyra Banks.

— Jeste ga uhitili?

— Proveli smo dražesno poslije podne preispitujući ga. Nedužan je kao Bambi.

— Kako pojašnjava pozive?

— Tvrdi da ga je pronašla u telefonskom imeniku.

Htjela je *session*, na što je naš uvaženi građanin upitao koliko joj je godina i kad je čuo da joj je trinaest, rekao da dođe u pratnji roditelja.

— Nazvala ga je osam puta.

— Kaže da je bila uporna.

— Vjeruješ mu?

— Što ti misliš?

— On ju je slikao u pozi Marilyn?

— Tvrdi da nema pojma za to.

— Možete li ga zadržati u pritvoru?

— Smislit ćemo nešto.

— I što sada?

— Čekamo nalog. Čim bude izdan, pretražit ćemo mu foto-studio.

— A što je s truplom iz Lac des Deux Montagnes? Je li što iskrsnulo na osnovu informacija o dobi i rasnoj pripadnosti?

— Nije uvedena ni u CPIC ni u NCIC.

Hrana je pristigla. Naručio je još jedno pivo. Dok smo se posluživali, prisjetila sam se nečega iz ranijeg razgovora.

— Nisi li rekao da je i Kelly Sicard htjela biti manekenka?

— Da. — Viljuškom je zagrabio curry i progutao ga.

— Zamisli samo!

Jeli smo u tišini. Dvoje klinaca do nas držalo se za ruke ne skidajući pogled jedno s drugoga, dok im se hrana hladila na tanjuru. Ljubav? Požuda? Što god bilo, zavidjela sam im.

Na posljétku je nastavio.

Obrisavši usta pažljivo je presavio i odložio ubrus na stol, te ga izravnao dlanom.

— Moram ti nešto reći. Nije mi lako, ali mislim da trebaš znati...

Želudac mi se stisnuo.

— Lily ima većih problema nego što sam ti rekao.

Grč je lagano popustio.

— Prije tri tjedna uhvaćena je kako krade DVD-e u *Blockbusteru*. Kolega mi je dojavio pa sam uspio primiriti vlasnika i nadoknaditi štetu, tako da prijava nije registrirana. Ovaj puta.

Pogled mu je odlepršao do prozora, i potom kroz staklo prema Ulici Bishop obavijenoj mrakom.

— Ovisna je o heroinu, zbog čega i krade.

Nisam ni trepnula. Niti sam bacila pogleda prema paru do nas.

— Ja sam uvelike kriv. Nisam bio uz nju kad je trebalo.

Ali Lutetia se skrivala od tebe! No, nisam to izgovorila.

Okrenuo je oči prema meni. Prepoznala sam bol i krivnju u njima. I još nešto. Tugu koja nagovještava kraj. Želudac mi se ponovno stisnuo.

— Mojoj je kćeri potrebno bolničko liječenje. Psihološka terapija. I dobit će ju. Ali treba joj i stabilnost. Obiteljski dom. Jamstvo da netko vjeruje u nju.

Uhvatio me za ruke.

— Lutetia je već dva tjedna u Montrealu.

Srce mi se smrznulo.

— Sate smo utukli raspravljajući o ovome. — Zastao je na kratko. — Uvjereni smo da joj možemo pružiti potrebnu sigurnost.

Pričekala sam.

— Odlučili smo pokušati poraditi na vezi.

— Vraćaš joj se? — Smireno, i u neskladu s užasom koji me izjedao iznutra.

— Ovo mi je najbolnija odluka koju sam ikad morao donijeti. Nisam sklopio ni oka. Ni o čemu drugom nisam u stanju razmišljati. — Oborio je glas. — I neprestano se prisjećam tebe i Petea u Charlestonu.

— Bio je ustrijenjen. — Jedva čujno.

— Mislim na ono prije toga. Kad te grlio.

— Bila sam izmorena od silnog posla. Jednostavno me tješio.

— Znam. Priznajem da sam se osjećao iznevjerenim kad sam vas ugledao. Poniženim. Neprestano sam se pitao kako si mi to mogla učiniti. Htio sam da ti se dogodi najgore moguće zlo. Kupio sam bocu viskija te noći, ponio je sa sobom u sobu i nalio se. Toliko sam pobijesnio da sam sobnim telefonom razbio televizor.

Podigla sam obrve.

— Hotel mi je naplatio štetu u iznosu od šest stotina dolara. — Napet osmijeh. — Gle, ne kritiziram te niti te okrivljuvam. Ali sam u međuvremenu shvatio da ga nikad nećeš otpustiti. — Palčevima mi je pomilovao nadlanice. — A ta mi je spoznaja pomogla da nanovno procijenim nastalu situaciju.

Možda pjesnici i kompozitori nisu u pravu. Možda ipak čovjek može dobiti još jednu priliku da popravi što je zaribao.

— Andrew i Lutetia, »*The way we were*«. ²⁰ — Bilo je to zlobno i podlo, no nisam se mogla suzdržati.

— Naravno, to neće utjecati na naš poslovni odnos. — Ponovno slabašan osmijeh. — Surađivat ćemo poput Muldera i Scully.

Dosjei X. Ex-ljubavnici.

— Želim da mi pomogneš oko nestalih i mrtvih djevojaka.

Suzdržala sam se od opaske znajući da bih je zauvijek požalila.

— Siguran si?

²⁰ Naslov pjesme Barbare Streisand, u prijevodu s engleskog = Kako nam je nekoć bilo

— Daleko od toga, ali jedno znam. Dužan sam kćeri pokušati. Ne mogu stajati sa strane i gledati je kako se uništava.

Osjetila sam potrebu za svježim zrakom.

Nisam mu ponudila podršku, niti sam izgovorila neki drugi stih Streisandove. Nisam ga niti zagrlila.

Prisilivši se na osmijeh, ustala sam i napustila restoran.

Osjećala sam se beživotno i uopće nisam registrirala noćne šetače s kojima sam dijelila pločnik. Stopala su mi se obamrlo podizala i spuštala pokrećući me. A onda se zaustavila.

Podigla sam pogled.

Hurley's.

Nisam žudjela za zrakom. Pojurila sam prema pupčanoj vrpci.

Blještavo svjetlo boje rubina u staklenoj čaši na nožicu, lagano grebenje u grlu, toplina u želucu. Munjevito brz vlak koji će mi omogućiti privremenu ugodu i užitak.

Samo sam trebala ući i naručiti.

Ali poznajem se. Alkička sam i u pitanju neće biti afera. Euforija će se neizbježno pretvoriti u samoprezir. Sati, možda čak i dani, izbrisat će mi se iz života.

Okrenula sam se i uputila kući.

Legla u krevet osjećajući se sama samcata na cijelom svijetu.

Misli su mi zaplesale *danse macabre*. Dorothee i Geneviève Doucet, zaboravljene u sobi na katu.

Kelly Sicard. Claudine Cloquet. Anne Girardin. Phoebe Jane Quincy.

Nestale, možda zlostavljane i ubijene.

Tri mlada trupla, dva napuhnuta i groteskna.

Laurette, napuštena i mrtva u trideset četvrtoj.

Moja vlastita majka, neurotična udovica, mrtva u pedeset sedmoj.

Beba Kevin, mrtav u dobi od devet mjeseci. Kostur djevojke istrgnut iz groba. Obéline, izmlačena i unakažena. Évangéline, nestala. Ryan, izgubljen.

Osjetila sam mržnju prema poslu i vlastitom životu. Cijeli svijet učinio mi se jadnim. No, nije bilo suza. Samo otupjelost.

15.

Probudila me zvonjava telefona. Osjećala sam se zgnječeno poput puža i isprva nisam znala zašto. A onda sam se prisjetila. Ryan.

I otupjelost od prethodne noći ponovno se vratila. Sva sreća, jer mi je pomogla prebroditi poziv.

— Jutro, slatkice!

Pete me inače nikad ne zove u Montreal. Katy! Naglo sam se uspravila.

— Što se dogodilo?

— Ništa se nije dogodilo.

— Je li Katy dobro?

— Naravno da jest.

— Razgovarao si s njom? Kad ste se čuli?

— Jučer.

— Što kaže?

— *Buenos dias*. Čile je mrak. Pošalji novac. *Adios*.

Naslonivši se leđima privukla sam prekrivač do brade.

— Kako si ti?

— Prva liga.

— Gdje si?

— U Charlottei. Nešto ti želim reći.

— Zaručio si se s Paris Hilton? — Toliko mi je laknulo što mi je kći živa i zdrava da sam se nasmijala na vlastitu pošalicu, a bio je to dobar osjećaj.

Nije mi odgovorio.

— Halo?

— Tu sam. — Ozbiljnim glasom.

Iako rastrojena, odjednom mi se razbistrilo.

— Pete?

— Ne zove se Paris, već Summer.

Summer?

— Želiš se oženiti? — Nisam mogla suspregnuti šok.

— Dopast će ti se, slatkice!

Zamržit ću je!

— Gdje ste se upoznali? — Pokušala sam zvučati

vedro.

— U pubu Selwyn. Djelovala je tužno pa sam joj kupio pivo. Ispostavilo se da je prisustvovala eutanaziji štenca.

Veterinarska je tehničarka.

— Koliko se dugo već viđate?

— Od ožujka.

— Isuse, Pete...

— Izuzetno je bistra, Tempe. Želi studirati veterinu.

Naravno.

— Koliko joj je?

— Dvadeset devet.

A njemu uskoro pedeset.

— Tri mjeseca nisu ništa.

— Ona želi reći sudbonosno »da«. — Nasmijao se. —

I zašto, do vraga, ne? Star sam, neženja, i posve sam se vucaram po svijetu. Ne zaboravi — ti si me izbacila, draga!

Progutala sam slinu. — Što želiš da učinim?

— Ništa. Ja ću pokrenuti razvod na osnovu nepomirljivih razlika. Treba nam samo dogovor oko raspodjele plijena, a poslije možemo sve i podijeliti.

— Nema ga baš previše.

— Sjeverna Karolina je država sporazumnih rastava i nema potrebe za bilo kakvim optužbama.

— Kada? — Prestala sam glumiti vedrinu.

— Nas dvoje već godinama ne živimo zajedno, pa stoga neće biti potreban neophodni period razdvajanja. Pod pretpostavkom da se dogovorimo oko financija, razvod bi trebao brzo biti odobren.

— A tvoji planovi? — Beživotno.

— Razmišljamo o proljeću. Možda idući svibanj.

Summer želi vjenčanje u planinama.

Zamislila sam je — bosonogu, preplanulu, s vjenčićem ivančica u kosi.

— Jesi li rekao Katy?

— Nije to baš tema za telefonski razgovor. Otvoreno ćemo porazgovarati kad se vrati iz Čilea.

— Je li je upoznala?

Kratko nećkanje. — Da.

— Nije dobro prošlo?

— Nije joj sjela nijedna žena s kojom sam bio u vezi.

Što nije bila istina. Kći mi je ponekad znala pričati o njegovim trofejima. U nekim je slučajevima smatrala da je pao na cice, u drugima pak na sise. Dinje. Dude. No, nekoliko joj se dama izuzetno dopalo.

— Moglo bi biti neugodno — nastavio je. — Summer želi djecu, a Katy bi to mogla teško podnijeti.

Dragi Bože...

— Htio bih tvoj blagoslov, slatkice.

— Kako god kažeš. — Otupjelost je isparivala poput magle na toplom, jutarnjem suncu. Morala sam prekinuti razgovor.

— Dopast će ti se. Doista.

— Da...

Ostala sam nepomično sjediti osluškujući zujanje u slušalici.

Moj otuđeni suprug voli žene onako kako noćni leptiri vole žarulje.

Voli flertati i opčinjeno se mota oko njih, ali nikad nije voljan skrasiti se. Ja sam to shvatila na teži način i pritom se opekla. Brak, bilo kakve vrste, jednostavno nije u njegovom stilu. Kad smo bili u Charlestonu, prije nego što su ga napucali, učinilo mi se da čak razmatra pomirbu.

A sad se želi razvesti od mene i oženiti Summer i još imati djecu s njom!

Tužna Summer. Izuzetno bistra Summer. Dvadeset i nešto godina.

Polako i pažljivo odložila sam slušalicu.

Skliznula s jastuka. Okrenula se na bok. Privukla koljena na prsa.

I pukla.

Ne znam koliko sam dugo plakala, ni kad sam utonula u san.

Ponovno me probudilo zvono telefona. Ovaj puta u pitanju je bio mobitel. Bacila sam pogled na sat. Devet četrdeset tri.

Provjerila zaslon.

Harry.

U tom trenutku nisam bila spremna za melodramu. Pustila sam da zvoni. Nekoliko sekundi poslije prodorno se oglasio kućni telefon.

Opsovavši zgrabila sam slušalicu i pritisnula tipku.

— Što je? — odmah sam je napala.

— Gle, molim te, kako je razdražljiva!

— Nedjelja je ujutro, do vraga!

— Upravo sam pronašla super recept za loše raspoloženje i pomislila da bi te možda zanimao!

— Duhovito.

— Trebaš silikonsku injekciju za osmijeh?

— Bolje ti je da ne započinješ u vezi Arnolda. —

Odbacujući prekrivač krenula sam prema kuhinji. Trebao mi je kofein.

— Tip je prošlost.

— Baci staro, uzmi novo, je li? — Bila sam gruba, ali i neraspložena za bračne priče koje su pošle po zlu.

— Pete me zvao.

Ostala sam osupnuta. — *Moj* Pete? Kada?

— Maloprije. Ne čini mi se da je više tvoj.

— Zašto je *tebe* zvao? — Iz ormarića sam izvukla kavu u zrnu i napunila mikser.

— Pomislio je da bi te možda trebalo razvedriti.

— Ma kako je to samo obazrivo od njega! Dobro sam.

— Ne zvučiš dobro.

Nisam ništa odvratila.

— Ti želiš razgovarati, ja želim slušati.

Pritisnula sam tipku. Oštrice miksera su zabrujale, a topao miris kave ispunio kuhinju.

— Tempe?

— Da.

— Ja sam ti mlađa sestra.

Ubacila sam izmljevenu kavu u Mr. Coffee. Nadodala vodu.

— Tempe?

Želim li razgovarati? — Javit ću ti se.

Devedeset minuta poslije sve sam istresla iz sebe.

Ryana. Lily. Lutetiju. Istragu nerazrješених slučajeva mrtvih i nestalih djevojaka. Phoebe Jane Quincy. Truplo koje je izronilo u Lac des Deux Montagnes. Doucetove.

Sestra mi je lepršava, čudljiva i sklona histeriziranju, ali je ujedno prvoklasni slušatelj. Nije me prekinula.

Na posljetku sam ispričala za Hippa i kostur koji sam zatražila od mrtvozornika u Rimouskiju. Hippovu maluu.

— Nemam te što mudro savjetovati vezano za Petea ili Ryana, pa stoga porazgovarajmo o kosturu. Da vidim jesam li dobro shvatila — Hippo razrješava nerazrješene slučajeve.

Saznao je za kostur od frenda Gastona, koji također radi u SQ-u, a koji ga je uočio kod drota zvanog Luc Tiquet, koji radi Bogu iza leđa.

Tiquet ga je konfiscirao od dvojice klipana koji sprejaju grafite, Tricka i Archieja Whalena, koji su ga pak kupili u zalagaonici Jerryja O'Driscolla. O'Driscoll ga se domogao preko nekog starkelje zvanog Tom Jouns, koji ga je iskopao iz nekog indijanskog groblja. Jesam li u pravu?

— Ako nitko od njih nije lagao.

— Život je prepun pogodbenih veznika.

— Bome.

— Kakvo je to indijansko groblje u pitanju?

— Ne znam. Možda plemena Micmac.

— Znači, djevojka je bila Indijanka.

— Mislim da je bjelkinja.

— Zašto?

— Građa lica.

— Procjenjuješ da je umrla u trinaestoj ili četrnaestoj?

— Da.

— Od nekakve bolesti.

— Bila je bolesna, ali ne znam je li ju bolest ubila.

— A što onda jest?

— Ne znam.

— Kakva je bolest u pitanju?

— Ne znam.

— Znači, od toga ništa. A koliko je dugo mrtva?

— Ni to ne znam.

— Dugo?

— Da.

Pucnula je jezikom.

Ja sam duboko udahnula.

— Sjećaš li se Évangéline i Obéline Landry?

— Misliš da sam spremna za umobolnicu? Naravno da ih se sjećam! Bilo mi je devet, tebi dvanaest. Nestale su ne samo s Pawleysa, već i s lica zemlje. Tri smo ih godine pokušavale pronaći i potrošile gomilu kovanica nazivajući Kanadu.

— Možda pretjerujem, ali mislim da bi Hippova mala mogla biti Évangéline.

— Hippova mala?

— Kostur koji je došao od Jounsa, O'Driscolla, Whalena, Tiqueta, Gastona i Hippoa.

— Mogla bi biti?

— Možda.

Ispričala sam joj za Laurette i Obéline. I Davida Bastarachea.

— Prokleti gad! Da mi je njegov pimpek na nišanu, ta šupčina nikad više ne bi podmetala požare!

Znala je izmiješati metafore kao nitko drugi, i nisam joj istaknula da izrečenim pomiče granice u anatomiji ljudskog tijela.

Uslijedila je tišina s druge strane kontinenta, a onda je rekla nešto što je samo ona u stanju reći:

— Dolazim.

— A što će biti s prodajom kuće?

— Misliš da ću ostati ovdje i bakćati se s imovinom? Pametna si žena, Tempe, ali ponekad se pitam kako si uspijevaš ujutro navući donje rublje!

— Što misliš pod tim?

— Imaš li Obélineinu adresu i broj telefona?

— Da.

— Treba li ti divovski prst koji će ti ukazati što ti je činiti?

Pustila sam da nastavi.

— Ukrcat ću si dupence na zrakoplov i posjetiti *la Belle Province*. Rezerviraj nam karte za New Brunswick!

— Predlažeš da je posjetimo?

— Zašto ne?

— Kao prvo, Hippo će popizditi.

— Nemoj mu reći.

— To bi bilo neprofesionalno i potencijalno opasno.

Nisam policija, a u njih se uzdam.

— Poslat ćemo mu poruku iz djevičanske šume!

16.

Trebala je sletjeti u deset. Kako sam rezervirala podnevni let u Moncton, plan nam je bio da se nađemo na izlazu za zrakoplov.

Glavna zračna luka Montreala nalazi se na zapadnom otočnom predgrađu zvanom Dorval. Godinama ju se jednostavno i zvalo Dorval, što je imalo smisla. Ali ne. 1. siječnja 2004. prekrštena je u Međunarodnu zračnu luku Pierre Elliott Trudeau. Lokalci je, unatoč tomu, još uvijek zovu starim imenom.

U deset sam se parkirala, prijavila i prošla sigurnosnu provjeru. Harry se još nije nalazila do izlaza 12-C. No, nisam se zabrinula. Zračna luka Dorval diči se svojom dobrodošlicom priređujući pridošlicama redove, kojih bi se posramio i Disney World.

Deset četrdeset pet. Još ništa. Provjerila sam letove. Zrakoplov joj je sletio u 10.07h.

U jedanaest me spopala nervoza. Pokušala sam čitati, ali su mi oči neprestano letjele prema moru lica u prolazu.

U jedanaest i petnaest počela sam razmatrati moguća pojašnjenja.

Nema putovnicu. Možda ne zna da za ulazak u Kanadu zrakoplovom više nije dovoljan bilo koji identifikacijski dokument s fotkom.

Izgubila je prtljagu. Možda ispunjava obrasce u tri ili više primjeraka.

Na osnovu prethodnih posjeta znala sam da sa sobom uvijek vuče hrpu stvari.

Možda je nešto prokrijumčarila pa trepće okicama pokušavajući smekšati carinika čeličnog izraza lica. Super, bar joj to ide.

Vratila sam se čitanju romana Jaspera Ffordea.

Do mene je sjedio krupan tip sa žičanom kosom, čije se tijelo izljevalo iz nekoliko brojeva premale jakne od poliestera. Neprestano je podizao i spuštao koljeno lagano udarajući ukrcajnom kartom o naslon između nas.

Montreal nije Toronto i za razliku od tog užtogljenog anglikanskog susjeda sa zapadne strane slavi spolnost i seks. Noćni barovi i bistroi organiziraju bal feromona do sitnih jutarnjih sati. Veliki reklamni panoi najavljuju događaje s riskantnim dvostrukim značenjem. Uzduž auto-cesti polugole manekenke nude pivo, kremu za lice, satove i traperice. Grad pulsira uspaljenom krvlju i znojem.

Unatoč tomu, nikad nije spreman za moju sestru.

Kad se gromada do mene ukočila, znala sam da je Harry konačno stigla.

Učinila je to s uobičajenom razmetljivošću. Stajala je u vozilu za prijevoz osoba i prtljage raširivši ruke poput Kate Winslet na pramcu Titanika. Vozač se smijao povlačeći je za pojas i pokušavajući joj spojiti zadak sa sjedalom.

Vozilo je usporilo, a ona iskočila. Bila je odjevena u toliko uske traperice da su mogle proći za kožu, ružičasto-tirkizne čizme, i ružičasti Stetson. Uočivši me skinula je šešir i mahnula. Plava kosa prosipala joj se do struka.

Ustala sam.

Gromada iza mene se smrznula. Zнала sam da i drugi gledaju u istom smjeru. Svi oni s Y kromosomima.

Pojurila je prema meni, a za njom vozač koji vuče kombinaciju Neimana Marcusa i Louisa Vuittona.

— Tem-pee-roo-nee!

— Baš sam se pitala jesi se izgubila. — Uspjela sam procijediti pod snažnim zagrljajem.

Oslobodivši me rukom je zagrlila šerpu. — Mi smo malo razgovarali na francuskom, zar ne, André?

On se nasmiješio očigledno ne razumijevajući što mu govori.

I baš u tom trenutku netko je putem mikrofona objavio ukrcavanje na naš zrakoplov.

Vozač je spojio dva primjerka ručne prtljage i predao joj ih, zajedno s torbicom koju je nosila preko ramena. Meni je ponuđena torba s logotipom Neimana Marcusa. Preuzela sam je.

Tutnula mu je dvadesetku, oduševljeno se nasmiješila i uputila jedno veliko »mersiiii«.

On je odjurio noseći sa sobom sočnu priču.

Iznajmljeni auto koji sam rezervirala u zračnoj luci Moncton nije bio na raspolaganju, pa nam je za istu cijenu ponuđena bolja verzija.

— Kakva vrsta vozila?

— Prostrana. Dopast će ti se.

— Imam li izbora?

— Ne.

Dok sam potpisivala ugovor o najmu, Harry je saznala sljedeće: Agent se zove George. Četrdeset i tri su mu i razveden je, ali ima desetogodišnjeg sina koji još uvijek mokri u krevet. Tracadie ćemo pronaći ako krenemo ravno Auto-cestom 11. Benzin je jeftin na Irvingovoj postaji odmah iza Kouchibouguaca. Le Coin du pêcheur u Escuminacu nudi pakleno dobar sendvič od jastoga. Putovanje će potrajati otprilike dva sata.

Ispostavilo se da je bolja i prostranija verzija vozila zapravo blještavi novi Cadillac Escalade EXT. Crni. Harry se oduševila.

— Vidi ti ovu mrcinu! Prvoklasni motor, pogon na četiri kotača, i kuka za prikolicu. Ovim vrancem od željeza možemo jahati uzbrdo, nizbrdo i po kakvom god želiš terenu!

— Ja ću se zadržati kolnika, hvala lijepa. Ne bih se htjela izgubiti.

— Nećemo se izgubiti. — Potapšala je torbicu. — Imam GPS na mobitelu.

Ušle smo. Željezni je vranac imao miris novog auta, a pokazivač kilometara brojao četrdeset i četiri milje. Učinilo mi se da se nalazim u vojnom vozilu.

Iako je bio u pravu u vezi sendviča, George je bio pretjerano optimističan u vezi trajanja putovanja.

Kad smo skrenuli u Tracadie, bilo je sedam i dvadeset, odnosno osam i dvadeset po lokalnom vremenu. Zašto nam je bilo potrebno toliko puno vremena? Pogodili ste. Harry.

Prednost? Sprijateljile smo se s pripadnikom RCMP-a zvanim Kevin Martel, kao i s većinom stanovnika Escuminaca. Ujedno smo se slikale isprepletenih ruku ispred *Le plus gros homard du monde*.²¹

Shediac nam se nije nalazio na putu, ali koliko često čovjek dobiva priliku pozirati ispred najvećeg jastoga na svijetu?

Pri prijavi na recepciji motela ljubazna joj je gospođa pojasnila kako pronaći restoran s tradicionalnom akademskom

²¹ Skulptura zvana »najveći jastog na svijetu« u gradiću Shediac, poznatom po izlovu i uzgoju jastoga

hranom i vanjskom terasom. Potom sam pričekala da si osuši šiške, nakon čega smo se konačno uputile prema obali.

Plastični stolovi. Plastične stolice. Plastificirani jelovnici.

No, ugodna atmosfera. Bile smo okružene muškarcima u bejzbolskim kapicama koji su trusili pivo iz velikih boca.

Bilo je ugodno svježje i u zraku se mogao osjetiti miris ribe i slanog mulja. Voda je bila mračna i nemirna, prekrivena bijelim mrljama Mjeseca na izlasku. Tu i tamo pokoji bi budni galeb zakreštao i onda se zaustavio, gotovo iznenađen vlastitim glasom.

Ona je naručila špagete, ja bakalar s krumpirom. Kad se konobarica pokupila, ukazala mi je na novine koje su ostale na susjednom stolu. *L'Acadie Nouvelle*.

— U redu, šefice. Opće informacije. Započnimo utvrđujući gdje se, do vraga, nalazimo.

— Tracadie-Sheila. — Izgovorila sam drugu riječ kao »shyla«, kako je izgovaraju lokalci.

— Toliko znam.

— U utrobi L'Acadie, domovine prepoznatljive četverostoljetne akadске kulture.

— Zvučiš poput putne brošure u predvorju nekog motela!

— Pročitala sam četiri primjerka dok si ti sređivala šiške.

— Bile su masne.

— Izuzmemo li izletić u Shediac, putovale smo na sjever usporedno s Northumberlandovim tjesnacom i sad se nalazimo na Akadskom poluotoku. Sjećaš se da smo mimoišle znakove za Neguac?

— Otprilike...

— Akadski poluotok rasteže se dvjestotinjak kilometara od Neguaca, uzduž sjeveroistočne obale New

Brunswicka, prema otoku Miscouu pri vrhu, a onda zaobilazi zaljev Chaleurs do Bathursta. Oko dvije stotine četrdeset dvije tisuće francuskih govornika živi u ovoj pokrajini, a oko šezdeset tisuća nalazi se baš ovdje na poluootoku.

Hrana je pristigla. Provele smo nekoliko trenutaka zasipavajući je parmezanom, paprom i solju.

— Jedinstven francuski dijalekt ovih ljudi ovdje, njihova glazba, pa čak i stil kuhanja vuku korijene još iz Poitoua i Bretanje.

— U Francuskoj. — Umjetnica je iznošenja očiglednih činjenica.

— Preci današnjih Akađana počeli su dolaziti u Novi Svijet krajem sedamnaestog stoljeća donoseći sa sobom stare tradicije.

— Nisu li se svi preselili u New Orleans? Évangéline je nekoć govorila o tome.

— Ne baš. 1755. Englezi su zapovijedili izgon deset tisuća francuskih govornika iz Nove Škotske. Akađani tu deportaciju nazivaju Le Grand Dérangement. Posjedi su konfiscirani, a ljudi proganjani i otpremeni brodovljem, većinom u Francusku i SAD. Danas oko milijun Amerikanaca tvrdi da ima akadsko podrijetlo, a većina ih živi u Louisiani. Nazivamo ih Cajunima.

— Tako mi svega. — Nasipala je još parmezana. — Zašto su ih se Englezi htjeli riješiti?

— Jer su se odbili zakleti na vjernost britanskoj kruni. Neki su uspjeli izbjeći progon i sklonili se ovdje, uzduž rijeka Restigouche i Miramichi, i na obali zaljeva Chaleurs. Krajem 1700.-tih pridružili su im se Akađani koji su se vratili iz egzila.

— Znači, Francuzima je tada dopušten povratak?

— Da, ali Englezi su još uvijek bili dominantni i proketo neprijateljski nastrojeni, pa je stoga izolirani prst

zemlje koji je izbijao u zaljev rijeke St. Lawrence bio najbolja lokacija na kojoj će ih se pustiti na miru. Puno ih se ovdje i nastanilo.

Namotala je špagete i po pogledu sam shvatila da nešto smišlja.

— Koju ste onu pjesmu Évangéline i ti uvijek izvodile?

— Zove se Evangeline, a napisao ju je Henry Wads Worth Longfellow. O dvoje ukletih akadskih ljubavnika. Gabriel je po engleskom nalogu i protivno svojoj volji odveden u Ameriku, a Evangeline ga odlazi pronaći.

— I što se potom događa?

— Stvari loše završe.

— Šteta... — Progutala je namotanu tjesteninu i ponovila proceduru.

— Sjećaš se kako bih ti dodijavala dok mi ne bi dodijelila ulogu?

— O, da. — Znala je stajati i prekriživši koštunjave ruke potamnjelim me licem prkosno gledati. — Izdržala bi deset minuta i onda počela cviliti kako je vruće i pokupila se ostavljajući nas na cjedilu.

— Dobivala sam očajne uloge bez ikakvih stihova. Glumi stablo. Ili glupog zatvorskog čuvara!

— Zvezdana slava ne dolazi preko noći.

Zakolutavši očima ponovno je namotala tjesteninu.

— Oduvijek mi se dopadala Évangéline. Bila je — zastala je u potrazi za pravom riječju — draga. I smatrala sam je neopisivo glamuroznom. Vjerojatno jer je bila pet godina starija od mene.

— Ja sam bila tri godine starija!

— Da, ali ti si mi sestra. Vidjela sam te kako prstom jedeš Cool Whip iz tetrapaka.

— Nisi.

— I Jell-O!

Nasmiješile smo se prisjećajući se vožnji na stražnjem sjedalu auta, rođendana provedenih u luna-parku na velikim toboganima, igrokaza i potraga za izgubljenim prijateljima u stilu Nancy Drew. Bilo je to jednostavnije razdoblje. Razdoblje kad smo bile tim.

Na posljatku se razgovor prebacio na Obéline.

Bismo li je trebali nazvati i upozoriti da joj dolazimo u posjet? Netom je napunila šest, kad smo posljednji puta bile zajedno, a život je otad nije mazio. Mati joj je u međuvremenu umrla, možda čak i sestra.

Bastarache ju je zlostavljao. U požaru je ostala unakažena. Nismo se složile u pogledu dobrodošlice koju će nam prirediti. Harry je smatrala da će nas dočekati kao davno izgubljene prijatelje, a ja baš nisam bila sigurna u to.

Kad smo platile račun, već je prošlo deset. Prekasno za poziv. Odluka je donesena. Pojavit ćemo se nenajavljene.

Motel nam se nalazio s druge strane drage, preko puta restorana.

Vraćajući se natrag Auto-cestom 11, pretpostavila sam da ponovno prelazimo riječni Most br 15 na ulazu u Little Tracadie. Prisjetila sam se Hippove priče, i osjetila sažaljenje prema jadniku koji je nabasao na truplo s koljenčastom osovinom.

Te sam noći doživjela samo jedno otkrovenje.

Kad Harry nosi traperice, pretvara se u komanda.

Ujutro je inzistirala na palačinkama.

Konobarica je bila zdepasta, s paperjastom svijetloplavom kosom i ružom boje višnje. Obilno nas je poslužila kavom, savjetovala u vezi laka za nokte i instruirala kako doći na adresu koju mi je Hippo dao.

Auto-cestom 11, a onda istočno na Rue Sureau Blanc. Skrenuti desno na kraju zelene ograde i nakon toga još jednom. Koje prezime?

Bastarache. Poznajete li ih?

Naborane usnice stisnule su se u tanku crvenu crt. Ne. Obéline Landry? Ne želite ništa više?

Čak ni Harry nije pošlo za rukom izmamiti išta drugo. U devet smo se vratile u auto.

Grad Tracadie nije velik. U devet i petnaest skretale smo u ulicu rezidencijalne četvrti koja bi se uklopila u bilo koje predgrađe na kontinentu. Održavane gredice cvijeća. Uredni travnjaci. Svježije obojane fasade. Većina kuća izgledala je kao da su izgrađene osamdesetih.

Hippova adresa odvela nas je do visokog kamenog zida na samom kraju bloka, a pločica upozorila tko živi s njegove druge strane.

Otvoren lokot visio je na zahrđaloj željeznoj kapiji. Harry je izašla iz auta i rastvorila je.

Mahovinom obrastao cigleni prilaz na dva je dijela dijelio travnjak koji se uzmicao pred korovom. Na njegovom kraju izdizala se kuća od cigle, kamena i drva, s krovom od šindre, oštećenim pod vremenskim prilikama. Nije u pitanju bilo veliko i otmjeno zdanje, ali ni straćara.

Harry i ja smo sjedile neko vrijeme gledajući u mračne prozore, a oni su buljili u nas ništa ne razotkrivajući.

— Podsjeća me na *Ye Olde Rod and Gun Club* — dobacila je.

I bila je u pravu. Kuća je odisala ozračjem lovačke kolibe.

— Spremna?

Kimnula je. Bila je neprirodno tiha otkako smo ustale tog dana. Osim kratkog okršaja u vezi njezine averzije prema

gaćicama, nisam je dirala. Pretpostavila sam da se prisjeća Obéline i priprema vidjeti unakaženu ženu. Baš kao i ja.

Bez riječi smo izašle i prišle kući.

Preko noći dovukli su se oblaci, debeli i natopljeni vlagom i jutro je ukazivalo na kišu.

Ne pronašavši zvonce, pokucala sam na vrata. Bila su od tamnog hrasta, sa staklenim oknom u olovnom okviru, i nisu pokazivala znakove života.

Nije bilo odgovora.

Ponovno sam pokucala, ovaj puta na staklo. Oštro.

Rat-a-tat-tat.

Opet ništa.

Galeb nam je proletio iznad glava kreštanjem nagovještavajući nadolazeće nevrijeme. Izvješća o plimi. Glasine poznate samo umu vrste *Larus*.

Harry je prislonila lice staklu.

— Nikoga nema unutra.

— Možda kasno ide na spavanje.

Ispravila se i okrenula. — Koliko sreće imamo, vjerojatno je u Wichita Falls.

— Zašto bi otišla tamo?

— Zašto bi itko tamo otišao?

Osvrnula sam se. U blizini nije bilo drugog zdanja.

— Provjerit ću sa stražnje strane.

— A ja ću ostati sprijeda. — Odsalutiravši s ramena je skinula torbicu, koja joj je pala do stopala.

Sišavši s trijema zaobišla sam kuću s desne strane.

Kamena terasa širila se gotovo cijelim opsegom. Jedno krilo išlo je usporedno s krajnjim dijelom terase, nevidljivo s prednje strane.

Djelovalo je novije, a njegovi ukrasi življi od ostatka zdanja. Zapitala sam se gledam li u poprište požara.

Na terasi sam zamijetila vrtanu garnituru, roštilj i nekoliko praznih ležaljki. Popevši se prešla sam je i provirila kroz staklena vrata.

Standardna kuhinjska pomagala. Stol od borovine i stolice s naslonom. Sat s mačkom čiji je rep služio kao njihalo.

Radna površina nasred prostorije. Nožić za guljenje, papirnati ubrusi i oguljena kora jabuke.

Osjetila sam kako me prolaze trnci.

Tu je!

Okrenula sam se.

Iza travnjaka nalazila se malena struktura nalik sjenici. Iza nje voda, valovita i metalnosiva. Draga zaljeva rijeke St. Lawrence, zaključila sam.

Čudni visoki stupovi nalazili su se s obje strane ulaza u sjenicu, a njihovi dijelovi izbijali na gore i u stranu. Na svakom se nalazio neprepoznatljiv oblik.

Kroz pletenu ogradu nazrela sam nečiju siluetu, a mozak mi je razaznao pojedinosti.

Sitno tijelo, vjerojatno žensko.

Zgrbljeno. Nepomično. Okrenutih leđa.

Nisam mogla vidjeti je li čita, dremucka ili jednostavno gleda prema moru.

Krenula sam prema njoj osjetilima još uvijek upijajući dojmove.

Melodija zvončića na vjetru. Moku travu. Eksplozije pjene na valovima.

Prilazeći shvatila sam da su stupovi izrezbareni u gomile zoomorfnih stvorenja. Izbočenja su predstavljala kljunove i krila, a oblici na vrhu stilizirane prikaze ptica.

A onda odjednom spoznaja, potaknuta studijem antropologije otprije mnogo godina. Sjenica je nekoć bila

sweat house,²² a poslije je modificirana pa su zidovi zamijenjeni pletenom ogradom.

Struktura se uopće nije uklapala u okoliš. Totemske stupove i »saune« gradili su narodi pacifičkog sjeverozapada, Tlingiti, Haide ili Kwakutli, a ne Micmac ili druga plemena primorskih provincija Kanade.

Zaustavila sam se na otprilike tri metra.

— Obéline?

Glava joj se naglo trznula.

— *Quisse que là?* — Tko je tamo? Akadski francuski.

— Temperance Brennan.

Nije bilo odgovora.

— Tempe. S otoka Pawleys.

Ništa.

— I Harry je došla.

Ruka se podigla i zadržala u zraku kao da nije sigurna što želi. — Bile smo prijateljice. Ti i Harry, ja i Évangéline.

— *Pour l'amour du bon Dieu.* — Šapatom.

— Poznavala sam Tante Euphémie i Oncle Fidèle.

Ruka joj je poletjela prema čelu, spustila joj se na prsa onda prešla od jednog do drugog ramena. — Već te jako dugo tražim.

Odgurnuvši se na noge, navukla je maramu preko glave zastala oklijevajući i onda se dovukla do vrata. Izbacila je ruku. Šarke su zaškripale. I izronila van.

²² Sweat House (engl.) — indijanska »znojna koliba« ih sauna

Pamćenje je mušičave prirode. Ponekad igra pošteno, ponekad vara. Može pružiti zaštitu, osporiti, mučiti ili jednostavno pogriješiti. No, ovaj puta u pitanju nisu bile ni pogreška ni prevara.

Iako sam mogla vidjeti samo polovicu njezina lica, učinilo mi se kao da me netko ošamario. Tamne ciganske oči, prkosna gornja usnica nadvijena nad manjom donjom. Smeđa mrlja na obrazu u obliku žabe u skoku.

Obéline hihoće. Évangéline je golica i zadirkuje. Lice sa žabljom pjegom!

Lice sa žabljom pjegom!

Čeljust joj se objesila, a koža bila strahovito opečena. No, to nije igralo nikakvu ulogu. Bila je samo ostarjela mutacija djeteta koje sam poznavala na otoku Pawleys.

Oči su mi se ispunile suzama.

Prisjetila sam se kako silovito izbacuje nožice i plaćući zahtijeva da je uključimo u naše igrice. Evangéline i ja smo joj čitale priče, oblačile je u šljokice i balerinske haljinice, gradile joj pješćane kule na plaži. Ali smo je najčešće tjerale od sebe.

Prisilila sam se na osmijeh. — Strahovito si nam nedostajala!

— Što želite?

— Razgovarati s tobom.

— Zašto?

— Htjele bismo znati zašto ste tako iznenada otišle.
Zašto mi Evangéline nikad nije odgovorila na pisma.

— Otkud ti adresa? — Glas joj je bio jedva čujan, a disanje i gutanje odmjereno, mogući učinak govornih vježbi nakon preživljenog požara.

— Radiš za policiju?

Priznala sam da radim za mrtvozornika u Montrealu.

— I on te poslao da me pronađeš?

— Duga je to priča. Htjela bih je podijeliti s tobom.

Smotala je tkaninu koja joj se nagomilala oko vrata.

Koža na prstima bila joj je kvrgava i bijela poput voska, ili zobene kaše koja se zna skrutiti na dnu lonca.

— Užas se ostvario.

— Oprosti? — Njezin *chiac* izgovor bio je toliko naglašen da joj nisam pohvatala sve riječi.

— Noćna mora se obistinila.

— Molim?

Nije se obazrela na moje pitanje. — Harry je tu?

— Kod ulaznih vrata.

Bacila je pogled mimo mene i zadržala ga u daljini.

Pretpostavila sam da gleda u prošlost.

— Pridruži joj se. Pustit ću vas unutra.

Nakon što je otključala gotovo stotinu lokota, propustila nas je u predvorje, na koje se nastavljao širok glavni hodnik. Svjetlo koje se probijalo kroz staklena okna oklopljena olovom dalo je prolazan odsjaj tom velikom i praznom prostoru.

Uočila sam bogato izrezbareno stubište i na stropu luster, lažnu verziju originala iz razdoblja nekog od Louisa. Hodnik je bio ispunjen izrezbarenim i obojenim klupama s visokim naslonima, također artefaktima s pacifičkog sjeverozapada.

Na mjestima cvjetne su tapete imale jarkoružičaste i zelene pravokutnike, dokaz da su s tih mjesta uklonjene slike ili portreti. Pod je pak bio prekriven masivnim antiknim perzijskim sagom Sarouk Farahan, zacijelo skupljim od mog stana.

Marama joj je bila zamotana ispod brade i zavezana na potiljku.

Izbliza, razlog je bio očigledan. Desni kapak bio joj je spušten, a desni obraz prošaran poput mramora.

Nevoljko su mi se oči odvojile od njezinih. Zapitala sam se: Kako bih se ja osjećala da sam ja unakažena, a ona netko tko nakon dugo vremena dolazi u posjet?

Harry je dobacila »Hej«, na što joj je odgovorila s »Bonjour«. Obje su bile suzdržane. Nisu se dodirnule. Znala sam da Harry dijeli moju tugu i sažaljenje.

Pozvala nas je da ju slijedimo. Harry je pošla odmahujući glavom, a ja za njom.

Masivna vrata ukazala su se s lijeve i desne strane glavog hodnika. Iza stubišta jedna obična vodila su također u prostorije ili ormare. Maleni križ visio je iznad svakih. Očigledno arhitekt nije imao zadaću dovesti Majku Prirodu u stražnji dio kuće. Unatoč tomu, malena primaća soba u koju nas je uvela bila je slabije osvijetljena nego što je nalagala propusnost stakla. Svaki je prozor bio prekriven kopcima, svako krilo zatvoreno. Dvije mjedene stolne svjetiljke bacale su minimum svjetla.

— *S'il vous plaît.* — Ukazujući na dvosjed od zlatne imitacije baršuna.

Sjele smo, a ona se smjestila u stolicu na suprotnom kraju prostorije, navukavši rukave preko zapešća. Jednu je ruku obuhvatila drugom i spustila je u krilo.

— Harry i Tempe. — Imena su nam zazvučala čudno, izgovorena *chiac* intonacijom.

— Dom ti je dražestan. — Započela sam ležernim tonom. — A totemski stupovi zapanjujući. Jesam li ispravno pretpostavila da je sjenica nekoć bila *sweat house*?

— Svekar je imao zaposlenika čija je strast bila naivna umjetnost. Dugi je niz godina živio ovdje.

— Kuća je neobična.

— I on je bio... — zastala je pokušavajući pronaći pravi pridjev — ...neobičan.

— Zamijetila sam izrezbarene klupice u predvorju. Imaš li puno primjeraka iz njegove zbirke?

— Nekoliko. Kad je svekar umro, suprug ga je otpustio. Rastanak nije prošao u prijateljskom tonu.

— Žao mi je. Takve su stvari uvijek teške.

— Ali to je bilo neizbježno.

Harry je pročistila grlo.

— Žao mi je da ti je brak tako gadno završio — nadodala sam nježnijim tonom.

— Znači, čula si priču.

— Dio, da.

— Bilo mi je šesnaest, bila sam siromašna i nisam imala previše izbora. — Zdravom je rukom uklonila nešto sa suknje. — David me smatrao predivnom. Brak je bio izlaz. No, bilo je to davno.

Fućkaj ćaskanje! Bacila sam se na ono što sam htjela saznati. — Kamo ste otišle, Obéline?

Znala je na što aludiram. — Ovamo, naravno.

— Niste se više vraćale na Pawleys.

— Mama se razboljela.

— Posve iznenada?

— Bila joj je potrebna njega.

Nije mi odgovorila.

Koja je to bolest ubila Laurette? Odlučila sam ne forsirati.

— Pokupile ste se bez pozdrava. Tante Euphémie i Oncle Fidèle odbili su nam išta reći. Sestra ti je prestala pisati i puno mi se pisama vratilo neotvoreno.

— Otišla je živjeti s Grand-pèreom Landryjem.

— Zar joj nisu preusmjeravali poštu?

— Živjela je daleko na selu. Znaš i sama da pošta tamo rijetko stiže.

— Zašto se odselila?

— Kad mama više nije mogla raditi, svojta je preuzela kontrolu. — Je li joj to glas poprimio grubu notu ili je u pitanju samo nuspojava mučno izvježbanog govora?

— Roditelji su vam opet bili zajedno?

— Ne.

Proteklo je nekoliko neugodnih sekundi popraćenih tek otkucavanjem sata.

Sama je razbila tišinu. — Jeste li za gazirano piće?

— Može.

Nestala je na ista vrata na koja smo ušle.

— Nisi li bar mogla *pokušati* na engleskom? — Harry je uzrujano dobacila.

— Želim da se osjeća ugodno.

— Čula sam te kako spominješ Pawleys. O čemu se radi?

— Vraćene su ovamo jer se Laurette razboljela.

— Od čega?

— Nije rekla.

— I to je to?

— Manje-više.

Zakolutala je očima.

Ja sam proučila prostoriju. Zidovi su bili prekriveni amaterskim prikazima krajolika i mrtvim prirodama napadnih boja i iskrivljenih proporcija. Zbog polica prepunih knjiga i svakojakih sitnica maleni je prostor djelovao

nabijeno i klaustrofobično. Ptičice od stakla. Snježne kugle. *Dream catchers*. Posude od ispupčenog mliječnog stakla. Svijeće. Glazbene kutijice. Kipovi Djevice Marije i njezinih miljenika. Sveti Andrija? Franjo? Petar? Obojena bista od gipsa. Nju sam prepoznala.

Nefertiti.

Vratila se s istim tajanstvenim izrazom lica i predala nam Sprite ne pogledavši nijednu u oči. Potom se ponovno spustila u stolicu i usredotočila na vlastito gazirano piće palcem šećući po limenci gore-dolje i uklanjajući nakupljenu vlagu.

Ponovno sam se bacila na nju poput kopca.

— Što se dogodilo s Évangéline?

Palac joj se zaustavio. Podigla je glavu i pogledala me.

— Ali to si *ti* došla *meni* reći, zar ne?

— Kako to misliš?

— Došla si mi reći da su pronašli njezin grob.

Srce mi se smrznulo.

— Mrtva je?

Ne mogavši pratiti francuski Harry je u međuvremenu dojadilo i stala je pogledom pregledavati nazive knjiga. No, na oštrinu u mojem glasu naglo je okrenula glavu.

Obéline je ovlažila usnice, ali nije ništa odvratila.

— Kad je umrla? — Jedva sam uspjela izgovoriti.

— 1972.

Dvije godine nakon što je napustila Pawleys! Dragi Bože!

Prisjetila sam se kostura u labosu, njegova uništena lica i oštećenih prstiju ruke i noge. — Je li bila bolesna?

— Naravno da nije. Gluposti. Bilo joj je samo šesnaest.

Prebrz odgovor? Ili sam možda samo paranooidna.

— Molim te, reci mi što se zbilo!

— Zar je to sada važno?

— Meni jest.

Pažljivo je odložila piće na trpezarijski stol do sebe. Popravila maramu. Suknju. Spustila ruke u krilo. Pogledala ih.

— Mama je ostala prikovana za krevet, a Grand-père nije bio u stanju raditi. Ona je jedina mogla zarađivati za život.

— Bila je tek dijete! — Nisam uspjela prikriti osjećaje.

— Tad su stvari bile drukčije.

I ta je izjava ostala visjeti u zraku. *Kuc. Kuc. Kuc.*

Osjećala sam se toliko jadno da nisam bila u stanju inzistirati na pojašnjenju.

No, nastavila je bez moje zamolbe.

— Kad smo se razdvojile, pomislila sam da ću umrijeti.

— Razdvojile ste se?

— Njih su se dvije odselile k djedu, a mene su odaslale da živim kod očevog rođaka. Ali Évangéline i ja smo razgovarale, iako ne prečesto, i znala sam što se događa. Ujutro i navečer brinula se za mamu, a ostatak dana radila kao sobarica. Dio plaće je slala za troškove mojeg uzdržavanja.

— Što se dogodilo vašoj majci?

— Ne znam. Bila sam premlada.

Ponovno prebrz odgovor?

— Gdje vam je bio otac?

— Upitat ću ga to ako ga ikad sretnem. To se, naravno, može dogoditi samo na drugom svijetu.

— Umro je?

Kimnula je. — Bilo joj je teško. Htjela sam joj pomoći, ali bila sam tako malena. Što sam mogla učiniti?

— Ni ti ni ona niste pohađale školu?

— Ja jesam nekoliko godina, a ona je već znala čitati i računati.

Moja prijateljica, koja je voljela knjige i priče, i koja je htjela postati pjesnikinjom. Nisam bila u stanju to izreći.

— Prvo je mama umrla — nastavila je — četiri mjeseca nakon nje i djed.

Zaustavila se. Kako bi se sabrala? Kako bi posložila sjećanja? Dvojeći što reći, a što zadržati za sebe?

— Dva dana nakon djedovog sprovoda dovedena sam u njegovu kuću. Netko je u međuvremenu donio prazne kutije. Rečeno mi je da sve spakiram. Nalazila sam se u spavaćoj sobi na katu, kad sam načula dernjavu. Prokrala sam se u prizemlje i osluhnula s vanjske strane kuhinjskih vrata. Évangéline se svadila s nekim muškarcem. Nisam čula o čemu je riječ, ali uplašili su me njihovi glasovi i odjurila sam natrag na kat. Nekoliko sati poslije, kad sam odlazila, bacila sam pogled prema kuhinji. — Progutala je slinu. — Bilo je krvi. Na zidu i na stolu. A u sudoperu krvavih krpa.

Dragi Bože...

— Što si učinila?

— Ništa. Što sam mogla učiniti? Bila sam užasnuta i zadržala to za sebe.

— Tko je bio u pitanju?

— Ne znam.

— Što se dogodilo Évangéline?

— Nikad ju više nisam vidjela.

— Što su ti rekli?

— Da je pobjegla. Nisam upitala otkud krv, ni je li ozlijeđena. Nisam ju vidjela tamo, a morala sam se vratiti Landryjevima.

Kuc. Kuc. Kuc.

— Bilo mi je osam. — Glas joj je zadrhtao. — Nije bilo sigurnih kuća ni terapeuta za zlostavljajuću djecu. Klinci nisu imali s kim razgovarati.

— Razumijem te.

— Doista? Znaš li kako je živjeti s takvom tajnom? — Suze su joj kliznule niz obraz. Izvukavši maramicu iz džepa, obrisala je oči, ispuhala nos i odbacila je na stol. — Znaš li kakav je osjećaj izgubiti sve voljene osobe u tako ranoj dobi?

Različite slike izronile su mi pred očima. Évangéline kako čita pod svjetlom moje izviđačke baterije. Pa kako razmazuje maslac od kikirikija na krekerima od grahama. Kako, obmotana ručnikom za plažu, juri u spas ljubavniku. Kevin. Tata. Hippova mala, odavno mrtva, kako mi leži u labosu.

Prišla sam joj, čučnula i spustila ruke na njezina koljena. Osjetila sam kako joj noge podrhtavaju. Prepoznala nježan miris. *Muguet*. Đurđice.

— Znam — prošaptala sam. — Znam kakav je to osjećaj.

Nije me htjela pogledati. I ja sam spustila pogled ne želeći buljiti u njezino uništeno lice.

Ostale smo tako sjediti nekoliko trenutaka, oborenih glava i nepomične kao na umjetničkom prikazu ljudske patnje. Suze su joj kapale na suknju tvoreći male i savršene krugove. Koliko joj smijem razotkriti? Bih li joj trebala reći za Hippovu malu? Što ako sam krivo procijenila njezinu starost? Je li djevojci možda bilo šesnaest?

Obéline je gotovo odjednom izgubila majku, sestru i djeda. Otac ju je odavno napustio, a suprug mlatio, odbacio i onda pokušao spaliti. Spomenem li pronađene kosti, mogla bih joj pobuditi nadu, a poslije je satrti.

Ne, neću je dodatno povrijediti. Pričekat ću da se uvjerim, što je sada izvedivo!

— Jako sam umorna. — Izvukla je novi rupčić i obrisala si donje kapke.

— Pomoći ću ti da odeš u krevet.

— Ne. U sjenicu, molim te.

— Naravno.

Harry je ustala. — Mogu li na toalet?

Prevela sam zamolbu.

Obéline je odgovorila ne podižući glavu. — Kroz kuhinju i spavaću sobu.

Pojasnila sam na engleskom, a onda bradom ukazala prema Obélineinom gaziranom piću. Harry je kimnula shvativši na što aludiram.

Obgrlivši Obéline rukom oko struka pomogla sam joj da ustane.

Dopustila je da je podržim. Prošle smo kuhinju, terasu i dvorište. U sjenici se odmaknula od mene i oprostila.

No, čim sam joj okrenula leđa namjeravajući se pokupiti, nečega sam se prisjetila i zastala.

— Smijem li te još nešto upitati?

Lagano i oprezno je kimnula.

— Evangéline je radila kao sobarica. Znaš li gdje?

Njezin me odgovor zaprepastio.

18.

— Droit ici.

— Ovdje.

— U Tracadie?

— U ovoj kući.

— *U ovoj kući?* — Bila sam u takvom šoku da sam automatski ponovila riječi.

Kimnula je.

— Ne razumijem.

— Radila je za suprugovog oca.

— Hilairea Bastarachea?

Nešto joj je zabljesnulo u očima. Iznenadenje što znam?

— Obitelji Landry i Bastarache generacijama su povezane. Očev otac i njegova braća pomogli su suprugovom djedu, Siméonu, izgraditi ovu kuću. Kad se mama razboljela, suprugov joj je otac ponudio posao. Hilaire je bio udovac i nije se razumio u pranje rublja i čišćenje, a ona je tražila posao.

— Deset godina poslije ti si se udala za njegovog sina.

— David je bio velikodušan i podmirivao moje troškove nakon Evangélineine smrti. Posjećivao me. Njegov je otac umro 1980. Zaprošio me, a ja sam prihvatila.

— Tebi je bilo šesnaest, njemu trideset.

— Ništa mi drugo nije preostalo.

Odgovor mi se učinio čudnim, ali nisam zatražila pojašnjenje.

— I otad živiš u ovoj kući?

— Da.

— Je li ti dobro ovdje?

Stanka. — Nigdje drugdje ne želim biti.

Iako sam je namjeravala upitati kako se uspijeva održati na životu, odustala sam osjetivši kako mi nešto steže prsa. Progutala sam slinu i uhvatila je za ruku.

— Obećavam ti, Obéline, učinit ću sve što mogu kako bih otkrila što se dogodilo Evangéline!

Lice joj je zadržalo ravnodušan izraz. Predala sam joj posjetnicu i zagrlila je.

— Javit ću ti se.

Nije me pozdravila. Zaobilazeći kuću bacila sam pogled. Ulazila je u sjenicu, a marama joj je plesala na povjetarcu.

Harry me dočekala u autu. Čim sam ušla, nasmiješila se i potapšala torbicu.

— Nisi valjda dodirnula rub?

— Svaki kreten koji je vidio ijednu TV seriju zna da se to ne čini. — Nacerila se, što je u meni odmah pobudilo oprez.

— Da čujem.

— Možeš slobodno biti ponosna mlađom sekam!

O, ne... — Zini.

— Pokupila sam i maramice.

Izbacila sam dlan u zrak, što od olakšanja, što od sreće, a ona pljesnula o njega. Nasmiješile smo se jedna drugoj. Sestre Brennan ponovno istražuju!

— Što sada? — upitala je.

— Čim se vratimo u Montreal, poslat ću limenku, rupčice i uzorak kostiju u neovisni labos. Ako izvuku DNK

iz kosti i usporede ga s Obélineinim, moći ćemo utvrditi je li kostur Évangélinein.

— Zašto privatni labos?

— Naš labos ne vadi mitohondrijalnu DNK.

— Što je od presudne važnosti u slučaju...?

— Starih kostiju. Tad je vjerojatnije da će se izvaditi mitohondrijalna nego nuklearna DNK. U svakoj stanici postoji više kopija.

— Ali to jest Evangeline — odvrátila je.

— Šanse su jedna u milijardu.

— Kako uspijevaš procijeniti?

— Ma, izmislila sam brojku. Pokušavam ti reći da nije vjerojatno da mi je Évangélinein kostur iz vedra neba pao na stol.

— Misli što hoćeš. Meni srce kaže da je to ona!

Kad god se tako prepusti naletu mašte, nema koristi svaditi se. Unatoč tomu, pobunila sam se, a onda zaustavila prisjetivši se nečega.

Ponekad je u pravu, koliko to god bilo nelogično.

Bacila sam pogled na sat. Jedanaest i deset. Let nam je bio u šest i nešto.

— Krećemo prema Monctonu? — upitala sam.

— Što kažeš na ručak?

— Upravo smo smazale dva i po kilograma palačinki svaka!

— Gladna sam.

— Mislila sam da te zabrinjava što ti se *derrière*²³ širi.

— Žene-detektivi moraju se neprestano okrepljivati!

— Zdipila si dva rupčića i limenku gaziranog pića!

— U pitanju je mentalna iscrpljenost.

²³ Derrière (franc.) = stražnjica

— U redu. Nakon toga idemo ravno u zračnu luku.

Dok smo se vozile u grad, svakojake slike izranjale su mi pred očima. Obélinenine mrtve oči i unakaženo lice. Laurette na samrti. Zid i stol poprskani krvlju. Krvave krpe. Zastrašujuće vizije Evangélineinih posljednjih trenutaka.

Čeznula sam što prije stići u labos kako bih ponovno procijenila starosnu dob Hippove male. Kako bih spakirala i FedExom otpremila uzorke za DNK analizu. Stala sam tražiti argumente kojima bih slučaj učinila prioritarnim, no uspjela se dosjetiti samo jednog. Novac.

Harry je odabrala pivnicu na Rue Principale. Dopala joj se tenda. Kako jelovnik nije nudio nikakve specijalitete, naručile smo pljeskavice. Razgovor nam se kretao između prošlosti i sadašnjosti. Obéline sada.

Sve četiri nekoliko desetljeća ranije na otoku Pawleys. Dok smo razgovarale, prisjetila sam se kako smo se tukle jastucima, kako smo pekle kekse i čekale školski autobus, ruksaka prepunih mladih života i snova.

Unatoč tuzi zbog Obéline, Ryana, kao i mrtvih i nestalih djevojaka, nisam mogla suspregnuti osmijeh. Njezino oduševljenje što je pronašla Evangéline nadjačalo je moje. Sjedeći u separeu i slušajući njezino živahno planiranje shvatila sam koliko je volim. Bilo mi je drago da je došla.

Po izlasku iz restorana ugledale smo dvojicu kako nam se naslanjaju na auto.

— Cheech i Chong?²⁴

— Ššš!

— Moraš priznati da nisu za naslovnicu GQ-a.

²⁴ Dvojica komičara koji su tijekom sedamdesetih snimali istoimene komedije

Bila je u pravu. Od glave do pete bili su u traperu, čizmama i crnim majicama. Osobna higijena, činilo se, nije im bila prioritet. Iako je bilo oblačno, obojica su nosila sunčane.

— Ali su zato poprilično mišićavi.

— Daj da ja to riješim. — Samo mi je trebalo da pokuša zvesti autohtone stanovnike ili da ih slučajno razjari.

— *Bonjour*. — Nasmiješila sam se i zaplesala ključevima. Nisu odlijepili stražnjice od auta.

— Oprostite, ali trebale bismo nastaviti put. — Vedrim i prijateljskim tonom.

— Dobra pila.

— Hvala. — Kad sam krenula prema vozačkom mjestu, Chong je izbacio ruku i zaustavio me u ravnini prsa.

— Ne diraj, stari. — Harryn ton bio je sve samo ne prijateljski.

Odmaknuvši se unatrag namrštila sam se i pogledala ga, a onda ponovila što sam rekla, ovaj puta na francuskom. No, nisu se pomaknuli.

— Što vam je, do vraga? — Spustivši ruke na bokove, Harry je bijesno ošinula jednog pa drugog.

Chong se nasmiješio, skrivajući se iza tamnih naočala. — *Eh, mon chouchou*. Velik auto za dvije djevojčice — dobacio je na engleskom, ali s *chiac* izgovorom.

Nismo ništa odvratile.

— Frendice ste Obéline Landry?

— Mislim da vas se to ne tiče. — Harry se spremala na okršaj.

— U djetinjstvu smo bile prijateljice — ubacila sam se pokušavajući primiriti situaciju.

— Šteta što je završila kako je završila. — Chong je okrenuo sunčane prema meni.

Nisam odgovorila.

— Mičite svoje guzice s mog vozila! Moramo dalje!
Zaškiljala sam dajući joj na znanje da »ohladi«.

Izbacila je bok napuživši usnice i prekrižila ruke.

— Gđa Landry je dobrog zdravlja?

— Da. — Hladnim tonom.

— Tvrdi da je Bastarache bolesno kopile?

Nisam ništa odvratila.

Cheech se odgurnuo od pokrova motora, a Chong odmah za njim.

— Ugodan vam povratak u Montrealu dame moje. —

Za razliku od partnera, Cheech je govorio engleski.

Harry je otvorila usta, ali sam je ušutkala rukom.

Zakoračivši na rubnik, Cheech je palcem i kažiprstom napravio pištolj i uperio ga prema nama. — I pripazite na pilu!

Na odlasku sam bacila pogled u retrovizor. Još uvijek su stajali na pločniku i gledali za nama.

Na zrakoplovu Harry i ja smo ponovno porazgovarale o Obéline te iznijele nagađanja u vezi susreta s njima dvojicom.

— Samo testosteronom nabrijani pimpeki koji pokušavaju ostaviti dojam.

— Nisam baš sigurna — odvratila sam.

— Vjerojatno im je najveća zabava prditi pazusima!

Nisam bila uvjerena da bi im se dopalo nešto tako ležerno. Znali su da smo posjetile Obéline i da smo doputovale iz Montreala.

Otkud? Zar su nas slijedili? Je li Cheechov komentar na odlasku bio prijatnija ili samo mačoistički *adieu*? Ne želeći pobuditi paniku, nisam otvoreno priznala zabrinutost.

Birdie se nije ukazao kad sam ušla u stan, uvrijeđen što sam ga ostavila samog. Istresala sam malu putnu torbu na krevet, kad mi je Harry doviknula:

— Ptica ti sluša Korn?

— Što je rekao?

— Bolje da ne znaš.

Iako Charliejevi ispadi nisu bili za svačije uši, bila sam zadivljena bogatstvom njegova opusa. Prenosila sam ga u blagovaonicu kad mi se oglasio mobitel.

Odloživši kavez, bacila sam pogled na zaslon. Skriven broj.

Prihvatila sam poziv.

— Kako je? — Ryan, umornim tonom.

— Dobro. — Ja, neutralnim.

— Imaš minutu vremena?

— Samo malo... Treba ti još što? — Upitala sam

Harry.

Nijemo je odvratila: »Ryan?«

Kimnula sam.

Oduševljeno je izbacila ruke u zrak. Odmahujući glavom pokupila sam se u spavaću sobu i zatvorila vrata za sobom.

— Slušaš Korn? — upitala sam.

— Koga?

— Black Eyed Peas?

— Ne. Zašto?

— Nema veze.

— Netko je kod tebe?

Dobar potez. Dva pitanja u jednom, ležerno postavljenom. Jesam li kod kuće? Jesam li sama?

— Harry je došla.

— Neplanirano? — Upit broj tri.

— Razišla se sa suprugom.

Usljedio je dubok udah, a onda i dulji izdah. Bilo je očigledno da puši, što je značilo da je zabrinut. Ili ljut. Pripremila sam se za prepričavanje izleta u Tracadie, no to se nije dogodilo.

— Treba mi tvoja pomoć.

Pričekala sam.

— Stigao je nalog za pretres, pa smo pretražili Cormierov studio. Cijeli smo proketi dan utukli u pretres otprilike osmine arhivskih ormarića. Tip ima sranja koja su stara nekoliko desetljeća!

— Ne pohranjuje slike digitalno?

— Misli da je Ansel Adams i tvrdi da digitalni aparat ne može dočarati neuhvatljiv karakter prizora kao film. Koristi Hasselblada koji se ne proizvodi još od osamdesetih. Vjerojatno je preglup kako bi išao ukorak s tehnologijom.

— Ima fotografa koji dijele njegovo mišljenje.

— Većinom radi portrete. Parove. Kućne ljubimce. Ali ima puno žena i glam fotografija — znaš, teška šminka, natapirana kosa.

— A-ha.

— Mogla bi i ti probati. Možda s boom.

— Zato si me nazvao?

— Ujedno fotografira djecu. Ima ih na stotine.

— Phoebe Jance Quincy?

— Još je nismo pronašli.

— Kelly Sicard?

— Ni nju.

Nisam se raspitala za Claudine Cloquet ili Anne Girardin. Uvukao je dim u pluća i ponovno ga ispuhnuo. Pričekala sam da prijede na bit.

— Želim da pregledaš fotke klinki. Možda uočiš neku od nestalih osoba, ili malu koju smo pronašli na obali u Dorvalu.

— Njezina je fotka objavljena 2001. kad je pronađena.

— To je bila fotka s obdukcije. Ljude to zna odbiti.

Bio je u pravu. Već sam doživjela oprečne reakcije — kako rođaci identificiraju tijelo nekoga tko im nije nitko i ništa, a ne prepoznaju nekoga tko jest.

— Razumiješ se u kosti. — Nastavio je. — Građu lica.

Ako ugledaš nekoga nalik jednoj od mojih nestalih ili mrtvih cura, mlađe dobi i svu nalickanu, možda bi mogla učiniti ono što se radi s video-snimkama nadzornih kamera.

Govorio je o tehnici kojom se metrički uspoređuju, na primjer, slika osumnjičenika i slika kriminalca uhvaćenog kamerom. Mjere se udaljenosti između pojedinih anatomskih obilježja, računaju omjeri i prognozira statistička vjerojatnost kako bi se utvrdilo jesu li uhićeni osumnjičenik i kriminalac na snimci jedna te ista osoba.

— Usporedba antropometrijskih mjera?

— Da.

— Isplati se pokušati. Mogla bih također izvući i rekonstrukciju lica cure koju smo pronašli u Rivière des Mille Iles.

— Pokupit ću te u osam.

— Doista misliš da je Cormier kriv?

— Tip je ljiga.

— A što je s njegovim stanom?

— Sudac kaže da moramo prvo u studiju pronaći nešto što ga može povezati s nekom od tih cura i tek će tada potpisati nalog za pretres stana.

Otvorila sam vrata spavaće sobe. I slučajnosti li — Harry je baš u tom trenutku prolazila.

— Ne zaboravi na dokaz! — Odmah je podigla torbicu. — Jadan potez.

— Zar insinuiraš da sam prisluškivala?

— Donijet ću vrećice na zatvarač.

Kad sam se vratila iz kuhinje, zatekla sam je kako prekriženih nogu sjedi na krevetu. Prekrećući obje vrećice na ruku, prvo sam izvadila limenku, a onda rupčice iz njezine torbice.

— Vidi se da si naviknuta skupljati pseća govanca — prokomentirala je.

— I znam primijeniti taj talent na više stvari.

— Imam još nešto.

Preuzevši torbicu izvukla je predmet iz postraničnog džepa i odložila ga na krevet.

Isprva nisam shvatila njegovu važnost. Podigla sam ga. A onda je uslijedio nalet uzbuđenja.

— Gdje si to pronašla?

— Na njezinom noćnom stoliću.

19.

Držala sam u ruci knjižicu iz čijeg je uveza visjela lijepa zelena vrpca.

Omot je bio crven, slova crna. *Od kostiju do pepela: Pjesnički recital.*

— Izgleda poput knjiga iz šezdesetih u kojima se citira Mao — dobacila je.

— Ukrala si je?

— Oslobodila. — Lažno prijekornim tonom. — Mao bi to odobrio.

Rastvorila sam je. Stranice su bile zrnate i žute, načinjene od istog jeftinog papira koji se koristi za stripove. Tisak blijed i nejasan. Ime autora nije bilo navedeno, kao ni datum ili ISBN broj. Osim naslova, djelo se jedino moglo identificirati po izdavaču. O'Connor House.

Prelistala sam do posljednje, šezdeset osme stranice. Bila je prazna.

Otvorila je na mjestu obilježenom vrpcom. Dočekala me pjesma naslovljena poput zbirke.

— U pitanju je poezija, Tempe. — Harryn govor tijela dao mi je na znanje da je nabrijana.

— Nisam čula za O'Connor House. Možda je u pitanju *vanity press*.

— Što je to?

— *Vanity press* naplaćuje autoru tisak i uvez.

Zbunjeno me pogledala.

— Javnost je ciljano tržište komercijalnih izdavača, dok je to u slučaju *vanity pressa* sam autor.

Razrogačila je oči natopljene maskarom.

— U redu. To se poklapa. Évangéline je htjela biti pjesnikinja, zar ne?

— Tako je.

— Što ako je ona autorica pjesama?

Pogledala sam njezino uzbuđeno lice.

— Ne raspoložemo apsolutno nijednim dokazom — odvratila sam znajući da slijedi jedna od njezinih domišljatih, ali neosnovanih hipoteza.

— Nagađaš li zašto sam maznula baš nju?

Odmahnula sam glavom.

— Nisi zamijetila kakve su druge knjige u primaćoj sobi? — Nije pričekala na moj odgovor. — Naravno da nisi. Blebetala si francuski. Ali zato ja jesam. Bilo ih je na desetine. Čitava hrpa. I svaka je bila na francuskom. Ista stvar u spavaćoj sobi, koju sam, ne uzbuđuj se bez razloga, morala proći kako bih pronašla toalet. Jedino je ova knjiga bila na engleskom. Jedna jedina u cijeloj kući. Nalazila joj se uz krevet.

— Što želiš reći?

— Jedno jedino džepno izdanje na engleskom? Baš do njezina kreveta?

— To automatski ne ukazuje...

— Možda je objedinila Évangélineine pjesme i dala ih objaviti. U spomen, želeći ostvariti sestrin san...

— Moguće je. U tom slučaju strahovito smo pogriješile uzevši je.

Uzbuđeno se nagnula prema meni. — Vratit ćemo je. No, sad raspoložemo tragom. Pronađemo li izdavača, možda ćemo uspjeti nešto saznati o Évangéline. Možda ćemo se uspjeti nečega domoći. Kakve veze ima? Nećemo ju oštetiti!

Nisam se mogla tomu usprotiviti.

— Smatram da se isplati provjeriti.

— Sutra ću morati pomoći Ryanu, a i ponovno pregledati kostur.

Ustala je s kreveta i prebacila kosu preko ramena. — Prepusti sve seki...

Ryan je stigao u sedam i četrdeset. Pustila sam ga unutra nagađajući da je došao ranije kako bi vidio Harry.

Sori, stari. Uspavana ljepotica neće ustati još nekoliko sati.

Odvela sam ga do kave, a onda dovršila jutarnju toalet, pitajući se jesu li se on i Harriet doista »spetljali«, kako bi to Katy rekla, tijekom njezina prethodnog posjeta. Bila je to moja pohotna radoznalost.

Kad sam izašla iz kupaonice, on se već duboko uvukao u razgovor s Charliejem. Birdie ih je promatrao s naslona sofe.

— *Cheaper to keep her* — dobacila je ptica krećući se naprijed-natrag na stalku.

— Buddy Guy. — Plave oči okrenule su se prema meni. — Charlie voli blues.

— Charlie je nimfa s nepristojnim kljunom. — Prisilila sam se na ozbiljnost. — Koristiš li njegove CD-e za vježbu?

— Pobožno. — Nedužnim tonom. — Zar ne, stari?

Kao da zajedno nešto kuju, Charlie je odzviždao stih iz »Pop Goes the Weasel«.

— Skinuo je i Kom — dobacila sam.

— Rekao sam ti da ih ne slušam.

— Netko očigledno sluša.

Odjednom neugodna spoznaja. Pokunjeno je pogledao u stranu, a meni je sinulo.

Novi CD-i. Novi glazbeni ukus. Lutetia se sigurno uselila! Koliko već dugo žive zajedno?

— Hajdemo — dobacila sam s tužnim i olovnim osjećajem u želucu.

*

Cormierov foto-studio nalazio se u zdanju od crvene cigle u blizini križanja Ulica Saint-Laurent i Rachel. Prizemlje se iznajmljivalo zubaru zvanom Brigault, a na drugom katu nudilo nešto na kineskom.

Zamijetio je kako proučavam pločicu s imenom.

— Ho. Radi akupunkturu i Tui Na.

— Što je to Tui Na?²⁵

— Očekivao sam da ćeš mi ti pojasniti.

Hippo je otključavao vrata, kad smo se Ryan i ja popeli na kat. Do njegovih nogu nalazio se kartonski pladanj s bijelom papirnatom vrećicom i tri šalice zatvorene plastičnim poklopcima.

Dok sam ja bila u New Brunswicku, u Montrealu se vrućina nastavila istim intenzitetom. U nakrcanom je hodniku bilo pakleno, a zrakom se širio smrad prašine i plijesni.

Otvarajući vrata izvukao je rupčić iz džepa i obrisao si lice. Potom me pogledao.

— Jeste se priviknuli na vremensku razliku? — dobacio je zajedljivo.

Ne pričekavši na odgovor spustio se u čučanj i podigao pladanj s izlizalog saga, te ušao u stan.

— O čemu on to? — upitao me Ryan.

Odmahnula sam glavom.

²⁵ Tui Na (kin.) = vrsta akupunkture

Nazvala sam ga iz zračne luke Moncton, ali dok smo bile na odlasku, a ne kad smo stigle i to mu se nije dopalo. Zatražio je detaljni opis Cheecha i Chonga i onda naglo prekinuo vezu.

Cormierov foto-studio bio je ono što bi posrednici za prodaju nekretnina u Montrealu nazvali »četeroiposobnim stanom«. Veliku prostoriju u prednjem dijelu stana, koja je kombinirala dnevnu sobu i blagovaonicu, koristio je za sessione. Do zidova su bili aranžirani različiti tipovi fotografske opreme.

Svjetla. Pozadine. Mjerači. Plahte obojene plastike.

Jedna je spavaća soba služila kao ured, a druga samo kao skladište. Procijenila sam da se u njima nalazi četrdesetak metalnih arhivskih ormarića.

Veća kupaonica bila je pretvorena u mračnu komoru i pretpostavila sam da je baš ona bila izvor blago oporog mirisa koji se širio stanom.

Uvijači i sušila za kosu, kao i osvijetljena zrcala ukazivali su da mu je manja kupaonica služila kao prostor za šminkanje i presvlačenje.

Sitna kuhinja zadržala je pak izvornu funkciju. Tamo smo jedući ljepljivo pecivo i ispijajući kavu raspravljali o strategiji.

— Kako su ormarići organizirani? — upitala sam.

— Imaju ladice. Svaka je prepuna mapa.

Ryanove obrve su se podigle na Hippov sarkazam, ali nije ništa odvratio.

— Jesu li posložene abecednim redoslijedom? Prema prezimenima klijenata? Ili po datumima? Ili su kategorizirani? — Strpljivo sam nastavila, poput roditelja koji se obračunava s ironičnim tinejdžerom.

— Pretpostavljam da je Cormier ovako radio: plaćalo se po obavljenom poslu i onda se to ubacivalo u ladicu. — Hrapav glas bio je leden.

— Znači, razdvajao je plaćene od neplaćenih poslova?

— Zamršeno, zar ne? — Posegnuo je za trećim ljepljivim pecivom.

— Vjerojatno će biti potrebno otputovati zrakoplovom kako bi se razriješio slučaj.

Ryan se ubacio. — Na radnom je stolu imao košaricu za neplaćene poslove i zapravo nije arhivirao ni po kakvom obrascu.

— Ormarići bi bar trebali biti ugrubo kronološki sortirani, zar ne?

— Dokumenti nisu baš stari. U nekom trenutku sigurno je prebacio materijale odnekud drugdje. Izgleda da je samo sranje ugurao u ormariće.

Dogovorili smo se oko strategije. Svako će odabrati jedan ormarić. Pregledat će ga od vrha do dna, prekopati svaku ladicu i izvući svaki dokument o nekoj mladoj ženskoj osobi.

Tko kaže da detektivski posao nije složen?

Iako je Ryan otvorio prozore u primaćoj sobi i kuhinji, gotovo je neprimjetan povjetarac prodro u spavaće sobe u stražnjem dijelu stana, gdje nije bilo prozora. Nakon četiri sata rada počela sam osjećati svrbež u očima, a košulja mi se natopila znojem.

Puno dokumenata bilo je pohranjeno u velike smeđe ili plave omotnice, a ostatak ubačen u standardne fascikle kakve je moguće kupiti u običnoj papirnici.

Ryan je bio u pravu. Tip je bio lijen. U nekim ladicama čak se nije potrudio posložiti dosjee uspravno, te ih je jednostavno naslagao na hrpu.

Na većini omotnica crnom keramičkom olovkom bilo je ispisano prezime klijenta, a većina mapa imala je oznake na markerima. I omotnice i mape sadržavale su prikaze umanjenih fotografija, tzv. *contact sheets* i negative u blještavim papirnatim košuljicama. Na nekima je bio datum. Na nekima nije. Neki dokumenti sadržavali su fotokopije čekova. Neki nisu.

Do početka poslije podneva nagledala sam se na stotine lica fotografiranih u varijantama sretne ili seksipilne poze. Kod nekih sam se dulje zadržala zamišljajući trenutak u kojem je Cormier napravio fotku.

Je li ova žena nakovrčala kosu i nanijela sjajilo na usnice za nezainteresiranog supruga? Nadajući se u tom trenutku da će ponovno potpaliti strasti?

Je li ova djevojčica razmišljala o Harryju Potteru? Ili o svojem štencu? Možda o sladoledu koje su joj obećali ako bude poslušna i vesela?

Iako sam izdvojila nekoliko mapa i zatražila Hippovo ili Ryanovo mišljenje, na posljetku sam svaku odložila na gomilu odbačenih.

Postojala je određena sličnost, ali nisu to bile one. Te se djevojke nisu nalazile među nerazriješenim slučajevima nestalih ili mrtvih osoba za koje sam znala.

Hippo je petljao po papirima na drugom kraju prostorije. Tu i tamo zaustavio bi se kako bi si špricnuo nosni sprej ili progutao pilulu protiv žgaravice. Ryan se nalazio u Cormierovom uredu s druge strane hodnika. Proteklo je gotovo sat vremena, otkako su zatražili moje mišljenje.

Donji dio leđa zabolio me od podizanja pregršta mapa i naslanjanja pod ergonomski neprikladnim kutem. Ustala sam sa stolčića na kojemu sam sjedila, istegnula se te sagnula i dodirnula nožne prste.

Šuškanje papira je utihnulo. — Da naručim pizzu?
Bila je to dobra opcija i namjeravala sam pristati.
— Možda iz Tracadie?

— Dosta, Hippo.

Papir je udario o drvo, a onda se njegovo lice izdiglo iznad niza ormarića u pozadini. Bilo je stisnuto i bijesno.

— Rekao sam vam da je taj Bastarache prava mustra i bilo bi korisno da su neki pripazili na vas s udaljenosti za slučaj da je postalo čupavo!

Bio je u pravu, naravno. I imao gomilu doušnika. Mogao nas je pratiti u stopu, i saznati čini li to još netko drugi.

— Tko je plavuša?

— Sestra. — Znači, ipak je dobio povratnu informaciju. Vjerojatno nakon mogeg poziva. — Razgovarale smo s Obéline. Ništa više. Nismo njuškale naokolo.

Rupčićem si je obrisao čelo i vrat.

— Želite li znati što smo saznale?

— Je li kostur ta mala koju ste poznavali?

— A što je s pizzom?

Zaobišao je niz ormarića. Košulja mu je bila toliko vlažna da je postala gotovo prozirna, što uopće nije bio ugodan prizor.

— Postoji li nešto što ne jedete?

— Svejedno mi je.

Kad je otišao, prisjetila sam se da Ryan mrzi kozji sir. No, pretpostavila sam da će najvjerojatnije naručiti tradicionalnu verziju s kobasicom i topljenim sirom. A i da se to ne dogodi, što onda?

Pregledala sam još jednu policu prije nego se vratio. Bila sam u pravu.

Toute garnie. Sa svim dodacima. Kobasica. Feferoni. Zeleni papar. Gljive. Luk.

Dok smo jeli, opisala sam putovanje u Tracadie ponovno prepričavajući susret s dvojicom grdosija ispred pivnice. Upitao me jesam li saznala kako se zovu. Odmahnula sam glavom.

— Bastaracheovi vinovnici? — Ryan je dobacio.

— Većinom su njegovi momci toliko glupi da ne znaju što su. — Hippo je odbacio koru u kutiju i kupio novu krišku pizze. — Što ne znači da ne može srediti koga god poželi.

— Samo sam mu posjetila suprugu.

— Suprugu koju je prebio i zapalio.

Bila sam odlučna ne obazirati se na njegovo zlovolju.

— Sutra ću poslati uzorke DNK-a na analizu.

— Ima li šanse da mrtvozornik to plati?

— Ako neće, ja ću.

— Procijenila si starosnu dob kostura na trinaest godina — Ryan je dobacio.

— Mala je bila bolesna. Ako joj je bolest usporila razvoj, možda sam pogriješila u procjeni.

— Ali Obéline je rekla da joj je sestra bila zdrava.

— Da — odvratila sam. — Istina.

U pet i petnaest izvukla sam posljednju hrpu dosjea iz stražnjeg dijela donje ladice osmog arhivskog ormarića.

Prva je bila glamur fotografija Claire Welsh. Napućene usnice. Natapirana kosa. Izbačeno poprsje.

Druga je bila fotka djeteta. Christophe Routier. Na triciklu. U ljuljački. Kako grli plišanog Eeyorea.

Treća je prikazivala par. Alaina Tourniquettea i Pamelu Rayner kako se drže za ruke. Za ruke. Na *contact sheetu* je pisao datum. 24. srpnja 1984.

Gdje sam ja bila tog ljeta? U Chicagu. Udana za Petea. Brinula se za Katy. Dovršavala doktorat na Northwesternu. Iduće godine Pete je promijenio odvjetničku tvrtku i preselili

smo se u Charlotteu. Kući. Ja sam dobila mjesto pri UNCC-u.

Oči su mi poletjele prema dvostrukom nizu sivih metalnih ormarića.

Zapljusnuli su me osjećaji. Ne samo zato što rujem po tom bespreglednom odlagalištu ljudskih priča, već zbog svega. Zbog mrtvih i nestalih djevojaka. Zbog kostura koji sam prozvala Hippovom malom. Zbog Évangéline i Obéline. Zbog Petea i Summer. Zbog Ryana i Lutetije.

Ponajviše zbog njih dvoje.

Sredi se, Brennanice! Prije nego ste postali ljubavnici, bili ste kolege, a to ste još uvijek! Potrebna mu je tvoja stručna pomoć. Ako je netko namjerno ozlijedio te djevojke, posao ti je da mu pomogneš uhvatiti gada. Nikomu nije stalo do tvog osobnog života.

Rastvorila sam idući dokument.

20.

Na markeru je bilo zapisano ime. Kitty Stanley.

Plave oči ukrašene neopisivo dugim trepavicama gledale su u foto-aparat, a jantarne kovrče iskakivale ispod crnog zvonolikog šeširića, nisko navučenog na čelo.

Na nekim je fotkama sjedila glave naslonjene na ruke, kojima je obgrlila naslon stolice. Na drugima je ležala na trbuhu, brade spuštene na isprepletene prste, podignuvši stopala i prekriživši gležnjeve.

Nekoliko fotki prikazivalo joj je lice izbliza.

Vatren pogled. Guste, ali pravilne obrve.

Pod naletom adrenalina otvorila sam paketić s dokazima, odabrala fotografiju i primaknula je nizu umanjenih. No, one su bile toliko sitne da je bilo teško procijeniti.

Izbacivši sve iz krila, na vrhu ormarića pronašla sam lupu i usporedila lica pod povećanjem.

Kelly Sicard! Ryanova nestala osoba broj jedan! Djevojka je živjela s roditeljima u Rosemère, a nestala je 1997. nakon noćne pijanke s prijateljicama.

Kitty Stanley.

Kelly Sicard.

Obje su imale plave oči, jantarnu kosu i obrve poput Brooke Shields.

Kelly Sicard bilo je osamnaest kad je nestala, a Kitty Stanley je izgledala kao da joj je šesnaest.

Okrenula sam *contact sheet*. Nije bilo datuma.

Kelly Sicard.

Kitty Stanley.

Jedna. Druga. Jedna. Druga.

Neko sam vrijeme proučavala fotke, sve dok se nisam konačno uvjerila. Iako su se osvjetljenje i žarišna udaljenost razlikovali, djevojke su imale iste jagodične kosti, uzak razmak između očnih duplji, dulju gornju usnicu, široku čeljust i ušiljenu bradu. Nisu mi bili potrebni ni mjerni šestar ni računalni program. Kitty Stanley i Kelly Sicard bile su jedna te ista osoba!

Sicardova je djelovala tako mlado. Došlo mi je da joj se obratim kroz celuloid i upitam zašto je došla na to užasno mjesto kako bi pozirala tom čovjeku. Što joj se dogodilo nakon tog dana? Je li otišla u New York ostvariti san? Ili je ubijena?

I zašto promjena imena i prezimena? Je li unajmila Cormiera, a da nije rekla roditeljima? Je li lagala kako se zove? I koliko je imala godina?

— Imam Sicardovu — dobacila sam posve smirenim tonom.

Hippo je skočio na noge i u tri koraka se pojavio do mene. Predala sam mu lupu, fotke i *contact sheet*.

Zaškiljio je promotrivši ih, a ja pritom zaključila da se pod hitno treba istuširati.

— *Crétaque* — dobacio je preko ramena. — Ryane! Dolazi ovamo!

I on se odmah pojavio. Predao mu je lupu i fotke. Ryan se zagledao u njih. I njegovo je tijelo žudjelo za sapunom i vodom.

— Mala Sicardova? — Meni.

Kimnula sam.

— Sigurna si?

— Jesam.

Otipkao je broj na mobitel. Načula sam glas u daljini. Zatražio je da ga spoje sa ženom, za koju sam znala da je krunska tužiteljica. Uslijedila je stanka, a onda se opet netko oglasio s druge strane. Predstavio se i odmah bacio na bit.

— Cormier je fotografirao Kelly Sicard.

Glas je nešto odvratio.

— Nema datuma. Možda godinu do dvije prije nego je nestala.

Glas je ponovno nešto rekao.

Ryanove oči okrenule su se prema meni.

— Da — odvratio je. — Siguran sam.

Do sedam smo pretražili polovicu Cormierovih dosjea. Izgledali smo poput Dorothy, bojažljivog lava i strašila — znojni, prljavi i obeshrabreni. I prokleta razdražljivi.

Ryan me odvezao kući. Osim nekoliko rečenica koje smo razmijenili u vezi Cormiera i mojeg putovanja u Tracadie, ostatak vožnje proveli smo u tišini. Ni on ni ja nismo spomenuli ni Charlieja, ni Korn, ni Lutetiju. Nekoć smo se s užitkom međusobno izazivali igrajući igru opskurnih citata i njihovih autora. Glupo, znam, ali oboje smo natjecateljski nastrojeni.

U jednom sam se trenutku dosjetila jednog. »Činjenice ne prestaju egzistirati ako ih se zanemaruje.«

Aldous Huxley.

Bravo, Brennanice.

No, morala sam se zadovoljiti time što sam si sama čestitala.

Zaustavljali smo se uz rubnik, kad je zaprimio poziv. Izdanje nalog za pretres Cormierova stana.

Želim li biti uključena?

Naravno.

Ali prvo moram otići u labos. Sama ću se dovesti.

Izrecitirao mi je adresu.

Po ulasku zapljusnuo me miris kuhane hrane. Kim, luk, čili papričice.

Harry je spremala svoj specijalitet, a kako sam cijeli dan provela u pećnici, uopće nisam bila oduševljena.

Doviknula sam pozdravljajući je, na što je potvrdila da ćemo večerati »San Antonio čili«.

Progundavši u sebi krenula sam prema tušu.

U neku ruku djelovala je terapijski. Toksine, koje nisam uspjela izbaciti u Cormierovom studiju, istresla sam za večerom.

Ona je pak bila sva nabrijana u vezi zbirke pjesama i moram priznati da sam bila zadivljena uspjehom koji je u međuvremenu polučila u istrazi.

— Bila si u pravu. O'Connor House je izdavačka kuća za isfrustrirane pisce koji se žele samoobjavljivati. U pitanju je obiteljski posao, kojeg vodi i posjeduje bračni par O'Connor.

— Flannery i suprug.

Razrogačila je oči. — Poznaješ ih?

I ja sam razrogačila oči. — Nemoguće! Zar je žena dobila ime po Flannery O'Connor?

Odmahnula je glavom. — Tek nakon udaje. Flanner i Michael O'Connor. Vode posao u Monctonu. Tiskanje i uvezivanje se radi negdje drugdje.

Posipala je svoj čili šakom naribanog Cheddar sira.

— Navodno se to samoizdavaštvo nije ispostavilo brzim putem do blagostanja kako su prvotno očekivali. Tvrtka je propala nakon što je otisnula devedeset četiri knjige, priručnika i pamfleta. Salate?

Pružila sam tanjur te ga je napunila.

— Čiliju treba kiselog vrhnja.

Navratila je u kuhinju zasigurno nastavljajući razgovor u glavi jer je po povratku već preskočila nekoliko stranica.

— Dvadeset dvije ispunjavaju traženi uvjet.

— Kako to misliš?

— Dvadeset dvije su zbirke poezije.

— Nemoj me...! Jesi saznala autore?

Odmahnula je glavom. — Ali sam se zato domogla kontakt-podataka za Flannery O'Connor. Živi u Torontu, gdje ujedno radi za jednu reklamnu agenciju. Nazvala sam je i ostavila poruku, i pokušat ću ponovno nakon večere.

— Kako si to uspjela saznati?

— Riječ je o knjigama, Tempe, a tko se kuži u njih?

Pretpostavila sam da je pitanje retoričko.

— Knjižničari, eto tko. Naravno, knjižare se ovdje zovu *bibliothèques*, ali sam pronašla jednu s web stranicom na dobrom starom engleskom. Ima direktorij zaposlenika s imenima i prezimenima, njihovim e-mail adresama i telefonskim brojevima. Ne možeš ni zamisliti što se dogodilo kad sam nazvala recepciju!

Doista nisam mogla.

— Ljudsko mi se biće obratilo na engleskom! Jedna ljubazna dama zvana Bernice Weaver, koja mi je rekla da odmah dođem.

Kriškom baguettea pokupila je ostatke čiliija.

— Zgrada izgleda kao velika kuća za lutke. — Izbacila je komadić kruha lagano prema zapadu. — Na onu je stranu.

— Govoriš o Gradskoj knjižnici Westmount?

Kimnula je. Usta su joj bila prepuna kruha.

Kako je izgrađena 1897. u čast dijamantnog pira Kraljice Victorije, spomenuta knjižnica odražava arhitekturnu ćudljivost tog razdoblja. Njezine su zbirke među najstarijima na području Montreala, a njezina klijentela anglofona. Odličan izbor, Harry!

— Znači, Bernice je bila u stanju identificirati O'Connor House, njegove vlasnike i popis izdanja?

— Žena je mrak!

Očigledno.

— Zadivljena sam. Doista sam zadivljena.

— Ne koliko ćeš tek biti, sestrice!

Odmjerila je svoju vlažnu kosu, majicu na naramenice i donji dio pidžame na vezicu. Možda zaintirigirana što sam se istuširala i odjenula za spavanje prije večere, upitala me kako sam provela dan. S obzirom da su svi mediji već izvijestili o Ryanovim nestalim i mrtvim djevojkama, kao i o nestanku Pheobe Jane Quincy, nije bilo razloga išta tajiti.

Rekla sam joj za nerazriješene slučajeve koje su on i Hippo istraživali.

Za nestale Kelly Sicard, Claudine Cloquet, Anne Girardin i posljednju, Phoebe Jane Quincy. Za pokojnice iz Rivière des Mille Iles, Dorvala i posljednju, iz Lac des Deux Montagnes. Ukratko sam ispričala što se dogodilo u foto-studiju, ali nisam spomenula Cormiera. Opisala sam joj sliku Kelly Sicard.

— Jebemti...

Složila sam se. Jebemti.

Večeru smo dovršile svaka izgubljena u svojim mislima. Ustajući na poslijetku sam prekinula tišinu.

— A da pokušaš dobiti Flannery O'Connor dok ja pospremim stol?

Vratila se prije nego sam napunila perilicu posuđa. Još uvijek se nitko ne javlja u Torontu.

Pogledala me i provjerila koliko je sati. Deset i pet.

— Dušo, izgledaš mi kao da te netko pošteno izjahao.

— Oduzela mi je tanjur iz ruku. — U staju!

Nisam se pobunila.

Birdie me otpratio do kreveta.

Međutim, nisam mogla zaspati.

Bacakala sam se, natresala jastuk, zbacivala posteljinu i navlačila je natrag na sebe. Ista pitanja neprestano su mi se motala glavom.

Što se dogodilo Phoebe Jane Quincy? Što se dogodilo Kelly Sicard, Claudine Cloquet, i Anne Girardin? Tko su djevojke pronađene u Dorvalu, Rivière des Mille Iles i Lac des Deux Montagnes? .

Pred očima su mi neprestano izranjale slike Kelly Sicard/ Kitty Stanley. Zašto se poslužila alijasmom? Zašto ju je Cormier fotografirao?

Ima li to ikakve veze s njezinim nestankom? Ili nestancima i/ili smrtima drugih?

A kostur iz Rimouskija? Hippova mala. Što znače one lezije na prstima i licu? Gdje se nalazi Ileaux-Becs-Scies? Je li u pitanju djevojka s drevnog indijanskog groblja? Ili netko svježiji? Bi li kosti mogle pripadati Evangéline Landry? Je li doista ubijena, u što joj je sestra uvjerena, ili je njezino prisjećanje samo iskrivljena dječja percepcija jednog zastrašujućeg događaja? Je li Evangéline bolovala?

Ako jest, zašto je onda Obéline tvrdila da je bila zdrava?

Pokušala sam se prisjetiti kako je nekoć izgledala i zamisliti kakva bi danas bila. Samo dvije godine starija od mene.

A bio je tu, naravno, i Ryan.

Možda je u pitanju bio umor, možda otupjelost od toliko razočaravajućih razvoja događaja, a možda i zasićenost stotinama lica koje sam pomno proučila tog dana. Pred očima su mi se ukazale tamne kovrče, plavi kupaći kostim, ljetna haljinica na točkice — tek pojedinosti s fotografija, ne i konkretna sjećanje. Koliko god se trudila, nisam mogla prizvati njezino lice.

I spopala me neopisiva tuga.

Navukavši prekrivač, uključila sam noćnu svjetiljku i sjela na rub madraca. Bird mi je njuškicom lagano gurnuo lakat. Zagrlila sam ga.

Odjednom se začulo lagano kucanje.

— Što je?

— Ništa.

Harry je otvorila vrata. — Bacakaš se k'o riba u mreži.

— Ne mogu se prisjetiti kako je Evangéline izgledala.

— Zato ne možeš zaspati?

— Trenutačno si to ne mogu izbiti iz glave.

— Čekaj.

Vratila se za minutu s velikom zelenom knjigom prislonjenom o prsa.

— Ovo sam čuvala kao zahvalu za gostoprimstvo, ali čini mi se da će ti sada dobro doći.

Spustila se na krevet do mene.

— Jesi li svjesna da ti je sestra svjetski šampion u skupljanju isječaka?

— Molim?

Odglumila je zaprepaštenje. — Nisi čula za skupljanje isječaka?

Odmahnula sam glavom.

— Najvažnija stvar na svijetu, bar u Teksasu, a ja sam monstuozi priпадnik tog žanra!

— Lijepiš stvari u bilježnicu?

Toliko je silno zakolutala očima da sam pomislila da ih više neće moći vratiti.

— Ne stvari, Tempe, već *uspomene*. I ne lijepim ih zbrda-zdola. Svaka je stranica umjetnički oblikovana!

— Nisam znala.

— Temperance Daessee Brennan... — Obratila mi se melodramatičnim glasom poput Ralpa Edwardsa. — Ovo je

tvoj život. — Rastvorila je bilježnicu. — Ali rane ćeš godine prelistati neki drugi puta.

Preskočivši nekoliko stranica skliznula mi je svoj opus u krilo. I ugledala sam Évangéline i sebe, potamnjele i bosonoge, kako škiljimo u sunce.

Do zrnate fotke ispisala je: *Deseti rođendan*. Na stranici s nama dvjema nalazila se fotka bakine kuće, ubrus iz ribljeg kampa na otoku Pawleys, i karta iz Gay Dolphin Parka na šetalištu Myrtle Beacha. Naljepnice s dupinima i morskim zvijezdama dovršavale su umjetnički uradak.

— Predivno je, Harry. — Zagrlila sam je. — Doista predivno. Hvala ti.

— Nemoj mi se raspekmeziti. — Ustala je. — Naspavaj se. Iako je dvolični kreten, Ryan je još uvijek presladak i sutra trebaš djelovati svjež.

Ovaj puta sam ja svjetski zakolutala očima.

Prije nego sam ugasila svjetlo, dugo sam proučavala Évangélineino lice. Tamna i kovrčava kosa. Izražen i lagano kukast nos. Delikatne usnice stisnute oko vragolasto izbačenog jezika.

Nisam imala pojma koliko će malo vremena proći prije nego ugledam to lice.

21.

Ne znam što sam očekivala. *A-ha!* Tup po glavi.
Prosvjetljenje! Ako je to u pitanju, onda sam se razočarala.

Osim dokaza o postojanju bolesti, nisam pronašla ništa u kostima Hippove male što bi promijenilo prvotnu procjenu njezine dobi, odnosno što bi isključilo mogućnost da joj je bilo šesnaest. Patologija njezina kostura još uvijek je bila misteriozna.

U devet sam nazvala privatni DNK labos u Virginiji. Loša vijest: cijena je astronomski skočila, otkako sam se posljednji puta poslužila njihovim uslugama. Dobra vijest: dopušteno mi je poslati uzorke kao privatnom građaninu.

Nakon što sam skinula i ispunila odgovarajuće obrasce, spakirala sam limenku Spritea, rupčice, jedan kutnjak, kao i uzorak kosti djevojčinog desnog femura. I otišla u potragu za LaMancheom.

Šef me saslušao pridržavajući si prstima bradu. Évangéline. Obéline. Agent Tiquet. Braća Whalen. Jerry O'Driscoll i njegova zalagaonica. Tom Jouns.

Postavio je nekoliko pitanja kako bi raščistio neke nejasnoće.

Odgovorila sam mu, nakon čega je nazvao mrtvozornika.

Hippo je bio u pravu. Nema šanse, stara!

Priznala sam mu potom što namjeravam *privatno* poduzeti i nevoljko mi je odobrio zamolbu da platim testiranja iz vlastitog džepa.

Potom me izvijestio da mi je pristigao novi slučaj. Ništa hitno. Nekoliko dugih kostiju pronađeno je u blizini Jonquiérea. Vjerojatno potječu sa starog groblja.

Izvijestio me također o razvoju situacije u slučaju Doucetovih. Psihijatar je zaključio da je Théodore mentalno nesposoban i kako se za Dorothee i Geneviève nije mogao ustanoviti uzrok smrti, nije ni za što optužen.

Ja sam mu potom u glavnim crtama opisala nerazriješene slučajeve na kojima su radili Hippo i Ryan, i predočila svoju ulogu. Nestale osobe: Kelly Sicard, Claudine Cloquet, i Anne Girardin. Trupla iz Rivière des Mille Iles, Dorvala, i Lac des Deux Montagnes. Telefon je zazvonio dok sam pojašnjavala moguću povezanost s Phoebe Jane Quincy.

Izbacio je oba dlana u znak isprike. Što se može?

Vrativši se u labos, uputila sam Denisa da FedExom pošalje DNK uzorke. Potom sam nazvala labos preklinjući da hitno obave analizu.

Tip je odvratio da će dati sve od sebe.

Baš kad sam uzimala torbicu, prisjetila sam se La-Mancheovih pitanja.

»OM se situe l'ue-aux-Becs-Scies?«

Doista, gdje se nalazi? Nisam bila u stanju pronaći otok na atlasu New Brunswicka. I što znače te riječi? Kakav je to otok? Možda su karte kojima sam se poslužila upotrijebile engleski prijevod njegova imena.

Izvukla sam Harrap's francusko-engleski rječnik.

Znala sam da riječ *scie* znači »pila«. Već sam bezbroj puta naletjela na nju na zamolbama za obdukciju raskomadanih trupala. No, zato nisam bila sigurna u značenje onog *bec*.

Nudilo mi se puno mogućnosti. Kljun, bilo izoštren, bilo plosnat i zaobljen. Njuška. Usta. Vrh oruđa. Usta cijevi.

Otvor vrča. Kljun lončića za kavu. Vrh biciklističkog sjedala. Pisak klarineta.

Tko može pojmiti način na koji razmišljaju frankofoni govornici?

Provjerila sam druga značenja riječi *scie*.

Ništa. Manje-više samo »pila«. Radijalna, drvena, cirkularna, pila za metal, motorna, ubodna, obična ručna, električna pila i cirkular.

Razlike među njima potvrdio je pridjev.

Otok kljunastih pila? Otok njuškastih pila? Otok pilastih biciklističkih sjedala?

Odustala sam. Bolje da pitam Hippa.

Cormierov stan bio je udaljen jedan blok od njegova foto-studija, a smjestio se u kutiji od bijele cigle na kojoj nije bilo nijedne arhitekturne pojedinosti vrijedne štovanja. Klima-uređaji stršali su sa sva tri kata hučeći i kapajući. Zlatni natpis iznad staklenog ulaza nosio je ime zdanja: *Château de Fougères*.

Dobra zamisao, ali nigdje ni traga paprati.

Ryanov jeep bio je parkiran uz rubnik. Malo dalje niz blok uočila sam tamnoplavi Taurus. Tablice su ukazivale da je vlasništvo SQ-a. Vanjski vestibul prikupio je uobičajeno neželjene letke i brošure.

Zaobišavši ih pritisnula sam dugme do Cormierova prezimena. Ryan mi je otvorio.

U predvorju sam ugledala smeđu plastičnu sofú i plastičnu paprat. U redu. Očigledno sam preduhitрила sa zaključkom u vezi flore.

Dizalom sam se odvezla na drugi kat. Vrata su se nizala s desne i lijeve strane hodnika popločenog sivim pločicama. Provjerila sam broj koji mi je Ryan dao. 307. Stan je bio otključan.

Kuhinja se nalazila s desna, preda mnoom dnevna soba s parketom, s lijeva kratki hodnik koji je izlazio na spavaću sobu i kupaonicu. Hvala Bogu, stan je bio malen. I čist. Svaka je površina blještala od sjaja, a u zraku se osjećao lagan miris sredstva za čišćenje.

Iako su se vrućina i vlaga vani borile za prevlast, unutra je temperatura jedva nadmašivala dvadeset stupnjeva. Klima-uredaj je radio do maksimuma. Super. S obzirom na saunu od prethodnog dana, odlučila sam se za topić bez rukava i kratke hlačice i osjetila kako me prolaze trnci.

Ryan se nalazio u spavaćoj sobi. Razgovarao je s tehničarima ekipe za očevid koji su GPR-om pronašli mješanca u štali: Chenevier je ovaj puta prahom tražio otiske, a Pasteur prekopavao ladice. Sam Ryan pretraživao je ormar. Lica su im bila napeta.

Pozdravili smo se.

— Hippo? — Upitala sam.

— U studiju je. — Provjeravao je džepove strahovito prljave kabanice.

— I ja ću tamo čim ovdje završim.

— Jeste li pronašli što god?

Slegnuo je ramenima. — Ne baš.

— Tip ima lijepe primjerke elektronike. — Chenevier je bradom ukazao na zapadni zid spavaće sobe. — Bacite pogled.

Vratila sam se u dnevnu sobu.

Zapadni zid prostorije bio je pretrpan jeftinom garniturom koja se sastojala od stolice, sofe i stolića. Plazma televizor bio je veličine reklamnog panoa.

Staklena i čelična radna površina širila se cijelom duljinom istočnog zida i nastavljala još mrvicu sjevernim. Na njoj sam ugledala modem, tipkovnicu, skener, i

dvadesetinčni LCD monitor. Kućište računala nalazilo se u kutu na podu.

Promatrajući kako svjetalca na monitoru trepere zamislila sam se.

Nešto se nije uklapalo. Cormier je kod kuće imao brzi internet, a posao je sortirao u omotnice i svijetložute mape?

Bežični miš blještao je crvenom bojom. Protresla sam ga i monitor se povratio u život. Plava pozadina. Treptavi crni kursor u pravokutnoj bijeloj kutijici.

— Pokriva li nalog za pretres i računalo?

— Da. — Ryan je napustio spavaću sobu i prišao mi.

— Čim sam došao, proveo sam dva sata petljajući po njemu.

— Cormier ga nije zaštitio lozinkom?

— Genije koristi vlastito prezime.

Odmaknula sam se u stranu. Sjeo je i odabrao nekoliko tipki, nakon čega je uslijedila kratka melodija, a ekran se pretvorio u dobropoznati Windowsov desktop. Pozadinu je činila panoramska slika grada, snimljena noću s promatračnice na Mont Royalu. Fotka je bila kvalitetna i zapitala sam se je li ju sam Cormier napravio.

Prepoznala sam većinu ikona. *Word*. HP-ov direktorij. *WinZip*. *Adobe Photoshop*. No, druge su mi bile nepoznate.

Desnim gumbom miša odabrao je *Start* na *toolbaru* u podnožju, a onda *Explore*, pa *My Documents*. Popis dokumenata i datuma ispunio je ekran. *Dopisivanje*. *Troškovi*. *Narudžbe putem pošte*. *Moji albumi*. *Moji arhivi*. *Moje e-knjige*. *Moja glazba*. *Moje slike*. *Moj video*. *Nadolazeći događaji*.

— Provjerio sam svaku mapu, svaki dokument i posljednje internetske stranice koje je posjetio. Nisam stručnjak, ali čini mi se da je u pitanju samo hrpa bezopasnog sranja.

— Možda je tip čist.

— Možda. — No, nije to izgovorio s uvjerenjem.

— Možda je samo ono što se čini da jest.

— A to je?

— Jeftini fotograf sa skupom računalnom opremom.

— A-ha.

— Možda je takva tehnološka neznalica da su ga nagovorili da kupi više nego što mu je potrebno.

Oborio je bradu.

— Ali događa se — odvratila sam.

— *Cave canem.*

— Čuvaj se psa? Misliš *caveat emptor*. Neka kupac bude na oprezu.

Obje su latinske izreke, a ne citati.

Prokleta plave oči zagledale su se u moje. Nešto mi je bljesnulo u prsima. Stisnuo je usnice.

Oboje smo odmaknuli pogled u stranu.

— Nazvao sam *Division des crimes technologiques*.²⁶

— Promijenio je temu. — Tip samo što nije stigao.

I baš u tom trenutku ušla je tražena osoba, samo što u pitanju nije bio »tip«.

— *Tabarnouche*. Koji promet! — Žena je bila visoka i mršava, s obješenom plavom kosom koja je očajnički žudjela za friziranjem. — Ulice su već krenule s pripremama za festival!

Montrealski *Festival international de jazz* odvija se krajem lipnja i početkom srpnja, a svake godine paralizira oveći komad *Centre-villea*.

Izbacila je ruku prema Ryanu. — Solange Lesieur.

Rukovali su se.

²⁶ *Division des crimes technologiques* (franc.) = Odjel za elektronski kriminal

Potom ju je pružila meni. Stisak joj je bio čeličan.

— To je sustav?

Ne pričekavši na odgovor sjela je, navukla rukavice i stala tipkati. Ryan i ja smo se postavili iza nje kako bismo dobili bolji pogled na zaslon.

— Potrajat će — dobacila je ne podižući glavu.

Pošteno. I ja odbijam raditi dok mi netko visi za vratom. Chenevier je još uvijek pretraživao spavaću sobu. Pasteur se u međuvremenu prebacio na kupaoonicu, a zvuci koje je proizvodio tijekom pretrage dopirali su hodnikom. Spuštanje keramičkog poklopca na WC školjci. Skvičanje vratašca ormarića s lijekovima. Šuškanje tableta u plastičnoj bočici.

Navlačeći rukavice Ryan i ja smo odlučili započeti u kuhinji.

Kad nam se Lesieurova obratila, dovršavala sam pregled hladnjaka.

Ostavljajući ladicu s priborom Ryan je otišao k njoj, a ja sam nastavila.

Četiri posude od nehrđajućeg čelika nalazile su se na jednom pultu.

Otvorila sam najmanju. Zrnca kave. Prošla sam žlicom kroz njih, ali nisam pronašla ništa zanimljivo.

— Ovaj sustav ima mjesta za višestruke tvrde diskove, što mu podiže kapacitet memorije do 1.5 terabajta.

Postavio je pitanje, na što je uslijedio odgovor.

Druga posuda sadržavala je malo smeđeg šećera.

Prstom sam je dodirnula. Ako se išta i nalazi unutra, trebat će nam hidraulična bušilica.

Lesieurova i Ryan su nastavili razgovor u susjednoj prostoriji. Na trenutak sam osluhnula.

— Gigabajt iznosi milijun, a terabajt *trilijun* bajtova. Ovo je prokleta lokomotiva, a kreten samo surfa po internetu i pohranjuje dokumente?

Ponovno sam se usredotočila na posude. U trećoj se nalazio bijeli šećer, no žlicom nisam izvukla plijen.

— Nije inženjer, niti pohranjuje video-snimke. Zašto mu je potrebno toliko memorije? — Lesieurova.

— Igra igre? — Ryan.

— Ne.

Najveća posuda bila je ispunjena brašnom. Preduboko za žlicu.

— A što je sa skenerom? — Lesieurova.

— Ne pohranjuje slike? — Ryan.

— Nisam nijednu pronašla.

Izvadivši naslagane zdjelice iz gornjeg ormarića, izvukla sam najveću i druge vratila.

Ryan je nešto dobacio, ona odgovorila, ali zbog zveckanja porculana nisam čula što.

Zgrabila sam posudu s obje ruke i nagnula je. Brašno se stalo prelijevati preko ruba stvarajući bijeli oblačić koji mi je zapuhnuo lice i ruke.

Došlo mi je da kihnem.

Odložila sam posudu. Pričekala. Još uvijek me golicalo u nosu. Nastavila sam isipavati brašno. Polovicu posude. Tri četvrtine. Gotovo da ga više nije bilo, kad je nešto iznenada palo na dno. Odloživši posudu na pult, zagledala sam se u predmet. Taman. Plosnat. Otprilike veličine mogeg palca. I osjetila neopisivo uzbuđenje.

Iako zatvoren u plastiku, bio mi je poznat.

Odjurila sam u spavaću sobu držeći podalje od tijela ruke prekrivene brašnom.

— Pronašla si nešto? — Chenevier je dobacio.

— U posudi. Bolje da to odmah fotografiraš i potražiš otiske.

Krenuo je za mnom. Našvrljavši nešto na etiketu za dokaze, fotografirao je zdjelu iz nekoliko kuteva. Kad je završio, izvukla sam predmet, otresla ga o rub posude i odložila na pult. Potom je napravio još nekoliko fotki i provjerio ima li otisaka. Ništa.

Prstom mi je ukazao da skinem plastični omotač, što sam i učinila.

Fotografirao je svaki korak.

Za nekoliko minuta prozirna plastična vrećica duljine dvadeset centimetara i *thumb drive*²⁷ ležali su jedan do drugoga na pultu od ultrapasa. Ni na jednom nije bilo otisaka.

— Imam nešto — doviknula sam u dnevnu sobu.

Ryan nam se pridružio i podigavši obrvu uklonio mi brašno s nosa.

Zaškiljila sam upozoravajući ga da se suzdrži od komentara.

²⁷ USB flash stick/USB flash uređaj ih thumb drive (engl.) = prijenosni pohranjivački uređaj s flash memorijom

Ponudio mi je kuhinjsku krpu, a onda bacio pogled prema malenoj nahrupini do zdjele.

— *USB flash drive*— pojasnila sam. — Šesnaest gigabajta.

— Mrcina.

— Na to je moguće pohraniti državni arhiv.

Ukazao mi je da ponesem *stick*, a Chenevier se vratio u spavaću sobu.

Predala sam napravu Lesieurovoj. Ona je pritisnula dugme i USB konektor izletio je s jedne strane.

— Imamo li papir za ovo?

Ryan je kimnuo.

Odmah je ubacila stick u kućište u podnožju. Računalo se oglasilo gotovo nečujnim zvukom i otvorio se prozorčić zatraživši lozinku.

— Probajte »Cormier« — Ryan je dobacio.

Pogledala ga je s nevjericom.

— Samo utipkajte.

I učinila je to. *C-O-R-M-I-E-R*.

Ekran se promijenio, a novi prozorčić nas izvijestio da je računalo prepoznalo napravu i da se na njoj nalazi više vrsta sadržaja.

— Koji kreten — dobacila je i otipkala još nešto.

Izronili su stupci teksta. Mape, dokumenti, datumi. Otvorila je jedan dokument. Pa drugi. Ryan i ja smo se nagnuli kako bismo bolje vidjeli.

— Ovo će potrajati. — Kao i prvi puta, nije bila suptilna dajući nam znanje da se pokupimo.

Okrenuli smo se i vratili u kuhinju. Nakon što smo obradili nekoliko preostalih ormarića i čitav silos kutija zobenih pahuljica i krejera, ponovno nas je zazvala.

— U redu, evo što mislim. Izvana je sve nedužno.

Prijave poreza, poslovni dokumenti. Ali sam uvjerena da tip

ima cijeli jedan sloj skriven u neiskorištenom prostoru *sticka*.

Ryan i ja samo je zacijelo upitno pogledali, jer je odmah nadodala:

— Neki od novih programa za zaštitno kodiranje podataka stvaraju dva sloja ostavljajući dojam transparentnosti. Korisnik u prvom pohranjuje nevažne dokumente poput prijava poreza, poslovnih kontakata, informacija koje bi normalna osoba kodirala. Drugi sloj nalazi se skriven u »neiskorištenom« prostoru *sticka*.

— Znači, Cormier koristi jednostavnu lozinku za prvi sloj jer mu zapravo nije stalo do tih dokumenata — pretpostavila sam. — To je krinka. U stvarnosti je zabrinut za drugi sloj.

— Tako je. Ako se radi o takvom kodiranju, onaj tko počne zabadati nos naletjet će na nekakve dokumente, nešto iskorištenog prostora, i sve će mu se učiniti zadovoljavajućim. Pregleda li dostupan prostor diska bajt po bajt, pronaći će tek žbrljotine.

— A to nije sumnjivo? — Ryan.

Odmahnula je glavom. — Operativni sustavi obično ne brišu izbrisane dokumente. Samo promjene marker koji kaže: »Ovaj je dokument izbrisan i preko njega se može pisati.« Sve što je bilo u dosjeu još uvijek je zapravo na *driveu*, sve dok se ne ukaže potreba za tim prostorom. Pogledate li neiskorišten prostor na normalnom *disk driveu*, vidjet ćete djeliće starih dosjea. Sjećate se Ollieja Northa?

Potvrdno smo odgovorili.

— Upravo su tako istražitelji afere Irangate otkrili informaciju koju je izbrisao. Kad nema tih starih dokumenata, bilo običnog teksta ili prepoznatljivih računalnih podataka, na njihovom se mjestu pronalaze besmislice.

Bradom je ukazala na monitor. — Ono što je odalo vašeg tipa jest činjenica da pronalazim megabajte takvih gluposti.

— Znači, pretpostavljate da postoje kodirani dokumenti, ali ih ne možete otvoriti.

— *C'est ça*. Vaš tip koristi Windows XP. Kad se koristi pod dovoljno dugaćkom i nasumično stvorenom zaporkom, čak i alat koji dolazi s XP Pro kreira enkripciju koju je jebeno teško razbiti.

— Pokušali ste »Cormier«? — Ryan.

— O, da.

Bacila je pogled na sat i ustala.

— *Stick* s divovskom memorijom uguran u posudu s brašnom. Kodiranje u dva sloja. Tip skriva nešto što doista ne želi da bude pronađeno.

— Što sada? — Opet Ryan.

— Ako vam nalog dopušta, konfiscirajte hardware i izvući ćemo što god je skrio.

U jedan smo ostavili Cheneviera i Pasteura da završe i zaključaju.

Odvezla sam se direktno u Cormierov studio. Imala sam osjećaj da se iz arktički hladnog područja selim u vrućinu i prljavštinu tropa.

Hippo je navukao novu havajku. Crvene kornjače i plave papige. Bila je sva vlažna i klonula. U međuvremenu je obradio još dva ormarića.

Rekla sam mu za *stick*. Odmah je izbacio zaključak:

— Tip se bavi pornografijom.

— Možda.

— Molim? Mislite da pohranjuje crkvenu glazbu?

Kako slike i video-snimke zahtijevaju puno memorije, i ja sam nagađala da je u pitanju pornografija, ali

jednostavno me izluđuje kad netko donosi automatske zaključke.

— Ne bismo trebali juriti pred rudo.

Ispuhnuo je kroz usnice.

Promijenila sam temu razgovora kako bih izbjegla svađu.

— Jeste li čuli za Ile-aux-Becs-Scies?

— Gdje se nalazi?

— U blizini Miramichija.

Zamislio se na trenutak, a onda odmahnuo glavom.

— Što znači to ime?

— Mislim da je *bec scie* neka vrsta patke.

Nešto mi se preokrenulo u stražnjem mozgu. Otok patki ili...?

Odabrala sam ormarić i stala izvlačiti dosje za dosjeom. Djeca. Kućni ljubimci. Parovi. Bilo mi je teško usredotočiti se. Zar doista ispravno razmišljam? Ili to možda odbijam činiti? Cormier kao pornograf. Cormier kao fotograf žena i djece. Jesu li implikacije jednostavno prezastrašujuće?

I zašto taj nagovor podsvijesti da nastavim? Otok *pataka*?

Dijelom zbog vrućine, dijelom zbog gladi, osjetila sam natruhe glavobolje na desnoj strani lubanje. Ryan je trebao kupiti ručak i doći direktno iz Cormierova stana u studio. Gdje je, do vraga? Razdražljivo sam nastavila orati po dokumentima.

Tek u dva i po konačno se pojavio. Umjesto salate i dijetalne Coca Cole, kako sam zatražila, donio je hot dog i pržene krumpiriće iz Lafleur'sa.

Dok smo jeli, on i Hippo su raspravljali o *sticku*. Složio se da Cormier vjerojatno krije pornografiju, a ja sam nastavila glumiti đavoljeg advokata. Bilo mi je vruće, bila sam razdražljiva i nakrcana masnim kobasicama.

— Možda su mu dojadili neorganizacija i nered. —
Mahnula sam prema ormarićima. — Možda je skenirao sve
stare slike i dokumente.

— Na *stick* skriven u posudi s brašnom?

Ryan je bio u pravu, i to me izluđivalo.

— U redu, znači u pitanju je pornografija. Možda je
samo pervertit koji pokušava sakriti svoju prljavu malu tajnu.

Obojica su me pogledala kao da sam rekla da je
antraks bezopasan.

— Mislite što želite. — Zgužvala sam omote od hrane
i ugurala ih u masnu smeđu vrećicu. — Ja ću pričekati na
dokaze.

Ormarić broj dvanaest. Gledala sam fotku strahovito
neprivlačne bebe, kad mi se iznenada oglasio mobitel. 281
bio je pozivni. Harry.

Pritisnula sam tipku.

— Jutros si bome rano ustala.

— Uglavnom i ustajem rano.

— Kako je moj francuski pastuh?

— Ako misliš na Ryana, on je kreten, a ne pastuh.

— Upravo sam se čula s Flannery O'Connor. — Glas
joj je treperio od uzbuđenja.

— Slušam.

Uslijedila je stanka.

— Opet smo razdražljivi?

— Vruće je. — Odložila sam fotku ružne bebe na
gomilu pregledanih dokumenata, i otvorila novi.

— Ovo nije ni izbliza vruće!

— Što si saznala?

— Ako želiš vidjeti što je vruće, posjeti Houston u
kolovozu!

— O'Connor House?

— Posao je propao, kad su se Flan i suprug razišli. Inače, žena se predstavlja kao Flan. Nisam je upitala je li to službena promjena imena ili ne. U svakom slučaju, povukla je crtu nakon što je mužića uhvatila *au flagrant* s nekim Mauriceom.

— A-ha. — Novi je dokument imao naljepnicu na kojoj je pisalo *Krenshaw*. U pitanju je bio koker španijel. Zatvorila sam ga i odabrala novi.

— Žena je otkaćena, Tempe. Razgovarale smo dulje od sat vremena.

Nisam mogla zamisliti o čemu.

— Što si saznala o Obélinineoj knjizi? — Otvorila sam novi dosje. *Tremblay*. Vrlo debela žena s vrlo debelim djetetom. I njih dvoje odmah su završili na gomili.

— Nakon razvoda zadržala je cjelokupni arhiv tvrtke: imena i prezimena klijenata, nazive knjiga, broj stranica, broj primjeraka, tip uveza. Naravno, u pitanju nije renomirana izdavačka kuća.

— *Obélinenina knjiga?* — Imala sam osjećaj da zalutalu ovcu pokušavam vratiti u stado.

— Tijekom postojanja O'Connor House je objavila dvadeset i dvije zbirke poezije. Šest narudžbi zaprimljeno je od žena. — Šuškanje papira. — *La Pénitence*, Félice Beaufils.

Bilo je zapanjujuće čuti što njezin izgovor čini francuskom jeziku.

— *Lie Down Among the Lilies*, Géraldine Haeghe. *Peppermint Springtime*, Sandra Lacanu. *Un besoin de chaleur humaine*, Charlene Pierpont. To znači nešto kao potreba za ljudskom toplinom.

Otvorila sam novu mapu. *Briggs*. Zarumenjena mladenka. Gotovo!

— Druge četiri nisu imale autore. Znaš, pjesnik radije ostaje anonimn. *Ghostly Mornings*. Flan smatra da je to projekt nekog književnog kluba. Žena zvana Caroline Beecher obavila je transakciju.

Glavobolja mi je opasno ključala u pozadini očne jabučice. Palcem sam protrljala sljepoočicu.

— *Parfum* je platila Marie-Joséphine Deveraux, *Fringe* pak Mary Anne Coffey. Obje knjige bile su tiskane na pedesetak stranica i u stotinu primjeraka. Beecherova i Deverauxova su dale adrese u Monctonu. Coffeyjeva je živjela u St. John...

— Obéline? — Izletjelo mi je oštrije nego što sam htjela. Uslijedilo je nekoliko sekundi sablasne tišine.

— Oprosti. Znam da si se pošteno naradila, ali trenutačno ne mogu obraditi toliko informacija.

— Hm.

— Što si saznala o zbirci?

Otvorila sam novi dokument. *Zucker*. Troje djece u kariranom uzorku.

— Virginie Le Blanc. — Odrješito.

— Ona je naručila tisak?

— Da.

— Je li O'Connorova imala njezinu adresu?

— Poštanski pretinac.

— Gdje?

— Bathurst.

— Bilo kakve druge kontakt-informacije?

— Ne.

— Jesi li je pokušala pronaći?

— Da.

— I?

Tišina. Durenje.

Zakolutala sam očima, što se ispostavilo poprilično bolnim.

— Gle, oprosti. Cijenim što činiš!

S druge strane prostorije načula sam zvonjavu mobitela, a onda Hippov glas.

— *Gallant.*

— Mogu li te izvesti na večeru? — nastavila sam.

— *Quand? Où?* — Staccato pitanja u pozadini. Gdje?

Kada?

— Bit ću ovdje — odgovorila je.

— *Bon Dieu!*

— Odaberi restoran.

Načula sam prigušeno gundanje, a onda korake u mojem pravcu.

— Podnijet ćeš mi puno izvješće. Pristala je, hladno, a ja prekinula vezu. Hippo se već nadvijao nada mnom. Podigla sam pogled. Nešto definitivno nije bilo u redu.

Čeljust mu je bila stisnuta poput škripca.

— Što je? — Zatvorila sam dosje Zucker. Nastavio je nijemo kipjeti.

— Da čujem.

— Upravo sam zaprimio poziv kolege iz RCMP-a u Tracadie. Obéline Bastarache je nestala i sumnjaju da je mrtva.

Skočila sam na noge, a dosje Zucker odletio je na pod.
— Mrtva? Kako?!

Zabacivši rub košulje ugurao je mobitel u džep i okrenuo mi leđa.

— Kako?— zakreštala sam.

— Susjed nizvodno od Bastaracheovih ugledao je maramu obmotanu oko stupa mola i prepoznao je. Navratio je kako bi provjerio je li sve u redu i posumnjao da se nešto dogodilo, jer ju nije zatekao kod kuće. Kaže da inače nikad ne izlazi.

— To ne znači da se utopila!

— RCMP je pretražio cijelo imanje. Pronašli su krv na lukobranu.

— To bi moglo...

Nastavio je kao da nisam ništa rekla. — I odjeću. Posloženu. Cipele na vrhu. *Note d'adieu* bila je ugurana u jednu.

Osjetila sam kako mi se krv povlači iz lica. — Oproštajna poruka?

Nije se okrenuo kako bi me pogledao. Nije izgovorio riječi koje sam znala da su mu na vrh jezika. Nije bilo potrebe. Već me mučio zastrašujući osjećaj krivnje.

Progutala sam slinu. — Kada?

— Jučer.

Posjetila sam je u utorak. U srijedu je već umrla?

— Što je stajalo u poruci?

— *Adieu*. Život je pušiona.

Osjećaj srama stao je ključati u meni. I bijes. I još nešto. Iako nije bila sretna, učinilo mi se da je zadovoljna. Nije li rekla da baš želi biti tamo?

— Nisam ništa uočila što bi ukazalo da je suicidalna.

— Gdje ste ono zaradili diplomu iz psihologije?

Lice mi je buknuo. U pravu je. Što sam uopće znala o njoj? Iako sam je posjetila dva dana ranije, posljednji puta kad smo se družile bile smo djeca.

— Nitko ne sumnja u njezinu smrt? Još nisu pronašli tijelo, zar ne? Pretražuju li rijeku?

— Na tom dijelu je divlja. — Škiljio je gledajući u hodnik i sunčevu svjetlost koja se ulijevala kroz jedan od prljavštinom zapečenih prozora. — Tijelo je vjerojatno sada već u Zaljevu St. Lawrence.

— Gdje je bio Bastarache? — Načuvši uzbuđene glasove, Ryan je došao iz Cormierova studija.

— U Quebec Cityju.

— Ima alibi?

— Ta svinja uvijek ima alibi.

I rekavši to ljutito je izmarširao iz prostorije. Za nekoliko sekundi ulazna vrata studija zalupila su se treskom.

— Moja sućut. — Pogledala sam Ryana. Da, doista mu je bilo žao.

— Hvala ti. — Slabašnim glasom.

Uslijedila je mučna tišina.

— Što se to zbiva između tebe i Hippa?

— Pizdi jer sam otišla u Tracadie.

— Sumnjam da si ti u pitanju. Vjerojatno si mu samo pri ruci.

— Zamolio me da ne uspostavljam kontakt.

— Bastarache se bavi trgovinom tijela. Hippo misli da to ružno utječe na sve Akađane.

Nisam bila u stanju odgovoriti.

— Nemoj dopustiti da te obeshrabri. Iako ti ne namjerava priznati, uistinu je ostao zadivljen kad si pronašla Cormierov USB *stick*. Čim ga Lesieurova dekodira, sredit ćemo ga!

— Pronašla bi ga i ekipa za očevid.

Znao je da je to istina. Samo je bio ljubazan. — Jasno mi je ako želiš odustati.

Odmahnula sam glavom. Ali već sam izgubila njegovu pozornost.

— Sutra imam suđenje. Ne dovršimo li danas, vratit ćemo se u ponedjeljak.

Nestao je u hodniku i nastavio me ignorirati ostatak dana. Neka mu! Odлучila sam se u potpunosti posvetiti prokletim Cormierovim dokumentima.

Samo što to nisam bila u stanju. Cijelo poslije podne pred očima mi se ukazivala Obéline. Sjenica. Lukobran. Marama.

S mukom sam se prisiljavala pregledavati dokument za dokumentom. Kućni ljubimci. Mladenke. Djeca. Nitko među njima Phoebe. Nitko među njima ijedna od mrtvih ili nestalih djevojaka.

U šest sam odustala.

*

Probijajući se milimetar po milimetar kroz prometnu gužvu prema kući, zabrinuto sam razmišljala o tome da ću

morati izvijestiti Harry. Sestra mi gaji intenzivne osjećaje i teatralno ih iskazuje. Bez imalo susprezanja. Veselje. Bijes. Strah. Reakcije su joj uvijek pretjerane.

Upravo sam se zato užasavala razgovora.

Parkirala sam u podzemnoj garaži. Svjetalce iznad dizala ukazalo mi je da se zaustavilo na trećem katu. Krenula sam stubama. I vanjska i unutarnja ulazna vrata bila su otvorena. Kratki sagovi unakrsno su prekrivali pod predvorja, a Winston, kućepazitelj, stajao na jednom od njih.

— Netko se seli? — nezainteresirano sam dobacila razmišljajući još uvijek o Harry.

— Stan tri stotine i četiri. Sele se u Calgary.

Zaobišla sam ogradu stubišta i krenula prema mojem hodniku.

— Planirate i vi prodati svoj?

— Ne.

— Čudno.

Okrenula sam se. — Zašto?

— Dvojica su se pojavila jutros i raspitivala.

Zaustavila sam se. — U vezi čega?

— Koliko imate prostorija. Je li dvorište vaše. —

Slegnuo je ramenima i zakvačio palčeve o traperice. — Uobičajene stvari.

Spopala me strepnja. — Jesu li ostavili kontakt-podatke?

Odmahnuo je glavom.

— Baš su mene spomenuli?

Zamislilo se nad pitanjem. — Nisam siguran. Danas je tu bila prava ludnica. Vjerojatno samo gledaju. Takvih je svako malo.

— Ne iznosite ikakve informacije o mojem stanu!

Osmijeh mu se izgubio s lica. Podigao je ruke i prekrižio ih.

— Oprostite. Znam da to ne biste učinili.

Prstom i palcem prošao je kutevima usta. Nasmiješila sam se. — Hvala što ste mi rekli.

— Sestra vam je prava!

— Znam. — Skrenula sam prema mojem hodniku. — Bolje da je nahranim ili će početi grickati drvo.

Još uvijek' povrijeđena, Harry je odbila sudjelovati u izboru restorana. Odvela sam je u jedan od mojih omiljenih. Iako je Miloš skup, te večeri nisam mogla škrtariti.

Razgovor po odlasku iz stana protekao je ovako:

— Riba je svježa?

— Netom ulovljena. Po dolasku u restoran:

— Gdje smo?

— Saint-Laurent, u blizini Saint-Viateur.

— Tako mi bogca.

Podijelile smo grčku salatu i na ulju pržene tikvice.

Ona je potom naručila jastogova kliješta, a ja *snapper*.²⁸

Nakon dugo nagovaranja pristala je raspravljati o Obélineinoj zbirci.

— Kad sam nazvala poštanski ured u Bathurstu, spojili su me s gđicom Schtumpheiss. — Simulirajući njemački izgovor. — Frau Schtumpheiss nije htjela ni potvrditi ni osporiti da je Virginie LaBlanc iznajmila poštanski pretinac u njezinoj pošti. Kunem ti se, Tempe, zvučalo je kao da žena vodi gulag!

— *Stalag*. Što je rekla?

— Da su te informacije povjerljivog karaktera. Mislim da Frau Schtumpheiss jednostavno nije htjela pomaknuti svoj *frauenhintern*.

²⁸ Snapper (engl.) = Toplomorska riba slična lovрати

Nasjela sam. — *Frauenhintern?*

— Guzicu. Žensku.

— Otkud to znaš?

— Conrad je govorio njemački.

Conrad je bio suprug broj dva. Ili tri.

— Mogla bih zatražiti Hippa da ju poslije nazove —
odvratila sam. — On potječe iz tog šumskog predjela.

— Možda će uspjeti. — Nekako s visoka, ali ne i
neprijateljski. Raspoloženje joj se poboljšalo.

Tijekom večere držala sam se vedrog tona, ali kad je
stigla kava, uhvatila sam je za ruku.

— Hippo mi je danas saopćio vrlo tužnu vijest.

Zabrinuto me pogledala.

Progutala sam slinu. — Obéline je možda mrtva.

Oči su joj se zamaglile. — O, moj Bože... —

Proštaptala je. — Kako? Kada?

Prenijela sam joj što sam saznala i pripremila se na
reakciju.

Podigla je žličicu i promiješala kavu. Otresla je o rub
šalice. Odložila na stol. Naslonila se leđima. Zamišljeno se
uhvatila za usnicu. Nije bilo ni suza, ni emotivnih ispada.

— Jesi dobro?

Nije mi odgovorila.

— Očigledno je struja jako moćna.

Kimnula je.

Uznemirilo me njezino držanje. Otvorila sam usta, ali
mi je rukom ukazala da ne govorim. Mahnula sam zatraživši
račun.

— Mogle bismo nešto učiniti — odvratila je. — U
sjećanje na Evangéline i nju.

Pričekala je da mi konobar ponovno napuni čašu.

— Sjećaš se tipa koji je poštom slao bombe na
sveučilišta i u zrakoplovne tvrtke?

— *Unabomber?*

— Da. Što se točno zbilo?

— Od kraja sedamdesetih do početka devedesetih

Theodore Kaczynski ubio je tri i ozlijedio dvadeset devet osoba. Bio je meta jednog od najskupljih lovova na ljude u povijesti FBI-a. Kakve on ima veze s Obéline?

Izmanikiran nokat iskočio je u zrak. — Kako su ga na posljjetku uhvatili?

— Zahvaljujući njegovom proglasu. *Industrijsko društvo i njegova budućnost*. Tvrdio je da su bombe bile neophodne kako bi privukao pažnju na svoj rad. Htio je nadahnuti druge da se bore protiv potlačenosti koju olakšava tehnološki napredak.

— Da, da, ali *kako* su ga uhvatili?

— Sredinom devedesetih slao je pisma, između ostalog i bivšim žrtvama, tražeći da mu proglas bude tiskan u vodećim novinama. Svih trideset i pet tisuća riječi.

Verbatim. Ako to ne bude učinjeno, prijetio je pobiti još više ljudi. Nakon duge rasprave Ministarstvo pravosuđa je preporučilo da mu manifest bude objavljen. I *New York Times* i *Washington Post* učinili su to nadajući se da će doći do pomaka.

— I? — Izbacila je dlan u zrak.

— Kaczynskijev brat prepoznao je stil pisanja i obavijestio policiju. Forenzični lingvisti usporedili su uzorke teksta koje su zaprimili od brata i majke s proglasom Unabombera, te zaključili da se u oba slučaja radi o istom autoru.

— Eto. — I drugi je dlan izbacila u zrak.

— Što? — Nisam shvatila.

— To ćemo i mi učiniti. U sjećanje na Obéline. I Evangéline, naravno. Unajmit ćemo jezičara koji će usporediti pjesme u zbirci s pjesmama koje je Évangéline

pisala kao dijete. I tad ćemo je službeno proglasiti pjesnikinjom!

— Ne znam, Harry. Puno toga što je tada pisala bilo je tek odraz adolescentskog bijesa.

— Misliš da je mladi Kaczynski bio prokleti William Shakespeare?

Potrudila sam se ne djelovati sumnjičavo.

— Razgovarala si s Obéline o umorstvu Évangéline. Ne govorim francuski, ali sam vas slušala i znam što sam prepoznala u njezinom glasu. Krivnju. Užasnu, odvratnu krivnju koja ju izjeda. Cijeli njezin život bio je zastrašujući put krivnje, a samo zato što je skrivala činjenicu da je znala za sestrino ubojstvo. Ne bi li i ona htjela da to učinimo?

— Da, ali...

— Poznaješ li kojeg forenzičnog lingvistu?

— Da, ali...

— Dovoljno dobro da ga zamoliš da napravi usporedbu?

— Možda.

Spustivši obje ruke na stol, oslonila se na podlaktice i nagnula prema meni. — Obje su mrtve, i samo nam je ta knjiga preostala. Ne želiš li znati je li ju Évangéline napisala?

— Naravno da želim, ali...

— Pa da postane pjesnikinja s objavljenom poezijom, što je, uostalom, i htjela?

— Samo malo, ovo nema smisla. Pokušavaš reći da je ona pisala pjesme, a da ih je Obéline dala tiskati preko O'Connor House. Zašto bi upotrijebila ime Virginie LeBlanc? I zašto ne bi navela Évangéline kao autoricu zbirke?

— Možda je to morala skrivati od tog gada od supruga.

— Zašto?

— Do vraga, Tempe, ne znam! Možda nije htio da se uznemiruju duhovi.

— Misliš, njezino ubojstvo?

Kimnula je. — Znamo da je običavao mlatiti Obéline. Vjerojatno ga se bojala. — Prigušila je glas. — Misliš li da ju je i ubio?

— Ne znam.

— Vjeruješ li uopće da je mrtva? Hoću reći, gdje je tijelo?

Zamislila sam se. Doista, gdje je njezino tijelo? Račun je stigao. Provjerila sam računicu i potpisala.

— Postoji problem. Ako još uvijek imam njezine pjesme, što je doista upitno, nalaze se u Charlottei. Nemam ništa ovdje u Montrealu.

Usnice su joj se razvukle u osmijeh.

Kad se Harry odluči biti prepredena, ništa na svijetu ne može je navesti da se oda. Iako sam je nastavila propitkivati, nije mi ništa više rekla. S obzirom da uživa priređivati iznenađenja, znala sam da me i ovaj puta iščekuje jedno.

Za dvadeset minuta našle smo se u mojoj spavaćoj sobi, a čudni uzorci moje prošlosti gledali u nas. Prijateljice koje se drže pod ruku. Karta. Ubrus.

Ali nije se zadržala na toj stranici svaštare. Na idućoj je zalijepila tri predmeta: sitnu akadsku zastavu, francusku trobojnicu sa žutom zvijezdom; naljepnicu oslikanu perom; krem omotnicu s unutrašnjošću metalik boje, na čijoj je vanjštini pisalo *Evangéline*.

Podigavši preklop izvukla je nekoliko pastelnih listova i predala mi ih.

Sve oko mene odjednom je nestalo. Opet mi je bilo dvanaest. Ili jedanaest. Ili devet. Stajala sam do poštanskog sandučića, svjesna samo pisama u mojoj ruci.

Refleksno sam pomirisala papir. *Friendship Garden*. Dragi Bože, kako je moguće da se još uvijek prisjećam kolonjske vodice iz djetinjstva?

— Gdje si ih pronašla?

— Kad sam odlučila prodati kuću, počela sam prekopavati po kutijama. Prvo na što sam naletjela bila je naša stara zbirka romana o Nancy Drew. Pronašla sam pjesme ugrane u *The Password to Larkspur Lane*, što je i začelo svaštaru. Ova ružičasta mi se dopada. Pročitaj je.

I jesam.

I zagledala sam se u nedovršen predio Evangélineina
sna. Nije bila naslovljena.

*Late in the morning I'm walking in sunshine, awake
and aware like I have not been before. A warm glow
envelops me and tells all around,*

*»Now I am love!« I can laugh at the univers for he is
all mine.*

— Slušaj sad ovo.

Otvorivši ukraden primjerak poezije, pročitala je:

*»Laughing, three maidens walk carelessly, making
their way to the river.*

*Hiding behind a great hemlock, one smiles as others
pass unknowing*

*Then with a jump and a cry and a laugh and a hug the
girls put their Surprise behind them.*

*The party moves on through the forest primeval In a
bright summer they think lasts forever.*

*But not the one ailing. She travels alone and glides
through the shadows; others can not see her.*

*Her hair the amber of late autumn oak leaves, eyes the
pale purple of day clean.*

*Mouth a red cherry. Cheeks ruby roses. Young bones
going to ashes».²⁹*

²⁹ »Smijući se tri djeve bezbrižno hodaju probijajući se prema rijeci.
Skrivena iza visoke kukute, jedna se smije dok one ne znajući prolaze
A onda skokom i usklikom i smijehom i zagrljajem djevojke na
Iznenadjenje zaboravljaju.

Skupina nastavlja kroz šumu djevičansku Na osunčanom ljetu misleć' da
će zauvijek potrajati. Ali ne i boležljiva.

Sjedile smo u tišini, izgubljene u sjećanjima na četiri djevojčice koje su se smiješile životu i onomu što će im donijeti. Progutala je slinu. — Obje pjesme imaju isti prizvuk, zar ne?

Osjetila sam toliko duboku bol da sam pomislila da se nikad neću oporaviti. Nisam joj bila u stanju odgovoriti.

Zagrlila me. Osjetila sam kako joj se prsa podižu i kako naglo udiše.

Oslobodivši me iskrala se iz sobe. Znala sam da je pogođena Obélineinom smrću koliko i ja. Nisam bila u stanju pročitati druge pjesme. Odlučila sam odspavati. Sve odagnati iz glave. Ali bezuspješno. Dan se nastavio ponavljati u djelićima. Cormierov *memory stick*. Hippov bijes. Obélineino samoubojstvo. Évangélineina poezija. Kostur. Ile-aux-Becs-Scies.

Bec scie. Patka. Negdje duboko iz podsvijesti oglasio se šapat. Slabašan i nerazumljiv.

Najgore od svega, koliko god se trudila, u mislima sam mogla prizvati samo akvarel Evangélineinog lica. Poput nejasnog lica na dnu jezera.

Zar mi je sjećanje presahnulo jer sam ga tijekom godina prečesto posjećivala? Ili baš suprotno? U medicini govorimo o atrofiji — sušenju kosti ili tkiva uslijed njihove neuporabe. Je li Évangélinino lice isparilo iz istog razloga?

Uspravila sam se s namjerom da proučim fotke iz svaštare i posegnula za svjetiljkom, kad me pogodila uznemiravajuća pomisao. Zar prisjećanje na nju ovisi o

Ona se kreće sama klizeć' među sjenama; druge ju ne mogu vidjeti. Kosa joj je jantama poput hrastova lišća u kasnu jesen, oči blijedo purpurne k'o zora.

Usta poput višanja. Obrazi poput rubina. Mlade kosti pepeljaste.«

fotografskim podražajima? Zar su moja sjećanja oblikovana hirovitom igrom svjetla i sjene u točno određenim trenucima?

Vrativši se na jastuk pročistila sam misli i duboko posegnula u sjećanje.

Raskuštrane tamne koverče. Lagano spuštена brada. Nemarno zabacivanje glave.

Ponovno mi se iz podsvijesti oglasilo mučno ššš!...

Ten boje meda. Žućkaste pjegice na nosu izgorenom na suncu.

Neki komentar...

Blještave zelene oči.

I veza koja mi je promaknula...

Mrvicu prečetrta brada.

I ideja koja me proganja...

Udovi kao u vrbe. Lagane natruhe grudi.

Nešto u vezi patke...

I u tom sam trenutku utonula u san.

U osam ujutro nalazila sam se u uredu. Uslijedio je dan ispunjen prekidima.

Telefon mi je treptao poput prometne signalizacije na željezničkom prijelazu. Pregledala sam poruke, ali sam odgovorila samo na poziv Frances Suskind, morske biologinje pri McGillu. U potpunosti sam zaboravila na uzorak diatoma s tijela tinejdžerice pronađene u Lac des Deux Montagnes, Ryanovog trećeg trupla.

Javila se već na prvo zvono.

— Doktorice Brennan, baš sam vas namjeravala ponovno nazvati. Studenti i ja smo izuzetno uzbuđeni zbog otkrića!

— Podijelili ste to s njim?

— U pitanju su, naravno, diplomanti. Vaš nas je izazov ohrabrio.

Izazov? Ohrabrio?

— Poznato vam je područje limnologije?

— Diatomi imaju svoju klasifikaciju? — Trebalo je to zazvučati kao šala, ali nije se nasmijala.

— Diatomi su dio skupine Bacillariophyceae iz odjeljka Chrysophyta phylum mikroskopskih jednostaničnih biljaka. Jeste li znali da su pripadnici te skupine toliko mnogobrojni da predstavljaju najbogatiji izvor kisika u našoj atmosferi?

— Nisam.

Stala sam švrljati po papiru.

— Da vam pojasnim proceduru. Prvo smo prikupili dvanaest uzoraka sa svih sedam lokacija uzduž rijeke i oko Lac des Deux Montagnes, koje je, u stvari, dio rijeke, te L'Ile-Bizard, u blizini lokacije na kojoj je truplo pronađeno. Poslužili su nam kao kontrolni uzorci pri pregledavanju nakupina diatoma sa žrtve, odnosno onih koje smo izdvojili iz uzoraka kosti koje ste poslali.

— A-ha. — Nacrtala sam školjku.

— Na svakoj lokaciji skupljali smo uzorke iz različitih staništa. Riječno korito. Riječna obala. Obala jezera.

Nadodala sam spirale.

— Kontrolni uzorci sadržavali su devedesetosam različitih vrsta diatoma. Sve su nakupine slične, odnosno zajedničke su im mnogobrojne vrste.

Započela sam crtati pticu.

— Dominantne uključuju *Naviculu radiosu*, *Achnan*... Postoji više od deset tisuća vrsta diatoma.

Nagađajući da će se baciti na njihovo nabranje, odlučila sam je prekinuti. — Možda bismo to mogli ostaviti za izvješće.

— Naravno. Dakle, ovako... Manje važne vrste razlikuju se po svojoj prisutnosti, dok se dominantne vrste razlikuju po brojčanosti, što je za očekivati s obzirom na kompleksnost mikrostaništa.

Nadodala sam perje na rep.

— U osnovici, uzorci se mogu podijeliti u tri zone: stanište na sredini rijeke dubine preko dva metra sa srednjim protokom vode, plitko stanište na manje od dva metra sa sporim protokom vode, te stanište na riječnoj i jezerskoj obali, iznad razine vode.

Nadodala sam oko. I još perja.

— Možda bih trebala pojasniti način na koji obrađujemo podatke. Provodimo analizu kojom se utvrđuje prisutnost ovakvih nakupina kakve sam upravo opisala. — Proizvela je čudan zvuk koji sam protumačila kao smijeh. — Naravno, zato se i zove »analiza nakupina«!

Skicirala sam kljun.

— Kako bismo kontrolne uzorke usporedili s uzorcima sa žrtve, koristi se prijenosna funkcija zvana MAT, kojom se računa odstupanje uzorka uzetog sa žrtve od najbližnjeg kontrolnog uzorka primjenom određenog koeficijenta zvanog...

— Možemo li i tu kvantitativnu analizu ostaviti za izvješće?

— Naravno. Poenta jest da smo otkrili da diatomi iz uzorka kosti pokazuju veliku sličnost s uzorcima iz sredine rijeke i s obale jezera.

Spojena kožica na prstima.

— Spomenuta tehnika ukazuje da najveća analogija postoji s kontrolnim uzorkom prikupljenim pri dnu prilaza za čamce u Bois-de-L'Ile-Bizard, parku prirode, u blizini mjesta na kojemu je pronađeno tijelo.

Kemijska mi se zaustavila.

— U mogućnosti ste toliko precizno utvrditi izvor?

— Naravno. Zapravo, činimo sljedeće...

— Gdje se nalazi taj park prirode?

Zapisala sam.

— A što je sa šupljinom koštane srži?

— Na žalost, to je malo složenije.

U tom mi je trenutku konačno u potpunosti privukla pažnju. — Nastavite.

— Flora diatoma s vanjske površine slična je onoj u kosti. No, nismo pronašli diatome u samoj šupljini koštane srži.

— A to znači...?

— Da je uvijek riskantna interpretacija negativnih dokaza.

— Što se sve moglo dogoditi?

— Diatomi se mogu uvući u tijelo disanjem, gutanjem i udisanjem vode. Koji god bio inicijalni put, pod pretpostavkom da su dovoljno sitni, diatomi ulaze u tjelesne organe i koštanu srž. U otprilike trideset posto utopljenika pronalazi ih se baš tamo, u koštanoj srži. Javljaju se u značajno malenom broju, otprilike deset posto slučajeva, kad su u pitanju utapljanja u kadi ili nekom drugom obliku gradske vode.

— Jer se diatomi i druge nečistoće filtriraju u kućnoj vodi — pretpostavila sam.

— Naravno. Ako su prisutni, najvjerojatnije su došli iz kućnih pročišćaa. Ali to su jedinstvene i prepoznatljive vrste.

— A vi ih niste pronašli?

— Nismo ništa pronašli u šupljini koštane srži.

— Znači, moguće je da se žrtva utopila u obrađenoj ili filtriranoj vodi, a ne u rijeci?

— Moguće je. Ali dopustite da nastavim.

Koncentracija diatoma u koštanoj srži obično je proporcionalna s koncentracijom diatoma u mediju utapljanja. Ta koncentracija varira zbog prirodnog ciklusa cvijeća i izumiranja. U sjevernoj hemisferi procvat diatoma se događa u proljeće i jesen, stvarajući visoke razine u rijekama i jezerima tijekom ljeta. Zimi je razina uobičajeno najniža.

— Znači, žrtva se mogla udaviti u rijeci, ali prije sezonskog procvata.

— I to je moguće.

— A kad se dogodio taj sezonski procvat?

— U travnju.

Zapisivala sam do crteža.

— Udisanje vode je potrebno kako bi došlo do prijenosa diatoma — nastavila je. — Prijenos uspijeva jer su diatomi otporni na sluznicu respiratornog sustava i sposobni su se embolizirati iz cirkulatornog sustava u unutrašnje organe.

Znala sam na što smjera. — Krv mora cirkulirati kako bi diatomi ušli u koštanu srž.

— Naravno.

— Znači, možda žrtva nije disala kad je završila u vodi.

— I to je moguće. Ali upamtite, diatome se pronalazi samo u jednoj trećini svih slučajeva utapljanja.

— Zašto tako malen postotak?

— Iz mnoštva razloga. Spomenut ću glavna tri. Kao prvo, možda to ima veze s metodom prikupljanja. Ako u šupljini koštane srži nema diatoma, možda ih se jednostavno propustilo pri uzorkovanju. Drugo, žrtve koje hiperventiliraju i gube svijest pod vodom ili koje doživljavaju laringealni spazam mogu brže umrijeti, što vodi

k smanjenoj količini udahnute vode. Treće, kao što sam uvjerena da znate, relativno malena količina krvi utječe u kost i koštanu srž i protječe kroz njih, a u slučaju ove osobe, imala sam samo jedan uzorak kosti. Nije bilo uzoraka pluća, mozga, bubrega, jetre, gušterače.

— Kad mogu očekivati vaše izvješće?

— Upravo ga dovršavam.

Zahvalila sam joj i okončala razgovor.

Super. Cura se možda udavila u vodi, a možda nije.

Ako jest, to se moglo dogoditi u rijeci ili negdje drugdje.

Ali prilazište za čamce... Ta je informacija bila korisna.

Nazvala sam Ryana. Nije mi se javio. Naravno, na sudu je. Ostavila sam mu poruku.

Slušalica tek što se vratila na postolje, kad je telefon ponovno zazvonio.

— Ugodan dan, maco? — Muški glas. Engleski bez stranog naglaska.

— Tko je to?

— Nema veze.

U mislima sam pokušala spojiti glas s licem. Cheech, nasilnik iz Tracadie? Nisam bila sigurna. Izgovorio je samo dvije rečenice.

— Otkud vam broj?

— Lako te se može pronaći.

— Što želite?

— Mučiš se u borbi protiv kriminala?

Odbila sam nasjesti na provokaciju.

— Plemenito nastojanje. Štitiš građane ove pokrajine.

Negdje niže u hodniku oglasio se telefon.

— Ali ujedno opasan posao.

— Je li to prijetnja?

— Imaš lijepu sestru.

Želudac mi se stegnuo.

— Što mlađa seka radi dok se starija igra policajca?

Nisam ništa odvratila.

— I nju se lako može pronaći.

— Odjebi — odvratila sam i zalupila slušalicom.

Ostala sam sjediti neko vrijeme otpetljavajući

telefonsku žicu.

Cheech? Ako je to bio on, je li mi doista prijetio ili je samo seljačina s očajnim nastupom i previsokim mišljenjem o vlastitim čarima? Ne. Sigurno je u pitanju nečiji glasnik.

Zašto? Radi li za Bastarachea? I što je mislio pod tim »u ovoj pokrajini«? Gdje se točno nalazi?

Tko je?

Da nazovem Hippa? Nema šanse. Fernand Colbert!

Pametno, Brennannice! Colbert je bio policijski tehničar za elektroniku, i dugovao mi uslugu za roštilj-umak koji sam mu donijela iz Sjeverne Karoline.

Nazvala sam ga.

Kad se javio, pojasnila sam anonimni poziv. Obećao je provjeriti.

Spuštala sam slušalicu, kad mi je pogled pao na crteže.

Patka.

Školjka.

Zaboravi. Usredotoči se na trenutačne slučajeve.

Ryanove nestale žrtve: Kelly Sicard, Anne Girardin, Claudine Cloquet, Phoebe Quincy. I na pokojnice pronađene u Rivière des Mille Iles, Dorvalu, Lac des Deux Montagnes...

Patka...

Školjka...

Šapat mi se konačno probio iz podsvijesti nadglasavajući razmišljanja o nestalim i mrtvim žrtvama, Cheechu i svima drugima.

Odjurila sam u knjižnicu i izvukla isti atlas New Brunswicka koji sam konzultirala u subotu te ponovno otvorila kartu. Otok Sheldrake nalazilo se na ušću rijeke Miramachi.

Provjerila sam u engleskom rječniku.

*Sheldrake. Vrsta patki Starog svijeta roda Tadorna...*³⁰

Patka. Školjka. Sheldrake.

Otok pataka. Sheldrake Island.

Bec scie je vrsta patke!

Je li moguće da je Otok Sheldrake engleska verzija Ile-aux-Becs-Scies? Je li to ta poruka koja mi je uzrokovala kratki spoj u mozgu? Je li moguće da je lualica Jerryja O'Driscolla, Tom Jouns, nekadašnji arheolog, pronašao djevojčino tijelo na Otoku Sheldrake?

Vrativši se u ured priključila sam se na Internet, no prije nego se otvorila Googleova stranica, zazvonio mi je mobitel. Ovaj puta u pitanju je bila Harry.

— Jesi stupila u kontakt s lingvistom?

— Još ne.

Kad god je htjela izraziti nezadovoljstvo, jednostavno bi utihnula.

— Ali hoću.

— Kada?

³⁰ Posebice Tadorna tadorna (lat.) = Utva

— Danas ujutro.

Ponovno tišina.

— Odmah.

— Odlično.

— Što smišljaš?

— Ništa posebno. Iščitavam pjesme. Doista su predivne.

Zazvučala je potišteno.

— Sjećaš se kako smo znale kuhati kad bi mama potonula?

— Da.

— Hajdemo i večeras. Ti i ja.

— Tad si bila poprilično nasilna.

— Odaberi recept. Ja ću ti biti glavna pomoćnica!

— Nazvat ćeš lingvista?

— Nakon našeg razgovora.

— A što kažeš na ono jelo s piletinom i pire krumpirom koje smo znale spravljati?

— Savršeno!

— Hoće li me shvatiti u onom malom supermarketu na Sainte-Catherine?

— Ako budeš govorila engleski, a ne teksaški.

— Ći-ha!

— I... — Zastala sam. Da. — pazi se.

— Čega?

— Samo budi na oprezu.

Rob Potter je dovršavao doktorat iz antropologije, kad sam ja započela poslijediplomski studij na Sveučilištu Northwestern. Stariji i mudriji, znao je slušati i bio mi rame za plakanje, a da ne spominjem da su sve kolegice bile potajno zaljubljene u njega. I nevjerojatno ali istinito, prije nego se vratio akademskom radu, bio je *bona fide* rock zvijezda sedamdesetih. Pjevao je na Woodstocku, nosio

kožne jakne i šljokičave zlatne hlače pripijene za stražnjicu. Poznao je Hendrixa, Lennona i Dylana. Tvrdio je da se ostavio svjetala pozornice jer je za njega rock izgubio čari nakon što su Jimi i Janis umrli, te se radije smatrao ostarjelim profesorom nego ostarjelom ili mrtvom rock zvijezdom.

Dok ja prebirem po kostima, on proučava jezik usredotočujući se na njegovu upotrebu u raznim semiotičkim sustavima, modalitetima i kanalima. Jednom je pojasnio što to znači, a ja sam shvatila. Manje-više.

Trenutačno je radio na Sveučilištu Columbia. I njega su kao i mene u forenziku uvukli policija i odvjetnici u potrazi za stručnom pomoći.

Iako nismo surađivali na slučajevima, često smo se šalili na taj račun. Provjerila sam popis članova u Američkoj akademiji forenzičnih znanosti. Bio je naveden.

Nazvala sam ga i predstavila se.

— Baš sam razmišljao o tebi!

— Nisam kriva — odmah sam odgovorila.

— Što ako bi trebala biti?

— Onda jesam.

— Drago mi je da smo to razjasnili. S obzirom da si tako savjesna, bi li razmotrila poziciju programskog šefa sastanaka AAFS-a za iduću godinu?

— Mogu li razmisliti?

— Samo si ti u stanju dati takav odgovor.

— Razmislit ću.

— Pošteno. Što te muci?

— Moram te zamoliti za uslugu.

— Ne sve dok ne saznam koliko će me koštati.

— Bi li mogao analizirati dva primjerka poezije?

— Mogao bih.

— Bi li?

— Naravno. Sve za tebe. Želiš da izvučem demografske informacije o autoru, ili da testiram zajedničko autorstvo?

— Zajedničko autorstvo.

— Pojasni!

— Jednu je pjesmu napisala adolescentica, a autor druge je nepoznat.

— Nagadaš da je obje napisala ista osoba?

— Moguće je.

— Jasno ti je da te analize mogu potrajati.

— Čim ti bude zgodno. Ali moraš nešto znati...

— Da nisam još za bacit'?

— Da nije riječ o službenoj zamolbi.

— Što znači da neće biti plaćeno. Ili bih trebao zaboraviti na analizu nakon što ti je dam?

— Pa... oboje.

— Znači, neslužbena, tajna i besplatna usluga.

— Ja ću...

— O, platit ćeš, ne brini. Možda na idućem proputovanju kroz New York?

— Može. Vodim te na ručak!

— Dakle, da čujem...

— Neke pjesme se pojavljuju u zbirci koju je autorica sama izdala. Druge su napisane rukom.

— Ispričaj sve što je povezano s njima.

I jesam. O otoku Pawleys i Évangélineinom iznenadnom nestanku, o nedavnom putovanju u Tracadie, o Harrynoj zapljeni zbirke pjesama i O'Connor House. Izostavila sam samo da se Obéline ubila.

— Danas ću ti poslati materijal — nadodala sam.

— Započinješ s temom.

— Molim?

— S temom konferencije. Konceptualni okvir.

— Organiziranje programa AAFS-a je opsežan posao, Rob.

— Mačji kašalj.

— Isto kao da si mi u zadatak dao da, na primjer, preorem pustinju Mojave.

— Dopremiću ti umjetno gnojivo!

— Nisam ni sumnjala.

Nazvala sam Harry, dala joj njegovu adresu i predložila da pošalje paket FedExom iz Ulice de Maisonneuve. Bila je oduševljena novom misijom.

Potom sam se vratila računalu, ali se baš u tom trenutku pojavio Hippo. Njegovo namršteno lice nije ukazivalo da mi je oprostio, kao ni da je zaboravio što sam učinila. Opet sam se pripremila na negodovanje.

— Možda se ispostavi da imamo jednu nestalu osobu manje.

Nisam očekivala to čuti. — Kako to mislite?

Žvakao je žvakaću izbjegavajući moj pogled. — Stari Girardinove se sinoć ubio.

— Otac Anne Girardin? Malene iz Blainvillea? Oštro je kimnuo.

Sans³¹ gledanja u oči.

— Što se dogodilo?

— Bio je pijandura. U srijedu se naroljao, rekao frendu da je ubio svoju malu i da ju je zakopao u šumi. Tražio je suosjećanje jer ga je njezin duh navodno proganjao u snovima. Uvaženi građanin porazmislio je o tomu što mu je rekao i spopala ga je moralna dilema: biti vjeran prijatelju ili izvršiti građansku dužnost. Jutros mu je navratio u posjet i

³¹ Sans (franc.) = Bez

zatekao ga u kadi s Remingtonkom među nogama i mozgom na stropu.

— Majko božja...

Ispjunuo je žvakaću na dlan, ubacio dva antacida i zatvorio bočicu. — Pas je nanjušio nešto iza prikolice.

— Jeste li kontaktirali Ryana?

Kimnuo je. — Na putu je. Ustala sam.

— Hajdemo!

Girardinova je mrzila gomile i nije vjerovala strancima. Živjela je u prikolici miljama daleko od ičega.

— Usamljen život za desetogodišnju djevojčicu.

— Da. — Oči su mu se zadržale na cesti.

Ponovno sam bila na putu za Blainville. Ponovno me se izvještavalo u vezi djeteta čije bih truplo mogla uskoro iskopati.

— Mala je nestala '04. Adelaide, a to je mama, pokupila se šest mjeseci poslije. Girardin je ostao živjeti na istoj adresi.

— Čime se bavio?

— Građevinom. Većinom honorarnim poslovima.

— A gdje je Adelaide sada?

— Tražimo je.

— Živi negdje u blizini?

— Thunder Bay, Ontario. — Hippo je skrenuo. — Bez brige. Pronaći ćemo je.

Kako smo se približavali destinaciji, naseljenost je bivala sve rjeđa i rjeđa. Nekolicina kućica i pokretnih domova koje smo mimoišli izgledale su kao da ih je netko preslikao iz filma *Oslobađanje*.

Prikolica Girardanovih bila je pravokutna kutija mat žute boje s ukrasima boje bundeve. Improvizirani trijem bio je pričvršćen čavlima oko ulaza. Na njemu se nalazio

hladnjak boje avokada i narančasti naslonjač s ispupčenim punjenjem.

Dvorište je bilo pretrpano uobičajenim smećem: stare gume, zahrđale bačve, plastično pokućstvo, kostur kosilice. Među njima su se isticali prikolica za brod i prastari Mustang.

Vozilo ekipe za očevid već je bilo tu, kao i mrtvozornikov kombi. Chenevier i Pasteur. Sylvain i Mia, ženka collieja koja otkriva trupla. Ryan.

Bilo je vruće, vlaga gotovo istovjetna kiši.

*

I ponovila se potraga za Kelly Sicard, samo ovaj puta s tužnim i drukčijim ishodom.

Sunce je bilo na zalazu, kad smo konačno izvadili maleni zavežljaj. Svjetlosne zrake probijale su se kroz lišće bacajući čudne oblike na plitku jamu, šperploču i vreću od 200 litara. Grob nije bio iznenađenje. Prethodno smo pod prikolicom pronašli na po praznu vreću živog vapna i lopatu s dugačkom drškom.

I Mia je poludjela.

Tuđi su me pogledi pratili, kad mi je oštrica probila plastiku. Iz vreće se proširio slatki miris truleži, kao da je u pitanju natrula vegetacija.

Usamljeno kreštanje vrane razbilo je tišinu.

Malena je bila zakopana u ružičastim trapericama na cvjetni uzorak, ružičastoj jakni s kapuljačom, ružičastim cipelicama. Narančaste kikice još uvijek su se držale za lubanju, zapečene zemljom, izgubivši sjaj nakon smrti. Zubi su joj bili u stadiju prijelaza iz dječje u odraslu dob.

I svi smo se prisjetili fotke. I policijskog izvješća koje je podnijela majka.

Nitko nije rekao ni riječ. Nitko nije ni morao.

Znali smo da smo je pronašli.

Zamolila sam Ryana da me odveze u labos. Rekao je da je to suludo; da obdukcija može pričekati do ponedjeljka. Tata je mrtav i možda će potrajati prije nego pronađu mamu.

Nema veze. Bližu rodbinu neće moći izvijestiti bez službene identifikacije. Kao majka, znala sam kakva tjeskoba svakodnevno proganja Adelaide Girardin. Htjela sam biti spremna.

Hippo je ostao kako bi pomogao Chenevieru i Pasteuru obraditi prikolicu. Putem u labos nazvala sam Lisu, obdukcijску tehničarku.

Pristala je ostati prekovremeno. Zamolila sam je da provjeri raspoložemo li zubnim kartonom Anne Girardin te da nazove Marka Bergerona, odontologa LSJML-a.

Potom sam se javila Harry te ju izvijestila što se dogodilo, i rekla da će naš kulinarski poduhvat morati pričekati. Upitala me kad ću doći.

Kasno. Uopće mi se nije dopalo što je tako često ostavljam samu. Što ako su ona dvojica koji su se raspitivali u vezi stana zainteresirani za nešto drugo? Što ako je anonimni poziv doista prijetnja?

Ponudila se da ode po gotovu hranu, čim joj javim da sam gotova. Zahvalila sam i podsjetila je da pri svakom izlasku uključi alarm.

Mogla sam zamisliti kako koluta očima.

Odmah po dolasku u mrtvačnicu dočekalo me tijelo malene.

Dodijeljen joj je broj LSJML#57836-07 i napravljene su rendgenske snimke zubala.

Ljudi vjeruju da živo vapno ubrzava raspad tijela, ali to nije točno. Kalcijev oksid samo prikriva miris truleži, a njegovo prisustvo odbija strvinare. No, tkivo će se s vremenom raspasti. Iako životinje nisu oštetile posmrtnu

ostatke, preostao je kostur i nešto kose, i više uopće nije bilo mekog tkiva.

Lisa je fotografirala natrulu odjeću koju sam skidala i rasprostirala na pultu. Jakna s kapuljačom. Traperice. Sportski grudnjak najmanje veličine s proširivim košaricama, Pamučne gaćice s uzorkom na Barbie.

Unatoč tuzi i umoru dobro mi je išlo, sve dok me donje rublje nije shrvalo. Barbie i grudnjak. Prečke na igralištu i ruž. Dijete na početku ženstvenosti. Prizor je bio dirljiv.

— Sva sreća da je gad mrtav, zar ne? — Lisa me pogledala s tugom u očima. Znala sam da je i njoj mučno.

— Da...

Usredotoči se, pomislila sam namještavajući kosti na obdukcijском stolu. I tako je ona nastavila fotografirati, a ja pregledavati posmrtnu ostatku.

Obilježja lubanje i lica ukazivala su da je u pitanju bjelkinja.

Srastanje ramusa s jedne i stidne kosti ukazivala je da je prešla osmu godinu života. Nedostatak sitne okrugle kosti u podnožju palca, takozvane sezamoidne kosti, ukazivao je na prepolnu zrelost, a razvoj dugih kostiju pak na raspon od devet do deset godina.

Procjena spola ne može biti precizna, kad su u pitanju djeca. Iako su odjeća i kikice ukazivali da je u pitanju ženski spol, nisam specificirala taj dio biološkog profila.

Bergeron je nazvao, dok sam unosila posljednje zabilješke. Nalazio se na katu i sa sobom imao njezin karton. Rendgenske su se snimke poklopile.

No, to nije bilo iznenađenje.

Bilo je gotovo deset kad sam konačno stigla kući. Nakon što sam se istuširala, Harry i ja smo pojele tajlandsku

hranu kupljenu u restoranu na uglu, a onda sam joj se ispričala i povukla na spavanje. Shvatila me i nije forsirala.

Ponovno mi se mozak odupirao snu, a kad sam konačno uspjela usnuti, utonula sam u krajolik nepovezanih slika. Anne Girardin. Evangéline. Kostur s Otoka Sheldrake. Hippova mala. Otok Pawleys. Ryan.

U jednom sam se trenutku probudila i provjerila koliko je sati. Dva i četrdeset. Zažmirila. Ponovno provjerila. Tri i deset. Tri i pedeset.

U četiri sam odustala. Odbacivši prekrivač otišla sam u kuhinju i spravila si šalicu jasminovog čaja. Pokrenula sam laptop i bacila se u potragu. Otok Sheldrake.

Zora je obasjala roletu kad sam se konačno naslonila leđima.

Zapanjena. Zgrožena.

I saznavši dvije stvari.

Otok Sheldrake je doista Ile-aux-Becs-Scies. Hippova je mala umrla na zastrašujući način.

26.

Pretpostavljam da mi je nedostatak sna pomutio razmišljanje. Ili je možda u pitanju bio Peteov ranojutarnji poziv u vezi povoda za rastavu. Predaja službenog zahtjeva za rastavom. Nesposobnost mlade Summer da sredi catering.

A možda i Hippova šokantna vijest.

Svaki puta kad se osvrnem na te događaje, zgrozim se u sebi i sa sumnjom upitam jesam li mogla bolje postupiti.

Nakon razgovora s Peteom probudila sam Harry i pojasnila što sam saznala preko interneta. Potom sam joj se ispričala što je ponovno moram napustiti.

Moram se uvjeriti, rekla sam.

Možda smo onda na nuli, odvrtila je.

Znam, potvrdila sam.

Otišla je u kupovinu, ja u labos.

Obrada kostura potrajala je samo sat vremena jer mi se sada nova dijagnoza učinila posve očiglednom. Kako sam mogla biti toliko glupa u vezi lezija?

Riječ je bila o nečemu užasnom, s posve drugog mjesta i iz posve drugog doba, rekla sam si, a ne o nečemu što se zbiva u dvadesetostoljetnoj Sjevernoj Americi.

Istina. Ipak, jadan argument.

Kad sam obradila kosti, pokrenula sam računalno i pripojila se na internet želeći se u potpunosti oboružati za razgovor s Hippom. Baš sam zatvarala web pretraživač, kad mi je sandučić elektronske pošte dojavio da sam zaprimila novu poruku.

Dobiti vladin ured vikendom uzaludno je koliko i pokušati dobiti Papu na Uskršnje jutro. Radoznalo se pitajući tko mi je poslao mail u subotu, otvorila sam inbox.

Nisam prepoznala pošiljatelja:

watching@hotmail.com.

Čim sam otvorila poruku, prošli su me ledeni trnci.

Temperance:

Staring your severed head in the face...

Death. Fate. Mutilation.³²

Ispod teksta bila je ubačena slika.

Četvrtak navečer, Harry i ja s leđa, osvijetljene iznad ulaza u Milos's. Bez daha sam se zagledala u fotku. Ne od šoka što sebe vidim, niti zato što me netko promatrao. Nešto nije bilo u redu. Nešto nije bilo kako treba na slici.

A onda sam shvatila.

Njezina je glava bila na mojem tijelu, moja na njezinom.

Pogled mi je odlebdio do rečenice otisnute italikom.

Poezija? Stihovi?

Ponovno sam pretražila web utipkavši posljednje tri riječi. Svi linkovi uputili su me na isti izvor.

Death je bio naziv heavy metal benda koji se oformio 1983. a raspao 1999. godine. Njegova osnivača, Chucka Schuldinera, smatralo se ocem žanra heavy metala. 1992. objavili su album *Fate*, na kojemu je postojala singlica *Mutilation*.

³² Death. Fate. Mutilation, (engl.) = Buljeći u tvoju odsječenu glavu... Smrt. Sudbina. Sakaćenje

Kad sam otvorila stihove, puls mi se vinuo u nebesa.
Prepoznala sam rečenicu iz poruke i refren koji se
neprestano ponavljao:

*You must die in pain. Mutilation.*³³

Isuse Bože! Gdje je Harry?

Pokušala sam je dobiti na mobitel, ali uzalud. Ostavila
sam poruku: javi se!

Tko je taj ljigavac koji se skriva iza adrese
watching@hotmail.com?

Uslijedila je istovjetna instinktivna reakcija kao i na
telefonski poziv.

Cheech?

Pa isti niz pitanja.

Udvaranje alfa mužjaka? Prijetnja? Čemu? I potom
nalet bijesa.

Duboko udahnuvši otipkala sam broj Fernanda
Colberta. Odmah se javio.

— Radiš subotom? — upitala sam.

— Čeka me instalacija prislušnog uređaja.

Znala sam da je bolje ne upitati za pojedinosti. —

Nadam se da ti se zbog moje zamolbe ne nagomilavaju drugi
poslovi.

— *Mais non*. Osim toga, opet mi treba roštilj-umak.

— Jesi li imao sreće s tragom?

— Da i ne.

— Tako znači.

— Da ti pojasnim. Telefonske tvrtke prate sve pozive
vezano za fiksni broj, s mogućim izuzetkom poziva unutar
jedne te iste centrale. Isto vrijedi i za mobitele.

— To je ono »da«.

³³ Moraš umrijeti u bolovima. Sakaćenje

— Tako je. Ovako funkcionira poziv mobitela na fiksni. Otipkaš broj, a on stupa u kontakt s najbližim odašiljačem i služeći se pritom istom tehnologijom kao *caller ID*³⁴, kao da kaže: »Ja sam broj Tempe Brennan i želim nazvati 1-2-3-4-5.« Odašiljač odašilje poziv u MTSO, središnji ured za pozive iz mobilne telefonije, koji ga povezuje sa sustavom fiksne telefonije. Pratiš me?

— Zasad. Imam osjećaj da sad dolazi ono »ne«.

— Spomenuti centar povezuje te s glavnom centralom u sustavu fiksne telefonije, koja odašilje poziv do glavne centrale koja poslužuje tvoju destinaciju. Od tamo tvoj poziv biva usmjeren do lokalne centrale i potom do ciljanog telefona.

— Pri svakom koraku tvoj se telefon identificira i registrira, jer svi koji dođu u dodir s njim žele naplatiti tu uslugu. Tako tvoj broj nije samo povezan s tobom već i s tvojim otpremnikom. Najbolje od svega jest da se sve informacije vezano za tvoj broj ne čuvaju na jednom mjestu i da ih tvrtke ne žele odati bez sudskog naloga i pokrića troškova za njihovu provjeru.

— Druga stvar jest činjenica da neki bežični operateri ne zahtijevaju ikakve osobne podatke, a kamo li tek točne, kako bi omogućili pokretanje usluge.

— I svaka budala može kupiti jeftini mobitel u najobičnijem dućanu.

— Tako je. Posjedovanje telefonskog broja nije od pomoći ako ne znaš tko posjeduje telefon.

— Moja budala je zvala s mobitela kupljenog u Wal-Martu — pretpostavila sam.

³⁴ Caller ID (engl.) = Prikaz broja pozivatelja

— Ili Costcu ili Kmartu ili Pop's Dollarami. Ako je doista važno, mogli bismo saznati gdje je mobitel bio kupljen, a onda provjeriti nadzorne kamere dućana, i možda tako uhvatiti tipa.

— Ne. To je u ovom trenutku malo ekstremno. Ali imam još jednu zamolbu.

— Za sanduk umaka!

— Dogovoreno.

Opisala sam mu e-mail, ali ne i sadržaj.

— Isti kreten?

— Ne znam. Vjerojatno.

— Prijeti ti?

— Ne otvoreno.

— Ako je tip toliko prepreden s mobitelom, vjerojatno je beskorisno pokušati ga pronaći putem e-maila.

— Nekako sam očekivala da ćeš mi to reći.

— Možda je, recimo, u pitanju sljedeći scenarij: vozika se s laptopom opremljenim bežičnom karticom, kojom pronalazi mreže i čim naleti na nezaštićenu, pokreće adresu na Hotmailu unoseći lažne informacije. Potom šalje e-mail poruku, isključuje laptop i odlazi.

— Moguće je jednostavno sjediti u autu i koristiti se tuđom bežičnom mrežom?

— *Oui*. Vlasnik izvorne IP adrese vjerojatno nema sustav praćenja koji bi pokazao da se mrežom koristi još netko. Neki to *geekovi* rade iz zabave. Nazivaju to *wardriving*, makar pritom i pješačili. Motaju se naokolo u potrazi za nezaštićenim bežičnim mrežama. Znaju čak napraviti antene iz limenki Pringlesa i nabaviti kemijske koje bljeskaju zelenim svjetlom kad se zatekneš na devedeset metara od signala.

Super. Još jedna briga više.

— Moguć je još jedan trik — nastavio je. —

Mnogobrojni hoteli imaju bežične mreže koje ne zaštićuju kako ne bi morali obučavati goste kako se priključiti putem SSID-a, odnosno *Service Set Identifier*-a³⁵, koji može biti duljine čak trideset i dva znaka. Kad je u pitanju zatvoren sustav, korisnik mora upotrijebiti lozinku, ali kad je u pitanju otvoren sustav, SSID se prenosi svim bežičnim napravama u dometu. Znači, ako skrenete na parkiralište između dvaju hotela u zračnoj luci, vjerojatno se potpuno anonimno možete priključiti na njihovu bežičnu mrežu.

— Što je obeshrabrujuće!

— Da, ali i primamljivo.

Zahvalivši mu se, prekinula sam vezu. U redu. Vrijeme je da uključim Ryana. No, umjesto toga nazvala sam Hippa.

Odmah se javio. Toliko o vikend-odmoru u glamuroznom svijetu policije.

— Imam vijesti u vezi kostura iz Rimouskija.

— Da? Ja sam toliko dugo već zakopan u te vražje ormariće da mi je Gastonov problem ispario iz glave.

— Agent Tiquet nabavio je kosti od braće Whalen, koji su ih kupili u zalagaonici Jerryja O'Driscolla u Miramichiju, koji ih je pak otkupio od Toma Jounsa, koji tvrdi da ih je iskopao na indijanskom groblju.

— Kao da je u pitanju igra lovice. — Učinilo mi se da žvače karamelu.

— O'Driscoll je rekao da se groblje nalazi na otoku. Pronašla sam ga. L'Ile-aux-Becs-Scies ispisano je na djevojčinoj lubanji.

— Da, sjećam se da ste me pitali o značenju riječi *becs scies*.

³⁵ Naziv bežične mreže

— Ile-aux-Becs-Scies je danas poznat kao otok Sheldrake.

Izgovorio je nešto nerazgovijetno.

— Jedete karamele?

— Da.

— U pitanju je otok površine trideset i dva jutra, smješten na rijeci Miramichi, oko osam milja istočno od Chathama. Početkom devetnaestog stoljeća služio je kao karantena za tek pridošle imigrante. 1844. vlada New Brunswicka pretvorila ga je u koloniju gubavaca.

Žvakanje se zaustavilo. — Molim?

— U pokrajini se pojavila guba.

— Ono kao u Bibliji? Ljudima su otpadali prsti na rukama i nogama?

— Kod nekih, da. Gubu uzrokuje bacil *Mycobacterium leprae*. Danas se zove Hansenova bolest.

— U New Brunswicku je bilo gubavaca?

— Da, Hippo. U New Brunswicku.

— Kako to da ja nisam čuo za to?

— Zato što gubu prati velika stigma, a u to doba bilo je još gore. Mnogi su govorili da su gubavci sami navukli bolest na sebe svojim poročnim i nečistim životom. Cijele su obitelji bile protjerivane, a ljudi nevoljko govorili o tome. Kad bi pak progovorili, nazivali bi je *la maladie*.³⁶

— Kad se to dogodilo?

— Prvi su se slučajevi javili oko 1820. Tijekom iduća dva desetljeća sve je više i više ljudi obolijevalo, isprva u okviru obitelji, a poslije i među susjedima. Kad ih je umrlo sedmero, Ured za javno zdravstvo spopala je panika.

— Zafrkavate me!

³⁶ La maladie (franc.) = (Ona) bolest

— Ne zaboravite da je guba jedna od bolesti koje se ljudi najviše boje. Tisućama je godina prisutna, uzrokuje unakaženost, i sve do 1940-tih za nju nije bilo lijeka. Tad nitko nije ni znao je li zarazna.

— Pa je'l je?

— Da, ali ne zna se kako se točno prenosi. Dugo vremena zaraza se pripisivala dugotrajnom kontaktu bolesnih i zdravih osoba, a danas većina istraživača smatra da se bakterija prenosi kapljičnim putem poput tuberkuloze.

— Znači, *onda jest* opasno biti među gubavcima?

— Guba nije ni smrtonosna ni visoko zarazna bolest. U pitanju je kronično stanje koje mogu razviti samo osobe s genetskom predispozicijom, vjerojatno oko pet posto čovječanstva. Ali to nije bilo poznato u devetnaestom stoljeću.

— Pa su protjerali ljude?

— 1844. vlada New Brunswicka donijela je zakon koji je nalagao izolaciju svakoga sa simptomima. Pokrenuto je liječničko tijelo koje je imalo dopuštenje posjećivati, pregledavati i odvoditi sve one za koje bi se posumnjalo da su zaraženi. Otok Sheldrake je odabran kao lokacija njihova smještaja, jer je na njemu bilo svega nekoliko poluruševnih zdanja.

— Kao ono mjesto na Havajima.

— Molokai. Da, samo što je Sheldrake bio u gorem stanju. Bolesnici su tamo ostavljani bez hrane, s tek priručnim skloništem i bez gotovo ikakve liječničke skrbi. Kolonija je postojala pet godina i od trideset sedam zaprimljenih pacijenata, petnaest ih je umrlo i sahranjeno na otoku.

— Što se dogodilo ostatku?

— Šačica ih je pobjegla. Jedan među njima bio je desetogodišnji dječak. Barnabe Savoie. Njegova me priča

gotovo rasplakala. Užasnuto, dijete je pobjeglo s Sheldrakea u jedino poznato utočište — kući. No, oduzeto je ocu pod prijetnjom oružjem, zavezano užadi i vraćeno na otok.

— I djecu su tamo ostavljali?

— U velikom broju. Čak su se i bebe tamo rađale.

— *Crétaque!* A ti koji su zbrisali na posljetcu su bili uhvaćeni?

— Većina ih je bila vraćena na otok. Nakon toga nametnuta su najgora moguća ograničenja. Svi su bili smješteni u jednu zgradu koja je ograđena, i mogli su izaći samo na svježi zrak i vježbu. Unajmljen je i čuvar kako se nitko ne bi ogriješio o pravila.

Pred očima mi je zabljesnuo prizor djece unakaženih lica i prstiju obmotanih u krpe, kako kašlju i plaču za majkama. Odagnala sam ga iz glave.

— A drugi? Oni koji su preživjeli?

— Nisam sigurna što im se dogodilo. Još ću malo istražiti.

— Kakve to veze ima s Gastonovim kosturom?

— Mala je imala gubu.

Uslijedilo je šuštanje. Pretpostavila sam da premješta slušalicu na drugo uho razmišljajući o mojim riječima.

— Želite reći da je umrla prije stotinu i šezdeset godina?

— Izgleda da jest.

— Znači, onda je i to riješeno.

— Poznajem arheologinju na UNB-u³⁷ u Frederictonu.

Čim posmrtni ostaci dobiju službenu otpusnicu, nazvat ću je
Prvo se začuo tresak, a onda i glas iz pozadine.

³⁷ UNB ili University of New Brunswick (engl.) = Sveučilište New Brunswicka

— Samo malo.

Prigušeni glasovi. Prislonio je mobitel na prsa. Kad se ponovno javio, zvučao je nabrijano. — Jeste tamo?

— Da.

— Nećete povjerovati!

— Netko nam je sredio omiljenog fotografa!

— Cormiera?

— Tijelo je uočeno rano jutros iza nekog skladišta u blizini Marché Atwater. Dva metka u potiljak. Ryan se upravo vratio s poprišta. Kaže da je ubijen na drugoj lokaciji, a tamo odbačen. Navodno odmah nakon ponoći.

— Isuse, možete mi ga dati na telefon?

— Da. Samo malo.

Ponovno je uslijedilo šuštanje, nakon čega se javio.

— Kakav prevrat!

— Da.

— Od silne strke vezano za iskapanje Anne Girardin, zaboravila sam ti reći da sam se čula s doktoricom Suskind.

— A-ha. — Učinilo mi se da me ne sluša.

— Suskindova je morska biologinja pri McGillu.

Iznijela je komplicirana opažanja u vezi slučaja iz Lac des Deux Montagnes.

— Sažmi ih.

— Pronašla je diatome na vanjskom dijelu kosti, ali ne i u šupljini koštane srži.

— A to znači?

— Ili je djevojka bila mrtva kad je bačena u rijeku, ili se utopila negdje drugdje u obrađenoj vodi, ili se utopila prije travnja, ili je hiperventirala i brzo umrla, ili tehnika koju su primijenili ima mana.

— Super.

— No, ipak je saznala nešto korisno. Nakupine diatoma pronađene na tom mjestu najviše odgovaraju kontrolnom uzorku prikupljenom u podnožju pristaništa za čamce u blizini L'Ile-Bizarda, parka prirode nedaleko od mjesta gdje je tijelo izvučeno.

— Daj ponovi.

Ponovila sam.

— Možda je to mjesto na kojemu je žrtva završila u vodi — odvratio je.

— Ili mjesto gdje se tijelo zadržalo neko vrijeme. Jesi li što saznao vezano za njezin identitet?

— Odaslao sam agencijama zamolbu za pretragom baze nestalih osoba u potrazi za bjelkinjom miješanog bjelačko-indijanskog ili bjelačko-azijskog podrijetla. Još ništa ne znam.

— Jesi li imao uspjeha u lociranju Adelaide Girardin?

— Raspolažemo s nekoliko tragova. Ali sada Cormier stupa na scenu. Slučaj je meni dodijeljen s obzirom da je bio upetljan u nestanak Pheobe Quincy.

— Jesi li izvijestio njezine?

— Ne. Ne veselim se tomu. Cormier je bio jedino čime smo raspolagali, ali dobra je vijest da nam njegovo ubojstvo omogućava da zadržimo *memory stick*. Više nam ne treba nikakav prokleti sudski nalog.

Otvorila sam usta s namjerom da odgovorim, a onda zastala.

Prepoznao je moje oklijevanje. — Što je?

— Već si pretrpan poslom.

— Reci.

— Možda nije ništa u pitanju.

— Ja ću to procijeniti.

— Spomenula sam Hippu, a onda pomislila da bi možda i ti trebao znati.

— Planiraš mi to reći u skoro vrijeme? — Dovoljno prijateljskim tonom.

Opisala sam anonimni poziv u labos, te e-mail koji je sadržavao fotku i stihove grupe Death.

— Fernand Colbert nije uspio ući u trag pozivu, niti je optimističan u vezi e-maila.

— Misliš da je u pitanju jedan od dvojice nasilnika koji su vam visjeli za vratom u Tracadie?

— A tko drugi?

— Istina je da znaš razjariti ljude.

— Trudim se.

— I ide ti.

— Hvala.

— Pusti to meni.

— Heroju moj.

Iako je to trebalo zazvučati smiješno, ni on ni ja nismo se nasmijali.

Nova tema.

— Riješila sam slučaj Hippove male — nadodala sam nesvjesno se koristeći nadimkom.

— Hippove male?

— Slučaj kostura koji je konfiscirao mrtvozornik u Rimouskiju. Onaj koji je uznemirio Hippova prijatelja Gastona.

— Da?

— Kostu su vjerojatno stare.

— Znači, ipak nisi izgubila žicu.

— Ne, i kad budeš imao vremena, izvijestit ću te u detalje. A može i Hippo.

— Jeste se izljubili i izmirili?

— Nije tip koji dugo zamjera nekomu.

— Nego koji odmah razrješava stvari i ide dalje?

Zdrav stav!

— Da.

Ponovno je s druge strane uslijedila neugodna stanka.

— Reci mu da ću vam sutra pomoći u vezi

Cormierovih dosjea.

— A ja ću tebe izvijestiti čim saznam nešto u vezi onih nasilnika iz Tracadie.

I učinio je to. Brže nego što sam očekivala.

U nedjelju ujutro dugo obećana kiša na posljetku se spustila.

Probudilo me njezino slijevanje niz okna spavaće sobe i dočekaao iskrivljen pogled na dvorište i panoramu grada. Vjetar je mlatarao granama nabijajući povremeno lišće u mrežu i glasajući se nježnim zveckanjem.

Harry je spavala, a ja se uputila prema Cormierovom studiju.

Dok sam se vozila gradom, brisači su cvilili i ujednačenim ritmom čistili vjetrobransko staklo, dok su ih moje misli oponašale. *Cormier* — mrtav. *Cormier* — mrtav. *Cormier* — mrtav.

Nisam znala koji je povod bio njegovom ubojstvu. Znala sam samo da to nikako nisu dobre vijesti.

Uvukavši se do rubnika na Rachelovoj, nabacila sam kapuljuču trenirke i pojurila. Vanjska vrata bila su otključana, a smotani primjerak *Le Journal de Montréal* pridržavao je unutarinja. Prepostavila sam da je Hippo već došao.

Otresajući kosu prešla sam prljavo predvorje i mimomišla znak obješen na vratima zubne ordinacije doktora Brigaulta. *Fermé*. Zatvoreno.

Krenula prema prvom katu. Zbog nevremena stubište se doimalo smrknutije i opasnije nego tijekom prethodnog posjeta, a neuhvatljiv vjetar sablasno ja zavijao njime.

Kako sam se sve više penjala, uski prolaz bivao je sve mračniji i mračniji. Zaustavila sam se kako bi mi mozak upio pojedinosti. Svega nešto svjetla probijalo se iz prizemlja.

Podigla sam pogled. Ogoljena žarulja visoko na zidu nije radila.

Skrećući nagnula sam se preko ograde i bacila pogled prema žarulji na prvom katu. Ista stvar.

Nestanak struje uslijed nevremena?

Čim sam to pomislila, načula sam nečije kretnje.

— Hippo?

Ništa.

— Jeste to vi, Hippo?

Ponovno ništa.

Izoštrenih osjetila stigla sam na plato prvog kata. Vrata Cormierova studija bila su odškrinuta. Olakšanje. Naravno, negdje je odostraga i ne može me čuti!

Rastvorivši ih ušla sam u stan. Sjene su plesale po zidovima svjedočeći poigravanju vjetra s granama i telefonskim linijama. Osvijetljen nevremenom i ispunjen tišinom, stan je djelovao sablasno. Krenula sam hodnikom.

No, čim sam zakoračila u kuhinju, prošli su me trnci. Brojke na mikrovalnoj blještale su zelenom bojom. Znači, ima struje! Obrisala sam vlažne dlanove o traperice. Zašto je onda hodnik u mraku? Zar je netko poskidao žarulje?

Oprezno dišući osluhnula sam. Vjetar. Naleti kiše o klima-uredaj ugrađen u prozor na drugom katu. Otkucaji vlastitog srca. I posve drukčiji zvuk. Nečije nestrpljivo rovanje.

Bešumno sam nastavila hodnikom, sve dok nisam ugledala rastvorena vrata kupaonice. Prizor me naveo na čučanj. Drhtavim prstima oslonila sam se o zid.

Muškarac. Okrenutih leđa i raširenih nogu, gleda u nešto u rukama. I nije Hippo.

Prošli su me trnci.

Vjetar se vani silovito okomio na zgradu tresući prozorima i noseći metalni predmet cijelom duljinom Rachelove. Podna daska pod mojim nogama odjednom je zaškripala.

Hladni adrenalin šibnuo mi kroz tijelo. Bez razmišljanja djelomično sam se uspravila i pojurila unatrag. Prebrzo. Petom sam zahvatila poderani rub saga i pljusnula koliko sam duga i široka.

Linoleumom kupaoalice odjeknuli su koraci.

Na brzinu sam projurila opcije. Da potrčim i pokušam pobjeći? Da se zaključam u spavaćoj sobi i pozovem u pomoć?

Imaju li vrata brave?

Na osvrćući se na više centre, noge su same donijele odluku. Briši!

Pojurila sam niz hodnik. Kroz studio. Van kroz vrata. Na trenutak tišina, a onda odjednom tutnjanje koraka. Nalazila sam se na prvoj stubi, kad mi se nešto masivno zabilo u leđa.

Osjetila sam kako me čupa za kosu i glava mi se trznula unatrag. Neupaljena žarulja projurila mi je mimo očiju. Namirisala sam vlažni najlon. Masnu kožu. Mišićave ruke priljubile su mi laktove uz tijelo. Pobunila sam se.

Stisak je još više očvrsnuo.

Zamahnula sam nogom unatrag i udarila u potkoljenicu. Ponovno je savila u koljenu.

Jedna strana škripca se oslobodila. Uslijedio je snažan udarac u sljepoočicu.

Krhotine bijelog svjetla zaplesale su mi pred očima.

Progundavši napadač me podigao. Stopala su mi se odvojila od saga. Potom me naglo okrenuo i gurnuo.

Rukama mlatarajući posrnula sam unatrag. Glava mi je poskakivala dok su mi kralješki klizili o stube. Zaustavila sam se u prizemlju, obraza priljubljenog za sag.

Ostala sam ležati. U glavi mi je ključalo, u nogama gorjelo. A onda, kroz zveckanje u ušima, načula sam prigušen zvuk. U predvorju? Ili samo u glavi?

Za nekoliko sekundi, ili možda nekoliko sati, više sam osjetila nego načula novi zvuk. Koraci su se kretali prema meni. Ubrzani i nespreni.

Kroz maglicu sam prepoznala metalni glas. Obraćao mi se.

Uspravila sam se. Naslonila ramenima na zid. S mukom udahnula. Osjetila pritisak o stražnji dio vrata. Obočila glavu ponizno poput krpene lutke. I cijelo mi se biće usredotočilo na jednu očajnu pomisao: *Diši!*

Glas nalik zujanju komarca ponovno mi se obratio, riječi izgubile u ušima. *Diši!*

Silueta je kleknula do mene. Ruka me uhvatila za rame. *Diši!*

Grč u plućima polako je popustio. Udahnula sam. Zujanje u ušima se povuklo.

— Doktorice, jeste dobro? — Hippo. Zabrinuto. Odmahnula sam glavom.

— Želite da...

— Dobro sam — odvratila sam prigušeno.

— Pali ste?

— Gurnuo me.

— Netko vas je gurnuo?

Kimnula sam. Osjetila podrhtavanje pod jezikom. Progutala slinu.

— Gdje?

— U Cormierovom studiju.

— Tip je još uvijek tamo?

— Mislim da nije. Ne znam.

— Jeste li ga vidjeli?

Prorovala sam po smušenom mozgu. Isprva mi je bio okrenut leđima, a sam napad se potom prebrzo odvio. — Ne.

— Nisam nikoga vidio — odvratio je oklijevajući.

Znala sam da ne zna treba li ostati sa mnom ili se obračunati s napadačem.

Zašto me tip napao? Je li me prepoznao i ciljano krenuo na mene? Ili je u pitanju bila slučajnost? Možda sam mu se jednostavno ispriječila pri bijegu. Tko li je, uopće, bježao?

Podigla sam obje ruke ukazujući da želim ustati.

— Samo malo.

Nazvao je nekoga na mobitel, opisao što se dogodilo i odgovorio na pitanja oštrim potvrdnim odgovorima na francuskom. Kad je prekinuo, oči su nam se presrele. Oboje smo znali. Patrolna jedinica proći će ulicom i provjeriti susjedstvo. Bez svjedoka, šanse da se tipa uhvati bile su jednake nuli.

Lagano sam zamahnula rukama.

— *Moses!* — Obujmio me rukom oko struka i podigao. Noge su mi drhtale.

— Moram provjeriti gore — odvrtila sam.

— Možda biste trebali pričekati da vas liječnik...

Uhvativši se za ogradu popela sam se do Cormierova studija. Krenuo je za mnom. Prigušeno svjetlo između vrata i dovratnika. Ukazao je da se postavim iza njega i izvukao pištolj.

— *Police!*

Ništa.

— *Police!* — Napetost u njegovu glasu iskrivila je izgovor riječi. — *On défonce.* — Ulazim!

Ponovno tišina.

Podigavši dlan i ukazujući mi da ostanem na mjestu, nogom je udario o vrata, koja su se naglo otvorila na unutarnju stranu i odbila unatrag.

Odgurnuo ih je laktom i ušao držeći pištolj s obje ruke uz obraz. Načula sam korake dok se kretao kroz stan. Za minutu je doviknuo:

— Nema nikoga!

Ušla sam.

— Ovamo. — Glas mu je dopirao iz kupaonice u kojoj sam uočila uljeza.

Pohitala sam niz hodnik i zavirila zamjećujući detalje koji su mi prethodni puta promaknuli.

Cijevi iznad glave prikrivao je improvizirani spuštjeni strop. U pitanju su bile ploče duljine 30 centimetara, obrubljene tankim metalnim vrpčama. Nekoliko ih je bilo istrgnuto i odbačeno u umivaonik.

Hippo je stajao na komodi baterijom osvjetljavajući otvor. Bijes mi je nadjačao bol u glavi. — Kako se netko mogao samo tako ušetati u stan?

Podigao se na nožne prste.

— Gad je znao što traži i znao je gdje to pronaći — nastavila sam iako me nije slušao.

— Kurvin...

Predao mi je bateriju ne spuštajući pogled.

— Što je? Pronašli ste nešto?

Posegnuo je rukom u otvor. Osjetljiva na problem ravnoteže i gravitacije, namjestila sam se u podnožju za slučaj da se poklizne.

Spustio se na pete. Ruku usmjerio prema meni.

Preuzela sam zgužvani papir.

Fotografiju. I bacila pogled.

Srce mi je stalo.

Očekivala sam pornografiju. Silikonom napuhane žene kako se izvijaju u simulaciji erotskog užitka, ili kako kleče poput mačaka izbacujući stražnjice u zrak. Za to sam bila spremna, ali ne i za ono što mi se nalazilo u rukama.

U pitanju je bila *contact sheet*. Smeđkaste boje. Ili doista stara, ili lažirana da ostavi taj dojam. Papir je bio toliko zgužvan i izbljedio da nisam bila sigurna.

Na njemu se nalazilo dvanaest sličica. Četiri niza, u svakom po tri, a na svakoj od njih djevojka. Mlada. Mršava. Gola. Možda zbog lošeg osvjetljenja baterijom, možda zbog namjerne igre ekspozicijom, tkivo djevojke blještalo je sablasno blijedo u tami koja ju je okruživala.

U prvom nizu fotki bila je posjednuta, svijenih leđa i ramena lagano okrenutih od kamere. Gležnjevi i zapešća bili su joj vezani užadima.

U idućem nizu nadodano joj je uže oko vrata, namotano na drugom kraju oko kuke na zidu iznad njezine glave. Paučinaste pukotine širile su se gipsom na mjestu gdje je kukica bila zabijena.

U dva posljednja niza ležala je na podu, isprva na leđima, a onda ničice. Užad ju je obmotavala u različitim pozama mučenja. Ruke zavezane na leđima. Zapešća vezana za gležnjeve. Zapešća vezana i ovješena o kukicu.

Na svakoj slici gledala je u stranu. Iz neugode? Straha? Po zapovijedi?

I tad sam odjednom doživjela strašnji udarac od onog koji sam zaradila na stubištu. Sve oko mene je nestalo, a prigušeno kljucanje odjeknulo mi u ušima.

Obrazi su bili ispijeniji, oči uvučenije, ali lice mi je bilo poznato. Kao i ta neukročena gomila kovrča.

Zažmirila sam poželjevši se odvojiti od djevojke koja je, izbjegavala gledati u aparat, poželjevši se pretvarati da užas kojemu sam svjedočila nije stvaran.

— To je sve. — Hippove cipele spustile su se do mene. — Sigurno mu je to promaknulo kad je zgrabio ostalo.

Zar je pristala na takvo zlostavljanje? Je li bila prisiljavana?

— Sjednite, doktorice. — Nalazio mi se do ramena. — Da dođete k sebi.

— Znam je. — Jedva čujno.

Osjetila sam kako mi preuzima papir iz ruku.

— To je ona — prošaptala sam. — To je Evangéline.

— Da? — Sa sumnjom u glasu.

— Bilo joj je četrnaest, kad sam je posljednji puta vidjela. Na ovim je fotkama nešto starija.

Zapahnuo me vjetrić kad je okrenuo papir. — Nema datuma. Sigurni ste da je to ona?

Kimnula sam.

— *Ciel del boss.* — Ponovno lagan vjetrić. Podigla sam glavu, ali nisam se usudila prozboriti. Odvajajući pogled od fotografija izgovorio je ono što mi se motalo glavom. — Ovo možda povezuje Cormiera s Bastaracheom.

— Uhitit ćete ga?

— Nego što da ću ga uhititi, ali tek kad...

— Onda to učinite! — Ljutito.

— I ja želim srediti tog gada jednom zauvijek. — Zamahnuo je papirom. — Ali ovo nije dovoljno.

— Bila je dijete!

— To što neki jeftini fotograf ima prljave fotke djeteta koje je čistilo kuću Bastaracheovog tate prije trideset godina ništa ne dokazuje. Bit će na slobodi prije nego ga strpaju u ćeliju.

Mučena glavoboljom, tjeskobom zbog Évangéline, bijesom zbog Cormiera i isfrustriranošću što Hippo ne želi uhititi Bastarachea, ne znam kako sam uspjela preživjeti ostatak dana. Pretpostavljam, zahvaljujući adrenalinu. I hladnim oblozima.

Kad sam odbila otići kući, Hippo je kupio vrećicu leda i par čarapa. Svakih sat i nešto stavio bi mi improviziranu kompresu na obraz.

Do pet sam pregledala posljednji od Cormierovih ormarića. Naletjeli smo samo na jedan zanimljiv dosje.

Opale St-Hilaire je na negativima bila nasmiješena adolescentica s bademastim očima i blještavom crnom kosom. Na omotnici je pisao datum. Travanj 2005.

Složili smo se da bi mogla biti azijskog ili indijanskog podrijetla, čime je postala kandidat za truplo koje je isplovilo u Lac des Deux Montagnes. Bila je to Ryanovo truplo broj tri. Obećao je da će ju provjeriti u ponedjeljak.

Iako mi je njegova terapija ledom minimalizirala nateknuće obraza, Harry je uočila masnicu čim sam ušla.

— Pala sam.

— Pala? — Zaškiljila je.

— Niz stube.

— Jednostavo si puknula i strovalila se? — Kad bi je spopala sumnja, primjenjivala bi gore metode od inkvizitora.

— Neki me kreten zakačio u prolazu.

Još me sumnjičavije odmjerila.

— Tko?

— Gospodin se nije zaustavio kako bi mi uručio posjetnicu.

— A-ha.

— Incident nije vrijedan spomena.

— Tip te sruši niz stube i to nije vrijedno spomena? —

Prekrižila je ruke. Na trenutak sam doista pomislila da će početi i tapkati stopalom.

— Hippo je najgori dio priče. Neprestano mi je na facu stavljao zdrobljeni led.

Nasmiješila sam se, ali njezino je lice ostalo kameno.

— Ima li još kakvih *incidenata* koji nisu vrijedni spomena?

— O. K. O. K. Zaprimila sam čudan poziv i e-mail!

— Čudan? Misliš, prijeteći?

Vagnula sam rukom. Da i ne.

— Da čujem. Ispričala sam joj.

— Misliš da je u pitanju isti kreten koji te srušio niz stube?

— Sumnjam.

Crveni izmanikirani prst uperio mi se u prsa. —

Kladim se da su u pitanju oni kreteni iz Tracađie!

— Cheech i Chong? Ne bih rekla. Hajdemo jesti.

Po izlasku iz Cormierova studija uzela sam sendviče s dimljenim mesom u Schwartz'su, dućanu mesnih specijaliteta na Ulici Saint-Laurent. *Chez Schwartz Charcuterie hébraïque de Montréal*. Kulturni sinkretizam. Posebnost grada.

Dok smo jele, ispričala sam joj za lažni strop i *contact sheet*. Njezina je reakcija bila pretjerana verzija moje. Kako je Evangéline mogla pristati na nešto tako ponižavajuće? Nisam imala odgovor. Zašto bi Cormier zadržao negative? Ni na to nisam imala odgovor. Zašto bi netko provalio u studio i ukrao ih? Nisam ni to znala.

Kako bih razvedrila atmosferu, upitala sam je što je radila prethodna dva dana. Opisala je svoj posjet Oratorie

Saint-Joseph, i pokazala mi plijen subotnjeg šopinga. Dvije svilene bluze, korzet i doista neobičan par crvenih kožnih hlača.

Nakon što sam počistila stol, odgledale smo prastari film u Birdiejevom društvu. Zao znanstvenik proizvodio je ženske robote, genetički isprogramirane da ubijaju muškarce iznad četrdesete.

Iako bi to inače izazvalo salve smijeha, ovaj puta smijeh je izostao.

Kad smo se uputile svaka u svoju sobu, iznenadila me rekavši da je već isplanirala naredni dan. Koliko god sam joj se umiljavala, nije mi htjela odati kakvi su planovi u pitanju.

— Samo se kloni napuštenih uličica i obrati pažnju na zbivanja oko sebe — upozorila sam je. — Spomenuta si bila i u e-mailu i u pozivu.

Odmahnula je rukom.

Ryan je flertao s Marcelle, recepcionerkom pri LSJML-u, kad sam u ponedjeljak ujutro izašla iz dizala. Uočivši me, Marcelline su obrve skočile u zrak. Nisam bila iznenađena. Modrica je bila veličine Maroka.

Ryan je krenuo za mnom iz predvorja, a u uredu me zgrabio za bradu i okrenuo mi lice s jedne na drugu stranu. Odmaknula sam mu ruku.

— Hippo te izvijestio?

— Do pojedinosti. Možeš li identificirati kretena?

— Ne.

— Je li te se dojmio po nečemu?

— Bio bi pakleno dobar obrambeni igrač.

Uhvativši me za ramena ugurao me u stolicu, izvadio iz džepa nekoliko fotki osumnjičenika i bacio ih na bugačicu. Nasilnik jedan.

Nasilnik dva. Cheech. Polunasilnik. Chong.

— Mladoženje broj tri i pet. — Koža mi se zarumenjela na mjestu gdje su mi njegovi prsti dodirnuli lice. Nisam podigla pogled.

Prstima je dodirnuo odabrane fotke. — Michael Mulally. Louis-François Babin.

— A ostatak dream teama? — Prešla sam rukom preko preostalih slika.

— Bastaracheovi snagatori.

— Jesi li vidio *contact sheet* iz Cormierova tajnog skrovišta?

— Da. — Stanka. — Žao mi je.

Proučila sam Mulallyjevo lice. Zapetljana kosa obrubljivala mu je obraze zarasle u tamnu bradu.

Gangsterski pogled. Babin je bio niži i mišićaviji, ali zapravo njegov klon.

— E-mail. Poziv. Stubište. — Naslonio se bokom o stol. — Što ti kažeš?

— Ne mogu nagađati.

— Nagađaj.

— Istraživala sam Tracadie i razgovarala s Bastaracheovom suprugom. — Prisjetila sam se Obélineninog lica ispred sjenice. Srce mi se stegnulo. Nastavila sam. — Provjeravala Cormiera. Cormier je povezan s njim, ali on misli da ja to ne znam. Ne dopada mu se moje njuškanje, pa stoga dvojici svojih ljudi nalaže da me otjeraju.

— Zašto?

— Jer me se može otjerati?

Po pogledu sam shvatila da to ne smatra smiješnim.

— U redu. Recimo da Bastarache ne razumije zašto sam nenadano posjetila Tracadie, i odmah navratila do Obéline. Ali to ga zabrinjava. Kaže Cheechu i Chongu da saznaju što smišljam. Ili da me preplaše i otjeraju.

— Cheech i Chong?

— Mulally i Babin. Jesi li razgovarao s njima?

— Ne još, ali su mi njihovi dosjei dobro poznati. I impresivni su.

— Hippo kaže da je prerano za uhićenje Bastarachea.

— U pravu je. Ne želimo ništa poduzimati dok ne budemo raspolagali čvrstim dokazima.

— Znaš li gdje se nalazi?

— Ušli smo mu u trag.

Zagledao se u cipelu. Pročistio grlo.

— Zovite me Ishmael.

Iznenadena neočekivanim uključivanjem u igru, kao i udarcem koji mi je zadao svojim očima boje maćuhice, odmah sam identificirala izvor.

— *Moby-Dick*.

— A knjiga je o...?

— Tipu koji lovi kita u barci. — Nasmiješila sam se.

— Knjiga je o opsjednutosti.

— Što želiš reći?

— Da se ponašaš poput pit bulla kad je Evangeline u pitanju. Možda bi trebala malo ohladiti.

Osmijeh mi se povukao s lica. — Ohladiti?

— Opsesivna si. Ako je sestra govorila istinu, mala je umrla prije više od trideset godina.

— Ili je bila ubijena — odbrusila sam. — Nije li to poenta istraživanja nerazriješenih slučajeva?

— Jesi li se čula prije nekoliko minuta? Je li ti jasno da se Hippo možda opravdano brine za tvoj život?

— Što to znači? — Mrzim kad glumi zaštitnika i predosjetivši da preuzima tu ulogu, postala sam drska.

— Obéline Bastarache je nestala i pretpostavlja se da se utopila, a Cormier je definitivno mrtav.

— Znam.

— Neki kreten te danas pokušao srediti na stubištu. Postoji velika vjerojatnost da su u pitanju ili Mulally ili Babin.

— Misliš da su oni poslali one stihove?

— Prema onomu što sam načuo, tim klaunovima su potrebne instrukcije kako koristiti Velcro i ne bih rekao da imaju vijuge za internet.

— Tko onda?

— Ne znam. — Ustao je. — Ali namjeravam saznati. Vrlo je vjerojatno da je više ljudi uključeno. Ljudi koje ne bi mogla prepoznati i stoga se ne bi trebala nuditi kao meta. Može ručak?

— Molim?

— Ručak? Maslac od kikirikija i žele? Tuna na raženom kruhu?

— Zašto? — Prkosno.

— Moraš jesti. Nakon toga znam gdje bismo se mogli početi raspitivati...

Preko vikenda jedanaest metara duga jahta Catalina otkrivena je na dnu rijeke Ottawa, u blizini Wakefielda u Quebecu. Kostí su prekrivale produženi pramčani V krevet brodice. Pretpostavilo se da pripadaju Marie-Eve i Cyprien Dunning, paru koji je nestao 1984. nakon isplovljavanja po lošem vremenu.

Nakon Ryanova odlaska provela sam dan s njihovim posmrtnim ostacima.

U deset je nazvao Hippo izvještavajući me da je Opale St-Hilaire živa i zdrava, te da živi s roditeljima u Baie-D'Urfé. Upravo su oni s Cormierom dogovorili snimanje za njezin šesnaesti rođendan i bili su zadovoljni fotografijama.

U jedanaest Ryan je nazvao kako bi otkazao ručak. Bez razloga.

U podne me nazvala Harry, ali sam bila u kafeteriji. Nije ostavila poruku. Kad sam odvratila poziv, javila mi se automatska sekretarica.

Do četiri sam iznosila glavne crte preliminarne izvješća o kostima pronađenim na brodici. Muškarac. Žena. Sve je ukazivalo da je riječ o gospodinu i gospođi Dunning.

Ryan je ponovno nazvao u četiri i trideset pet.

— Ideš kući?

— Ubrzo.

— Naći ćemo se tamo.

— Zašto?

— Želim s tvojim kućepaziteljem provjeriti Mulallyja i

Babina.

— Oni su dvojica koji se raspitivao u vezi mojeg stana?

U potpunosti sam zaboravila.

Načula sam paljenje šibice, a onda dubok udisaj. Kad je ponovno prozborio, glas mu se gotovo neprimjetno promijenio.

— Jutros sam bio osoran i okomio se na tebe.

— Zaboravi. Muče te ti nerazriješni slučajevi, a uz to još imaš i istragu žrtve iz Lac des Deux Montagnes i Phoebe Quincy. Mene muči Evangéline. — Progutala sam. — A zabrinut si i u vezi Lily.

— Odrađuje svoj dio i drži se programa.

— Doista mi je drago to čuti.

— Kako je Katy?

— Još uvijek je u Čileu.

— A Pete?

— Zaručen.

— Ozbiljno?

— Ozbiljno.

Načula sam kako uvlači dim. I kako ga ispuhuje.

— Teško se vratiti.

Komu? Lily u normalno stanje? Ili njemu Lutetiji? No, nisam upitala.

— Tempe...

Pričekala sam da ponovno uvuče dim ne znajući kamo razgovor vodi.

— Htio bih čuti o kosturu Hippovog frenda. — Opet neutralnim tonom.

— Kad god želiš.

— Večeras?

— Može.

— Večera?

— Moram provjeriti s Harry.

— Može nam se pridružiti.

— Nekako mi se čini da to baš i ne misliš ozbiljno.

— Tako je.

Opa, nešto mi je došapnulo duboko iz mozga.

Skrećući u svoju ulicu zatekla sam ga kako sjedi prekrivenih nogu na svojem jeepu. Skliznuo je s poklopca motora i mahnuo. I ja sam njemu mahnula. Ugledala sam ga u retrovizoru uranjajući u podzemnu garažu. Iznošene traperice. Crna polo-majica. Sunčane.

Već se deset godina poznajemo, a još me uvijek prolaze trnci. Harryna procjena u njegovom je slučaju bila savršena. Prokleta je zgođan!

Cijelim putem kući ponavljala sam si razgovor. Što li je samo započeo govoriti? Tempe, ja sam najsretniji čovjek na svijetu? Nedostaješ mi?

Imam žgaravicu od kobasice koju sam pojeo za ručak? Neuronu su mi se bacili na uobičajenu debatu.

Bila si napadnuta. Samo traži razlog da te zadrži na nišanu.

Ali prijetili su ti i prije. Tvoja sigurnost više nije njegova briga.

Želi ispitati Winstona. Može to i sam učiniti.

Želi čuti o Hippovoj maloj. Nije njegov slučaj.

Radoznao je. To mu je samo izlika.

Sam je to rekao. Ali glas mu je govorio nešto drugo.

Parkiravši provjerila sam Winstonovu podrumsku radionicu. Bio je tamo. Pojasnila sam što Ryan želi i pristao je porazgovarati. Primjetila sam da ga interesira moja modrica, ali je očigledno zaključio da ne bi bilo pametno postavljati pitanja.

Ryan se nalazio u vanjskom predvorju, kad smo se popeli u prizemlje.

Pritisnula sam dugme propuštajući ga unutra.

— Krasna obuća — dobacila sam zamijetivši visoke crvene tenisice.

— Hvala. — Pogledao je Winstona. — Tajni zadatak.

Winston je znalački kimnuo, a ja zakolutala očima.

— Doktorica Brennan vam je pojasnila zašto sam došao?

— Da — Winston je odvratio mrtav ozbiljan. Ryan je izvadio slike Mulallyja i Babina.

Winston se zagledao u njih namrštena lica i gornjim zubima uhvativši donju usnicu. Za nekoliko trenutaka polako je odmahnuo glavom.

— Ne znam. Doista ne znam.

— Samo polako.

Ponovno se usredotočio, a onda slegnuo ramenima.

— Žao mi je. Bilo je prometno tog dana. Tipovi vise doktorici za vratom?

Ryan je ubacio slike u džep. — Ako ih opet vidite, javite. — Ozbiljnim tonom.

— Naravno. — Još ozbiljnije.

Iz novčanika je izvadio posjetnicu. — Osjećam se bolje sad kad znam da ste vi ovdje.

Značajno su se pogledali dajući jedan drugom na znanje da, kao muškarci, dijele odgovornost prema ženskom rodu.

Ja bih ponovno zakolutala očima da se nisam uplašila da će mi ispasti iz duplji.

Ryan je potom izbacio ruku, a Winston ju protresao poput vojnika na misiji.

— Tajni zadatak? — otrfknula sam. — A za koga to radiš? Policiju u Disneylandu?

— Dopadaju mi se.

— Da vidimo što Harry radi. — Krenula sam prema hodniku u kojemu se nalazio moj stan.

No, što god činila, očigledno je to činila negdje drugdje. Poruka na hladnjaku pojasnila mi je da je otišla i da će se vratiti krajem tjedna.

— Možda joj je dosadilo.

— Zašto se onda vraća?

— Možda je nešto iskrsnulo pa je nenadano morala kući.

— Trebala bi joj putovnica za Teksas.

Krenuo je za mnom u sobu za goste.

Odjeće je bilo svugdje: nabacane u kovčege, nagomilane na krevetu, prebačene preko stolice i otvorenih vrata ormara. Posluživši se pamćenjem, podigla sam pulovere sa stola i otvorila gornju ladicu.

Putovnica joj je ležala među starim računima.

— Negdje je u Kanadi — odvratila sam. — O, Bože, vjerojatno opet smišlja neko iznenađenje!

— Ili je možda zaključila da nema potrebe spominjati usputno putovanje.

Nema potrebe? To je pobudilo zabrinjavajuću pomisao.

— Jučer sam joj rekla za telefonski poziv, e-mail i tipa na stubama. Pobjesnila je i odmah optužila onu dvojicu iz Tracadie.

— Mulallyja i Babina.

— Nije znala kako se zovu. Nije valjda tamo otišla?

— To bi bilo suludo.

Pogledali smo se. Oboje smo je poznavali.

— Ne vjeruje da se Obéline ubila. — Mozak mi je nastavio izbacivati mogućnosti. — Zapravo, iako to nisam otvoreno priznala, ni ja nisam uvjerena u to. Obéline se

činila zadovoljnom kad smo je posjetile. Možda je sumnja nagnala Harry da malo pronjuška.

— I dok je tamo, možda istraži Mulallyja i Babina i izvuče nešto iz njih te tako jednim udarcem ubije dvije muhe.

Čak ni ona ne bi mogla učiniti nešto toliko glupo. Ili...? Proletjela sam kroz alternativna pojašnjenja.

— Sinoć smo raspravljale i o zbirci.

Upitno me pogledao.

Pojasnila sam mu da je u pitanju knjiga koju je maznula s Obélineinog noćnog stolića, a onda ga izvijestila o Flan i Michaelu O'Connoru i O'Connor House.

— Uvjerena je da je Évangéline napisala te pjesme. Možda je otišla u Toronto porazgovarati s Flan O'Connor.

Nova pomisao.

— Saznala je da je narudžbenica za tisak stigla od Virginie LeBlanc, koja se poslužila poštanskim sandučićem u Bathurstu. Možda je tamo otišla!

— A do tamo nije baš najlakše doći.

— Isuse, Ryane, što ako doista *jest* otišla u Tracadie?

— Čak sam samoj sebi zazvučala mrvicu mahnito.

— Nazovi je.

— Što ako...

Uhvatio me za nadlakticu. — Nazovi sestru na mobitel.

— Naravno. Kako sam glupa!

Podigla sam kućni telefon, utipkala njezin broj i pričekala da me prespoje. U desnom uhu čula sam kako zvoni, dok su u lijevo Buddy Holly i Crickets zacvrkotali *That'll Be the Day*.

Bacili smo pogled prema stolici.

Zgrabila sam njezine nove crvene hlače i prekopala džepove. I gotovo se trznula kad su mi prsti dodirnuli metal.

— Promijenila je gaće i zaboravila ga uzeti —
odvratila sam izvlačeći blještavo ružičast mobitel.

— Ništa joj se nije dogodilo, Tempe.

— Posljednji puta kad je to učinila loše je završilo. —

Glas mi se slomio. — Posljednji puta su je gotovo ubili!

— Velika je. Sve će biti u redu. — Rastvorio je ruke.

— Dođi.

Nisam se pomaknula.

Uhvatio me za ruke i privukao k sebi. I gotovo
refleksno sam ga zagrlila.

Zastrašujuće slike zaplesale su mi pred očima. Sjećanja
na sestrin davni okršaj s luđacima. Mrazom prekriveno
vjetetrobransko staklo.

Zvuk hitaca.

Oglasio se utješnim zvucima i potapšao me po leđima.
Moj obraz se uvukao u njegova prsa.

Harry, drogirana i bespomoćna.

Pomilovao me po kosi.

Tijela, kako vise poput lutkinih u zamračenoj kući.

Zažmirila sam. Pokušala primiriti izmučene živce.

Ne znam koliko smo dugo ostali tako stajati, ni koliko
je vremena bilo potrebno da se tapšanje pretvori u milovanje.
Da uspori. I postane maženje.

Druga sjećanja polako su me zaposjela.

Ryan u sitnoj gvatemalskoj *posadi*. U mojoj spavaćoj
sobi u Charlottei.

U spavaćoj sobi s druge strane zida.

Osjetila sam kako spušta nos u moju kosu. I udiše. I
mrmlja nešto.

Polako i gotovo neprimjetno sve se promijenilo u tom
trenutku.

Njegove su me ruke jače stisnule, a moje ga spremno
dočekale.

Nesvjesno, tijela su nam se pripila jedno uz drugo.
Osjetila sam toplinu njegovog. Prepoznala oblinu prsa.

Bokova.

Otvorila usta. Kako bih se pobunila? Ne baš. Ruke su
mu se spustile na moj vrat. Moje lice. Podigla sam bradu.

I shvatila da grčevito stišćem Harryn mobitel.

Okrenula sam se kako bih ga odložila na stol.

Šakom me povukao za kosu i silovito poljubio na usta.
Predala sam se.

Odbacila telefon.

Prsti su nam posegnuli za zatvaračem i dugmadi.

*

Brojke na satu blještale su ukazujući da je 20.34h. U
nekom trenutku smo se prebacili u krevet. Ili sam to samo ja
učinila. Okrenuvši se na leđa izbacila sam ruku.

Prošli su me hladni trnci. Nije ga bilo.

Vrata hladnjaka su se zatvorila, a onda se oglasila i
ladica.

Laknulo mi je. Zgrabila sam kućni ogrtač i odjurila u
kuhinju.

Već je bio u potpunosti odjeven, i držao pivo gledajući
pred sebe. I tad sam shvatila koliko je iscrpljen. — Hej...

Trznuo se na moj glas. — Hej...

Pogledi su nam se presreli. Nasmiješio se, ali nekako
drukčije. Iz tuge? Nostalgije? Postkoitalne lijenosti?

— Dobro si? — Izbacio je ruku.

— Jesam.

— Djeluješ napeto.

— Zabrinuta sam za Harry.

— Ako želiš, mogu provjeriti zračne luke, vlakove,
rent-a-carove.

— Ne. Još ne. Ja... — Što »ja«? Pretjerujem? Glumim
nonšalantnost?

Anonimni poziv i email bili su jednako prijeteći i njoj i meni. — Impulzivna je i nikad ne znam što bi mogla učiniti.

— Dođi.

Prišla sam. Zagrlio me.

— Onda...

— Onda — ponovila sam.

Neugodna i napeta atmosfera ispunila je kuhinju.

Birdie je ušetao odagnavši je.

— Birdster! — Spustio se u čučanj kako bi ga počeo po uhu.

— Moraš li već ići? — Lutetiji. Ali nisam to rekla.

— Nešto želiš reći?

— Ne. Ako si gladan, mogu nam nešto spraviti. Ali razumijem ako se moraš vratiti...

Koljeno mu je preskočilo, kad je ustao. — Umirem od gladi.

Spravila sam ono što standardno spremam kad mi je kuhinjski ormarić poluprazan: linguine s umakom od školjki i miješanu salatu. Tijekom pripreme i objeda ispričala sam mu što sam saznala u vezi Hippove male. Saslušao me postavljajući pametna pitanja.

— Guba? Kao, cin-cin, nečisti, gubi se?

— Zvonca su se koristila kako bi se skupljali milodari, ali i kako bi se upozorilo ljude da se približavaju bolesnima. Inače, danas se kuga zove Hansenova bolest.

— Zašto?

— Jer je Hansen 1873. otkrio *Mycobacterium leprae*, prvu bakteriju za koju se pouzdano zna da uzrokuje tu bolest u čovjeka.

— Kako god se zvala, u svakom slučaju u pitanju nije ništa dobroćudno.

— U stvari, javlja se u dva oblika: tuberkuloidnom i lepromatoznom. Ovaj prvi je blaži, i ponekad rezultira tek

mjestimičnim gubitkom pigmenta. Lepromatozna guba je daleko ozbiljnije stanje. Nastaju kožne lezije, čvorići, plakovi, zadebljanja kože. U nekim slučajevima dolazi do promjene nosne sluznice što rezultira kroničnom začepļenošću i nosnim krvarenjem.

— Da ne spomenem da zbog tih bakterijica tkivo i truli.

— To je zabluda. Tijelo se na taj način jednostavno pokušava riješiti bakterije koja uzrokuje propadanje tkiva, pretjeranu regeneraciju, i na posljetku mutilaciju, što znači da to ne čini sama bakterija. Još salate?

— Naravno.

Predala sam mu zdjelu.

— Neprestano viđam onaj prizor iz *Ben Hura*.

Podigla sam obrve.

— Majka i sestra su mu oboljele od gube pa su bile prisiljene živjeti u pećini u napuštenom kamenolomu. Koloniju se hranilo spuštanjem hrane preko ruba kamenoloma.

— Da...

Namotao je ostatak tjestenine i ubacio je u usta. — Kad bolje razmislim, prisjećam se nekih glasina o gubi u primorskim provincijama, ali sve se tajilo. Mislim da je tamo negdje postojao i leprozarij.

— Da. Otok Sheldrake.

— Ne... — Čelo mu se zamišljeno naboralo. — U pitanju je bila bolnica. Negdje u New Brunswicku. Campbellton? Caraquet? — Progutao je zalogaj i odjednom izbacio viljušku u zrak. — Tako mi svega! U pitanju je bila Tracadie! Tamo je postojao lazaret!

— Tracadie? Onaj isti koji ima veze s Evangéline? Obéline?

Bastaracheom? — Bila sam toliko šokirana da sam to ispucala kao kakva glupača, ili učiteljica koja vrši prozivku.

— Popularan gradić!

— Za koji nitko živ nije čuo, a sad izranja kamo god se okrenem. — Odgurnula sam stolicu unatrag. — Da vidimo što možemo saznati na internetu.

Oči su mu se spustile na tanjur i s uzdahom je odložio viljušku. Zнала sam što slijedi.

— Moraš natrag? — Htjela sam zvučati vedro. Uzalud.

— Žao mi je, Tempe.

Slegnula sam ramenima namjestivši osmijeh.

— Radije bih ostao — potiho je nadodao.

— Onda ostani.

— Da je bar tako jednostavno...

Ustao je, dodirnuo mi obraz i pokupio se.

Načuvši kako se ulazna vrata zatvaraju Birdie je podigao glavu.

— Što se to dogodilo večeras, Bird?

Zijevnuo je.

— Vjerojatno pogreška. — Ustala sam i pokupila tanjуре. — Ali je zato ševa bila super!

Nakon tuširanja pripojila sam se na internet i u Googleov pretraživač utipkala dvije riječi: guba i Tracadie. Ispostavilo se da je bio u potpunosti u pravu.

Surfala sam dugo u noć uvlačeći se sve dublje i dublje u povijest trakadskog leprozarija, odnosno lazareta, kako ga se nazivalo na lokalnom dijalektu. Iščitavala sam osobne priče, učila o uzroku, podjeli, dijagnozi i liječenju gube, analizirala promjene javnog stava prema spomenutoj bolesti. I saznala sljedeće...

Nakon pet godina zapanjujuće stope smrtnosti 1849. Zavod za javno zdravstvo New Brunswicka prepoznao je nehumanost prisilne karantene na otoku Sheldrake. Odabrana je lokacija u selendri zvanoj Tracadie, i jedna sredstva uložena u izgradnju lazareta.

U pitanju je bila jednokatnica — na katu se spavalo; u prizemlju sjedilo i objedovalo, a toaleti su se nalazili u stražnjem dvorištu.

Maleno i skromno opremljeno, to novo zdanje se zacijelo činilo raskošnim onima koji su preživjeli Sheldrake, a bilo ih je sedamnaestero.

Iako su još uvijek bili zatvoreni, sad su imali vezu s vanjskim svijetom.

Obitelji su bile bliže i mogle primati posjete. Tijekom desetljeća liječnici su pokazali različiti stupanj predanosti. Charles-Marie LaBillois, James Nicholson, A. C. Smith, E. P. LaChapelle, Aldoria Robichaud. Svećenici su dolazili i odlazili. Ferdinand-Edmond Gauvreau. Joseph-auguste Babineau.

No, unatoč boljim uvjetima, stopa smrtnosti u prvim je godinama još uvijek bila visoka. Vođene suosjećanjem, *les Hospitalières de Saint-Joseph*, red časnih sestara iz Montreala dobrovoljno se brinuo za oboljele. Došle su 1868. i ostale do kraja.

Zagledala sam se u zrnate fotografije tih hrabrih žena, melankoličnih u tvrdim bijelim i dugim crnim velovima. Sama, u tami, izgovorila sam njihova pjevušna imena. Marie Julie Marguerite Crére. Eulalia Quesnel. Delphine Brault. Amanda Viger. Clémence Bonin. Philomène Fournier. Zapitala sam se bih li ja mogla biti toliko nesebična. Bih li imala srčanosti žrtvovati se. Uolikoj mjeri?

Proučila sam i fotografije pacijenata, skenirane iz arhiva Musée Historique de Tracadie. Dvije mlade djevojke obrijanih glava i ruku skrivenih ispod pazuha. Muškarac s čupavom bradom i konkavnim nosom. Bakica nalik babuški, sa stopalima zamotanim u zavoje. 1886. 1900. 1924. Mode su se mijenjale, ali lica i izrazi očaja ostajali isti.

Svjedočenja ljudi bila su još strašnija. 1861. jedan svećenik iz lazareta opisao je izgled paćenika u posljednjoj fazi bolesti: »... od lica su ostale samo duboke brazde, usnice se pretvorile u otvorene čireve, gornja strahovito natečena i okrenuta prema podnožju nosa koji je nestao, a donja obješana preko blještave brade.«

Životi tih ljudi bili su nezamislivo bolni. Stranci su ih prezirali. Obitelj i prijatelji ih se bojali. Protjerani u živu grobnicu, bili su mrtvi među živima.

Tu i tamo morala sam napustiti računalo. Prošetati se prostorijama stana. Spraviti si čaj. Odmoriti se i onda nastaviti.

A Harry mi se čitavo vrijeme motala glavom. Kamo je otišla? Zašto nije nazvala? Nemogućnost da stupim u kontakt sa sestrom pobudila je u meni nemir i bespomoć.

Lazaret se tri puta rekonstruirao. Pa mrvicu dalje preselio. Pa proširio. Pa poboljšao.

Primjenjivani su različiti načini liječenja. Patentirani lijek zvan Fowleov lijek za raspoloženje. Ulje Chaulmoogra. Isto ulje s dodatkom kinina ili sirupa od divlje trešnje. Injekcije. Kapsule. Ništa nije polučivalo uspjeh.

A onda je 1943. doktor Aldoria Robichaud posjetio Carville u Louisiani, gdje se nalazio leprozarij s četiri stotine kreveta. Tamošnji liječnici su eksperimentirali sa sulfa lijekovima.

Po njegovom povratku u Tracadie uvedeno je liječenje sulfonskim preparatom zvanim *diasone*. Mogla sam zamisliti njihovo veselje i nadu. Prvi puta izlječenje je bilo moguće. Poslijeratne godine donijele su nova otkrića u farmakologiji. Dapson. Rifampicin. Klofazimin.

Višestruke terapije.

Konačna brojka: 327 duša liječilo se od gube u New Brunswicku. Uz Kanađane bilo je pacijenata iz Skandinavije, Kine, Rusije, s Jamajke i iz drugih dijelova svijeta.

Osim petnaest trupala ostavljenih na otoku Sheldrake, 195 ih je sahranjeno u Tracadie, 94 na groblju osnivača kolonije, 42 na crkvenom groblju, i 59 na groblju gubavaca do posljednjega lazareta.

Hippova mala je došla s otoka Sheldrake.

Razmišljajući o njoj pretražila sam imena pokojnika. Neki su bila strahovito mladi. Mary Savoy, sedamnaest godina. Marie Comeau, devetnaest. Olivier Shearson, osamnaest. Christopher Drysdale, četrnaest. Romain Dorion, petnaest. Imam li još jednu mladu žrtvu u labosu? Djevojku od šesnaest godina koja je umrla kao izopćenik?

Oči su mi se s laptopa prebacile na mobitel. Htjela sam da zazvoni.

Nazovi me, Harry! Nađi negdje telefon i javi se! Sigurno znaš da brinem. Čak ni ti ne možeš biti toliko bezobzirna.

No, mobitel je i dalje prkosno šutio.

Zašto?

Ustala sam i rastegnula se. Na satu je bilo dva i dvanaest. Znala sam da bih trebala otići na spavanje, no umjesto toga vratila sam se računalu, užasnuta i opčinjena novostečenim spoznajama.

Posljednji pacijenti u lazaretu bile su dvije postarije žene, Archange i Madame Perehudoff, te jedan prastari kineski gospodin kojeg su zvali Hum. Svo troje doživjeli su starost baš u toj ustanovi i izgubili kontakt sa svojim obiteljima.

Iako izliječeni, ni Madame Perehudoff ni Hum nisu htjeli otići. Oboje su umrli 1964. Ironično jest da Archange nikad nije pokupila gubu, iako su joj roditelji i sedmero braće i sestara oboljeli. Primljena je kao tinejdžerica, te na kraju postala posljednji stanovnik lazareta.

Kad im je preostao samo jedan pacijent, časne su zaključile da je vrijeme zatvoriti dućan. Ali Archange je predstavljala problem. Kako je cijeli život proživjela među gubavcima, nitko od starijih građana u gradu nije ju htio prihvatiti k sebi.

Gotovo sam se rasplakala pročitavši to.

Nakon dugotrajne pretrage konačno je pronađeno mjesto za nju daleko od Tracadie. Stotinu i šesnaest godina nakon otvorenja, lazaret je zatvorio svoja vrata.

Dogodilo se to 1965.

Zagledala sam se u datum, kad mi se ponovno obratio glas iz podsvijesti.

Kao i prethodni puta pokušala sam shvatiti što mi pokušava reći, ali moj izmoren mozak odbio je obrađivati nove informacije.

A onda mi je nešto teško nenadano završilo o u krilu. Poskočila sam.

Birdie je zapreo i protrljao si glavu o moju bradu.

— Gdje je Harry, Bird?

Ponovno je zapreo.

— U pravu si.

Pokupivši ga sa sobom, uvukla sam se u krevet.

*

Harry sjedi na izrezbarenoj drvenoj klupici izvan Obélineine sjenice, a totemski stup baca zoomorfne sjene po njezinom licu. Drži svaštaru inzistirajući da bacim pogled.

Ona odjednom izgovara riječi koje ne razumijem. Podižem ruku kako bih okrenula stranicu, ali mi se ruka nekontrolirano trza. Pokušavam još nekoliko puta s istim rezultatom — grčenjem.

Sva izvan sebe bacam pogled. Nosim rukavice s odrezanim prstima, ali iz otvora ništa ne viri. Pokušavam promeškoljiti prstima. Ruka se ponovno trza.

Nebo se smračuje i prodorni krik probija zrakom. Podižem pogled prema totemskom stupu. Orlov kljun se rastvara, a izrezbarena ptica ponovno krešti.

Kad sam rastvorila kapke, ugledala sam Birdieja kako mi gurka lakat.

Zvonjava telefona.

Nespretno posegnuvši za slušalicom, pritisnula sam tipku.

— ...lo?

Ryan nije provalio jednu od svojih uobičajenih šala o usnuljoj princezi.

— Razbili su šifru.

— Molim? — Još uvijek sneno.

— Cormierov *memory stick*. Upali smo. Imaš vremena da pregledamo lica?

— Naravno, ali...

— Treba ti prijevoz?

— Ne treba. — Provjerila sam koliko je sati. 08.13h.

— Vrijeme je da nam budeš od koristi, princezo. —

Dobar, stari Ryan.

— Budna sam već satima. — Pogledala sam Birda. I on je mene pogledao. S neodobravanjem?

— Vidim.

— Bila sam na netu do tri i po.

— Jesi li što saznala?

— Jesam.

— Pravo je čudo da si ostala toliko dugo budna nakon tako rigorozne tjelesne aktivnosti.

— Kuhanja tjestenine?

Stanka.

— Sve O. K. u vezi sinoć? — Ozbiljnim tonom.

— A što se to dogodilo sinoć?

— Dolazi u sjedište. Odmah!

Prekid veze.

Za pedeset minuta ušla sam u konferencijsku salu na četvrtom katu zgrade Wilfrid-Derome. U tom malenom prostoru nalazili su se istrošen stol sa šest istrošenih stolica, sve državno vlasništvo. Na zidu ploča za kredu. Venecijaneri na jednom prljavom prozoru.

Na stolu sam ugledala kartonsku kutiju, telefon, gumenu zmiju, laptop, i sedamnaestinični monitor. Solange Lesieur pripajala ga je na računalo.

Ryan je stigao baš kad smo nas dvije špekulirale o podrijetlu zmije.

Hippo se pojavio za njim noseći kavu.

Ugledavši me namrštio se.

— Brennanica prepozna je face — Ryan je pojasnio.

— Bez tuđe pomoći?

Lesieurova je progovorila, prije nego sam se stigla dosjetiti mudre doskočice. — Meni ne treba kava.

— Donio sam jednu više — Hippo je odvratio.

Odmahnula je glavom.

— Već sam se natankirala.

— Što Harpo radi ovdje? — Zgrabio je reptila i odložio pladanj na stol.

Nas dvije smo se pogledale. Zmija se zove Harpo?

Sjeli smo i dok je pokretala laptop, umiješali mlijeko i/ili šećer u mutnu smeđu bljuzgu u stiropornim čašama. Hippo je ubacio dva paketića i jednog i drugog.

— Spremni?

Kimnuli smo.

Ubacila je Cormierov *memory stick*, na što je računalo zabrundalo.

— Tip je zaštitio podatke, ali je to učinio amaterski. — Prsti joj zaplesali po tipkovnici. — Želite znati zašto?

— Brzo govori, ovo je ubojito — Ryan je dobacio udarivši se šakom o prsa.

— Idući puta si sam nabavi prokletu kavu! — Hippo je odvratio pokazujući mu srednjaka.

Ryan se ponovno udario šakom.

Dobropoznat humor iz mrtvačnice. Bilo je očigledno da smo nervozni i napeti zbog slika koje ćemo vidjeti.

— Najbolje su lozinke alfanumeričke — Lesieurova je započela.

— Ti bogca — dobacio je Hippo posprdno. — Ubit će nas žargon, a ne kava!

— Alfaniumerička lozinka sastoji se od brojeva i slova. Što je odabir slučajniji, i što je više znakova uključeno, to je ona neprobojnija.

— Što znači, ne unosi ime svojeg štenca, pa makar obrnutim redoslijedom — dobacila sam.

Nastavila je kao da nisam ništa rekla.

— Cormier se poslužio starim trikom. Odaberi stihove neke pjesme i onda prvo slovo svake riječi na početku stiha. Spari niz slova s brojkama koristeći se datumom kad je lozinka smišljena, dan naprijed, mjesec iza.

Windowsi su se podigli pa je odabrala još nekoliko tipki.

— Što je poprilično dobar kriptirani niz, ali mi geekovi kužimo stvar.

— Obrazac koji se sastoji od dvije brojke, više slova pa dvije brojke — pretpostavila sam.

— Tako je.

Ryan je bio u pravu. Kava je bila nepitka. S obzirom da se nisam naspavala, odustala sam.

— Pretpostavivši da je lozinka osmišljena ove godine, provjerila sam glazbene ljestvice, napravila nizove slova uvodnih stihova najpoznatijih petnaest pjesama za pedeset i dva tjedna, a onda provjerila kombinacije svih kriptiranih parova brojki i slova. I polučila uspjeh kod četiri stotine sedamdeset četvrtog alfanumeričkog niza.

— Samo četiri stotine sedamdeset četiri? — Hippo je sarkastično dobacio pokazujući koliko mu se tehnologija gadi.

— Morala sam testirati i francuski i engleski.

— Da pogodim. Cormier se palio na Waltera

Ostaneka?

Tri upitna pogleda.

— Kralja polke?

Ništa.

— Kanadskog Franka Yankovica?

— Voliš polku? — Ryan.

— Tip nije loš. — Defenzivno. Nitko se nije pobunio.

— Trebao bi vam biti poznat. Lokalni je. Iz

Duparqueta. Quebec.

— Cormier se poslužio Richardom Séguinom —

Lesieurova se obrecnula.

Hippo je slegnuo ramenima. — Ni on nije loš.

— Dvadeset devetog listopada Séguinova »Lettres
ouvertes« zauzela je trinaesto mjesto na montrealskoj
ljestvici. Upotrijebio je prvi stih jedne pjesme s tog albuma.

— Zadivljena sam.

— Obični haker neće moći probiti

četrnaestoznamenasti alfanumerički kod. — Pritisnula je
tipku *Enter*. — Ali ja nisam običan haker.

Ekran je poprimio crnu boju. U gornjem desnom kutu
ukazala se sličica, staromodna filmska špula, a ispod nje
popis desetak nedefiniranih opcija. Brojke su ukazivale na
trajanje svake snimke.

Većina se kretala od pet do deset minuta.

— Na sticku se nalaze video-snimke; neke kratke, neke
čak u trajanju od sat vremena. Nijednu nisam otvorila
pretpostavljajući da ćete vi prvi htjeti pogledati. Hoćemo li
započeti s kraćim filmovima?

— Može. — U Ryanovom glasu više nije bilo traga
duhovitosti.

— Ovo vam je netaknuta zemlja, ljudi dragi. —

Dvaput je kliknula na prvu ponuđenu opciju.

Kvaliteta snimke bila je loša, trajanje šest minuta.

Ugledala sam nezamislive prizore.

Snimka je bila napravljena prijenosnom kamerom. Nije bilo zvuka.

Prostorija kao u jeftinom motelu prepunom žohara. Stolić od plastične imitacije drveta. Bračni krevet prekriven šarenim pokrivačem. Čavao zabijen u zid iznad uzglavlja baca gotovo neprimjetnu sjenu.

Mozak bi mi se inače poigrao slikom zamišljajući što je uklonjeno.

Primjerak užasne konfekcijske umjetnosti? Poster pasa na kojemu piju pivo i kartaju? Nešto što bi ukazalo na ime i lokaciju motela?

Ovaj puta nije bilo nagađanja. Svim osjetilima usredotočila sam se na užas nasred ekrana.

Djevojčica na krevetu. Blijeda, kosa svilenkasta poput brka na kukuruznom klipu. Masnicama zavezane kikice.

Ostala sam bez daha.

Naga. Ne može joj biti više od osam godina.

Odižući se na laktove okreće lice prema nečemu izvan kadra. Oči joj se udaljavaju od objektiva. Zjenice su prazne, pogled izgubljen... Podiže bradu prateći nečiji dolazak. Sjena joj se povlači po tijelu. Odmahuje glavom, obara je. Ruka ulazi u kadar i spušta joj se na grudi. Djevojčica pada unatrag i zatvara oči. Sjena joj se kreće niz torzo.

Oprečni refleksi projurili su mi živicama. *Okreni leđa! Ostani! Pomozi joj!* Oči su mi se zalijepile za monitor.

Muškarac ulazi u kadar. Nagih leđa, okrenut prema kameri. Kosa mu je crna i vezana na potiljku. Stražnjica prekrivena ružnim crvenim prištevima. Oko njih koža je gnojne boje.

Prsti su mi se isprepleli i stegnuli. Predosjećajući noćnu moru osjetila sam vrtoglavicu.

Hvata djevojčicu za zapešća i podiže joj krhke ruke. Bradavice su joj tek točkice na zaobljenim sjenama koje joj opisuju grudni koš.

Oborila sam pogled. Nokti su mi urezali polumjesece u nadlanice. Dvaput polako udahnuvši ponovno sam se usredotočila na monitor.

Djevojčica je okrenuta. Leži ničice, bespomoćna i nijema. Muškarac je na krevetu. Na koljenima. Namjerava ju zajahati.

Skočivši na noge izjurila sam iz prostorije. Potpuno nesvjesna reakcije.

Limbički impuls šibnuo je ravno u motorne neurone.

Koraci su odjeknuli za mnom. Nisam se osvrnula.

Zaustavila sam se tek do prozora u predvorju, obmotavši se rukama oko prsa. Žudeći za stvarnošću. Za osvještenjem. Horizont. Sunčeva svjetlost. Asfalt. Promet.

Ruka mi je dodirnula rame.

— Jesi dobro? — Ryan. Potiho.

Odgovorila sam ne okrećući lice: — Gadovi. Jebeni bolesni gadovi.

Nije odgovorio.

— Radi čega? Vlastitog bolesnog užitka? Tako ozlijediti nedužno dijete iz čiste zabave? Ili možda radi onih koji uživaju gledati? Zar ima toliko bolesnika da postoji tržište za takve snimke?

— Uхватit ćemo ih.

— Ti degenerici onečišćuju planet i ne zaslužuju disati!

— Uhvatit ćemo ih. — Prepoznala sam vlastiti prezir u njegovom glasu.

Suza mi se prelila preko kapka. Nadlanicom sam je obrisala.

— Koga to, Ryane? Gamad koja snima ovakvo smeće ili pedofile koji plaćaju kako bi gledali, skupljali i razmjenjivali snimke? Ili roditelje koji glume svodnike vlastitoj djeci kako bi zaradili nekoliko dolara? Ili predatore koji kruže internetskim chat stranicama nadajući se uspostaviti kontakt?

Naglo sam se okrenula.

— Koliko ćemo djece vidjeti na tom *sticku*? Same, uplašene, bespomoćne djece. Koliko je djetinjstava uništeno?

— Da, u pitanju su pokvarena čudovišta, ali prioritet su mi Phoebe Quincy, Kelly Sicard, Claudine Cloquet i tri djevojke pronađene mrtve na mojem teritoriju.

— Bastarache stoji iza toga. — Kroz stisnute zube. — Osjećam to!

— To što vodi prostituciju ne znači da i dila dječju pornografiju.

— Ovo je Cormierova prljava zbirka, u kojoj su se nalazile i Évangélineine fotke. Nije li Évangéline radila za Bastarachea?

— Prije trideset godina.

— Cormier...

Spustio mi je prst na usta.

— Možda se ispostavi da je prljav. Možda se ispostavi da je Cormier karika. No, možda se isto tako ispostavi da je samo obični pervertit.

Kako god bilo, sve na tom *sticku* ide u NCECC³⁸.

— Krasno. — Suzdržavajući se da ga ne napadnem. —

A što će oni poduzeti?

— Oni neprestano istražuju ovakve stvari. Posjeduju bazu slika izrabljivane djece i sofisticirane programe za njihovu digitalnu obradu. Razvijaju načine kako identificirati kretenne koji skidaju to smeće s interneta.

— Svake se godine više istražuju krađe automobila nego slučajevi dječjeg zlostavljanja! — S prezirom.

— Znaš da to nije pošteno. Ima puno više automobilskih krađa, a NCECC se ubija kako bi spasio tu djecu. — Izbacio je ruku prema konferencijskoj sali.

Nisam ništa odvratila. Znala sam da je u pravu.

— Meni su one glavni cilj. — Smotao je prste u šaku.

— Quincyjeva. Sicardova. Cloquetova. Mrtve djevojke. — Šaka mu je poskakivala pri nabranjanju. — I ne namjeravam odustati sve dok ne zaključim svaki slučaj.

— Prava je agonija gledati — gotovo sam nečujno izgovorila — i ne moći ništa poduzeti kako bih joj pomogla.

— Mučno je, znam. I ja bih se najradije pokupio. Ali se podsjećam da moram nešto uočiti. Ime ulice. Znak na dostavnom vozilu. Logo na ručniku. Uoči nešto i bit ćeš korak bliže da pronađeš to dijete, a gdje se ono nalazi, pronaći ćeš i druge. Možda čak i neke moje.

Oči su mu zabljesnule posve novim žarom.

— O. K. — odvratila sam dlanovima brišući obraze.

— O. K. — I krenula natrag prema konferencijskoj sali. — Pronađimo onda nešto.

I baš se to i dogodilo.

³⁸ National Child Exploitation Coordination Center

Iduća tri sata bila su mi najgora u životu.

Prije nego sam otišla, Lesieurova je pojasnila da je Cormier pohranio svoju zbirku u vidu niza digitalnih mapa. Neke su bile imenovane.

»Tinejdžerice plesačice«. »Domaće koze«. »Aux privés d'amour«. »Japonaise«.

Druge su pak bile numerirane ili kodirane slovima. Svaki je dokument nosio isti datum, vjerojatno dan prijenosa na *memory stick*.

Nas troje smo se polako probijali mapu po mapu, video-snimku po video-snimku.

Nije svaka bila užasna poput prve. Neke su prikazivale pretjerano našminkane djevojčice u seksi mladenačkom donjem rublju, a na drugima su pak bile djevojke ili adolescentice u neobičnim zavodničkim pozama oponašajući striptizete ili plesačice oko šipke.

Velik broj je prikazivao zlostavljanja i penetraciju.

Estetska i tehnička kvaliteta je varirala. Neke su snimke djelovale staro, druge se doimale kao da su nedavno snimljene. Neke su bile odraz tehničke spretnosti, neke pak amaterske.

No, cijela se zbirka vrtjela oko jednog zajedničkog elementa. Svaka je snimka prikazivala jednu ili više mladih žena, a nekolicina ogavnih uključivala tek prohodale bebe.

Periodički smo odlazili na stanku. Pili kavu. Borili se protiv osjećaja gađenja. I ponovno vraćali glavnom cilju.

Svaki puta sam provjeravala poruke na mobitelu. Ništa od Harry.

Do podneva smo svi već bili na rubu živaca i strahovito napeti.

Otvarala sam novu mapu, kad je Hippo dobacio:

— Što, do vraga, postizemo ovim? Predlažem da proslijedimo to smeće NCECC-u i vratimo se na ulicu!

Mapa nije imala ime, a u njoj se nalazilo osam dokumenata. Otvorila sam prvi i video-snimka je krenula.

— Treba nam samo jedno poznato lice. — Ryanovi prsti zatapkali su po stolu. Zнала sam da čezne za cigaretom. — Samo jedna pojedinost u pozadini.

— Da? — Hrapavi glas nervozno je odvratio. — A što ćemo s tim?

Ryan je nagnuo stolac i podigao noge na stol. — Trenutačno nam je to jedina šansa da se domognemo traga.

— Cormier je bio pervertit i sad je mrtav — Hippo se obrecnuo progutavši tabletu protiv kiseline.

— Fotografirao je Quincyjevu i Sicardovu. — Ryan nije namjeravao dopustiti da ga obeshrabri svojim neraspoloženjem.

— Dobro jutro, tip je bio fotograf!

Zar doista to misli? Ili samo glumi đavoljeg odvjetnika?

— Mogao bi nas odvesti do Bastarachea — ubacila sam se. — Nije li vam cilj uhvatiti tog kretena?

Zaslon monitora se zacrnio, a na njemu ukazao prizor.
Kamera gleda prema vratima.

— Ne raspolažemo ama baš ničim. — Promeškoljio se i vinil je zapucketao pod njegovom težinom.

— Imamo *contact sheet*.

— Koja je stara kao Biblija.

— *Dijete* na njoj nekoć mi je bila prijateljica i radila je u Bastarachevoj kući.

— Prije stotinu godina.

— Kad je i ubijena!

— Koncentrirajmo se. — Ryan. Oštrim tonom.

Djevojka se pojavljuje na pragu, mlada, petnaest ili šesnaest godina. Odjevena je u crnu večernju haljinu

dubokog dekoltea. Kosa joj je podignuta. Ima previše ruža za usne. Kamera je zumira. Djevojka gleda u objektiv.

Načula sam oštar udah do sebe.

Bulji u nas. Naginje glavu i lagano podiže obrvu.

Natruhe osmijeha.

— Majko Božja... — Nagli izdah. Bio je to Hippo.

Ryan je skinuo noge sa stola, a nogari stolice naglo su udarili o pod.

Posegnuvši rukama iza vrata, djevojka razvezuje gornji dio. Haljina pada, ali je ona hvata u visini grudi.

U prostoriji je zavládala apsolutna tišina.

Saginjući se u struku otvara usta. Jezik joj kruži usnama. Kamera je ponovno zumira i njezino lice prekriva ekran.

Ryan izbacuje prst. — Zaustavi snimku!

Skočila sam prema tipkovnici i pritisnula *Pause*. Kadar se zaustavio.

Svi smo se zagledali u lice.

Ryan je izgovorio ime.

— Kelly Sicard.

— Pozirala je za Cormiera kao Kitty Stanley — odvratila sam.

— *Crétaque!*

— Kurvin sin je koristio svoj foto-studio kako bi stupao u kontakt s djevojkama. — Ryan je nastavio razmišljajući na glas. — A onda ih uvlačio u prostituciju.

— Vjerojatno je dobivao postotak po glavi svaki puta kad bi dostavio »friško« tijelo. — Hippo.

— Možda. Ali pedofili nisu poput običnih kriminalaca kojima je profit u interesu. Ne čine to samo radi novca. Čine to radi proizvoda. U pitanju je opsesija.

— Misliš da je gad dovlačio cure kako bi si obogatio zbirku?

Ubacila sam se: — Cormierov motiv nije važan. Namjeravamo li saznati što se dogodilo Sicardovoj, ili Quincyjevoj, ili bilo kojoj drugoj žrtvi, treba nam kupac. Gad koji proizvodi ovo smeće.

Pogledali su se.

— Bastarache — odvrtila sam. — Sigurno je on u pitanju.

Hippo je rukom prošao preko brade.

— Možda je u pravu. Bastarache živi od prodaje tijela. Saloni za masažu, striptiz klubovi, prostitucija.

— A od toga ga dijeli mali korak do pornografije — nadovezala sam se.

— I otud još manji do dječje pornografije.

— Dila ljudima — Ryan je odvratio. — Ali ne raspoložemo ničim što bi ga moglo povezati s ovim.

— *Contact sheet* — odvrtila sam.

— Osporit će da zna išta o tome.

— Čak i da to učini, u pitanju je dječja pornografija.

Odmahnuo je glavom. — Prestaro je.

— Evangeline je radila za njega.

— Zvučiš poput pokvarene ploče.

— Što ti je onda potrebno?

— Direktna veza.

Na rubu živaca, uvukla sam se u stolicu i pritisnula *Play*.

Kamera se povlači. Sicardova se ispravlja, okreće leđa, razigrano poziva prstom. Slijedi me. Kamera se kreće sobom slijedeći njezin ležeran hod. Još uvijek držeći naramenice gornjeg dijela haljine, spušta se na madrac i savija poput mačke.

Promatrajući je zapitala sam se kakve je snove sanjala. Osvijetljene modne piste? Blještave časopise i premijere na crvenom sagu?

Zavjerenički se smiješi. Pušta da joj naramenica padne. Muškarac ulazi i kreće se prema krevetu. Šišajući prst Sicardova podiže pogled i smiješi se. Podiže se na koljena dopuštajući haljini da joj padne oko struka.

Potrajalo je sve do sredine poslije podneva. Mapa se zvala *Vintage* i snimke doista jesu bile stare. Frizure i odjeća u nekim prizorima ukazivali su da su u pitanju pedesete i šezdesete.

Video-snimka broj sedam. Scenarij nije bio originalan.

Tinejdžerica, visoka, s tamnom kosom razdijeljenom posred glave. Nosi crni korzet, haltere i mrežaste čarape. Doima se kao da joj je neugodno. Baca pogled lijevo. Kamera je slijedi dok prelazi sobu i sjeda na klupicu ispod i na desno od prozora. Ponovno baca pogled na lijevo, kao da traži upute. Sunčeva svjetlost pada joj na kosu.

Oči su mi odlebdjele prema prozoru koji ju je uokviravao. Pogledom sam pretražila zavjese. Drvene ukrase. Maglovit krajolik iza stakla.

I trebalo mi je nekoliko sekundi kako bih sve povezala.

Pritisnuvši *Pause* proučila sam zaslon. Pa oblik.

Maglovitu konturu ispod njega.

Načula glasove gotovo milijun milja daleko.

Pritisnula *Play*. Pa *Stop*. Pa opet *Play*.

Premotala. I krenula iznova. Pa još jednom.

— Imamo ga. — Smirenim tonom, iako mi se srce popelo u grlo.

Glasovi su utihnuli.

— Imam prokletog gada koji je premlatio suprugu.

Hippo i Ryan su mi se pridružili.

— Ovo je snimljeno u Bastarachevoj kući u Tracadie.

— Ukazala sam na kadar na monitoru. — Kroz prozor se vide totemski stupovi.

Hippo se toliko primaknuo da me čačkalicom u ustima umalo ogrebao po obrazu.

— Do te čudne šupe?

— To je sjenica.

— Čemu kičeraž?

— Nevažno.

Namrštivši se prebacio je čačkalicu u prednji dio usta.

— Vidjela si te stupove i sjenicu na Bastaracheovom imanju? — Ryan.

— Sa stražnje strane kuće.

— Sigurna si?

— Da. Mislim da sam vidjela i tu izrezbarenu klupicu na kojoj sjedi.

Ispravivši se Hippo je izbacio čačkalicu prema Ryanu:

— Snimka je stara.

— Ali mala nije.

— I zahvaljujući njoj postala je besmrtni dio

Bastaracheove gajbe.

— Tako je.

— Dovoljno da ga ćopimo?

— Za mene jest.

— Pod osnovanom sumnjom?

— Mislim da bi sudac mogao pristati.

— Da nazovem Quebec City dok se ti domogneš

naloga?

Ryan je kimnuo.

Čim se Hippo pokupio, okrenuo se prema meni.

— Odlična si, Oko Sokolovo!

— Hvala.

— Možeš li izdržati još neko vrijeme? — Bradom je kimnuo prema monitoru.

— Nedvojbeno.

— Dobar izbor riječi.

Do četiri Bastarache je bio u pritvoru, a Ryan raspolagao naložima koji su mu omogućili pretragu stana i bara u Quebec Cityju. Kuća u Tracadie nije prošla, jer Bastarache nije živio u njoj.

Pronašao me u konferencijskoj sali, gdje sam još uvijek pregledavala pornografiju. Uzimala sam stanke samo kako bih provjerila mobitel, kućni i uredski telefon, i saznala ima li što od Harry.

— Nisu ga stigli ni strpati u ćeliju kad mu se pojavila pravna pomoć. — Kipeći od bijesa. — Možeš li ti to zamisliti?

— Je li odvjetnik svjestan da mu se klijent bavi dječjom pornografijom?

— Odvjetnica. Isabelle Francoeur. Po njezinim riječima trebao bi dobiti orden časti.

— Je li izašao?

— Radi na tome. Policija Quebec Cityja može ga zadržati dvadeset i četiri sata. Nakon toga ga moraju optužiti ili izbaciti.

— A što sada?

— Hippo će malo prerovati po njegovim stvarima, dok mu ja verbalno odvučem pažnju.

— Odlaziš u Quebec City?

— Hippo samo što nije došao po mene.

— Hoću s vama.

Zagledao se u mene očigledno predosjećajući da imam skrivene namjere.

— Ako netko spomene tvoje prijateljice, bit ću to *ja*.

Otvorila sam usta kako bih se pobunila, ali sam odmah promijenila mišljenje. — Tvoje uhićenje.

— Kako se zovu?

— Évangéline i Obéline.

— Pojavljuješ se isključivo u ulozi promatrača.

— Dat ću sve od sebe.

Za deset minuta vozili smo se na sjeveroistok Autocestom 40, usporedno s obalom rijeke St. Lawrence. Hippo je bio za upravljačem, Ryan sjedio do njega, a ja na stražnjem sjedalu bacajući se, poskakujući i suzdržavajući od povraćanja.

Ryan je putem pojasnio plan, no jedva sam ga čula od statičkih smetnji radio-prijamnika. Nakon zamolbe Hippo ga je isključio.

Strategija: nas dvoje ćemo otići u *la prison d'Orsainville*, gdje je Bastarache pritvoren, dok će Hippo nastaviti u grad kako bi nadgledao pretres njegovog bara.

Vožnja do Montreala obično traje tri sata, no mi smo stigli za manje od dva. Čitavo sam vrijeme provjeravala mobitel. Još uvijek ništa od Harry. Podsjetila sam se da se ionako svako malo pokupi bez najave.

Unatoč tomu, mučio me sve veći strah. Zašto se ne javlja?

Ryan je najavio naš dolazak kako smo se približavali predgrađu, a Hippo odjurio čim nas je odbacio do zatvora.

Kad smo prošli sigurnosnu provjeru, Bastarache nas je dočekaao u sobi za ispitivanje.

Čuvar je stajao do vrata. Izgledao je kao da ga bole noge.

Možda sam odgledala previše epizoda *Obitelji Soprano*, ali očekivala sam tip kriminalca. Nauljena kosa. Zlatni lanac. Steroidom napuhani mišići. Dočekaao me bijeli kit u poliesteru sa sitnim prasećim očima.

Na raspolaganju su nam bile četiri stolice i stol. Ryan i ja smo sjeli s jedne, on s druge strane. Ostala sam iznenađena ne ugledavši Francoeurovu.

Ryan se predstavio i pojasnio da je pripadnik SQ-a te da je doputovao iz Montreala.

Praseće oči kliznule su prema meni.

— Biste li radije pričekali odvjetnicu? — Nadodao je odbijajući udovoljiti Bastaracheovoj radoznalosti. Odlično. Neka se pita tko sam.

— *Frippe-moi Yehu*. — Ugrubo prevedeno s *chiaca*: »poljubi me u dupe«. — Vlasnik sam barova i bezgrešno ih vodim. Kad ćete to vi, kreteni, konačno shvatiti?

— Posjeduješ striptiz klubove.

— Koliko ja znam, egzotičnije ples legalan biznis u ovoj državi. Svaka je moja djevojka iznad osamnaest. — Govorio je poput Hippa.

— Siguran si u to?

— Provjeravam im osobne.

— Jesu li jedna do dvije ipak uspjele pobjeći radarskom vidu?

Čvrsto je stisnuo usnice i udahnuo kroz nos ispuštajući hriptav zvuk.

— Daleko mlađe. Preslatke šesnaestogodišnjakinje. Tko zna jesu li još uopće skinule aparatić za zube?

Crvenilo mu se počelo penjati od vrata u lice. — Mala je lagala.

Ryan je zapucnuo jezikom i oštro odmahnuo glavom.
— Ta današnja djeca...

— Nije se žalila.

— Dopada ti se kad su mlade, Dave?

— Zaklela se da su joj dvadeset tri.

— Prikladna dob za nekog poput tebe.

— Gle, na svijetu postoje dvije vrste žena: one u koje umačeš i one koje odvođiš kući na nedjeljni ručak. Ova nije odlazila Grandmère na nedjeljno pečenje, ako razumiješ što želim reći.

— Ali si se ti domogao trećeg tipa.

Upitno je nagnuo glavu.

— Onih zbog kojih se odlazi u zatvor.

Lice mu se zarumenilo. — Opet isto sranje. Rekla je da je punoljetna. Što hoćete da učinim — provjerim joj zube?

— A prostituiranje? Je li to legalno?

— Kad cura napusti bar, nemam nadzor nad njezinim privatnim životom.

Ryan je na to ušutio znajući da većina intervjuiranih tada osjeti potrebu ispuniti nastalu tišinu. Međutim, Bastarache nije bio poput njih.

— Nedostaje nam nekoliko cura, a pronašli smo i nekolicinu mrtvih. Znaš li što o tome?

— Nemam veze s Montrealom.

Ryan se poslužio drugim trikom kojemu sam također već posvjedočila.

Iznenadna promjena teme.

— Dopadaju ti se filmovi, Dave?

— Molim?

— Svjetla! Kamera! Kreni!

— O čemu, do vraga, govoriš?

— Da vidimo... Možda si odlučio pokrenuti novi poslić. U holivudskom stilu.

Bastaracheove ruke ležale su na stolu, a prsti bili isprepleteni poput kratkih, debelih kobasica. Na Ryanovo pitanje kobasice su se stegnule.

— Gole sise na štangi. Nije li to poprilično jeftina akcija?

Bastarache je nastavio nijemo bijesniti.

— Filmovi su prava stvar.

— Jebeno si lud!

— Recimo, čisto hipotetski, da si se domogao male koja želi zaraditi nešto love. Predlažeš joj snimanje i ona pristaje.

— Molim?

— Prebrzo govorim?

— O čemu je riječ?

— Dobro ti znaš.

— O pornićima?

— Vrlo specifičnog žanra.

— Ne razumijem.

Ryanov je glas poprimio ledeni ton. — Govorim o dječjoj pornografiji, Dave. O djeci.

Bastarache je razdvojio ruke i udario njima o stol. — Ne petljam se s djecom!

Čuvar je provirio u prostoriju. — Sve u redu?

— Ma, super — Ryan je odvratio.

Dok je Bastarache razmjenjivao bijesne poglede s njim, ja sam ga poskrivećki promotrila. Kobasice na njegovom vratu i trbuhu djelovale su čvrsto, a ruke predstavljale pleter mišića. Tip nije bio masni debeljko, kako mi se isprva učinilo.

Netremice ga promatrajući Ryan je posegnuo u džep i izvadio jednu od nekolicine fotografija koje sam isprintala s

video-snimke iz Cormierove mape nazvane *Vintage*. Bez riječi ju je gurnuo prema njemu.

Bacio je pogled prema djevojci na klupici. Pratila sam mu govor tijela, ali nisam zamijetila napetost.

— Jesi li ovoj maloj provjerio osobnu?

— Nikad je u životu nisam vidio.

— Kako se zove?

— Rekao sam ti da je nisam vidio. — Praseće oči su se podigle. — Nisam imao prilike upoznati ovu mladu damu.

— Poznat ti je fotograf po imenu Stanislas Cormier?

— Na žalost, ne. — Palcem je počeo prolaziti kroz pukotinu na površini stola.

Ryan je ukazao na sliku. — Skinuo sam je s njegova računala. Dio je nestašne video-snimke, a na *sticku* se nalazi lijepa zbirka.

— Svijet je prepun degenerika.

— Je li to tvoja kuća?

Nokat palca se zaustavio. — Što jebeno pokušavaš reći?

— Lijepi ukrasi.

Bastarache je zaškiljio i ponovno pogledao fotku, a onda ju mesnatim prstom odgurnuo prema Ryanu.

— Pa što i da jest? Tek sam završio srednju kad je mala glumila indijansku princezu.

Sitno zvonce oglasilo mi se u glavi. Što tu ne valja? No, odlučila sam se poslije zamisliti nad time.

Jednu po jednu Ryan je izvadio i posložio sve fotografije. Phoebe Quincy, Kelly Sicard, Claudine Cloquet, te rekonstrukciju lica djevojke iz Rivièrè des Mille Iles. Bastarache je jedva bacio pogled.

— Sori, stari, ne mogu ti pomoći.

Ryan je nadodao obdukcijske fotografije trupla koje je isplovilo u Lac des Deux Montagnes i djevojke pronađene u Dorvalu.

— Isuse Kriste — Bastarache je zatreptao, ali nije odmaknuo pogled.

Ryan je prstom dodirnuo fotke Quincyeve i Sicardove. Ove se djevojke također pojavljuju u Cormierovoj zbirci. — Što nije baš bilo točno za Quincyjevu, ali nije bilo ni daleko od istine. — I sad su nestale. Želim znati zašto.

— Ponovit ću ti. Ne znam ništa o pornićima, ni o nestaloj djeci.

Podigao je pogled prema stropu. Kako bi se primirio? Ili kako bi smislio pametniji odgovor? Kad mu se lice spustilo, bilo je bezizražajno.

— Za tebe rade dvojica kretena zvanih Babin i Mulally? — Ponovno promjena teme.

— Mislim da ću pričekati odvjetnicu. Koliko god uživao u ovom razgovoru, vrijeme je da se pokupim. Čeka me posao.

Ryan se naslonio leđima i prekrižio ruke.

— Iznenaduješ me, Dave. Osjećajan tip poput tebe. Pretpostavio sam da ćeš još uvijek žalovati zbog žene.

Ili mi se učinilo, ili se u tom trenutku ukočio na aluziju na Obéline.

— Ali, do vraga, ipak je proteklo tjedan dana.

Dva mesnata dlana poletjela su u zrak. — Nemoj me krivo shvatiti. Nisam hladnokrvno kopile. Imam osjećaje. Ali smrt moje supruge nije bio šok. Žena je godinama bila suicidalna.

— Zato si je s vremena na vrijeme morao dovoditi u red? Kako bi joj ponovno pobudio volju za životom?

Praseće oči zagledale su se u njega. Prsti se ponovno isprepleli. — Odvjetnica će me izvući odavde prije nego se vratiš na cestu.

Pogledala sam Ryana. Htjela sam da mu se suprotstavi i pokaže Évangélineinu *contact sheet*. Nije to učinio.

— Odvjetnica ti ima dovoljno vremena. — Nije odmaknuo pogled. — Ekipa za očevid je upravo kod tebe. Kad odem, pomoći ću im da ti rastave život u najmanje djeliće.

— Jebi se.

— Ne, Dave. — Čeličnim tonom. — Pronađemo li samo jedno ime, samo jedan telefonski broj ili fotku djeteta u dvodijelnom kupaćem, tebe će toliko jebati da ćeš požaliti što ti se roditelji nisu odlučili za celibat.

Odgurnuo je stolicu i ustao pa sam i ja učinila isto. Bili smo na izlazu, kad je Bastarache zalajao: — Nemaš pojma o čemu je riječ!

Oboje smo se zaustavili i okrenuli.

— Zašto mi onda ne kažeš?

— Te se djevojke nazivaju umjetnicama. Svaka od njih sanja da će postati nova Madonna. — Odmahnuo je glavom. — Umjetnice? Možeš si mislit'. Prije zmije otrovnice! Ispriječi im se na putu i odgrist će ti kurac!

Iako sam obećala da neću reći ni riječ, tip je bio toliko ogavan da se nisam mogla suzdržati.

— A Évangéline Landry? Je li i ona zatražila da se pojavi u jednom od tvojih prljavih filmova?

Kobasičasti prsti toliko su se stegnuli da su zglobovi iskočili poprimajući bijelo-žutu boju. Ponovno je stisnuo usnice. Nakon nekoliko hriptavih udisaja na nos, odgovorio je obraćajući se Ryanu:

— Uopće niste na pravom putu.

— Doista? — Dobacila sam s prezirom u glasu.

Nije se obazreo. — Ne da niste na pravom putu nego ste na drugom kontinentu!

— A kamo bismo *trebali* pogledati, gospodine Bastarache? — Opet ja.

Na posljetku se okrenuo prema meni.

— Ne kod mene, mala. — Vijugava vena iskočila mu je nasred čela.

Ryan i ja smo mu okrenuli leđa.

— Provjerite vlastito jebeno dvorište.

Quebec City je jednostavno Québec za stanovnike grada. U pitanju je glavni grad pokrajine, koji je neopisivo *très* francuski.

Vieux-Québec, stara četvrt, jedini je utvrđeni grad u Sjevernoj Americi iznad Meksika. Na istoj adresi nalaze se *Château Frontenac*, *Assemblée nationale*, i *Musée national des beaux-arts*. Hotel, Parlament, i Muzej lijepe umjetnosti za anglofone. Starinski i popločen, stari je dio grada zaštićena kulturna baština.

Što Bastaracheov mali kutak definitivno nije bio.

Smješten na otrcanoj ulici u neposrednoj blizini Chemin Sainte-Foy, Le Passage Noir bio je rupa u nizu rupa u kojima se moglo vidjeti žene kako se skidaju. Sama četvrt bila je bez šarma skrivajući se u niši urbanog ekosustava Quebec Cityja. Osim striptizeta koje su se razmetale sisama i guzicama, dileri su na uličnim uglovima prodavali drogu, a kurve seks u taksijima i jeftinim hotelima.

Policajac SQ-a dovezao nas je na adresu istaknutu na Ryanovom nalogu. Hippov je auto bio parkiran uz rubnik zajedno s kombijem ekipe za očevid, i patrolnim vozilom na čijoj je bočnoj strani pisalo *Service de police de la Ville de Québec*.

Kad smo prošli kroz teška drvena vrata, zapahnuo nas je miris ustajalog piva i znoja. Le Passage Noir je bio poput bara, koliko je to moguće s obzirom da je bio nešto veći od

običnog kioska. I bilo je očigledno da Bastarache ne troši puno na rasvjetu.

Šank se nalazio nasred prostorije, a nezgrapna platforma širila uz stražnji zid. Desno od nje blještao je Rock-Ola jukebox iz četrdesetih, na lijevo se nalazio stol za biljar s porazbacanim kuglama i štapovima, koje su gosti ostavili za sobom pokupivši se na brzinu.

Uniformirani policajac stajao je do ulaza, raširenih nogu i zakačivši palčeve za pojas. Na znački mu je pisalo: C. Deschênes, SPVQ.

Muškarac je sjedio za jednom od osam barskih stolica, naslonivši pete na prečku. Nosio je bijelu majicu, crne hlače izglačane na crt, blještave crne mokasine, zlatne manšete, zlatni sat, zlatni lanac oko vrata. Nije bilo pločice s imenom. Pretpostavila sam da je spomenuti maneken zapravo pipničar koji je nenadano lišen posla.

Dvije žene su pušile i razgovarale za jednim od desetak stolova nasuprot pozornici. Obje su nosile jarkoružičasta kimona.

Treća je sjedila odvojeno od drugih, pušeći na samo. Za razliku od kolegica, nije bila odjevena u radnu odjeću, već u kratke hlače, šljokičavu majicu bez rukava, rimljanke zavezane do koljena.

Nije bilo nikoga drugog.

Dok je Ryan razgovarao s Deschênesom, ja sam odmjerila dame.

Najmlađoj je moglo biti osamnaest, i bila je visoka, s mat-smeđom kosom i umornim plavim očima. Crvenokosa prijateljica prešla joj je tridesetu i očigledno dio plaće uložila u operaciju grudi.

Usamljena pušačica imala je pak spaljenu platinastu kosu koja joj je u pramenovima padala ispod ušiju. Pretpostavila sam da joj je oko četrdeset.

Načuvši glasove, ili možda nanjušivši moj interes, bacila je postranično pogled prema meni. Nasmiješila sam se. Okrenula je glavu. Druge žene nastavile su razgovor. One nisu bile radoznale.

— Bastarache ima ured odostraga. Hippo je tamo. — Ryan mi je prigušeno dobacio preko ramena. — Stan mu je na katu. Ekipa za očevid ga pretresa.

— Je li osoblje ispitano? — Ukazala sam na žene i pipničara.

— Bastarache je šef. Oni su zaposlenici i ne znaju ništa. Ah, da. Pipničar kaže da mu možemo poljubiti dlakavo francusko dupe.

Ponovno je plavuša pogledala prema nema i okrenula glavu.

— Smijem li porazgovarati s obdarenim djevojkama?

— Zanimaju te novi plesni koraci?

— Možemo li pipničaru i sestrama u kimonu reći da nestanu?

Upitno me pogledao.

— Imam osjećaj da bi plavuša mogla progovoriti ako nema nikoga u blizini.

— Zatražit ću Deschênesa da mi ih dovede.

— Može, a sad glumi!

Prije nego je stigao odgovoriti, odmaknula sam se i napala ga: — Prestani mi govoriti što mi je činiti. Nisam glupa, znaš!

Odmah je shvatio. — Ne vidi se — obrecnuo se glasno i s visoka.

— Mogu li bar dobiti slike? — Oholo sam izbacila dlan.

— Kako god želiš. — S gađenjem.

Izvadio je omotnicu u kojoj su se nalazile isprintane fotke, reprodukcije lica i obdukcijske slike. Zgrabivši je,

bijesno sam odmarširala na drugu stranu prostorije, naglo povukla stolicu i sjela za stol.

Plavuša je sa zanimanjem popratila naše »rječkanje«. Oči su joj bile zalijepljene za poklopac limenke kojom se koristila kao pepeljarem.

Nakon nekoliko riječi razmijenjenih s Deschênesom Ryan je nestao na stražnja vrata označena crvenim električnim znakom *sortie*.

Deschênes je pokupio pipničara, a onda prišao sestrama u kimonu.

— Hajdemo, cure!

— Kamo?

— Navodno ova rupa ima predivnu zelenu prostoriju.

— A ona?

— I na nju će doći red.

— Možemo li se bar odjenuti? — Crvenokosa je zacvilila. — Dupe mi se smrzava!

— Profesionalna deformacija — odvratio je. — 'ajmo! Nevoljko su krenule za njim i pipničarem kroz isti izlaz na koji je Ryan nestao.

Iako sam glumila da sam ljuta, odabrala sam stol dovoljno blizu kako bih mogla porazgovarati s plavušom, a opet dovoljno daleko da moj potez ne izgleda kao nametanje.

— Kreten — promrmljala sam u bradu.

— Kao i cijeli muški spol — dobacila je gaseći cigaretu u poklopac.

— E pa on im je vođa!

Prigušeno je zahihotala.

Okrenula sam se prema njoj i zamijetila da joj je kosa tamna pri korijenu, a sasušena šminka zapečena u kutevima očiju i usta.

— Duhovita si! — S jezika je uklonila komadić duhana i odbacila ga.

— Policajka?

— Bome si i ti duhovita!

— A gospodin *macho-man*?

Kimnula sam. — Frajerčina sa značkom.

— Policajac i kreten u jednom?

Zahihotala sam. — Policajac i kreten u jednom! Sviđa mi se!

— Ali ne i njemu.

— Trebao bi mi pomagati.

Nije nasjela, ali nisam ponovila.

Navodno još uvijek kipeći od bijesa, prekrižila sam noge i stala nestrpljivo plesati gležnjem.

Zapalila je novu cigaretu i povukla dug dim. Prsti su joj bili žuti od nikotina ispod umjetnih ružičastih noktiju.

Sjedile smo u tišini nekoliko minuta. Ona je pušila, a ja sam se pokušavala prisjetiti što sam naučila od Ryana o umjetnosti ispitivanja.

Baš kad sam se odlučila okušati, prekinula je tišinu.

— Toliko su me puta uhitili da znam kako se zove svaki drot u gradu, ali nisam još imala prilike upoznati tvojeg kretena.

— On je iz SQ-a, iz Montreala.

— Znači, na tuđem terenu.

— Traži nestalu djecu. Jedna od njih moja je nećakinja.

— Djeca su odavde?

— Možda.

— Ako ne radiš s njim, zašto si mu se pridružila?

— Jako se dugo poznajemo.

— Obraduješ ga?

— Više ne — prezreno sam odvratila.

— Od njega ti je ta modrica?

Slegnula sam ramenima.

Povukla je dim i ispuhнула ga prema stropu.
Promatrala sam kako oblačić lebdi rasplinjavajući se pod
neonskim svjetlom šanka.

— Rođakinja ti ovdje radi?

— Mislim da se spetljala s vlasnikom. Poznaješ ga?

— Naravno. S prekidima radim već dvadeset godina za
gospodina Bastarachea. Uglavnom u Monctonu.

— Što kažeš na njega?

— Dobro plaća. Ne dopušta mušterijama da budu grubi
prema curama. — Usnice su joj se napućile. Odmahnula je
glavom. — Ali ga rijetko viđam.

Činilo se to čudnim s obzirom da je živio na katu.
Odlučila sam to poslije razmotriti.

— Nećakinja mi se možda uvukla u nešto — odvratila
sam.

— Svi su upetljani u nešto, srećo.

— U nešto više od plesa.

Nije ništa odvratila.

Oborila sam glas. — Mislim da je snimala porniće.

— Cura mora zaraditi za život.

— Tek je napunila osamnaest.

— Kako se zove?

— Kelly Sicard.

— A ti?

— Tempe.

— Céline. — Ponovno prigušen smijeh. — Ne Dion,
ali i ja imam svojih čari.

— Drago mi je, Céline *Ne Dion*.

— Nismo li nas dvije par!

Otfrknula je, a onda zapešćem obrisala nos.

Posegnuvši u torbicu, prišla sam njezinom stolu i ponudila
joj rupčić.

— Koliko dugo tražiš Kelly Sicard?

— Gotovo deset godina.

Pogledala me kao da sam rekla da je odmarširala u Galipolje.

— Druge male nema tek dva tjedna. — Nisam spomenula Évangéline, koja je nestala više od trideset godina ranije. — Zove se Phoebe Jane Quincy.

Povukla je dugi dim, a onda joj se čik pridružio ostalima na poklopcu.

— Njoj je tek trinaest. Nestala je pri odlasku na satove plesa.

Ruka joj se na trenutak zaustavila i potom nastavila drobiti čik. — Imaš dijete?

— Ne.

— Ni ja. — Zagledala se u poklopac vraćajući se zasigurno duboko u prošlost. Davno prije tog malog stola u Le Passage Noir.

— Ja sam u trinaestoj htjela biti balerina.

— Ovo je Phoebe. — Izvadila sam fotku iz Ryanove omotnice i odložila je na stol. — Snimljena je kad je bila u sedmom razredu.

Zagledala se u sliku. Očekivala sam reakciju, ali ništa. — Slatka mala.

— Pročistila je grlo i odmaknula pogled u stranu. — Jesi je vidjela?

— Ne. — Nastavila je buljiti u zamišljenu točku. Maknula sam Phoebe i odložila fotku Kelly Sicard.

— A nju?

Ovaj puta usnice su joj se trznule i prepoznala sam nešto u njezinim očima. Gornjim dijelom zapešća nervozno je protrljala nos.

— Celine?

— Vidjela sam je. Ali kao što si i sama rekla, davno je to bilo.

Osjetila sam nalet uzbuđenja. — Ovdje?

Bacila je pogled preko ramena i ogledala se po baru.

— Gospodin Bastarache ima biznis u Monctonu. Le

Chat Rouge. Mala je tamo plesala. Ali ne zadugo.

— Zvala se Kelly Sicard?

— Ne bih rekla.

— Kitty Stanley?

Umjetni ružičasti nokat se podigao. — Da. Tako je.

Plesala je kao Kitty Chaton. Slatko, zar ne? Kitty Kitten.

— Kad je to bilo?

Gorko se nasmiješila. — Predavno, srce.

— Znaš li što joj se dogodilo?

Istresla je novu cigaretu iz kutije. — Osvojila je na lutriji. Udala se za redovnu mušteriju i izvukla iz posla.

— Sjećaš li se kako se tip zvao?

— Ne bavim se poslom u kojem im pamtim imena.

— Možeš li se ičega prisjetiti u vezi njega?

— Bio je nizak i imao mršavo dupe.

Zapalila je cigaretu, lagano odmahнула dim iz lica. —

Samo malo. Sjećam se nečega. Svi su ga zvali Bouquet Beaupré.

— Jer...?

— Jer je posjedovao cvjećarnicu u Sainte-anne-de-Beaupré.

Promatrala me netremice, a usta su joj se lagano razvukla u osmijeh.

— Da. Kitty Chaton se izvukla.

Promatrajući je osjetila sam neočekivanu tugu. Nekoć je bila lijepa.

Možda još uvijek jest ispod teške šminke i blajha.

— Hvala ti — odvratila sam.

— Kitty je bila dobro dijete. — Otresla je pepeo na pod.

— Céline — odvratila sam. — I ti bi se mogla izvući.

Polako je odmahнула glavom očima dajući na znanje da se tomu više ne nada.

U tom se trenutku pojavio Ryan.

— Pronašao sam nešto zanimljivo.

Céline i ja smo ga slijedile kroz osvijetljeni *SORTIE* u zamračenu stražnju dvoranu. Deschênes nas je gledao kako prilazimo, poluspuštenih kapaka i očigledno se dosađujući. Njemu s desna nalazila se malena garderoba odškrinutih vrata. Kroz maglicu sam ugledala pipničara i djevojke u kimonima, zrcala, šminku i šljokičave stvari, zacijelo kostime.

Prostorija popločena imitacijom drveta nalazila se s lijeva. Hippo je u njoj pregledavao papire za stolom.

Céline se pridružila kolegicama. Ryan i ja njemu.

— Ima li što? — upitao je Ryan.

— Čini se da ured nije koristio neko vrijeme. Računi su stari bar dvije godine.

— Ja sam uspjela nešto saznati.

Obojica su me pogledala.

— Plavokosa plesačica, Céline, rekla je da je Kelly Sicard radila u Bastaracheovom baru u Monctonu pod imenom Kitty Stanley.

Umjetničko ime bilo joj je Kitty Chaton. Udala se za cvjećara iz Sainte-anne-de-Beaupré.

— Kada?

— Ne idu joj datumi.

— Ne bi ga trebalo biti teško pronaći — Ryan je dobacio. Hippo je već vadio mobitel.

— Ja ću to riješiti.

Postranična vrata u uredu vodila su na stube. Ryan i ja smo se popeli do stana u potkrovlju.

U pitanju je bila četverokutna površina s prostorom za spavanje, objedovanje i odmor, međusobno odjeljenim nahrupinama pokućstva. Kuhinja je bila odvojena otočićem i barskim stolicama.

Primaći prostor sastojao se od garniture, odnosno sofe, naslonjača i ležaljke, kromiranih i presvučenih crnom kožom. Nasuprot njima, televizor ravnog ekrana na staklenom i čeličnom nosaču. U *boudoiru* kraljevski krevet, oveći drveni stol, jedan manji i ormar za odjeću.

Cijelo je područje bilo okruženo crnim metalnim arhivskim ormarićima poslaganim u obliku slova L. Kupaonica u kutu bila je odijeljena zidovima i vratima.

Dva tehničara ekipe za očevid obavljala su svoj posao prahom tražeći otiske i pregledavajući ormariće u potrazi za bilo čim sumnjivim ili nelegalnim. No, ispostavilo se da nisu bog zna što pronašli.

— Hoću da ovo poslušáš.

Ryan me odveo do stola i pritisnuo tipku na telefonu. Mehanički glas izvijestio nas je da nema novih poruka, osim postojećih trideset i tri, i prekorio da poštanski pretinac nije ispražnjen. Potom je Ryan pritisnuo tipku »1« kako bismo preslušali staru poštu.

Dvadeset i devet pozivatelja javilo se na oglas u vezi Lexusa. Ženski je glas dvaput nazvao kako bi odgodio dogovoreno čišćenje. Muškarac zvan Léon htio je da mu se Bastarache pridruži na pecanju.

Posljednji je glas bio ženski, a dijalekt očigledno *chiac*.

— *Nije mi dobar dan. Treba mi recept. Ob...* Vrpca se prekinula.

— Je li to na kraju trebalo biti Obéline?

— Mislim da jest. — Ostala sam zabezeknuta.

— Pusti još jednom.

I učinio je to. Dva puta.

— Zvuči poput nje, ali ne mogu biti sigurna. Zašto kreten nije brisao poruke?

— Vidi ovo — Ryan je nastavio. — Telefon pokazuje broj pozivatelja. Osim ako ga pozivatelj ne sakrije, ispisuju se imena i brojke, zajedno s datumom i satom uspostave veze. Za slučaj da pozivatelj prikrije podatke, poziv biva registriran kao »privatni broj«. — Počeo je pregledavati popis zaustavljajući se na ispisima »privatnih brojeva«. — Vidi datume i sate.

— Netko je zvao svaku večer oko sedam — odvrtila sam.

— Prekinuta poruka posljednja je ušla u poštanski sandučić. Registrirana je kao »privatni broj«, a zaprimljena sinoć u sedam sati i osam minuta.

— Možda je Obéline živa — odvrtila sam iznenada shvativši što bi to moglo značiti. — I svaku se večer javlja.

— Tako je. Ali zašto?

— Ako je to ona, zašto je onda odglumila samoubojstvo? — upitala sam. — I gdje je?

— Pronicljiva pitanja, dr Brennan. Ući ćemo joj u trag. Zamijetila sam da tehničari ekipe za očevid rade u kuhinji. — Jesu li pronašli nešto što bi povezalo Bastarachea s Quincyjevom ili Sicardovom? Ili Cormierom?

— Čini se da ne provodi puno vremena u ovom stanu.

— To se poklapa, jer je Céline rekla da ga rijetko viđa ovdje. Gdje živi?

— Pronicljivost ti nema granica — Ryan je odvratio s osmijehom.

Presjeklo me. Njegov me osmijeh svaki puta obori s nogu.

Stala sam se prešetavati rastvarajući ormare, kuhinjske ormariće i ladice već pregledane u potrazi za otiscima prstiju. Bio je u pravu.

Osim smrznutih račića i kartonskog pakiranja iskristaliziranog Ben & Jerry'sa, u hladnjaku su se nalazile masline, *clamato juice*, na pola pojedena staklenka kiseljenih haringi, isušen limun, i nekoliko čudnih zelenih komada za koje sam pretpostavila da su sir. U ormariću za lijekove pronašla sam tek Gillete Foamy i britvice Bic.

Nakon dvadesetak minuta Hippo je doskakutao stubama.

— Imam Sicardovu! Sad se zove Karine Pitre. Suprug još uvijek prodaje ljiljane i tulipane u Sainte-anne-de-Beaupré.

— Tako mi svega — Ryan.

— U jedanaest će nas čekati u kafiću na Route 138.

Zacijelo smo ga iznenađeno pogledali jer je odmah nadodao:

— Gospođa ima djecu i spremna je za razgovor o šou biznisu što dalje od obitelji.

Le Café Sainte-anne bilo je tipično odmorište za kamione. Šank. Vinilni separei. Zavjese izbljedjele od sunca. Izmorene konobarice. U to doba noći kafić je bio manje-više prazan.

Iako starija i s kratkom jantarnom kosom, Kelly je nalikovala sebi na starim fotografijama. Iste plave oči, iste obrve u stilu Brooke Shields.

Sjedila je u stražnjem separeu, a na stolu pred njom nalazila se na po ispijena šalica vruće čokolade. Nije se smiješila.

Ryan je pokazao značku. Kimnula je ni ne pogledavši je.

Sjeli smo. Započeo je na francuskom.

— Puno ljudi te traži, Kelly.

— Sad se zovem Karine. Karine Pitre. — Odgovorila je na engleskom, gotovo prošaptavši.

— Nije nam namjera uvaliti te u nevolje.

— Da? Ako mi prošlost završi u novinama, svi će me se odreći.

— Pa znaš što se kaže, svatko žanje ono što je sijao.

— Bila sam mlada i glupa, i već osam godina ne živim tako. Kćeri mi ništa ne znaju. — Dok je govorila očima je pretraživala kafić. Osjetila sam da je napeta i nervozna.

Konobarica se pojavila. Johanne. Ryan i ja smo naručili kavu, ona još jednu vruću čokoladu.

— Dat ću sve od sebe kako ništa ne bi procurilo — Ryan je odvratio kad se Johanne pokupila. — Ti nas ne zanimaš.

Na to se mrvicu opustila. — Nego?

— David Bastarache.

— Što s njim?

Zagledao se u nju očima boje butana. — Ti nam reci.

— Posjeduje barove. — Ponovno je pogledom preletjela prostoriju. — Ja sam plesala u jednom od njih. Le Chat Rouge u Monctonu. Tamo sam i upoznala supruga.

— Kad si ga posljednji puta vidjela?

— Netom prije nego sam otišla. Bio je O. K. Nije bio u sukobu sa mnom.

— I to je to, Karine? Samo prljavi ples?

Johanne se vratila i podijelila šalice i žličice. Karine je pričekala da se pokupi.

— Znam na što ciljate. Ali ja nisam bila zainteresirana za zabavu s mušterijama. Samo sam se skidala.

— Nikad nisi pokazala cice na filmu?

Odložila je šalicu ne ispiivši gutljaj. Zamijetila sam da joj ruka drhti.

— Reci nam što znaš o Stanislasu Cormieru — nastavio je.

Oči su joj se prebacile na mene. — Tko je ona?

— Moja partnerica. Stanislas Cormier?

— Stvarno ste temeljiti.

— Ne onoliko koliko bismo mogli biti.

— Bilo mi je petnaest. Htjela sam biti poput Spajsica.

— Zavrtjela je vrućom čokoladom. — Htjela sam živjeti u Hollywoodu. Htjela sam da mi *People* objavljuje fotke.

— Nastavi.

— Otišla sam Cormieru kako bi mi izradio kompozit.

Znate, glamur-fotke. Pročitala sam u nekom članku da se tako može probiti u glumu i manekenstvo. Što sam znala? Tijekom snimanja počeli smo razgovarati. Ponudio je da me spoji s agentom.

— Ako pristaneš na neke upitne poze?

— Činilo se nedužnim.

— Je li bilo?

Odmahnula je glavom.

— Nastavi.

— Teško mi je govoriti o tome.

— Pokušaj.

Oči su joj ostale prilijepljene za šalicu. — Muškarac me nazvao otprilike tjedan dana nakon snimanja i rekao da ima malu ulogu za mene u filmu zvanom *Wamp Um*. Ja sam bila toliko uzbuđena da sam se skoro izmokрила u gaće. Pomislila sam da sam pronašla spas od nacističkih roditelja.

Tužno je odmahнула glavom. Žaleći za čime, zapitala sam se.

Izgubljenim roditeljima? Mladošću? Snovima o zvjezdanoj prašini?

— Odveo me u neki ušljivi motel. Nosila sam mokasine dok me jebao neki drugi u urođeničkoj pregači. Dobila sam pedeset dolara.

— Bastarache.

Iznenadeno je podigla glavu. — Ne. Pierre.

— Prezime?

— Nije rekao niti sam pitala. — Progutala je slinu. —

Rekao je da imam talenta i ako mu dam ekskluzivna prava, započet će moju glumačku karijeru.

— Povjerovala si da će te pretvoriti u filmsku zvijezdu? — Pokušala sam prikriti nevjericu.

— Cormier je tvrdio da je Pierre strahovito moćan agent. Što sam znala? Govorio je jezik struke. Tvrdio da poznaje ljude na pravim položajima. Vjerovala sam mu.

Iza nas Johanne je zatresla porculanom.

— Nastavi — Ryan je dobacio.

— Za nekoliko tjedana rekao mi je da se moram iseliti iz kuće. Jedne sam noći rekla roditeljima da odlazim učiti s prijateljicama. Umjesto toga, otišla sam u bar. Pokupio me i odvezao u veliku staru kuću na selu. Bila je trošna, ali bolja nego ona u Rosemère. Dvije djevojke živjele su tamo pa nisam ništa posumnjala. Pomogao mi je da odrežem i obojim kosu. Rekao je da tako izgledam starije. Stvar imidža.

Nisam micala ruke netremice je promatrajući.

— Bilo mi je potrebno šest, možda sedam mjeseci da shvatim da me nasamario. Pokušala sam prestati, ali mi je kreten prijetio. Rekao je da će se pobrinuti da mi se nešto dogodi ili će mi unakaziti lice ako pokušam nekoga kontaktirati ili pobjeći.

— Kako to da si ipak uspjela?

— Svi njegovi filmovi imali su glupe teme. *Nasty Nunnery*. *Sorority Sluthouse*. *Wiki Up*. Mislio je da film

dobiva na kvaliteti ako ima priču. Upravo je to tako nazivao — pričom. Filmovi su mu bili čisto sranje.

— Nalazili smo se u Monctonu gdje smo snimali *Inside Acadians*. Ta druga cura i ja smo nakon snimanja počele izlaziti u bar na Auto-cesti 106. Le Chat Rouge. Gosp. Bastarache je bio vlasnik, i znao je s nama tu i tamo porazgovarati. Jedne sam noći puno popila i stala cviliti koliko sam nesretna. Iduće jutro Pierre mi je rekao da me više neće plaćati i da radim za Bastarachea, što me proketo iznenadilo.

— Nisi upitala zašto si dobila otkaz? — Ryan.

— To je bio njegov stil. Jedan dan cura mu je omiljena, idući je više nema. Nisam marila. Bilo mi je drago da se više neću baviti pornografijom.

— Jesi li znala da te policija traži u Montrealu?

— Isprva ne. Ali kad sam saznala, zaključila sam da je prekasno. Pierre me uvjerio da ću morati platiti globu i da ću završiti u zatvoru s obzirom da nemam novaca. Ubrzo su se mediji prebacili na nešto drugo i više nije imalo smisla izaći u javnost.

— Pokazat ću ti zašto jest.

Prstima mi je dao na znanje da mu predam omotnicu. Na stol je odložio fotografije Claudine Cloquet i djevojke s obale Dorvala.

Karine je bacila pogled na njihova lica. — Ne poznajem ih.

Phoebe Jane Quincy pridružila se nizu.

— Dragi Bože, samo je nekoliko godina starija od moje kćeri!

Nadodao je rekonstrukciju lica djevojke pronađene u Rivière des Mille Iles.

Ruka joj je poletjela prema ustima. — O, ne... Ne.

Zaustavila sam dah. Svaki mi se mišić ukočio.

— To je Claire Brideau!

— Poznavala si je?

— Claire je bila jedna od cura koje su živjele u

Pierreovoj kući. S njom sam visjela u Le Chat Rouge. —

Nos joj je pocrvenio, a brada stala podrhtavati. — Bila je sa mnom one noći prije nego sam dobila otkaz.

— Je li poznavala Bastarachea?

— Obično se njoj upucavao. Iz nekog razloga te noći je razgovarao sa mnom. — Glas joj je zadrhtao. — Je li mrtva?

— Pronađena je 1999. kako pluta potrbuške.

— Isuse Kriste! — Prsa su joj se stala podizati dok se borila protiv plača. — Zašto čudni prikaz? Je li bila unakažena?

Učinilo mi se čudnim da to pita. Ako je i Ryan to pomislio, nije mi dao na znanje.

— Neko je vrijeme plutala u vodi.

Ruke su joj poletjele prema kopči na torbici.

— Otkud je bila? — Ryan.

— Nije mi rekla. — Izvukla je rupčić i obrisala oči.

— I ona je snimala porniće za Pierrea?

Kimnula je stišćući rupčić ispod nosa.

— Znaš li gdje je Pierre sada?

— Nisam ga ni vidjela ni čula od 1999.

— Bi li mogla pronaći njegovu kuću?

Odmahnula je glavom. — Bilo je to davno. Tada nisam vozila ni obraćala pažnju kamo me se vozi.

Spustivši čelo na šaku, povukla je dug i isprekidan dah. Oprezno sam spustila ruke na njezine. Ramena su joj zadrhtala, a suze potekle niz obraze.

Ryan je presreo moj pogled i kimnuo prema vratima. Složila sam se.

Saznali smo sve što smo mogli, i sada znamo gdje ju pronaći.

Ustao je i prišao blagajni.

— Nisam htjela uzrokovati probleme — nadodala je jecajući. — Samo sam htjela pobjeći. Nisam vjerovala da ću ikome nedostajati.

— A tvoji? — upitala sam.

Podigavši glavu, zgužvanim je rupčićem obrisala oba oka. — Nismo se slagali.

— Možda bi htjeli dobiti šansu i uspostaviti odnos s unucima. — Pokrenula sam se namjeravajući napustiti separe.

Odjednom me zgrabila za zapešće. — Moj suprug ne zna za filmove!

Pogledala sam je ne mogavši ni zamisliti što je sve proživjela. Ni kako joj je sada.

— Možda bi mu trebala reći — potiho sam odvratila.

Oči su joj zabljesnule. Strah? Prkos? Stisak je ojačao.

— Zna li tko je ubio Claire?

— Misliš da ju je netko ubio?

Zakimala je, a prsti su joj toliko zgnječili rupčić da se pretvorio u sitnu bijelu lopticu.

Što sada?

Nalazili smo se u Hippovom autu i vozili prema Le Passage Noir. Već je prošla ponoć; ja sam odspavala tek pet sati, ali sam bila nabrijana.

— Pronaći ću Claire Brideau — odvratio je. — I tog ljigavca zvanog Pierre.

— Cormier je bio svodnik Sicardovoj i nabavio mu je za prljave filmove. Pierre ju je predao Bastaracheu da radi kao striptizeta u njegovom baru. To bi trebalo biti dovoljno da se podigne optužnica protiv Bastarachea.

— Sicardova nije bila maloljetnica, kad je radila za njega.

— Preko Pierrea je došla od Cormiera do Bastarachea. Phoebe Quincy je nazvala Cormiera. Vjerojatno je on taj koji je snimio onu fotku u Marilyninoj pozi, a to bar indirektno povezuje Bastarachea s njom.

— Dijeljena krivnja. — Ryanovi britki odgovori ukazivali su da nije zainteresiran za raspravu.

Tišina je ispunila skućeni prostor. Kako bih si nečime zaokupirala misli, ponovno sam se prisjetila razgovora s Bastaracheom. Što je ono rekao što mi je zasmetalo?

I odjednom mi se razbistrilo.

— Ryane, sjećaš li se Bastaracheovog komentara kad si mu pokazao sliku djevojke na klupi?

— Rekao je da je tek završio srednju kad je mala glumila indijansku princezu.

— Što tu ne zvuči kako treba?

— To samo potvrđuje da je beskrupulozna svinja.

— Ja sam isprintala tu sliku sa snimke. Danas.

Moderan printer, moderan papir. Na toj fotki ne postoji ništa što bi ukazivalo kad je nastala.

Pogledao me. — Otkud onda njemu da je snimka stara nekoliko desetljeća?

— Zna što se zbiva. Zna tko je ta djevojka.

Zamijetila sam kako mu se prsti stišću oko upravljača.

— Ako ga se ne optuži, sutra će izaći na slobodu.

— Potreban nam je dokaz za podizanje optužbe.

Naslonila sam se pokisnuto na sjedalo, sad već na rubu živaca, ali znajući da je u pravu. Istraga vjerojatno nije polučila ništa što bi ga povezovalo s bilo kojom od nestalih ili umrlih djevojaka.

Naravno, Kelly Sicard je plesala za njega. I Claire Brideau je posjećivala njegov bar. Ali krunska tužiteljica zahtijevat će konkretne ili puno jače dokaze na osnovu indicija. Unatoč tomu, njegova me utučenost iznenadila.

— Trebao bi biti sretan. Sicardova je živa. Pronašli smo je.

— Da. Živa je i zdrava.

— Planiraš nazvati njezine?

— Još ne.

— Imam osjećaj da će Kelly sama stupiti u kontakt s njima.

— Karine.

— Kelly. Kitty. Karine. Misliš da nam je rekla sve što zna?

Ispustio je zvuk koji nisam uspjela interpretirati u tami.

— Ja mislim da se otvorila kad smo je upitali, ali da nam je vrlo malo toga dobrovoljno priznala.

Nije ništa odvratio.

- Iznijela je zanimljiv komentar dok si plaćao račun.
- Hvala na čokoladi?
- Misli da je Brideauova ubijena.
- A tko ju je ubio?
- Nije rekla.
- Ja se kladim na Pierrea.
- Prijetio joj je. Ali Bastarache joj se isto tako

upucavao.

Pogledala sam ga i dočekala me tek silueta. Farovi nadolazećeg auta osvijetlili su mu lice. Stiskao je čeljust.

— Razriješio si dva slučaja. Anne Girardin i Kelly Sicard. Ako je ona u pravu, tijelo pronađeno u Rivièrè des Mille Iles bit će identificirano kao Claire Brideau. Polučio si uspjeh.

— Jedna živa, četiri mrtve, dvije još uvijek nestale. Nije za slavlje.

Kamion je projurio mimo nas. Zarobljena u vodi koju ju je zalio, Impala se zanjihala i potom primirila. Okrenuvši se na drugu stranu izvukla sam mobitel i provjerila poruke.

Još uvijek ništa od Harry.

No, zato je Rob Potter zvao u 10.42h. Izanalizirao je poeziju i donio zaključak. Iako radoznala, zaključila sam da je prekasno da ga nazovem.

Spustila sam glavu na naslon i zažmirila. Misli su mi se međusobno odbijale kako smo se probijali kroz noć.

Zašto Harry još nije nazvala? Uslijedile su nenadane i uznemirujuće slike. Nasilnik u Cormierovom studiju. E-mail sa stihovima grupe Death. Anonimni poziv. Par koji mi je izviđao stan.

Cheech i Chong. Mulally i Babin.

Što ako Harry nije dobrovoljno zbrisala?

Ne razmišljaj tako, Brennanice. Ne još. Ako se ne javi do sutra, zamoli Hippa i Ryana da se bace na Mullalyja i Babina.

Je li Obéline živa i čuje li se redovito s Bastaracheom? Zašto? Tip joj je ne samo slomio ruku, već ju je i zapalio. Ako je tako, čemu onda namješteno samoubojstvo?

I do kakvog je zaključka Rob došao? Je li svu poeziju napisala ista osoba? Je li Évangéline autorica? Ako jest, je li Obéline platila kako bi O'Connor House objavio zbirku? Zašto anonimno? Je li joj Bastarache toliko neumorno visio za vratom da je smatrala neophodnim biti tajnovita?

I je li doista posvjedočila Évangélineinom umorstvu? Ako jest, tko ju je ubio? Bastarache je u to doba bio mlad. Je li i on bio uključen?

Kako?

Što se dogodilo s Évangélineinim tijelom? Je li završila u anonimnoj grobnici poput Hippove male, kostura s Otoka Sheldrake? Tko je, u stvari, bila ta mala? Hoćemo li ikad saznati?

Je li Bastarache ubio Cormiera? Ili možda Pierre? Je li jedan od njih dvojice ubio i Claire Brideau? Ako jest, zašto? Ili možda Claudine Cloquet? Phoebe Quincy? Djevojku čije se tijelo naplavilo na obalu Dorvala? Djevojku koja je pronađena kako pluta u Lac des Deux Montagnes?

Jesu li sve one ubijene? Jesu li Cloquetova i Quincyeva mrtve? Ako nisu, gdje se nalaze?

Previše nagađanja i pitanja.

I gdje je, do vraga, Harry?

Hippo je pušio na nogostupu kad smo parkirali do Bastaracheovog bara. Ryan je izvukao šibicu i također zapalio, dok sam mu ja prepričala razgovor s Kelly

Sicard/Katrine Pitre. Saslušao me kimajući bradom poput kakve lutke.

— Još jednom smo provjerili osoblje — rekao je kad sam završila. — I otprilike prije sat vremena ih pustili. Rekli smo im da ne odlaze na put.

— Orsainville? — Ryan.

Hippo je kimnuo. — Bastaracheova odvjetnica prijeti na sve strane. Ne pronađemo li nešto čime ćemo podići optužbu protiv gada, izbacit će ga u zoru.

Ryan je odbacio cigaretu i nagazio je petom. — Onda pronađimo nešto.

— Naglo rastvorivši vrata umarširao je u bar.

Dok su on i Hippo rovali po Bastarachevim dokumentima, ja sam otišla do Impale, izvadila laptop i uključila ga. Povezivanje na internet je potrajalo. Pokrenuvši pretraživač, stala sam se polako probijati kroz »producente pornografskih filmova«, »porno redatelje«, »pornografske tvrtke«, »pornografsku filmsku industriju«, etc.

Naletjela sam na »Vjerski savez u borbi protiv pornografije«, pročitala članke o gradskim odvjetnicima i saveznim tužiteljima koji su vodili sudske slučajeve, naišla na virtualne *lap dancers*, simulirane orgazme, gomilu silikona. Saznala imena producenata, glumaca, web stranica, i tvrtki koje proizvode filmove.

Nisam naletjela ni na koga po imenu Pierre.

U četiri i po osjetila sam potrebu za tušom. I antibioticima.

Isključivši računalu, otišla sam u bar vjerujući kako ću tamo na pet minuta odmoriti oči. Na drugoj strani prostorije Ryan i Hippo su lupali ladicama, prekopavajući po računima i fakturama.

Potom sam se iznenada uhvatila u svađi s Harry. Inzistirala je da nazujem mokasine, a ja sam se bunila.

- Glumit ćemo Pocahantas!
- To je za klince — odvrtila sam.
- Moramo to učiniti prije nego se razbolimo.
- Nitko se neće razboljeti.
- Morat ću otići.
- Možeš ostati koliko god želiš.
- To mi neprestano govoriš. Ali imam knjigu.
- Zamijetila sam da u rukama stišće svaštaru.
- Nisi vidjela dio u vezi Evangeline.
- Jesam — odvrtila sam.

I kad sam posegnula za knjigom, naglo se okrenula. Preko njezina ramena ugledala sam dijete s plavom kosom. Obratila mu se, ali nisam čula što govori.

Još uvijek držeći knjigu, krenula je prema njemu. Pokušala sam je slijediti, ali sam se spoticala o mokasine koje su mi spadale s nogu.

Potom sam se zagledala u sunčevu svjetlost kroz prozor zatvoren željeznim rešetkama. Svugdje oko mene tama. Harry i malena gledale su u mene. Ne, u pitanju nije bilo dijete, već postarija žena. Obrazi su joj bili ispijeni, a kosa srebrno-bijeli nimbus oko glave.

Dok sam je promatrala, u naboranoj koži oko njezinih usta i ispod očiju pojavile su se raspukline. Nos joj se pretvorio u crnu rupu nepravilna oblika.

Nečije se lice počelo materijalizirati ispod njezina polako poprimajući oblik. Lice moje majke. Usnice su joj drhtale, a suze blještale na obrazima.

Posegnula sam rukom kroz rešetke. Podigla je ruku. U njoj se nalazio zgužvani rupčić.

- Izađi iz bolnice — rekla mi je.
- Ne znam kako — odvrtila sam.
- Moraš u školu.
- Bastarache nije išao u školu — odvrtila sam.

Bacila je rupčić koji me pogodio u rame. Pa još jedan. I još jedan.

Otvorila sam oči. Ryan me tapšao po rukavu. Toliko sam naglo skočila da se stolica sklopila sama od sebe.

— Izlazi za sat vremena — odvratio je. — Pratit ću ga i vidjeti kamo ide.

Bacila sam pogled na sat. Bilo je gotovo sedam.

— Mogla bi ostati ovdje s Hippom, a mogu te i odbaciti do motela, i pokupiti...

— Nema šanse. — Ustala sam. — Hajdemo!

Dok smo se vozili, disecirala sam dio sna kojeg sam se prisjećala.

Sadržaj je bio uobičajen — mozak mi se poput Fellinija poigravao nedavnim događajima. Često se pitam što bi kritičari napisali o mojim noćnim lutanjima. *Nestvarne slike bez jasne demarkacije između mašte i stvarnosti.*

Te večeri došlo je do tipične retrospektive u mojoj podsvijesti. Harry i njezina svaštara. Opaska Kelly Sicard u vezi mokasina. Njezin zgužvan rupčić. Bastarache. Prozor s rešetkama bez sumnje je ubacio »id« kako bi mi pokazao koliko sam isfrustrirana.

Ali me zbunila pojava majke. I zašto je spomenula bolnicu? I bolest? I tko je ona starica?

Promatrala sam aute kako prolaze pitajući se kako je moguće da ih je toliko tako rano. Idu li na posao? Dopremaju li djecu na ranojutarnje plivanje? Vraćaju se kući nakon duge noći posluživanja hamburgera i prženih krumpirića?

Ryan se uvezao u parkiralište ispred glavnog ulaza u zatvor, parkirao i naslonio bočno na vrata. Očigledno je bio u potrazi za mirom, pa sam ja ponovno uronila u misli.

Minute su se stale razvlačiti. Deset. Petnaest.

Sjedili smo u autu pola sata, kad me iznenada presjekla sinapsa pobuđena snom.

Majka. Bolnica. Bolest. Devet stotina šezdeset i peta.

Glas koji mi je šaputao dok sam čitala o lazaretu u Tracadie odjednom mi se zaderao u prednji mozak budeći nove slike i sjećanja.

Naglo sam se uspravila. Majko Božja, zar je moguće?

Predosjećala sam da sam u pravu. Nakon trideset pet godina konačno mi je postalo jasno.

No, umjesto likovanja spopala me tuga.

— Znam zašto su Evangeline i Obéline nestale — dobacila sam, a glas mi je podrhtavao od uzbuđenja.

— Da? — Ryan je odvratio iscrpljenim tonom.

— Laurette Landry je počela dovoditi kćeri na Pawleys kad je izgubila posao u bolnici i morala raditi dvije smjene u tvornici konzervi i motelu. Neplanirano su vraćene u Tracadie kad se razboljela.

— To si već znala.

— Počele su dolaziti na otok 1966. prvo ljeto nakon što je lazaret u Tracadie zatvoren.

— Možda je postojala još jedna bolnica.

— Mislim da nije. Provjerit ću podatke o zaposlenima, ali kladim se da će se ispostaviti da je Laurette Landry radila tamo.

Pogledao me postrance i onda opet okrenuo glavu prema glavnom ulazu.

— Evangéline mi je rekla da joj je majka jako dugo radila u bolnici. Ako je radila u lazaretu, sigurno je bila u bliskom dodiru s gubavcima. Činjenica je da se razboljela od nečega što je zahtijevalo da se Evangéline za nju brine na svakodnevnoj bazi.

— Čak i da jest pokupila leprozu, riječ je o šezdesetima. Još od četrdesetih izlječenje je bilo moguće.

— Zamisli kakva je stigma u pitanju, Ryane. Obitelji su bile odbacivane. Ljudima je bilo zabranjivano da

unajmljuju gubavce ili druge članove njihovih obitelji ako je osoba s dijagnozom živjela kod kuće. I nisu pritom uništavani samo osobni životi. Prisutnost lazareta imala je razorni učinak na ekonomiju Tracadie. Godinama ni na jednom proizvodu nije bilo ime grada, a javno povezivanje s njim često je značilo da će posao propasti.

— To je bilo prije nekoliko desetljeća.

— Kako Hippo kaže, sjećanje Akađana duboko je ukorijenjeno. Landryjevi nisu bili obrazovani ljudi. Možda su se odlučili skriti. Možda nisu vjerovali vladi. Poput Bastarachea.

Otfrknuo je na tipično svoj način.

— Možda se Laurette bojala da će biti zatvorena u karantenu u neki lazaret. Možda je bila odlučna umrijeti kod kuće i preklinjala obitelj da taji u kakvom je stanju.

U tom trenutku oglasio mu se mobitel.

— Ryan.

Misli su mi skočile s Laurette na Hippovu malu. Jesu li obje umrle od iste bolesti?

— Izlazi!

Ryanov glas naglo me povratio u stvarnost. Bacila sam pogled prema glavnom ulazu.

Bastarache je hodao prema nama u društvu tamnokose žene u sivom kostimu. Nosila je aktovku i govoreći jednom rukom gestikulirala. Pretpostavila sam da je u pitanju odvjetnica Isabelle Francoeur.

Prešavši parking oboje su ušli u crni Mercedes. Još uvijek nešto tumačeći Francoeurova je ubacila mjenjač u brzinu i pokrenula auto.

Ryan je pričekao da se Mercedes uključi u promet, a onda krenuo za njima.

36.

Vozili smo se u tišini. Promet je bivao sve gušći i bojala sam se da će se, odmaknem li pogled, naša meta izgubiti u moru branika i stražnjih svjetala koja su se kretala južno prema gradu.

Ryan je osjetio moju nervozu.

— Opusti se. Neću ih izgubiti.

— Možda bismo se trebali približiti.

— U tom bi nas slučaju mogli zamijetiti.

— Nismo u policijskom vozilu.

Gotovo se nacerio. — Ova kanta je više policijski auto od patrolnog!

— Idu prema gradu.

— Da.

— Znači, Le Passage Noir?

— Ne znam.

— Onda ih nemoj izgubiti!

— Neću.

Nalazili smo se na rubu Centre-villea, kad je Mercedesov pokazivač smjera zatrepao.

— Skreće desno!

Prebacio se u trak za skretanje.

Pokazivač smjera uključio se još dvaput, nakon čega su uslijedila još dva skretanja. Promatrala sam vozilo grickajući zanokticu desnog palca.

— Oprezna vozačica — dobacila sam.

— Što mi olakšava posao.

— Samo ju nemoj...

— Izgubiti. Znam.

Mercedes je skrenuo još jednom, a onda se zaustavio na Boulevardu Lebourgneuf. Ryan je nastavio dalje i skrenuo do rubnika pola bloka niže. Bacila sam pogled u bočni retrovizor, a Ryan se poslužio unutarnjim.

Francoeurova je spustila nešto na konzolu, a onda su oboje izašli, prešli nogostup i ušli u zdanje od sivog kamena.

— Vjerojatno njezin ured — dobacila sam.

— Odložila je kartu za parkiranje ispod vjetrobrana.

Ako joj je ovo ured, onda sigurno ima mjesto na kojemu redovito parkira. Zašto se nije poslužila njime?

— Možda su se samo na kratko zaustavili.

Što god su smišljali, to je potrajalo toliko dugo da mi je nadgledanje dojadilo. Ugledala sam uredske djelatnike kako jure s kavom iz Starbucksa. Majku s dječjim kolicima. Dva pankera s plavom kosom i skejtbordima pod pazusima. Uličnog svirača obojenog sprejom kako nosi hodalice.

Postalo je vruće i zagušljivo. Otvorila sam prozor. Gradski mirisi uvukli su se u kabinu. Cement. Smeće. Sol i benzin s rijeke.

Borila sam se protiv sna, kad je Ryan iznenada pokrenuo vozilo. Bacila sam pogled prema zgradi. Naš je mali izlazio van. Uperio je daljinski prema Mercedesu. Auto se oglasio, svjetla upalila.

Odlučno otvorivši vrata, sjeo je za upravljač i naglo se uključio u promet. Mimoišao nas je, a Ryan krenuo za njim propustivši nekoliko vozila.

Bastarache je vijugao uličicama izlazeći na Boulevard Saintanne, nesvjestan da ga pratimo. Glava mu je neprestano poskakivala pa sam pretpostavila da se poigrava radijom ili da ubacuje CD.

Nekoliko milja izvan grada skrenuo je na desno na most koji se nadvijao nad rijekom St. Lawrence.

— Ide na Ile d'Orléans — Ryan je dobacio.

— Čega ima tamo?

— Farmi, nekoliko ljetnikovaca i polupansiona, i nekoliko malih mjesta.

Prešao je otok vozeći se Route Prévost i onda skrenuo lijevo na Chemin Royal, asfaltnu cestu s dva prometna traka koja je pratila obalu. Voda je blještala plavo-sivom bojom na ranojutarnjem suncu.

Tu je promet bio rijedak prisiljavajući nas da povećamo razmak. Iza zaseoka Saint-Jean skrenuo je na desno i nestao s vidika.

Kad je Ryan skrenuo iza ugla, više ga nigdje nije bilo. Nisam ništa odvratila. Nastavila sam grickati zanokticu, koja je sada poprimila jarkocrvenu boju.

Dok smo se spuštali asfaltnom cestom, pogledom sam pretražila krajolik. Vinograd s obje strane. I ništa drugo. Samo jutra i jutra bujne i zelene vinove loze.

Za četvrt milje cesta je završavala T-raskrižjem. Pred nama se nalazila rijeka, smjestivši se iza triju kuća tipičnih za Quebec. Sivi kameni zidovi, trijemovi od drvenih greda, visoki krovovi s prozorčićima, posude s cvijećem na prozorima u podnožju. Mercedes je bio parkiran na prilazu do najistočnije kućice.

Cesta je nastavljala na lijevo, a na desno se privodila kraju nakon deset metara. Ryan je krenuo na tu stranu, polukružno se okrenuo i isključio motor.

— Što sada? — Često sam to pitala u posljednje vrijeme.

— Sada nadgledamo.

— Nećemo ući?

— Prvo moramo procijeniti situaciju.

— Jesi li doista rekao »procijeniti situaciju«?

— Kod 6: ne mičemo dupe i čekamo gada. — Na moju je opasku odgovorio drugim izrazom iz televizijskih policijskih serija.

— Lud si. — Odbila sam upitati o kakvom je kodu riječ. Za četrdeset minuta vrata su se otvorila, a gad pojurio niz stube prema Mercedesu. Kosa mu je bila mokra. Presvukao se u košulju boje marelice.

Ne bacajući pogled ni lijevo ni desno, naglo je unatraske krenuo prilazom gumama bacajući šljunak. Ryan i ja smo ga promatrali kako juri asfaltom prema Chemin Royalu podižući za sobom oblak dima. Posegnuvši u pretinac na suvozačkom mjestu izvukao je pojasnu torbicu. Znala sam što se nalazi unutra. Lisičine, dodatno punjenje, značka i 9milimetarski Glock. Koristio ju je kad ne bi nosio jaknu.

Zadigavši rub košulje, osigurao ju je oko pojasa i provjerio vezicu kojom je povlačio zatvarač. Potom je pokrenuo motor i krenuli smo.

Parkiravši kod kućice, izvukli smo se iz Impale i pretražili pogledom okoliš. Jedino što se micalo bio je šugav smeđi španijel koji je njuškao po nečemu zgaženom kod bankine dvadeset metara dalje.

Pogledala sam ga. Kimnuo je. Povukli smo se do ulaznih vrata.

Pozvonio je kažiprstom lijeve ruke, dok mu je desna bila lagano savijena iznad Glocka.

Za nekoliko sekundi javio se ženski glas.

— *As-tu oublié quelque chose?* — Nešto si zaboravio?

— *Police* — odgovorio je.

Uslijedio je trenutak tišine, a onda: — Morate pričekati. Nalet adrenalina projurio mi je tijelom. Iako prigušen, glas mi je bio poznat.

— Želimo vam postaviti nekoliko pitanja.

Ništa.

Ponovno je pozvonio. Pa još jednom. I još jednom.

— Odlazite!

Otvorio je usta kako bi odgovorio, ali sam ga uhvatila za ruku. Mišići su mu bili napeti.

— Pričekaj — prošaptala sam.

Stisnuo je usnice držeći još uvijek ruku u pripravnosti.

— Obéline? — odvrátila sam. — *C'est moi, Tempe.*

Molim te, pusti nas unutra.

Rekla je nešto, ali nisam je razumjela. Za nekoliko sekundi perifernim sam vidom zamijetila kretnje.

Okrenula sam se. Navučeni kapak na jednom prozoru lagano je zadrhtao. Je li bio podignut kad smo prilazili?

Nisam se mogla prisjetiti.

— Obéline?

Tišina.

— Molim te, Obéline.

Uslijedilo je otključavanje brave, vrata su se odškrinula, a njezino lice izronilo u otvoru. Marama joj je ponovno prekrivala glavu.

Iznenadila me obraćajući mi se na engleskom: — Suprug će mi se uskoro vratiti. Bit će ljut ako vas zatekne ovdje.

— Mislili smo da si mrtva. Srce se slomilo i meni i Harry.

— Molim vas, idite. Dobro sam.

— Reci mi što se dogodilo.

Usnice su joj se stisnule.

— Tko je namjestio samoubojstvo?

— Želim da me ostavite na miru.

— Ne namjeravam to učiniti, Obéline.

Oči su joj se prebacile preko mog ramena, prema cesti koja je vodila prema Chemin Royalu.

— Detektiv Ryan i ja ćemo ti pomoći. Nećemo mu dopustiti da te povrijedi.

— Ne razumiješ.

— Pomozi mi da shvatim.

Zdrava koža poprimila joj je rumenu boju groteskno joj prekrivajući desnu stranu lica mrljama.

— Nitko me ne treba spašavati.

— Mislim da treba.

— Moj suprug nije loš čovjek.

— Možda je ubio nekoliko djevojaka.

— U krivu ste.

— To je i on rekao.

— Molim vas, ostavite me na miru!

— Tko ti je slomio ruku? Tko ti je potpalio kuću?

Oči su joj se smrknule. — Čemu ta opsjednutost sa mnom? Prvo si se pojavila u kući i ponovno pobudila bol koju je najbolje ne dirati, a sada mi želiš uništiti brak. Zašto me jednostavno ne možeš pustiti na miru?

Pokušala sam primijeniti Ryanovu tehniku nenadane promjene teme.

— Znam za Laurette.

— Molim?

— Lazaret. Guba.

Pogledala me kao da sam je ošamarila. — Tko ti je rekao?

— Tko je ubio Evangeline?

— Ne znam. — Gotovo očajnički.

— Tvoj suprug?

— Ne! — Oči su joj jurcale amo-tamo.

— Moglo bi se ispostaviti da je ubio dvije djevojčice.

— Molim vas. Preklinjem vas. Sve ste krivo povezali!

Nisam odmaknula pogled. Nastavila sam dalje. — Claudine Cloquet? Phoebe Quincy? Jesi li čula za njih?

Posegnuvši u torbicu, zgrabila sam omotnicu i izvukla njihove fotograrije te ih gurnula prema njoj.

— Pogledaj ih! Njihovi roditelji trpe bol poput tebe!

Okrenula je glavu, ali sam ugurala fotke kroz otvor držeći ih u njezinom vidnom polju.

Zažmirila je, a onda su joj se ramena spustila. Kad je ponovno prozborila, u glasu joj se mogao prepoznati poraz.

— Pričekajte. — Vrata su se zatvorila, lanac zazvečao, a onda ih je širom rastvorila. — Uđite.

Ušli smo u hodnik. Zidovi su bili prekriveni slikama svetaca. Juda. Sveta Ruža Limska. Franjo Asiški. Tip sa štapom i psom.

Odvela nas je mimo blagovaonice i knjižnice do primaće sobe s podom od širokih dasaka, teškim hrastovim stolovima, otrcanom kožnom sofom, i prenapunjenim naslonjačima. Jedan zid bio je u staklu od poda do stropa. Kamini kamin izdizao se među prozorima, djelomično onemogućavajući veličanstven pogled na rijeku.

— Izvolite. — Ukazala je rukom na sofu. Sjeli smo.

Ona je ostala stajati prinijevši kvrgavu ruku ustima i promatrajući nas.

Nisam mogla shvatiti što joj se krije u očima. Sekunde su protjecale.

Kap znoja kliznula joj je niz sljepoočicu i taj taktilni input odjednom ju je probudio.

— Pričekajte ovdje. — Naglo se okrenuvši izmarširala je kroz isti nadsvođeni prolaz kojim smo ušli.

Ryan i ja smo se pogledali. Zamijetila sam da je napet.

Jutarnje sunce tuklo je o staklo. Iako je tek prošlo jedanaest, u prostoriji je već bilo ogavno vruće. Osjetila sam kako mi se košulja natapa znojem.

Vrata su se negdje otvorila, a koraci odjeknuli hodnikom. Pojavila se vodeći djevojku od sedamnaestak godina.

Prešle su prostoriju i zaustavile se pred nama.

Osjetila sam kako mi se prsa nadimlju.

Djevojka je bila visine do stotinu pedeset centimetara.

Imala je svijetlu put, plave oči i gustu crnu kosu koja joj je bila odrezana u ravnini čeljusti. Osmijehom mi je privukla pogled. Bio je to osmijeh s jednim jedinim nedostatkom.

Ryan se ukočio.

Nismo očekivali tako dramatičan preokret stvari.

Još uvijek sam držala fotografiju Claudine Cloquet, Ryanove nestale osobe broj dva. Dvanaestogodišnjakinje kojoj se izgubio trag 2002. dok je vozila bicikl u Saint-Lazare-Sud. Bacila sam pogled s djevojke na sliku. Mliječno blijeda put. Crna kosa. Plave oči. Uska i zašiljena brada. Niz bijelih zuba unakažen jednim zakrenutim očnjakom.

— Ovo je Cécile — Obéline je odvrtila spuštajući ruku na djevojčino rame. — Cécile, pozdravi goste.

Ryan i ja smo ustali.

Malena nas je odmjerila s neprikrivenom radoznalošću.

— Jesu te naušnice *authentiques*?

— Pravo staklo — odvrtila sam s osmijehom.

— Jako blještavo. Baš blještavo!

— Bi li ih htjela?

— Nema šanse!

Skinula sam ih, a ona ih je zapanjeno preokrenula na dlanu, kao da su u pitanju kraljičini dragulji.

— Cécile živi s nama već gotovo tri godine. —

Obéline se zapiljila u mene.

— *Je fais la lessive* — djevojka je dobacila. — *Et le ménage.*

— Pereš rublje i čistiš. Zacijelo si od velike pomoći.

Odlučno je zakimala. — I jako sam dobra u uzgoju bilja. Jako dobra. Jako.

— Da?

Oduševljeno se nasmiješila razotkrivajući blještave zube.

— Moj Božićni kaktus ima tisuću cvjetova. —
Rukama je napravila veliki krug u zraku.

— Nevjerojatno.

— *Oui*. — Zahihotala je poput djevojčice. —
Obélinein nema nijedan. Smijem zadržati naušnice?

— Naravno.

— Sad se ispričavamo — Obéline se ubacila.

Cécile je slegnula ramenima. — Nema veze. Gledam *Simpsona*, ali slika se svako malo kvari. Možeš je popraviti?

— Okrenula se prema meni. — Homer je jako smiješan. —

»Jako« je izgovorila razvučenim izgovorom. — *Drôle*.
Drôle-o.

Obéline je izbacila prst dajući na znanje da će na kratko nestati.

Odjurile su u sobu.

— Claudine Cloquet — odvratila sam pokušavajući zadržati prisebnost i ležernost u glasu. Ryan je samo kimnuo. Njegova je pozornost bila usmjerena na mobitel. Tipkao je.

— Kako, do vraga, misliš...

Podigao je ruku ušutkavajući me.

— Ryan pri aparatu. Bastarache drži Cloquetovu na adresi u Ile d'Orléans. — Uslijedila je kratka stanka. — Mala je dobro, koliko vidim. Ali on je nekamo zbrisao.

Opisao je boju, model i godinu proizvodnje Mercedesa, izrecitirao registarski broj tablica, a onda i adresu na kojoj se nalazi kuća.

Čeljusni mišići su mu se napinjali dok je slušao glas s druge strane. — Javite mi kad ga uhvatite. Ako se tu pojavi, moj je.

Prekinuvši vezu stao se prešetavati prostorijom.

— Misliš da će se vratiti? — upitala sam.

— Ona ga oček...

Ukočio se. Pogledi su nam se presreli kad smo prepoznali prigušeno brujanje, gotovo vibracije zraka, a ne zvuka. Sve dok se isto nije pretvorilo u bučanje motora.

Pojurio je niz hodnik u blagovaonicu, ja za njim. Zajedno smo se zaustavili do prozora i provirili.

Auto je poput fatamorgane izranjao na vrhu asfaltne ceste dolazeći iz smjera Chemin Royala.

— Je li to on? — upitala sam bespotrebno šapćući.

Povukao je uzicu trbušne torbice. Nejasan obris vozila polako se pretvarao u crni Mercedes. A onda spoznaja.

— Parkirali smo uz rubnik!

— *Tabarnac!*

Mercedes se zaustavio na udaljenosti i odjednom naglo polukružno okrenuo.

Ryan je izletio u hodnik, pa na vrata i niz prilaz. Za nekoliko sekundi njegova Impala je pojurila frcajući šljunak za sobom. Gledala sam kako nestaje na obzoru.

— Što se događa? Kamo je otišao?

Progutala sam slinu i okrenula se. Obéline je stajala na pragu.

— Ne zove se Cécile — odvratila sam — već Claudine. Claudine Cloquet.

Zagledala se u mene motajući maramu kao i za prvog posjeta.

— Tvoj ju je suprug oteo od oca i majke. Vjerojatno ju je prisiljavao da se svlači za njegove prljave filmove. Bilo joj je dvanaest, Obéline.

— Dvanaest godina!

— Nije tako bilo.

— Dosta mi je da to slušam — odbrusila sam.

— Cécile je sretna s nama.

— Zove se Claudine.

— Ovdje je na sigurnom.

— Bila je na sigurnom sa svojimima.

— Ne, nije bila.

— Otkud to znaš?

— Otac joj je bio čudovište.

— Tvoj suprug je čudovište!

— Molim te. — Glas joj je drhtao. — Uđi i sjedni.

— Kako bi mi rekla da stvari nisu onakve kakvima se doimaju? — Bila sam bijesna i više nisam pokušavala biti pristojna.

— Otac ju je prodao za pet tisuća dolara. Tipu koji snima dječju pornografiju.

Ostala sam zabezeknuta.

— Komu?

— Zlom čovjeku.

— Kako se zove?

— Ne znam. — Na trenutak je oborila pogled.

Nagađala sam da laže.

— Kad se to dogodilo?

— Prije pet godina.

One godine kad je Claudine nestala iz Saint-Lazare — Suda. Pet godina nakon Kelly Sicard. Pet godina prije Phoebe Jane Quincy.

Kelly Sicard! Iznenada sam se prisjetila.

— Je li se zvao Pierre?

— Nisam uspjela saznati.

Okrenula sam se i pogledala kroz prozor. Cesta je bila prazna, a španijel je sada mokrio po stupu do T-križanja.

Vrijeme je nastavilo protjecati. Načula sam kako sjeda u stolicu do televizora iza mojih leđa. Prigušeni glasovi Homera i Marge Simpson dolebdjeli sus televizora negdje duboko u kući.

Na posljetku sam se ponovno okrenula.

— Kako se tvoj suprug upoznao s tim čovjekom koji je »otkupio« Claudine? — Prstima sam u zraku odsimulirala navodne znakove.

— Jednom davno radio je za Davidova oca. Prije nego smo se vjenčali.

— Znači, striptiz klubovi nisu bili dovoljni. Tvoj suprug se povezao s tim ljigavcem kako bi proizvodio dječju pornografiju.

— Ne. — Odrješito. — David ga mrzi. Ponekad su — zastala je oprezno birajući riječi — bili potrebni jedan drugom.

— I spomenuti je gospodin Zlikovac jednostavno predao Claudine tvojem suprugu? Zašto? Postala mu je prestara za tržište?

Ponovno je na trenutak oborila pogled. — David mu je platio.

— Naravno. David Bastarache, spasitelj djeva!

Nisam namjeravala nasjesti, ali priča Kelly Sicard o oslobođenju od Pierrea još me uvijek progonila.

Bacila sam pogled na sat. Ryana nije bilo već gotovo dvadeset minuta.

— Gdje tip operira?

— Ne znam.

U tom trenutku oglasio mi se mobitel. Ryan.

Bastarache se uspio izvući na Auto-cestu 20 i sad se kreće prema zapadu. On ga diskretno slijedi nadajući se da će se dodatno inkriminirati. Neko vrijeme ga neće biti.

Super. Bila sam bez auta, negdje Bogu iza leđa i ostat ću tu sam Bog zna koliko dugo!

Osjećajući se zarobljenom, ljutito sam ugurala mobitel u torbicu, na prije nego sam je zatvorila, ponovno se oglasio. Neočekivani pozivni broj. New York. Rob Potter!

Ne skidajući pogled s Obéline, prihvatila sam poziv.

— Hej, Rob!

— Rock and roll!

— Oprosti što ti se nisam javila sinoć. — Bila sam preumorna i prenapeta za duhovite doskočice.

— Nema problema. Imaš nekoliko minuta? Možda će ti se dopasti što sam otkrio.

— Samo malo...

Prislonivši mobitel o prsa, obratila sam se Obéline. — Moram nasamo obaviti ovaj poziv.

— Kamo je otišao onaj detektiv?

— Uhititi tvojeg supruga.

Prenula se kao da sam joj zaprijetila da ću je ošamariti.

— I sad sam ti ja ostala.

Ustala je.

— Ne zovi ga na mobitel — nadodala sam. — Budeš li ga upozorila, mogla bi postati udovica.

Ukočeno je napustila prostoriju.

Iskopala sam kemijsku i notes iz torbice. Potom sam si zadjenula slušalicu, odložila mobitel na stol i nastavila razgovor. Bilo mi je drago što će mi ispuniti vrijeme, dok čekam na Ryanov povratak.

— Pucaj — rekla sam.

— Dulja ili kraća verzija?

— Onoliko koliko je potrebno kako bih shvatila.

— Imaš poeziju sa sobom?

— Ne.

Načuvši zveckanje posuđa, pretpostavila sam da je Obéline otišla u obližnju kuhinju.

— Nema veze. Proći ću sve s tobom. Ovako... *P* je šifra za pjesme koje je napisala tvoja frendica u šezdesetima, a *N* se odnosi na one koje se nalaze u zbirci *Od kostiju do pepela*.

— »Poznate« i »Nepoznate« — pretpostavila sam.

— Da. Sva sreća da su sve pisane na engleskom. To mi je olakšalo analizu s obzirom da ti je prijateljica izvorni francuski govornik. Pojasnit ću ti.

Nisam ga prekinula.

— Čak i kad ljudi pokušaju prikriti materinji i oponašati tuđi jezik, forenzični lingvist često može ispod površine razaznati segmente koji nisu pod nadzorom govornika. Na primjer, većina ljudi u SAD-u kaže da se u poštanskom uredu »stoji u redu«, dok Njujorčani koriste posve drukčiji izraz. Američki govornici općenito, bilo iz New Yorka ili odnekud drugdje, toga nisu svjesni. Riječ je, dakle, o izrazito specifičnom obilježju, koje se skriva u podsvijesti većine.

— Znači, netko tko oponaša Njujorčana trebao bi to znati, ili bi Njujorčanin koji prikriva svoj govor toga trebao biti svjestan.

— Točno. Ali obično ljudi nisu svjesni takvih sitnica. Gramatičke razlike mogu biti i suptilnije prirode, a izgovor da i ne spominjem.

— Ali ovdje je u pitanju pisana poezija.

— Pisana poezija se oslanja na sve razine jezika.

Razlike u izgovoru, na primjer, mogu utjecati na shemu rime.

— U pravu si.

— Jesi li ikad čula za otkupninu s *devil stripa*?

— Ne.

— Bio je to slučaj kojeg mi je spomenuo moj mentor, Roger Shuy. Pogledao je pismo i zaključio da je ugrabitelj dobro obrazovan muškarac iz Akrona. Naravno, policija je bila skeptična. Zapiši.

Kratko je i pomoći će ti shvatiti što sam učinio s tvojim pjesmama.

Našvrljala sam što mi je izdiktirao.

»Do you ever want to see your precious little girl again? Put \$10,000 cash in a diaper bag. Put it in the green trash kan on the devil strip at corner 18th and Carlson. Don't bring anybody along. No kops! Come alone! I'll be watching you all the time. Anyone with you, deal is of-fand dautter is dead!«³⁹

— Jedna od prvih stvari koje lingvisti traže jest skriveni jezik. Je li osoba izvorni govornik engleskog? Ako nije, možda postoje krivi kognati, riječi koje izgledaju kao da znače isto na oba jezika, ali to uopće nije tako. Primjerice, riječ »gift« na njemačkom ima značenje »otrova« na engleskom.

— *Embarazada* na španjolskom, na primjer. — Pogrešno sam je upotrijebila za posjeta Puerto Ricu. Umjesto da kažem da mi je neugodno, rekla sam da sam »trudna«.

— Izvrstan primjer. Sustavne pogreške u pravopisu također mogu ukazati da je autorov materinji jezik zapravo strani jezik. Zamijeti da je u poruci autor napisao riječi »kan« i »kops« umesto »can« i »cops«, ali ne i »kash« za »cash«, ili »korner« za »corner«, što znači da vjerojatno nije bio obrazovan na jeziku na kojemu se *k* uvijek piše kao *k*, a nikad kao *c*. Općenito gledajući, cijela je poruka tečno napisana.

— Što znači da je pisac govornik engleskog, koji nije u drugom stanju, i koji ne zna ispravno napisati »trash can«. Otkud da je obrazovan?

³⁹ Želite ponovno vidjeti svoju dragocjenu djevojčicu? Ostavite 10.000 dolara u torbici za pelene. Stavite ju u zelenu kantu za srneće na devil stripu, ugao 18. i Carlsonove. Ne vodide ikoga sa sobom. Bez drotova! Dođite sami! Cijelo ću vas vrijeme pratiti. Bude li itko s vama, dogovor otpada, i kćer vam je mrtva!

— Nastavi proučavati pravopis. Ni riječ »daughter« ne zna napisati, zar ne?

— Tako je. Ali zna napisati »precious« i »diaper«, a i interpunkcija mu je točna, ne kao u nekoga tko bi pisao »kops«.

— Znao sam da ćeš to odmah shvatiti. U biti, istu stvar i ti radiš u svojem poslu. Tražiš obrasce koji se uklapaju ili koji odudaraju. Ako se, dakle, kriminalac razumije u pravopis, zašto se onda služi netočnim pravopisom?

— Kako bi policiju odvratio od sebe. Možda zajednica u kojoj živi zna da je dobro obrazovan. Umjesto da prikrije stupanj obrazovanja, njegov pokušaj prikrivanja zapravo je samo to dodatno istaknuo. Ali zašto Akron, a ne Cleveland? Ili Cincinnati?

— Ponovno pročitaj poruku. Koje se riječi ističu?

— *Devil strip*.

— Kako ti zoveš travnatu površinu između nogostupa i ceste?

Zamislila sam se. — Nemam pojma.

— I većina to ne zna. Ili ako znaju, onda je to lokalni izraz. *County strip*. *Median strip*.

— *Devil strip* — pretpostavila sam.

— Ali samo u Akronu. Čak ni u Toledu ili Columbusu. No, nitko toga nije svjestan. Tko uopće ikad spominje *devil strip*? Pratiš me?

— Da.

— Znači, jezik varira ovisno o nivou obrazovanja i geografiji. Moguće je također u obzir uzeti dob, spol, društvenu pripadnost, kao i svako drugo zamislivo demografsko obilježje.

— Jezik demonstrira kojoj skupini pripadaš.

— Tako je. Znači, prvo sam kod tvojih pjesama pokušao lingvistički i demografski profilirati autora. Što

jezik govori o piscu? Potom sam uporabio mikroanalitičke tehnike kako bih u svakoj skupini pjesama izdvojio specifičan jezični obrazac, koji možemo nazvati idiolektom. Na osnovu svega toga, bio sam u mogućnosti učiniti analizu autorstva koju si zatražila, i odgovoriti na pitanje je li ista osoba napisala obje zbirke.

— I?

— Dopusti da nastavim. Analiza je bila posebice zanimljiva s obzirom da je P pjesme napisao izvorni govornik francuskog služeći se engleskim. Svaki nastavnik stranog jezika zna da je moguće pokušati govoriti drugi jezik služeći se poznatim jezičnim sustavom materinjeg jezika. Sve dok ne u tome ne postaneš vješt, materinji se probija u jezik koji si naknadno usvojio.

Zamislila sam se nad vlastitim francuskim. — Upravo zato postoje naglasci, čudna rečenična struktura i izbor riječi.

— Tako je. Analizirajući tvoje pjesme, kad god bih uočio zanimljive dijelove, međusobno sam ih uspoređivao. S jedne strane ostavio sam ih onakvima kakvi su, s druge promijenio kako bi odrazili što je francuski govornik pokušavao reći na engleskom, ali nije u tome uspio jer je neispravno prevodio s francuskog, svojeg materinjeg, i koristio se krivim kognatima. Ako je pjesma općenito postala suvislija zahvaljujući mojim promjenama, uzeo sam to kao dokaz da bi pisac mogao biti frankofon. Želiš li da ti pokažem nekoliko primjera?

— Samo najvažnije.

— Poprilično je očigledno da je i *P* i *N* pjesme napisala izvorna govornica francuskog s ograničenim formalnim obrazovanjem na engleskom.

Osjetila sam nalet uzbuđenja.

— Potom sam potražio osebuje retoričke figure zajedničke i *P* i *N* pjesmama, kao i bilo kakvo statistički

prepoznatljivo iskrivljavanje rječnika ili gramatike. Pratiš me?

— Zasad, da.

— Čuj ovih nekoliko stihova iz jedne *P* pjesme:

Late in the morning

I'm walkin in sunshine,

awake and aware like

I have not been before.

A warm glow envelops me and tells all around,

»Now I am love!«

I can laugh at the univers for he is all mine.⁴⁰

— A sad slijede stihovi iz jedne *N* pjesme:

*Lost in the univers, hiding in shadow, the woman, once
young, looks*

*Into the mirror and watches young hones turning to
dust.*

— U oba primjera autor piše u daktilskom heksametru.

— Kako je i Longfellow učinio s »Evangeline«. Moja je prijateljica obožavala tu pjesmu.

— Daktilski heksametar tipičan je za epsku poeziju tako da sličnost u duljini stihova sama po sebi nije posebice značajna, ali je zato od velikog zanimanja činjenica da se u obje pjesme ponavljaju iste *pogreške*. U obadvije je riječ »universe« napisano bez završnog »e«.

— *Univers*. Francuski pravopis.

⁴⁰ Kasno ujutro hodam po suncu, budna i svjesna kao nikad prije.
Toplo me svjetlo obmata i govori svemu naokolo,
Riječi koje su se izdigle iz prošlosti stegnule su mi prsa. Nisam ga
zaustavila.

»Sad sam ja ljubav!« Smijem se svijetu jer on je samo moj

— *Oui*. Sad se vratimo na geografiju. Tvoja je prijateljica iz Akadije, odnosno New Brunswicka i provela je neko vrijeme u Južnoj Karolini. Pročitat ću ti glavnu pjesmu iz zbirke *Od kostiju do pepela*.

— Na što da obratim pažnju?

— Na regionalni dijalekt. Spomenuta je pjesma glavni primjer.

Polako ju je iščitao.

*Laughing, three maidens walk carelessly,
making their way to the river.
Hiding behind a great hemlock,
one smiles as others pass unknowing
Then with a jump and a cry and a laugh
and a hug the girls put their Surprise behind them.
The party moves on through the forest primeval
In a bright summer they think lasts forever.
But not the ailing.
She travels alone and glides through the shadows;
others can not see her.
Her hair the amber of late autumn oak leaves,
eyes the pale purple of dayclean.
Mouth a red cherry. Cheeks ruby roses.
Young bones going to ashes.⁴¹*

⁴¹ Smijući se tri djeve bezbrižno hodaju probijajući se prema rijeci. Skrivena iza visoke kukute, jedna se smije dok one ne znajući prolaze A onda skokom i usklikom i smijehom i zagrljajem djevojke na Iznađenje zaboravljaju. Skupina nastavlja kroz šumu djevičansku Na osunčanom ljetu misleć' da će zauvijek potrajati. Ali ne i boležljiva. Ona se kreće sama klizeć' među sjenama; druge ju ne mogu vidjeti. Kosa joj je jantarna poput hrastova lišća u kasnu jesen, oči blijedo purpurne k'o zora.

— Ista duljina stiha — odvratila sam.

— A rječnik? Provela si neko vrijeme u New

Brunswicku i Južnoj Karolini?

— Izraz »*forest primevak*« potječe iz Longfellowa.

— I odnosi se na Akadiju. Bar u »Evangeline«. Što

još?

Pogledala sam što sam zabilježila. — »*Dayclean*«

znači »zora« na kreolskom jeziku *gullah*, a na jugu je

»*ailing*« kolokvijalni izraz za bolovanje.

— Tako je. Znači, to dvoje ukazuje na vezu s Južnom

Karolinom. Pjesnik vezan za Akadiju i Južnu Karolinu.

Pjesnik pod utjecajem Longfellowove »Evangeline«.

Frankofona osoba koja piše na engleskom. Eto ti

lingvističkog otiska prstiju!

Dragi Bože, Harry je bila u pravu. Evangeline je doista napisala tu zbirku!

Usljedila je navala bijesa. Još jedna laž! Ili, u

najboljem slučaju, izbjegavanje istine. Jedva sam čekala

suočiti se s Obéline.

Rob je nastavio, a ono što sam tada čula sledilo mi je

krv u žilama.

Usta poput višanja. Obrazi poput rubina. Mlade kosti pepeljaste.

— Samo malo — odvrtila sam, kad su mi usnice opet bile u stanju formulirati riječi. — Stani.

— O. K. Rekao sam da materinji jezik često izbija na površinu kad je govornik pod stresom. Tad je skloniji koristiti krive kognate jer emocije ključaju kroz materinji jezik. U ovim se stihovima to moglo dogoditi zbog zastrašujućih osjećaja koje je autor proživljavao i nezamislivih no stvarnih televizijskih prizora zapaljenih žrtava koje skaču u smrt.

— Daj mi ponovno pročitaj stihove. — Nemoguće. Vjerojatno sam ga krivo shvatila.

Ponovio je što je već pročitao.

*I see the tenor that comes from hate
Two towers fall while men debate
Oh where is God?
Even brave people, chair, blessed by fire,
Jet to death!*⁴²

⁴² Vidim kakav užas proizlazi iz mržnje
Dva tornja se urušavaju dok ljudi razgovaraju
O, gdje je Bog? Čak i hrabri ljudi, tijela spaljena vatrom,
Bacaju se u smrt!

Srce mi je toliko silno tuklo da sam se uplašila da će me čuti s druge strane linije. Nastavio je govoriti, nesvjestan emocija koje su bijesnile u meni.

— »Chair, blessed by fire« nema baš smisla na engleskom, ali poezija je ovdje medij, a u njoj protok informacija i referenci treba biti nejasan i drukčiji nego u svakodnevnom govoru. Samo što baš u ovim stihovima gotovo kao da *jest* u pitanju svakodnevni govor, bar na francuskom. *Chair* jest meso. *A se jeter*, ovdje u vidu glagola »jet«, ugrubo znači »baciti se«, a *blessed* »ozlijediti«. Na francuskom taj bi stih glasio: »O, gdje je Bog? Čak se i hrabri ljudi, mesa spaljena vatrom, bacaju u smrt!«

— Siguran si da je to aluzija na 11. rujna i Svjetski trgovački centar? — Neopisivo smirenim tonom.

— Mora biti.

— I ne sumnjaš da je pjesme u zbirci *Kosti od pepela* napisala moja prijateljica Évangéline?

— Uvjeran sam u to. Pojasnit ću ti kako sam došao do tog zaključka.

— Moram ići, Rob.

— Ima toga još!

— Nazvat ću te.

— Je li sve u redu?

Prekinula sam vezu. Znala sam da je to nepristojno i nezahvalno od mene, ali isto tako i da ću mu poslije poslati cvijeće ili konjak. No, u tom trenutku nisam više bila za razgovor.

Sve su pjesme bile Évangélineine, neke među njima nedavno napisane.

Negdje u hodniku otvorila su se vrata, a svađa između Homera i Marge odjeknula.

Bar je jedna bila napisana nakon rujna 2001.

Svađa se ticala puta u Vermont. Homer je htio voziti, Marge putovati zrakoplovom.

Ostala sam nepomično sjediti paralizirana implikacijama njegovog otkrića.

Évangéline je bila živa 2001! Nije bila ubijena nekoliko desetljeća ranije!

Bart i Lisa pridružili su se debati zalažući se za odmor u kamp-prikolici.

Znači, Obéline je slagala da je umrla 1972. Zašto?

Je li možda pogriješila? Naravno da nije, bila je u posjedu tih pjesama. Zacijelo je znala kad su otprilike napisane.

Prigušen hihot prokrao mi se u misli. Podigla sam glavu. U prostoriji nije bilo nikoga, ali ugledala sam sjenu kako prelazi prag.

— Cécile? — potiho sam zazvala.

— Pogodi gdje sam!

— Mislim — zastala sam kao da nisam sigurna — da si u ormaru.

— Ne. — Doskakutala je natrag na prag.

— Gdje je Obéline?

— Kuha.

— Ti si dvojezična, zar ne, dušo?

Zbunjeno me pogledala.

— Govoriš i francuski i engleski.

— Što to znači?

Odlučila sam se za promjenu taktike.

— Možemo li nas dvije malo porazgovarati?

— *Oui*. — Pridružila mi se za stolom.

— Dopadaju ti se igre riječima, zar ne?

Kimnula je.

— A kako ih igraš?

— Reci riječ koja nešto opisuje, a ja ću je zaobliti.

— *Gros* — odvratila sam nadimajući obraze.

Namrštila se. — Nju ne možeš!

— Zašto ne?

— Zato što ne možeš!

— Pojasni mi.

— Riječi mi u glavi stvaraju slike. — Zaustavila se ili isfrustrirana nemogućnošću da pojasni, ili mojom nesposobnošću da shvatim.

— I? — potaknula sam je.

— Neke riječi izgledaju plosnato, neke iskrivljeno. — Zaškiljivši, rukama je demonstrirala »plosnato« i »iskrivljeno«. — Plosnate riječi mogu zaobliti ako na kraju nadodam »o«. Njih volim. Ali to ne mogu s iskrivljenim riječima.

Čisto kao suza.

Prisjetila sam se prvog razgovora. Govorila je mješavinu francuskog i engleskog, *franglais*, očigledno nesvjesna granica između tih dvaju jezika. Zapitala sam se koji to konceptualni okvir odjeljuje plosnate od iskrivljenih riječi. »Blještav« i *drôle* očigledno su bile plosnate. *Gros* pak iskrivljena.

— Debela. — Prevela sam riječ »gros« na engleski. Zelene su oči zaiskrile. — Debelo.

— Sretna.

Odmahnula je glavom.

— *Fort*.

— Nee. I ta je iskrivljena.

— Neustrašiv — odvratila sam pokazujući zube i savijajući prste u simulaciji prijetnje.

— Neustrašivo — ponovila je hihoćući i oponašajući me.

Zнала sam da nikad neću shvatiti semantički sustav koji je razvio njezin mozak. Nakon još nekoliko riječi promijenila sam temu.

— Jesi li sretna ovdje, Cécile?

— Mislim da jesam. — Zadjenula si je kosu za uši.

Nasmiješila se. — Ali dopada mi se i ona druga kuća. Tamo ima ptica na stupovima.

Kuća u Tracadie. Vjerojatno je tamo bila, kad smo Harry i ja navratile.

— Možeš li se prisjetiti gdje si bila prije nego si došla živjeti s Obéline?

Smijeh je nestao.

— Rastužuje li te kad razmišljaš o tome?

— Ne razmišljam.

— Sjećaš li se gdje si tada živjela?

Odmahnula je glavom.

— Je li netko bio zao prema tebi?

Koljeno joj je stalo nervozno poskakivati, a teniska joj prigušeno zacičala.

— Je li u pitanju bio muškarac? — Oprezno.

— Prisiljavao me da skidam odjeću. I... — Ples se ubrzao. — da radim stvari. Bio je zao. Zao.

— Sjećaš li se kako se zvao?

— *Malo*. Bio je zao. Nisam ja bila kriva.

— Naravno da nisi.

— Ali mi je dao nešto »cool«. Zadržala sam to. Hoćeš vidjeti?

— Možda poslije...

Ne obazirući se na moj odgovor izjurila je iz prostorije i za nekoliko se sekundi vratila noseći pleteni kožni krug ukrašen perjima i perlicama.

Dream catcher.

— Magičan je. Ako ga objesiš iznad kreveta, usnut ćeš lijepe snove.

I...

— Zašto mučiš Cécile?

Okrenule smo se prepoznavši Obélinein glas.

— Samo razgovaramo — Claudine je odvrtila.

— Na pultu ima jabuka — Obéline je odmah nadodala netremice me smrknuto promatrajući. — Ako ih oguliš, napraviti ćemo pitu.

— Dobro.

Vrteći svoj *dream catcher*, djevojka ju je zaobišla i nestala. Za nekoliko trenutaka niz hodnik se začulo pjevušenje.

— *Fendez le bois, chauffez le four. Dormez la belle, il n'est point jour.*

Prevela sam si tu dječju pjesmicu u glavi.

Nasjecite drva, zagrijte pećnicu.

Spavaj, ljepotice, još nije dan.

— Kako se usuđuješ — prosiktala je Obéline.

— Ne, Obéline, kako se *ti* usuđuješ?

— Ima um osmogodišnjeg djeteta!

— U redu. Porazgovarajmo o djeci. — Ton mi je bio leden. — O tvojoj sestri.

Problijedjela je. — Gdje je?

— Rekla sam ti.

— Lagala si!

Udarivši dlanovima o stol skočila sam na noge. Stolica se preokrenula i udarila o pod odjeknuvši poput hica.

— Nije ubijena — odvrtila sam nemilosrdna tona i izraza lica. — Bar ne u šesnaestoj!

— Gluposti. — Glas joj je zatreperio poput snimke na izlizanoj audio-vrpici.

— Harry je pronašla zbirku i znam da je Évangéline napisala te pjesme, a neke od njih datiraju iz 2001!

Oči su joj poletjele prema prozoru.

— Znam za O'Connor House. I saznat ću tko je naručio tisak. Kladim se da će se ispostaviti da ste ili ti ili ona Virginie LeBlanc!

— Okrala si me — odvratila je ne gledajući u mene.

— Žao mi je, ali to što ste ti i tvoj suprug učinili neusporedivo je gore od krađe najobičnije knjige!

— Krivo nas prosuđujete i iznosite uvredljive i neistinite optužbe.

— Što se dogodilo Évangéline?

— Ne tiče te se.

— Je li posao bio razlog? Do vraga, mala radi za tatu. Nije joj u opisu posla, ali svući ću je, zavezati i napraviti nekoliko fotki. Mlada je i siromašna, i treba joj posao. Neće me odati!

— Nije tako bilo.

Toliko sam silno udarila o stol da se trznula. — Onda mi reci kako je bilo!

Naglo se okrenula i pogledala me.

— U pitanju je bio čovjek koji je vodio posao za punca. — Suze su joj orosile unakaženo tkivo. — I prisilio ju je na to!

— Gospodin koji nema ime? — Nisam namjeravala nasjesti. Ako i postoji, sigurno zna tko je u pitanju!

— David ga je otpustio na dan očeve smrti, a ja sam za fotografije tek poslije saznala.

— Što se dogodilo Évangéline? — Bila sam odlučna ponavljati to koliko god bude potrebno.

Zagledala se u mene. Usnice su joj drhtale.

— Što joj se dogodilo?

— Zašto to ne možeš pustiti na miru?

— Što to? Évangéline?

— Molim te.

— Što joj se dogodilo?

Iz grla joj se oteo jecaj.

— Je li ju tvoj suprug ubio?

— Ne pričaj ludosti! Otkud ti to?

— Jedan od njegovih poslušnika?

— David nikome ne bi dopustio da je povrijedi! Voli

je! — Ruka joj je poletjela prema ustima, a oči se razrogačile od užasa. Kao i prethodni puta, ponovno sam osjetila kako me prolaze trnci.

— Živa je — potihlo sam odvrtila.

— Ne. — Očajnički. — David ju voli kakva je bila!

Njezinu poeziju! Moja je sestra bila predivna osoba!

— Gdje je?

— *Bourreau!* Pusti je na miru!

— Mene nazivaš krvnikom?

— Samo ćeš joj nanijeti bol. Povrijedit ćeš je!

— Je li s tim čovjekom?

Prisjetila sam se što mi je ranije rekla. Kako ono?

David i taj tip su bili potrebni jedan drugom.

— Neće te htjeti vidjeti!

— Skriva je, zar ne?

— *Pour l'amour du bon Dieu!*

— Molim? Je li ti suprug mijenjao sestru za Claudine?

Trebao mu je noviji model?

Lice joj se stisnulo u bijesnu masku. Kad mi je odgovorila, glas joj je postao nemilosrdniji od mojeg.

— *J'vas t'arracher le gorgoton!* — Iščupat ću ti dušnik!

Bijesno smo se zagledale jedna u drugu. Ja sam prva odmaknula pogled. Jesam li osjetila natruhe nesigurnosti? Zvuk motora dolebdio je izvana bivajući sve glasniji. I onda

utihnuo. Ubrzo su se otvorila i zatvorila ulazna vrata, koraci odjeknuli hodnikom, a Ryan umarširao u blagovaonicu.

— Spremna?

— Jesam!

Nije pokazao da ga je iznenadila žestina mojeg odgovora.

— Što ćemo s Claudine? — upitala sam kupeći zabilješke i spremajući mobitel u torbicu.

— Socijalna služba je krenula za mnom.

— A Bastarache?

— Predao sam ga SQ Trois-Rivières. Oni će ga pratiti. Izgleda da ide prema Montrealu.

— Hippo?

— Leti poslije u Tracadie. Planira stisnuti Mulallyja i Babina, i provjeriti neke stvari koje su izronile u Bastaracheovim dosjeima.

Okrenula sam se prema Obéline.

— Posljednja šansa.

Nije ništa odvratila.

Unijela sam što više prijetnje u posljednje riječi.

— Obéline, ne zaboravi da ne namjeravam prestati, sve dok ti ne pronađem sestru. Poduzet ću sve u mojoj moći da se tvojeg supruga optuži za otmicu, zlostavljanje djece i ugrožavanje njihovih života, kao i za bilo što drugo čega ću se dosjetiti kako bi završio u zatvoru.

Odgovorila je tihim i tužnim glasom:

— Znam da to činiš iz dobre namjere, Tempe, ali samo ćeš nanijeti zlo. Povrijedit ćeš ljude koje pokušavaš zaštititi i one koji su im pomogli. Jadna Cécile ovdje je sretna. Socijalni radnici bit će joj noćna mora, a pronađeš li Evangéline, i njoj ćeš nanijeti bol. Neka te Bog blagoslovi i oprosti ti.

Tiha snaga njezinih riječi odagnala je moj bijes.

— Molim te, Obéline, preklinjem te, reci mi što moram znati da na pravdu izvedeni čovjeka koji je ozlijedio Evangéline i Cécile! Molim te!

— Ne mogu ti ništa više reći — promrmljala je ne podižući pogled.

Dok smo jurili Ile d'Orléansom prepričala sam Ryanu razgovor s Claudine i Obéline.

— Dvostruka sramota. — Ostao je zadivljen. — Suprug snima, sestra glumi.

— Obéline tvrdi da je nedužan u pogledu svega za što ga sumnjičimo. Štoviše, nekim je djevojkama navodno pomogao. Sjeti se našeg razgovora s Kelly Sicard.

— A na koga svaljuje krivicu?

— Na bivšeg zaposlenika njegova punca.

— Na koga?

— Ili ne zna kako se zove, ili nije htjela razotkriti njegovo ime. Kaže da ga je David otpustio 1980. Činjenica jest da je netko ubio nekoliko djevojaka i da je on jedino što ih povezuje. Ne mogu to zanemariti.

Skrenuo je na ulaznu kosinu. Uslijedio je kratki spust, usporavanje, nakon čega je Impala izjurila na Auto-cestu 20. Utihnula sam dopuštajući mu da se usredotoči na vožnju.

Dok smo jurili asfaltom, moje su misli vijugale među događajima koji su se zbili u prethodna dvadeset četiri sata. David Bastarache. Kelly Sicard. Claudine Cloquet. Vodom natopljeno i naduto tijelo za koje se ispostavilo da je Claire Brideau.

Harry.

Bila je srijeda, a nisam je vidjela od nedjelje navečer. Posljednji puta sam se čula s njom kad me nazvala na mobitel u ponedjeljak ujutro.

Djelići slika međusobno su se lijepili jedni na druge. Évangéline zavezana užadi. Djevojka na klupici. Claudine, živi jad i bijeda. Tinejdžerica miješane rase izvučena iz Lac des Deux Montagnes.

Je li moguće da Évangéline još uvijek radi u porno industriji? Krije li Obéline možda tu tajnu?

Dijelovi rečenica nanovo su izronili. Sicardova kako raspravlja o tajanstvenom Pierreu: *Nosila sam mokasine dok me jebao tip u urođeničkoj pregači*. Bastaracheov uznemirujući komentar: *Tek sam završio srednju kad je ta mala glumila indijansku princezu*.

I ponovno me »id« potapšao po ramenu.

Očigledno je znao da je snimka s djevojkom na klupici stara i da je napravljena u njegovoj kući. Mora biti kriv. Ili...? Koliko mu je doista tada bilo godina? I koja mu je bila uloga u obiteljskom poslu Bastaracheovih?

»Id« nije odustajao.

Ljudski mozak je zapanjujući organ. Kemijski spojevi. Električni impulsi. Tekućina. Citoplazma. Dobro ga namjesti i proradit će, iako nitko zapravo ne zna kako. Ali njegovi dijelovi mogu biti poput vladinih agencija, udružujući se kako bi nagomilali svoje stručno znanje. Cerebrum. Cerebellum. Prednji režanj. Motorni korteks. I ponekad je potreban katalizator kako bi ih naveo da to znanje podijele.

Moji su neuroni progutali, ali ne i provarili, slaninu prepunu podataka prikupljenih u posljednjih nekoliko dana. Iznenada se nešto provrpoljilo, i donji je mozak kontaktirao gornji. Zašto? *Dream catcher* Claudine Cloquet!

— Što ako Obéline ipak govori istinu? — dobacila sam ispravljajući se. — Što ako je tip kojeg lovimo *doista* tip koji je radio za Bastaracheova oca?

— O. K...

— Kad smo Harry i ja bile u Tracadie, spomenula je bivšeg zaposlenika njezina punca. Rekla je da ga je njezin suprug otpustio i da rastanak nije prošao u prijateljskom tonu.

Nije to prokomentirao.

— Taj je bivši zaposlenik dizajnirao *sweat house* koju su poslije pretvorili u sjenicu. Bio je opsjednut indijanskom umjetnošću. Rezbario je klupice. Izradio totemske stupove.

— Melodramatično sam zastala. — Kelly Sicard je rekla da ju je Pierre prisilio da nosi mokasine. Koji je ono bio Bastaracheov komentar kad si mu pokazao isprintanu verziju fotke s djevojkom na klupici?

— Da je mala glumila indijansku princezu. — Pratio me.

— Ništa na toj fotki nije ukazivalo da je u pitanju indijanska tema, a sjeti se samo naslova snimki koje je Sicardova navela.

— *Wamp Um. Wiki Up.* Tako mi svega...

— Claudine ima *dream catcher*. Rekla je da ga je dobila od tipa s kojim je živjela prije Obéline. Što ako je Cormierov prijatelj agent, taj Pierre, tip kojeg je Bastarache otpustio? Isti tip koji je držao Claudine?

Grčevito je stisnuo upravljač. — Kako se onda Bastarache uklapa u sve to?

— Nisam sigurna. — Stala sam sipati opcije. — Bastarache je još klinac. Otkriva da se u njegovoj kući snimaju pornografski filmovi. To mu se ne dopada i zaklinje se da će sve okončati, čim mu stari odapne.

Ryan se zamislio.

— Kako je Claudine rekla da se gad zove?

— Nije znala ili nije htjela reći. — Ispričala sam mu za igru zaobljavanja riječi. — Pridjeve doživljava ili plosnatim ili iskrivljenim. Plosnatima nadodaje »o«, a iskrivljene ne

mijenja. Nije logično; u pitanju je samo aspekt njezina specifičnog kognitivnog poimanja svijeta. Rekla je da je tip bio zao. *Malo*.

Zamišljeno je zaškiljio i nadodao još jednu mogućnost čitavom nizu koji sam netom iznijela.

— Što ako je *mal* zapravo iskrivljen pridjev? Pridjev kojeg je nemoguće zaobliti.

— Pa se stoga ne može nadodati »o«?

— Tako je.

Shvatila sam na što cilja. — Što ako je u pitanju ime?

Malo. — Neuronu su stali frcati. — *Pierre Malo*.

Posegnuo je za mobitelom i zatražio nekoga da provjere spomenuto ime i prezime.

Kretali smo se na zapad zarobljeni u moru vozila. Promatrala sam ispušne cijevi, odraz sunca na prtljažnicima i krovovima. I grickala zanokticu.

Kad mu je mobitel zazvonio, nalazili smo se sat vremena daleko od Quebec Cityja.

— Ryan.

Stanka.

— *Oiù?*

— Gdje?

Stanka.

— Sranje!

Uslijedila je posljednja, kraća stanka, a onda je naglo sklopio mobitel i bacio ga na konzolu.

— Što je?

— Izgubili su Bastarachea.

— Pa kako?

— Svinja je skrenula na odmorište i ušla u restoran iz kojeg više nije izašla.

— Ostavio je Mercedes?

Kimnuo je. — Ili ga je netko pokupio ili je stopirao.

Ponovila sam njegov komentar. — Sranje!

Za nekoliko minuta oglasio se moj mobitel.

Kako gotovo uopće nisam pošteno spavala u prethodnih četrdeset osam sati, funkcionirala sam zahvaljujući dozama dremuckanja i naletima čistog adrenalina. Ono što se potom dogodilo bila je moja pogreška.

Prepoznavši pozivatelja, osjetila sam nalet olakšanja. A onda i bijesa. Vođena time, prihvatila sam poziv, ali bez riječi.

— Jesi tamo, seko?

— Da. — Ledenim tonom.

— Vidim da baš nisi dobre volje. — Harry je bila prava majstorica eufemizama. — Znam što misliš.

— Gdje si, do vraga?!

— Samo malo, u tome i jest stvar. Pojasnit ću ti!

— Nema potrebe.

— Htjela sam te iznenaditi!

Koliko sam to puta već čula?

Ryanov mobitel je ponovno zazvonio. Čula sam kako se javlja.

— Tko je to? — upitala me.

— Što želiš?

— Prije nego totalno popizdiš, dopusti da ti ispričam što sam saznala.

— A da mi kažeš gdje si bila?

— U Torontu. Razgovarala sam s Flan O'Connor. I domogla se zanimljivih informacija.

— Imaš nešto za pisanje? — Ryan je dobacio još uvijek držeći mobitel na uhu.

— Samo malo — rekla sam joj.

— Gdje si? — Upitala je, dok sam odlagala mobitel na konzolu.

Iskopala sam papir i kemijsku iz torbice.

— Rustique, broj trinaest.

I zapisalu adresu koju mi je izdiktirao. Dok sam dovršavala, Harryn glas je zazujao s mobitela. Nisam se obazrela.

— Boulevard Pierrefonds pa Ulica Cherrier. Lijevo, otprilike milju nakon Montée de l'Église. — Upitno me pogledao. Na glas sam pročitala upute.

— Ispod golf-terena i parka prirode. Kužim. — Prekinuo je vezu.

— Pierre Malo živi izvan Montreala? — upitala sam zapisujući na brzinu posljednju informaciju.

Kimnuo je.

— Tako mi svega, Ryane! To je vjerojatno kuća koju nam je Kelly Sicard opisala.

— Vrlo vjerojatno.

— I sjećaš se kako nam je Bastarache žestoko odvratio da provjerimo vlastito dvorište?

— Ja sam to protumačio kao »odjebite«.

— Obéline je rekla da su Malo i njezin suprug imali nekakav poslovni dogovor. Rekla je da su bili potrebni jedan drugom. Možda se Bastarache ide naći s njim? — Kretao se prema Montrealu. Ponovno sam pročitala upute.

— Koji park prirode?

— Bois-de-l'Ile-Bizard.

Osjetila sam kako mi se grlo stišće.

— Prilaz za čamce!

— Što? — Promijenio je prometni trak kako bi zaobišao Mini Coopéra.

— Suskindova je analizom diatoma povezala tijelo iz Lac des Deux Montagnes upravo s tim prilazom!

— Sigurna si?

— Da!

— To je praktički u Maloovom stražnjem dvorištu! —
Stisnuo je i opustio čeljusne mišiće.

Nešto užasno odmah mi je palo na pamet. — Ako se nekako preko Cormiera dočepao Phoebe Quincy, onako kako se domogao Kelly Sicard, možda je drži u toj kući.

Mobitel mi se oglasio prodornim zviždukom. U potpunosti sam zaboravila da je Harry još uvijek na liniji.

— Hej!

Javila sam joj se. — Ne mogu sada!

— Skužila si tko je oteo tu malu? — Bila je jednako uzbuđena.

— Ne mogu sada razgovarati.

— Gle, znam da si bijesna. Nisam razmišljala. Dopusti mi da ti pomognem kako bih se iskupila.

— Moram prekinuti.

— Želim biti od pomoći. Molim te! Čekaj! Znam!

Mogu otići tamo i pripaziti na kuću...

— Ne! — Zavrištalala sam iako to nisam htjela. A možda i jesam.

— Ali neću *ništa poduzimati*.

— Ne dolazi u obzir!

Ryan me upitno pogledao.

— Nisam glupa, Tempe. Neću tipu pozvoniti na vrata. Jednostavno ću ga držati na oku, sve dok ti i tvoj vitez ne stignete!

— Harry, dobro me saslušaj. — Prisilila sam se na smirenost. — Ne približavaj se toj kući. Tip je opasan i ne valja se poigravati s njim!

— Ponosit ćeš se mnome, seko!

Uslijedio je prekid.

— Isuse Bože! — Pritisnula sam tipku za ponovnu uspostavu poziva.

— Što se događa?

— Harry namjerava nadzirati Malovu kuću!

— Spriječi je!

Mobitel joj je zazvonio, a onda se uključila govorna pošta.

— Ne javlja se. Bože, Ryane! Ako smo u pravu, tip je čudovište i ubit će je bez premišljanja!

— Ponovno je nazovi!

I jesam. I opet mi se javila govorna pošta.

— Neće uspjeti pronaći adresu — dobacio je.

— Ima GPS na mobitelu. Pogledali smo se.

— Posegni odostraga za onom LED-icom.

Otkopčavši pojas okrenula sam se i zgrabila prijenosno reflektor-svjetlo s poda auta.

— Zakvači je za svoj štitnik za sunce.

Osigurala sam je.

— Pripoji na upaljač.

I to sam učinila.

Duga svjetla zamijenio je bljeskanjem.

— Spusti štitnik i uključi onaj prekidač.

Učinjeno.

LED-ica je stala pulsirati crvenim svjetlom. Potom je uključio sirenu i nagazio na gas.

Sirena i rotirajuće svjetlo pomoći će vam da dođete na željenu destinaciju u tren oka.

Trebalo nam je dva sata od Ile d'Orléansa do Montreala. Povratno putovanje definitivno me održalo budnom. Vozila sam se dlanova priljubljenih za konzolu i bočni prozor, svako malo polijećući naprijed i poskakujući kako je Ryan ubrzavao i kočio.

L'Ile-Bizard nalazi se sjeverozapadno od Montreala, na zapadnom vrhu gradića Lavala. Prešavši na otok, Ryan je smanjio brzinu na šezdeset kilometara na sat. Probili smo se dijagonalno gradom prema jugozapadu te pojurili sjeverno na Boulevard Saint-Jean.

U blizini Boulevarda Pie-Bizard. Nasred mosta isključio je svjetla i sirenu.

Većinu L'Ile-Bizarda čine golf-tereni i park prirode, ali nekoliko četvrti smjestilo se na periferiji, neke među njima stare, a neke nove i toliko tražene na tržištu da se cijene nisu objavljivale u javnosti. Ulica u kojoj je živio Malo nalazila se odmah nakon malene nahrupine kuća na južnom rubu otoka.

Ryan je usporio mimomilazeći Ulicu Rustique, ali nije skrenuo. Devet metara dalje polukružno se okrenuo i polako vratio kako bi još jednom bacio pogled.

Ulica je bila izrazito rezidencijalnog karaktera. Velika zdanja. Velika, stara stabla. Nisam primijetila da se itko kreće među njima.

Ponovno promijenivši smjer na Cherrierovoj, dovukao se do rubnika i parkirao Impalu na mjestu koje mu je omogućilo najbolji pogled.

Njemu. Ja sam morala iskrenuti vrat iza njega kako bih išta vidjela.

Rustiqueova je bila duljine bloka, s nečim nalik malenom parku na samom kraju. Šest kuća s lijeve, šest s desne strane. Uvučene duboko na dugačkim i uskim parcelama, sve su djelovale otrcano, kao da su im potrebni novi sloj boje, te nove instalacije vodovodnih cijevi i električnih vodova.

Velik broj stanara pokušao je u red dovesti travnjake i pretvoriti ih u vrtove. Neki su u tome bili više, neki manje uspješni. Na jednoj izbljedjeloj kući u viktorijanskom stilu stajao je izrezbaren drveni natpis: 4 Chez Lizot.

— Nalikuje Bastaracheovoj kući u Tracadie — dobacila sam.

— Kako?

— Slijepa ulica. Stražnji dio gleda na rijeku.

Nije ništa odvratio. Izvukao je dalekozor iz pretinca na suvozačkom mjestu i pomno pretražio obje strane ulice.

Ponovno sam bacila pogled. Tri automobila bila su priljubljena uz rubnik, jedan u blizini Cherrierove, drugi nasred bloka, jedan niže do parka.

Znak 4 Chez Lizot ukazivao je da su parni brojevi s desne strane.

Izbrojala sam od ugla.

— Broj trinaest mora biti ona dvostruka parcela, posljednja s lijeve strane. — Nisam zapravo mogla dobro vidjeti. Imanje je bilo okruženo metalnom ogradom u visini od gotovo dva metra, zarasloj u puzavac. Kroz pukotine u lišću razaznala sam bor, cedrovu živicu, i ogroman sasušeni brijest.

— Dopada mi se kako je uredio dvorište. —

Nagomilana tjeskoba očigledno je bila odgovorna za imbecilnu doskočicu.

Nije se nasmijao. Utipkavao je broj.

— Možeš li pročitati što piše na njegovom znaku? — upitala sam.

— *Prenez garde au chien.*

Čuvaj se psa. To nije bilo smiješno.

— Hoću da provjerite tri tablice. — Zatražio je provjeru očigledno razgovarajući s dežurnim časnikom na prijamu u sjedištu SQ-a.

Pričekao je, a onda iščitao broj registarske tablice oštećenog Mercury Grand Marquisa parkiranog u blizini Cherrierove.

— Murchison, Dewey. *Trois Rustique. Oui.*

Odmjerila sam cigleno-drveni bungalov pet kuća dalje od Maloove. Bilo je očigledno da Dewey nema debeli bankovni račun.

— Devet. Četiri. Sedam. A, C, Z. — Prebacio se na Porsche 911 parkiran na po bloka.

Nakon luđačke vožnje toplina i mirnoća u Impali počela je djelovati otupljujuće. Slušajući ga iznenada me spopao neopisiv umor.

— Vincent, Antoine. — Ponovio je. — Ima li Vincenta na Rustiqueovoj? — Pričekao je. — O. K.

Osjetila sam olovnu težinu u rukama i nogama.

— Samo malo. — Zgrabivši dalekozor pročitao je registarsku tablicu najnovijeg modela Honde Accord na suprotnom kraju bloka.

Uslijedila je kratka stanka. — Koji rent-a-car?

Osvijestila sam se u stotinki i zaškiljivši usredotočila na auto.

— Imate li broj? — Glas s druge strane linije nešto je odvratio.

— Sigurno imate vremena?

— Sekunda.

— Puno hvala.

Sklopio je, ali ne i odbacio mobitel.

— Harry — nabrijano sam dobacila. — To je ona!

— Ne hitaj sa zaključcima.

— U pravu si.

Uvukla sam se u sjedalo i prekrižila ruke. Pa ih rastvorila i bacila se ponovno na zanokticu.

— Mercedes i Porsche pripadaju lokalcima — dobacio je ne skidajući pogled s kućnog broja trinaest.

Nisam se ni potrudila to prokomentirati.

Sekunde su nastavile protjecati pretvarajući se u minute. Svjetlosne godine.

Odjednom mi je postalo nepodnošljivo. Spustila sam prozor. Gadjljiv topao zrak uvukao su u kabinu donoseći miris blata i pokošene trave. I kreštanje galebova.

Poskočila sam, kad mu je mobitel zacičao u ruci.

Saslušao je pozivatelja i zahvalivši se prekinuo vezu.

— Harry je unajmila to vozilo u ponedjeljak ujutro.

Oči su mi poletjele prema Hondi. Bila je prazna. Kao i obližnji park.

— Nazvat ću je. — Posegnula sam za torbicom.

Uhvatio me za ruku.

— Ne.

— Zašto ne?

Bio je dovoljan jedan pogled. Zamijetila sam da su i njegove oči iscrpljene.

Zastrašujća mi je pomisao sinula. Ako se nalazi na Maloovom imanju ili u njegovoj kući, zvonjava telefona mogla bi je odati i ugroziti joj život!

— Isuse, Ryane, doista misliš da je ušla? — Ili ju je možda odvuкао unutra? No, to nisam bila u stanju izgovoriti.

— Ne znam.

Ali sam ja zato znala.

— Moramo je izvući!

— Još ne.

— Molim? — Oštro. — Ostat ćemo sjediti?

— Neko vrijeme, da. Ja ću potom ući i izvući je van, ali s pojačanjem. I zamijeti da sam naglasio prvo lice jednine.

Sunce je bilo na zalasku odbijajući se o prozore i pokrove automobila, dajući rijeci, parku i ulici brončani odsjaj. Navukavši sunčane obje je ruke spustio na upravljač i nastavio gledati niz Rustiqueovu.

Zemlja je usporila vrtnju oko osi. Tu i tamo pogledao bi na svoj sat, ja na svoj. Svaki puta proteklo bi manje od minute. Prebacila sam se s grickanja zanoktice na povlačenje niti na naslonu za ruku. I opet vratila na zanokticu. Unatoč vrućini prsti su mi bili ledeni.

Nakon desetak minuta jedan Camaro naglo se spustio niz Cherrierovu i skrenuo na Rustiqueovu vozeći toliko brzo da su mu gume cvilile.

Vozač je bio tek nejasna silueta iza zatamnjenog stakla.

Silueta koju sam odmah prepoznala.

— Bastarache!

Promatrali smo ga kako skreće do rubnika ispred broja trinaest, iskače van i rastvara prtljažnik. Izvukavši škare za metal, prišao je ogradi, namjestio ih i presjekao. Nogom je potom rastvorio kapiju i nestao s vidika.

Prvi pucnji zazvučali su poput praskalica, a toliko se brzo zaredali jedan za drugim da su se doimali povezanima.

U parku se podigao čitav ciklon galebova nadvijajući se nad rijeku.

— Sranje!

Ryan je uključio radio-prijamnik. Dežurni na centrali odmah se javio.

Predstavivši se izrecitirao je adresu na kojoj smo se nalazili i zatražio pojačanje.

— Slušaj me, Tempe — dobacio je vadeći Glocka. — Spusti se na pod i ne miči se. Ne šalim se.

Bez riječi sam skliznula sa sjedala zadržavši oči iznad konzole kako bih mogla vidjeti ulicu.

— Ne izlazi iz auta!

Koristeći se kućama kao zaklonom, krenuo je Rustiqueovom. Glock mu je bio priljubljen uz nogu i uperen u pod. Leđima se primaknuvši metalnoj ogradi, polako se dovukao do kapije, provirio i nestao.

Ja sam čučala na podu Impale, užasnuta, dok su mi se dlanovi preznojavali. Učinilo mi se da je proteklo nekoliko sati, a ne tek nekoliko minuta.

Pokušavala sam istegnuti zgrčene noge, kad mi se oglasio mobitel.

Izvukla sam ga iz torbice.

— Gdje si? — Harry je dobacila svojim tipičnim prigušenim vriskom.

— Gdje si ti'?

— U parku u blizini Maloove kuće. Hranim galebove.

— Isuse Kriste! Što te spopalo? — Ni ne mogu opisati koliko mi je laknulo u tom trenutku.

— Mislim da sam načula pucnjeve.

— Slušaj me! — Primijenila sam isti ton kojim se Ryan netom poslužio sa mnom. — Na uglu sam Cherrierove i Rustiqueove. Ryan je otišao unutra, a pojačanje je na putu.

Želim da se makneš što dalje od kuće, ali ne napuštaj park.
Razumiješ me?

— Vidim spomenik nekom mrtvom tipu. Skrit ću se
iza njega!

— Učini to!

Povukavši dupe na sjedalo, ugledala sam figuru
odjevenu u ružičasto kako poskrivečki juri s lijeva na desno
do ruba rijeke. Vraćala sam se u čučanj, kad su odjeknula
dva prigušena hica. Srce mi se zaustavilo.

Osluhнула sam. Nepodnošljiv smiraj.

Dragi Bože, tko je u nevolji? Ryan? Harry? I gdje je to
pojačanje?

Možda iz straha za sestru, možda iz straha za Ryana,
poduzela sam sulud potez. No, nisam oklijevala.

Izletjevši iz Impale pojurila sam preko Cherrierove i
dijagonalno preko prve tratine s lijeve strane Rustiqueove.
Držeći se sjena koje su bacale kuće, dojurila sam do broja
trinaest, leđima se provukla uz ogradu i zastala naćulivši uši.

Kreštanje galebova. Bijesni otkucaji vlastita srca.

Jedva dišući provirila sam kroz kapiju.

Šljunčani prilaz vodio je do tamne ciglene kuće s
drečavim ružičastim cementom. Njoj s desna nalazila se
slična garaža za tri automobila, s lijeva pak rastezala tratina
posipana sjenama mrtvog brijesta.

Ukočila sam se boreći se protiv adrenalina koji me
poticao na akciju.

Silueta je sjedila u podnožju stabla. Jesam li uočena?

Pet sekundi razvuklo se u čitavu vječnost. Deset
sekundi. No, silueta se nije pomaknula.

Nakon čitave minute osvrnula sam se oko sebe i
polako krenula prilazom. Šuštanje šljunka zazvučalo je poput
eksplozije. Unatoč tomu, silueta je ostala beživotna, poput
divovske lutke zarobljene u paučinastim sjenama.

Približivši se stablu ugledala sam muškarca. Posve nepoznatog.

Dugačak i taman pipak razvlačio mu se niz prednjicu košulje. Oči su mu bile sklopljene, ali mi se učinilo da diše.

U polu-čučnju pretrčala sam tratinu.

I odjednom stala kao ukopana.

Dva psa vezana lancima za klinove u cementu. Oba ogromna, s blještavim smeđe-crnim krznom, malenim ušima i kratkim repom.

Doberman. Zlokobno su zarežali.

Podigla sam ruku iz upozorenja, na što su pomahnitali i zalajali frcajući slinu. U očima sam im prepoznala divljački nagon.

Iz daljine odjednom je dopro slabašan zvuk sirene.

Oprezno sam se povukla. Psi su se nastavili bacakati, a svaki skok prijetio je da će osloboditi klinove iz cementa.

Odrvenjelim nogama odvukla sam se do prednje strane kuće. Na desno od vrata ugledala sam djelomično otvoren prozor. Propuzavši kroz cedrovu živicu ošišanu u četverokut, podigla sam se na prste i provirila unutra. Iako mi je zaslon stolice onemogućavao pogled na cijelu prostoriju, prepoznala sam trojicu muškaraca.

I samo mi je jedna riječ odjeknula u glavi.

Kraj igre.

Ryan je držao .12 vinčesterku, a Glocka je usmjerio u Bastarachea.

Bastarache je pak 9mm Sig Saurea usmjerio prema muškarcu za kojeg sam pretpostavila da je Malo.

Tipova leđa bila su okrenuta prema prozoru. Poput njega i on je bio velik i izrazito mišićav.

Zvuk sirena postajao je sve prodorniji. Pretpostavila sam da pojačanje prelazi most.

— Bijedni gade — Bastarache je vikao. — Znao sam da će nas tvoje poremećene perverzije jednom koštati glave!

— A ti si kao jebeni dobrica? Bio si dobro upućen u sve, stari moj.

— Nisam znao za djecu. Na to nikad ne bih pristao.

— Ionako žele postati zvijezde. Ja im samo ispunjavam snove!

— Obećao si da si prestao s tim sranjima! Povjerovao sam ti i sad znam da si mi lagao čitavo vrijeme. — Znoj mu je orosio kosu, a košulja mu se zalijepila za prsa.

— Polako. — Ryan ga je pokušao primiriti.

No, trznuo je Sig Saureom prema njemu. — Sudeći prema pitanjima koja mi je ovaj tip postavljao, pretpostavljam da si ih nekolicinu i ubio?

— Gluposti. — Malo se nervozno nasmijao.

— Pogledaj me, svinjo! — Podigao je Sig Sauera prema njegovom licu.

— Meni si natovarao umorstva i drotovi mi već danima vise za vratom!

Podigavši oba dlana Malo se okrenuo prema Bastaracheu.

Moja su se usta sasušila od šoka.

Iako je bio stariji i iskvarcan, te u daleko boljoj formi, nevjerojatno je nalikovao Bastaracheu. U pitanju je bila sličnost koja se može pojasniti samo genima.

Bastarache je nastavio napad.

— Ubio si ih! Priznaj!

— To su...

— Ne! Dosta laži! — Bastaracheovo lice poprimilo je boju maline.

— Bile su drolje. Jednu sam uhvatio kako krade od mene, a druga je bila narkička. — Progutao je slinu. — Ti si mi brat, Davey. Sredi tipa.

— Nervozno je ukazao prema Ryanu. — Sredi ga i slobodni smo. Pronaći ćemo novu lokaciju...

— Privlačiš pozornost na mene, na moj posao, na ljude do kojih mi je stalo. Izgubio si ono malo mozga što si imao. Policija me prati od Quebeca. Dogodi li mu se nešto, znat će koga potražiti.

— Njoj se ništa nije dogodilo.

— Tvoja devijantna sranja sve su nas ugrozila.

Zagadio si kuću mojeg oca. Zato sam te i izbacio čim sam dobio priliku.

Trzao je oružjem u naglim i ostrim pokretima. — Isti si kao i tvoja kurva od matere!

— Spusti pištolj na pod, Dave. — Ryan, pregovarač.

— Ne želiš ikoga ozlijediti.

Nije se obazreo.

— Stalo ti je samo do novca i vlastitog bolesnog kurca! Ali ovaj puta si ugrozio *moju* kuću i ljude do kojih je *meni* stalo. Zbog tebe će ju sada pronaći i zauvijek zatvoriti!

— Lud si — Malo je otfrknuo. — Živiš u srednjem vijeku!

— Lud? — Pištolj mu je podrhtavao u ruci. — Pokazat ću ti tko je lud kad ti raznesem mozak!

Tik ispod prozora oglasio se ženski glas. Zadihan i hriptav.

— Ozlijediš li ga, i nama ćeš naštetiti.

Pokušala sam je vidjeti, ali stolica mi je onemogućavala pogled.

Sirene su prodorno vrištale primičući se Rustiqueovom. Uslijedila je škripa kotača, naglo rastvaranje vrata, jurnjava, statičke smetnje radio-prijamnika. Muški glas nešto je doviknuo, drugi se odazvao.

Bastaracheove oči prebacile su se na ženu. U tom trenutku Ryan je bacio vinčesterku iza sebe i skočio.

Sačmarica je otklizala odbijajući se o podnu daščicu. Malo se okrenuo i pojurio iz prostorije.

Ja sam povikala: — Izlazi na prednja vrata!

Trojica policajaca pojurila su prilazom, a jedan uskliknuo: — *Arrêtezvous!* Stani!

Malo je pojurio prema garaži. Sustigli su ga i gurnuli na ciglenu fasadu, te mu na zapešća stavili lisičine.

Ujurivši u kuću skrenula sam na desno kroz dvostruka vrata u primaću sobu, a policajac me slijedio u stopu. Ryan mu je rekao da radio-prijamnikom pozove hitnu.

Bastarache je ležao na podu raširenih nogu, a ruke su mu bile prikovane za leđa. U lisičinama. Ugledala sam ženu kako čuči do njega. Jednom ga je rukom držala oko struka, dok joj je dlan druge bio spušten na njegovo rame. Na njemu je imala samo tri kvrgava prsta.

— Nula sam — Bastarache je mrmljao. — Nitko i ništa.

— Šššš — odvratila je. — Znam da me voliš.

Snop sunčeve svjetlosti naglo se obrušio na njezine tamne koverče.

Polako je podigla bradu.

I zastrašujuća spoznaja stegnula mi je utrobu.

Obrazi i čelo bili su joj kvrgavi. Gornja usnica razvlačila se do nosa koji je bio asimetrično konkavan.

— Evangeline — ganuto sam prozborila.

Pogledala je prema meni i nešto joj je zabljesnulo u očima.

— Vidjela sam englesku kraljicu — odvratila je promuklim glasom, teško dišući, a suze su joj zavijugale niz unakaženo lice.

Proteklo je tjedan dana. Sedam dana oporavka, slavlja, rastanka, otkrića, priznanja i osporavanja.

Nakon incidenta u Maloovoj kući odspavala sam dvanaest sati te se probudila svježa i ništa ne više zamjerajući sestri. Harry je preživjela eskapadu u parku, za razliku od jedne japanke Jimmy Chooa na leopardov uzorak. Galeblji *guano*.⁴³

Pojasnila mi je da se odvezla vidjeti Flan O'Connor u Toronto. Htjela me iznenaditi vijestima o Obéline i poeziji, a njezino veliko otkriće bila je činjenica da je O'Connor House radila samo od 1998. do 2003.

Na žalost, ta je informacija samo potvrdila sve što smo već znali.

Odletjela je potom kući pokrenuti razvod i prodati kuću u River Oaksu. Kako joj se strahovito dopao život u centru grada, odlučila je potražiti etažni stan koji bi joj omogućio život bez auta. Nekako sam nagađala da taj plan neće moći ostvariti u Houstonu. No, zadržala sam to za sebe.

Blagdan Svetog Ivana Krstitelja, *la fête nationale du Québec*,⁴⁴ došao je i prošao. Gradski odredi sve su počistili,

⁴³ Guano (španj.) = Izmet

⁴⁴ La fête nationale du Québec (franc.) — Nacionalni praznik u Quebecu

zastave s *fleur-de-lis*⁴⁵ su skinute, a građani Montreala posvetili pažnju godišnjim jazz obredima.

Kroz razgovore s Ryanom i Hippom saznala sam nekolicinu stvari.

Muškarac kojeg sam ugledala do stabla bio je Serge Sardou, Maloov nasilnik. Suprotstavio se Bastaracheu koji je jurio prilazom i ovaj ga je upucao. Rana je obilno krvarila, ali mišići su pretrpjeli neznatno oštećenje i počeo je trgovati informacijama, čim je anestezija popustila.

Ispostavilo se da su Mulally i Babin doista bili opčinjeni iznajmljenim Fordom, a ne nama dvjema. Sardou je bio taj koji mi je prijetio e-mailom i telefonom te, meni osobno najdraže, baš me on gurnuo niz stube. Malo ga je zamolio da pronade Évangélineinu *contact sheet* i da me odvrati. Odlučio je u Cormierovom studiju učiniti i jedno i drugo.

Bastarache i Malo direktno su iz Rustiqueove otišli u zatvor.

Bastarache se pozvao na samoobranu tvrdeći da mu je Sardou zaprijetio vinčesterkom, a odvjetnica ga je već idući dan jamčevinom izvukla van.

Na osnovu izjava prikupljenih od Sardoua i Kelly Sicard, Malo je optužen za tri umorstva i bezbroj prekršaja koji su se odnosili na djecu.

Za razliku od Bastarachea, nije izgledalo da će izaći tako skoro.

U srijedu 27. lipnja nalazila sam se u labosu. Pet kutija bilo mi je poredano na pultu sa strane, a posmrtni ostaci u njima spakirani, spremni za vraćanje rodbini.

⁴⁵ Fleur-de-lis (franc.) = (Zlatni) Ljiljan.

Pročitavši etikete koje sam ispisala, osjetila sam slatko-gorki osjećaj uspjeha. Geneviève Doucet. Anne Girardin. Claire Brideau. Maude Waters. LSJML-57748.

Uzrok smrti nikad neće biti utvrđen za Genevieve Doucet. Nema veze. Jadni Theodore ionako više nije u stanju išta shvatiti, niti ga se može za išta kriviti. Maître Asselin doći će po posmrtnu ostatke svoje pranećakinje.

Pravda neće biti zadovoljena u slučaju Anne Girardin, Ryanove nestale žrtve broj tri. Tatina smrt bila je posljedica samoranjavanja hicem u glavu, ali majka Adelaide je pronađena i sad će konačno moći sahraniti kćer.

Od sedamnaeste do devetnaeste godine Claire Brideau se pojavila u dvanaestak filmova snimljenih u produkciji Peter Bad Productions.

Pierre Malo. Peter Bad. Nije li to poetično?

Ispravno smo pretpostavili što se tiče Cormiera.

Spomenuti mu je fotograf slao cure u zamjenu za nekoliko dolara i konstantnu pošiljku pedofilskog smeća. Kelly Sicard bila je jedna od njih, kao i Claire Brideau. No, više ih neće biti. Bojeći se da bi ga Cormier mogao otcinkati kako bi se spasio, Malo ga je ubio.

Sardou je izjavio da je 1999. također zadavio Brideauovu u naletu bijesa, otkrivši da mu je maznula novac s noćnog ormarića u kući u Rustiqueovoj. Zapovijedio mu je da se riješi tijela te ju je Sardou iskrcao s frendove brodice u Rivière des Mille Iles, čime je postala Ryanovo truplo broj dva.

Truplo broj tri, pronađeno kako pluta u Lac des Deux Montagnes, pripadalo je šesnaestogodišnjoj Maude Waters. Godinu dana ranije Maude je napustila kućnu adresu u rezervatu Kahnawke Mohawk nadajući se da će se probiti u Hollywood i postati zvijezda na Šetalištu slavnih. Umjesto toga, završila je snimajući porniće.

Malo je tvrdio da se predozirala, dok je živjela u njegovoj kući.

Sardouova verzija bila je da ju je Malo zadavio jer je zaprijetila da će ga ostaviti. Kao i s Brideauvom osam godina ranije, opet mu je naređeno da se riješi trupla. Osjećajući se nepobjedivim, odani se zaposlenik odvezao tek nekoliko blokova dalje i izbacio Maude s pristaništa za čamce u neposrednoj blizini Bois-de-L'Ile-Bizard.

LSJML-57748. Hippova mala. Do daljnjega kostur s otoka Sheldrake ostat će sahranjen pod bezimenim željeznim križem na groblju gubavaca u Tracadie. Ali stupila sam u kontakt s jednim akademskim povjesničarem i uz malo sreće i puno truda, očekivali smo saznati kako se zvala. Labos u Virdžiniji izvukao joj je DNK iz kostiju. Možda ćemo joj jednog dana pronaći i rodbinu.

Vrata labosa su se otvorila prekidajući me u sanjarenju. Hippo je ušao noseći kavu i vrećicu peciva iz pekarnice St. Viateur. Dok smo malim plastičnim nožićima razmazivali krem-sir, ja sam razmotrila sve što sam saznala o Evangeline.

Bila sam u pravu. Laurette Landry radila je u lazaretu i izgubila posao po njegovom zatvaranju 1965. Nekoliko godina poslije i sama je oboljela od gube, a kako je obitelj gajila veliko nepovjerenje u vladu, skrili su je kod Grandpère Landryja. U četrnaestoj Evangeline je jedina u obitelji zarađivala za kruh i njegovala majku.

Dok je Laurette bila živa, živjela je kod kuće i danju radila za Davidova oca, Hilairea Bastarachea. No, po majčinoj smrti preselila se i preuzela brigu o kućanstvu.

U to je doba i Pierre Malo, Hilaireov izvanbračni sin, živio tamo. On ju je nagovorio da mu pozira pod prijetnjom da će ostati bez posla.

David Bastarache se pak zaljubio u nju. Zgrožen polubratovim postupcima, zakleo se da će ga otpustiti i izbaciti čim sve preuzme, što mu je otac i obećao.

Iako sam donekle upoznala Bastaracheov karakter, tip me još uvijek zbunjivao.

— Dajte mi pojasnite kako je moguće da danas ljudi tako razmišljaju!

Zvaćući Hippo se zamislio nad mojim pitanjem.

— Djeca u Akadiji odrastaju na pričama o precima koje su lovili i deportirali. *Le Grand Derangement* još uvijek nas proganja, a u pitanju nije tako davna prošlost. Akađani smatraju da njihovu kulturu konstantno ugrožava neprijateljski raspoložen svijet kojim dominira anglofono pučanstvo.

Pustila sam ga da nastavi.

— Kako je moguće očuvati običaje i jezik ako ti djeca gledaju *Seinfeld*a i slušaju Stonese? Ako njihovi gradski rođaci jedva mogu *parler* nekoliko riječi francuskog?

Doživjela sam to retoričkim pitanjima i nisam odgovorila.

— Mi, Akađani, znamo sačuvati svoj identitet što god nam život priredi. Kako? Jednim dijelom zahvaljujući čistoj tvrdoglavosti, drugim dijelom pridajući svemu neopisivu vrijednost. Glazbi. Hrani. Festivalima. Čak i našim strahovima.

— Ali više u pitanju nije 19. stoljeće — odvrtila sam. — Nisu čak ni 1960.-te. Kako Bastarache može toliko *ne vjerovati* bolnicama i vladi?

— Akađanin je po prirodi. Osim toga, vodi poslove koji su na rubu legalnosti, a ima i osobne razloge. Ogavan otac. Polubrat devijantnog ponašanja. Majka ubijena. Ogdajan kod kuće. — Slegnuo je ramenima. — Ali čini se

da doista voli vašu frendicu. Nije želio da joj se išta dogodi. Učinio je što je smatrao najboljim kako bi je zaštitio.

Malo je bio u pravu u vezi jedne stvari. Obeline i Bastarache su još uvijek živjeli u srednjem vijeku kad je u pitanju bila Évangélineina bolest. Poput sestara koje su njegovale gubavce stotinu godina ranije, Obeline se žrtvovala pristajući na brak bez ljubavi kako bi se brinula za sestru. Bastarache je zajedno s njom skrivao Evangeline.

— Lagala je da ju je vidjela ubijenu kako bi me odvekla s traga.

Ujedno je svakoga uvjerila da je Bastarache odgovoran za njezinu slomljenu ruku i požar.

— A nije? — Noktom palca pročačkao je po kutnjaku. Odmahnula sam glavom. — Évangéline je zbog leproze izgubila osjetljivost u rukama i nogama pa si je Obeline slomila ruku pokušavajući je zaustaviti da ne padne niz stube. Osim toga, Evangéline je bila ta koja je posve slučajno zapalila kuću. No, Obéline je lagala i u vezi zbirke poezije. Dala ju je objaviti kao rođendanski poklon za sestru. Anonimno, jer nitko nije smio znati da je živa.

Polučivši uspjeh s kutnjakom, novo je pecivo premazao krem-sirom.

Nastavila sam.

— Najveća je tragedija to da je Evangeline mogla živjeti relativno normalan život. Višestruke terapije lijekovima sad su na raspolaganju i pacijentima se stanje obično poboljša za dva do tri mjeseca. Kod manje od jedne desetine jednog postotka onih koji su primili terapiju nema baš nikakvog pomaka.

— Ima li još puno gube u svijetu? Već sam to istražila.

— Početkom 2006. postojalo je gotovo dvije stotine i dvadeset tisuća oboljelih u svijetu, ali u pitanju nisu samo Afrika i jugoistočna Azija. Trideset i dvije tisuće moguće je

pronaći u Sjevernoj i Južnoj Americi, a preko šest tisuća u SAD-u. Dvije stotine do dvije stotine i pedeset novih slučajeva biva dijagnosticirano svake godine.

— Tako mi svega!

— Bastarache i Obeline su učinili za Evangeline točno ono što je učinjeno za njezinu majku, ne shvaćajući težinu svoje pogreške.

— Jedno mi nije jasno. Bastarache je mrzio polubarata. Zašto ga je skrio zajedno s njom?

— Evangeline je bila jako kratko u Maloovoj kući.

Kad smo Harry i ja navratile do Obéline, Bastarache je poludio. S obzirom da smo uspjele pronaći kuću u Tracadie, pretpostavio je da bismo mogle pronaći i kuću na Ile d'Orléans, a kad smo se Ryan i ja tamo doista pojavili, uspaničario se i odjurio kako bi je ponovno preselio.

Moje su oči poletjele prema nizu uredno etiketiranih kutija.

Geneviève Doucet, koju je jadni poremećeni Théodore ostavio u krevetu sve dok se nije mumificirala. Anne Girardin, koju je ubio vlastiti otac.

Prisjetila sam se i drugih. Ryanove nestale osobe broj dva, Claudine Cloquet, koju je otac prodao Bastaracheovom polubratu. Evangeline, koju su skrivali nesuđeni suprug i sestra, iako uz njezin pristanak.

— Znaite, ubojica se ne mora uvijek motati školskim dvorištem ili busnom stanicom. Može to biti tip koji barata daljinskim u dnevnoj sobi.

Zagledao se u mene kao da sam mu rekla nešto na svahiliju.

— Netko u obitelji. Upravo se tamo često i krije prijetnja.

— Da — potiho se složio.

Moje su se oči spustile na ime sada povezano s djevojkom iz Lac des Deux Montagnes. Maude Waters. I ona je sanjarila da će postati filmska zvijezda. Umrla je u šesnaestoj.

Vratila sam se na Maloa. Tvrdio je da ne poznaje Phoebe Quincy, ali je Sardou ponovno ispričao drukčiju priču. Navodno ju je vidio u kući u Rustiqueovoj. Međutim, samo na kratko.

Phoebe još nisu pronašli.

Ryanovo truplo broj dva, djevojka s obale Dorvala, ostala je neidentificirana.

Simbolički, zaključila sam, u ime mnoštva djece koje se ubija svake godine, ili u ime one djece koja jednostavno nestanu i nikad ne budu pronađena.

— Natrag na ulicu — dobacio je Hippo ustajući.

I ja sam ustala. — Fantastično ste odradili svoj posao, Hippo.

— Još mi preostaju dva slučaja.

— Mislite da se Phoebe Quincy uvukla u neku underground porno industriju?

— Radije bih vjerovao da je još uvijek živa, ali ne namjeravam je prestati tražiti sve dok ne saznam. Svaki dan dolazit ću na posao i tražiti tu djecu.

Uspjela sam se nasmiješiti. — Znam da hoćete. Znam.

Zagledao se u mene. — Prije ili poslije domoći ću se odgovora.

U petak ujutro ukrcala sam se na let za Moncton, iznajmila auto i odvezla se u Tracadie. Ovaj puta Bastarache mi je otvorio vrata.

— Kako je? — upitala sam.

Rukom je odvagao. »Tako-tako«.

— Uzima li lijekove?

— Obéline je prisiljava.

Odveo me u prostoriju u stražnjem dijelu kuće, potom se ispričao i povukao. Zamislila sam se nad njim dok je odlazio. Striptiz klubovi, kurveraji, preljub, ali ne i dječja pornografija — tu je povukao crtu. I voli Evangeline. Tko će shvatiti ljudsku prirodu?

Evangeline je sjedila u naslonjaču gledajući prema vodi.

Prišavši joj zagrlila sam je oko ramena i privukla k sebi. Isprva se odupirala, a onda opustila.

Stisnula sam je uz sebe i zadržala tako onoliko dugo koliko sam se usudila. Potom sam je oslobodila i zagledala joj se u oči.

— Evangeline...

— Nemoj, Tempe. Nema potrebe. Srele smo se i dodirnule. Pročitala si moje pjesme. To je dovoljno. Ne očajavaj zbog mene. Svi smo mi Božja stvorenja, i ja sam se već pomirila. Dala si mi predivan dar, moja draga, predraga prijateljice. Ponovno si me vratila u djetinjstvo. Sjedi sa mnom neko vrijeme i onda se vrati svojem životu. Zauvijek ću te čuvati u srcu.

Nasmiješivši se iz torbice sam izvukla kreker od grahama, maslac od kikirikija i plastični nožić te sve odložila na stol. Nadodala sam i dvije Coca Cole u staklenim bocama. I onda povukla stolicu.

— Zapravo je nemoguće posjetiti zelene zabate. — započela sam.

Svršetak

Temperance Brennan briljantna je i seksipilna forenzična antropologinja kojoj se policija obraća pri rješavanju najtežih slučajeva. Ali pronalazak kostura mlade djevojke u kanadskoj provinciji Akadiji puno je više od još jednog zadatka. Évangéline, njezina najbolja prijateljica iz djetinjstva, također je potjecala iz Akadije. Prozvana po liku iz jedne pjesme, u očima osmogodišnje Tempe predstavljala je najegzotičnije stvorenje na svijetu. Kad je nestala, Tempe je upozorena da ju ne traži. Trideset godina poslije, proganjana sjećanjima, počinje se pitati bi li pronađeni kostur mogao biti njezina davno izgubljena prijateljica. I otkud na njemu neobjašnjive ozljede? U međuvremenu, Ryan, njezina simpatija, istražuje niz nerazriješenih slučajeva. Tri mrtve i četiri nestale djevojke. Bi li kostur iz New Brunswicka mogao biti dio spomenutog obrasca? Dok se Tempe koristi najnovijim dostignućima u području forenzične antropologije kako bi se vratila u prošlost, Ryan lovi serijskog ubojicu.

Prema romanima **Kahty Reichs** nastala je popularna televizijska serija **Kosti** i dodatno učvrstila autoričinu vodeću poziciju među spisateljicama kriminalističkih romana na temu forenzike. Do sada su joj na hrvatski jezik prevedeni brojni romani poput: **Kosti kao dokaz**, **Sablasni ponedjeljak**, **Tajne grobnica**, **Već su bile mrtve**, **Rituali smrti**, **Kobno putovanje** i drugi. Roman je s engleskoga prevela **Andrea Pongrac**.

Mozaik knjiga

www.mozaik-knjiga.hr

39,90 kn

ISBN 978-953-14-1372-5

9 789531 413725

Ilustracija na naslovnici
© Roy Bishop /
Arcangel Images